

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ETKİN VATANDAŞLIK İÇİN OTANTİK ÖĞRENMENİN KULLANILMASI:
ROMAN ÖĞRENCİLERLE BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

DOKTORA TEZİ

TAHA ŞENEL

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HÜLYA ÇELİK

ŞUBAT 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ETKİN VATANDAŞLIK İÇİN OTANTİK ÖĞRENMENİN KULLANILMASI:
ROMAN ÖĞRENCİLERLE BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

DOKTORA TEZİ

TAHA ŞENEL

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HÜLYA ÇELİK

ŞUBAT 2024

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırladığım bu çalışmada:

- Tezde yer verilen tüm bilgi ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullandığım verilerde herhangi bir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezin tamamını ya da herhangi bir bölümünü başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Taha ŞENEL

ÖN SÖZ

On yılı aşkın süredir Roman öğrencilerin eğitim gördüğü bir mahallede çalışan bir öğretmen olarak hem okul içinde hem de okul dışında sürekli duyduğum bu çocukların “eğitilemez” olduklarıydı. Doktora süreci bana bu “imkânsız” görev üzerine düşünme fırsatı sundu.

Tüm öğretmenler öğrencileri ile bağlar kurarlar. Ancak sınıf öğretmenlerinin öğrencileriyle bağı bambaşkadır. Ben de tezimi, dört yıldır beraber olduğum öğrencilerimin farklı bir öğrenme deneyimi yaşayarak ülkesine yararlı “etkin vatandaşlar” olabilmeleri için otantik öğrenmenin kullanımı üzerine bina etmeye karar verdim.

Bu süreçte birikim ve tecrübesi ile bana yardımcı olan, vatandaşlık kavramı üzerine beni geliştiren tartışmalar ile yol gösteren kıymetli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Hülya ÇELİK’ e saygı ve şükranlarımı sunarım.

Tez izleme kurulunda yer alıp tezimin daha iyi bir hale gelmesi için fikir ve önerilerini paylaşarak çalışmama katkı sunan değerli hocalarım Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN ve Prof. Dr. Mustafa BEKTAŞ’ a teşekkür ediyorum. Tez savunma jürisinde yer alarak çalışmama yapıcı eleştirileri ile sundukları katkı için Doç. Dr. Betül BATIR ve Doç. Dr. Mustafa İÇEN’ e teşekkür ediyorum.

Araştırmanın katılımcısı olan öğrencilerime çok teşekkür ediyorum. Her an coşku ve istekle etkinliklere katılarak beni motive ettiler. Doktora ders aşamasında derslere devam edebilmem için anlayışla destek olan okul müdürüm Hasan TOPÇU ve zümrem Orhan KARDEŞ’ i de burada minnetle anıyorum.

Son olarak tüm doktora sürecinde hep yanımda olan, zaman zaman haklı olarak sitem etse de desteğiyle bu noktaya ulaşabilmemi sağlayan canım eşim Aslı ŞENEL’ e sevgilerimi sunuyorum. Eşimle hayatımızın süsleri olan yavrularımız Ali, Elif ve İpek’ten bu süreçte zaman zaman onları yalnız bıraktığım için özür diliyor, eşimle ve yavrularımızla daha çok bir arada olacağımız güzel günlerimiz olmasını temenni ediyorum.

ÖZET

ETKİN VATANDAŞLIK İÇİN OTANTİK ÖĞRENMENİN KULLANILMASI: ROMAN ÖĞRENCİLERLE BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Taha ŞENEL, Doktora Tezi

Danışman: Doç. Dr. Hülya ÇELİK

Sakarya Üniversitesi, 2024.

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencileri toplumsal yaşama etkin olarak dahil olabilecekleri bilgi, beceri ve değerler ile donatma hedefi üzerine bina edilmiştir. Tarih ve coğrafya eğitiminin yanında vatandaşlık eğitimi konusunda temel ders konumunda olan Sosyal Bilgiler, yeni neslin iyi birer vatandaş olarak yetiştirilebilmesi için öğrencilerin gerçek hayat problemleri ile yüzleşebilecekleri öğrenme yöntemleri ile işlenmelidir. Özellikle dezavantajlı konumda bulunan öğrenciler için Sosyal bilgiler dersinin okul içinde ve okul dışında gerçek hayata yönelik deneyimler ile yürütülmesi bu öğrencilerin ufuk açıcı deneyimler yaşamasını sağlayabilir. Bu araştırmanın amacı Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması sürecinde otantik öğrenmenin kullanımı sürecini incelemek ve bu süreçte dair öğrenci, öğrenci velisi ve uzman katılımcı görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinde Roman öğrencilerin öğrenim gördüğü bir devlet okulunun 5. sınıf öğrencileri ile 10 haftalık bir süre zarfında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formları, gözlem formu, öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü, öğrenci odak grup görüşmesi, uygulama sürecine ilişkin video kayıtları ve öğrenci ürünleri aracılığıyla toplanmıştır. Veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir.

Araştırma öncesinde Roman öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin, öğrencilerin vatandaşlık kavramını aynı ülkede yaşamak, olumlu davranışlar göstermek ve çeşitli meslekler ile tanımladıkları, etkin vatandaşlığı ise olumlu kişilik özelliklerine sahip olmak, sorumlu davranışlar göstermek, yardımsever ve vatanseverlik olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Görüşmeler sonucunda öğrencilerin yaşadıkları ortamın sorunlarının farkında oldukları, öğrencilerin ailelerinin ise sorunların çözümüne katkı sunmak yerine yardım bekler konumunda bulunduklarını tespit edilmiştir. Öğrencilerin bir çocuk olarak sorunların çözümüne katkı sunabileceklerini düşünmedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bir sorunun iş birliğiyle çözümü için çalışma deneyimlerinin sınırlı olduğu görülmüştür.

Araştırmanın etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenme sürecinin işleyişine ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır: Roman öğrenciler, etkinlikler için gerekli araştırma çalışmalarını evde ya da diğer okul dışı ortamlarda sürdürememektedirler. Otantik öğrenme sürecinin verimli yürütülebilmesi için okul yöneticilerinin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencilerin bazı durumlarda etkinlikler ile etkinliklerin temel amacı olan "etkin vatandaşlık becerileri" arasında ilişki kurmakta zorlandığı görülmüştür. Roman öğrencilerde etkinlikler için uzman katılımcıların okula gelerek kendilerine destek sağlamayacağına dair bir ön yargı bulunmaktadır. Uzman katılımcıların etkinlikler öncesinde öğrenci grubunun seviyesi hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir. Otantik öğrenme uygulamaları öğrencilerde yeni öğrenmeler için merak uyandırmaktadır. Okul dışı öğrenme ortamlarında öğrencilerin güvenliğinden emin olunamazsa dijital ortamların kullanımı ile otantik öğrenme desteklenmelidir. Otantik öğrenme sürecinde öğrenciler mesleki çalışma ortamları hakkında bilgi ve deneyim kazanmıştır. Öğrenciler otantik öğrenme sürecini eğlenceli bulmuşlar, süreç içinde yaparak öğrenebildiklerini fark etmişlerdir. Otantik öğrenme süreci öğrencilerin okula karşı tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir. Otantik öğrenme sürecinin etkin vatandaşlığa yönelik kazanımlarının kalıcı olduğu görülmüştür. Otantik öğrenmenin Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinin gelişimine katkısına ilişkin sonuçlara bakıldığında; otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden sırasıyla iletişim, dijital okuryazarlık, sosyal katılım, araştırma, iş birliği, gözlem, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, karar verme, kanıt kullanma, eleştirel düşünme, finansal okur yazarlık, problem çözme ve girişimcilik becerilerinin kazandırılmasında kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırma sonrasında öğrenci, öğrenci velileri ve uzman katılımcılar ile yapılan görüşmeler, otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden özellikle iletişim ve sosyal katılım becerilerinin gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Görüşme sonuçları Roman öğrencilerin otantik öğrenme ile okula karşı tutumlarında olumlu değişim olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, öğrenci velileri ve uzman katılımcılar otantik öğrenmenin tekrar kullanımına olumlu bakmaktadırlar.

Araştırmanın tüm sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, otantik öğrenmenin Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında işlevsel bir yöntem olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Otantik öğrenme, Etkin vatandaşlık, Etkin vatandaşlık becerileri, Roman öğrenciler, Eylem araştırması

ABSTRACT

USING AUTHENTIC LEARNING FOR EFFECTIVE CITIZENSHIP: AN ACTION RESEARCH WITH ROMA STUDENTS

Taha ŞENEL, Doctoral Dissertation

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hülya ÇELİK

Sakarya University, 2024.

The Social Studies course is based on the goal of equipping students with the knowledge, skills and values that will enable them to participate actively in social life. Social Studies, which is the basic course in citizenship education in addition to history and geography education, should be taught with learning methods that students can face real life problems to raise the new generation as good citizens. Especially for disadvantaged students, conducting social studies courses in and out of school with real-life experiences can provide these students with stimulating experiences. The purpose of this study is to examine the process of using authentic learning in the process of teaching effective citizenship skills to Roma students and to reveal the views of students, parents and expert participants on this process. Action research, one of the qualitative research designs, was used in the study. The research was carried out over a period of 10 weeks in the 2021-2022 academic year with 5th grade students at a public school in Sakarya province where Roma students are educated. The data were collected through semi-structured interview forms, observation form, student diary, researcher diary, student focus group interview, video recordings of the implementation process and student products. The data were analyzed through descriptive analysis.

As a result of the interviews conducted with Roma students before the research the students defined citizenship as living in the same country, showing positive behaviors and various professions, and defined active citizenship as having positive personality traits, responsible behaviors showing, benevolence and patriotism. Interviews As a result, students are aware of the problems of the environment they live in, students' families, instead of contributing to the solution of the problems, provide assistance It was determined that they were in a waiting position. Students as a child It was determined that they did not think that they could contribute to the solution of problems. Students' experiences of working for the solution of a problem in cooperation limited. The following conclusions were reached regarding the functioning of the authentic learning process in the

acquisition of effective citizenship skills: Roma students are not able to carry out the research work necessary for the activities at home or in other out-of-school environments. For the authentic learning process to be carried out efficiently, the support of school administrators is needed. In some cases, students had difficulties in establishing a relationship between the activities and the main purpose of the activities, which is "active citizenship skills". Roma students have a prejudice that expert participants will not come to the school to provide support for the activities. Expert participants should be informed about the level of the student group before the activities. Authentic learning practices arouse curiosity in students for new learning. If the safety of students in out-of-school learning environments cannot be ensured, authentic learning should be supported using digital environments. In the authentic learning process, students gained knowledge and experience about professional working environments. Students found the authentic learning process fun and realized that they could learn by doing in the process. The authentic learning process had a positive effect on the students' attitudes towards the course. The results regarding the contribution of authentic learning to the development of effective citizenship skills of Roma students show that authentic learning can be used in the acquisition of communication, digital literacy, social participation, research, cooperation, observation, using Turkish correctly, beautifully, and effectively, decision making, using evidence, critical thinking, financial literacy, problem solving and entrepreneurship skills respectively.

Interviews with students, parents and expert participants after the research show that authentic learning contributes to the development of effective citizenship skills, especially communication and social participation skills. The interview results show that there is a positive change in Roma students' attitudes towards school with authentic learning. Students, parents and expert participants have a positive view of the use of authentic learning again.

When all the results of the research are evaluated together, it is concluded that authentic learning is a functional method in teaching effective citizenship skills to Roma students.

Keywords: Social Studies, Authentic learning, Active citizenship, Active citizenship skills, Roma students, Action research

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
GÖRSELLER LİSTESİ	xvi
KISALTMALAR LİSTESİ	xxii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem durumu	1
1.2. Araştırmanın amacı ve önemi	5
1.2.1. Araştırmanın amacı	5
1.2.2. Araştırmanın önemi	6
1.3. Problem cümlesi	6
1.3.1. Alt problemler	6
1.4. Sınırlılıklar	7
1.5. Tanımlar	7
BÖLÜM II	8
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Sosyal Bilgiler ve vatandaşlık eğitimi	8
2.1.1. Etkin vatandaşlık	11
2.1.2. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık becerileri	14
2.2. Dünyada ve Türkiye’de Romanlar	16
2.2.1. Dünyada Roman öğrencilerin eğitimi	22

2.2.2. Türkiye’de Roman öğrencilerin eğitimi	26
2.3. Otantik öğrenme	28
2.3.1. Sosyal Bilgiler eğitiminde otantik öğrenme	35
2.4. İlgili araştırmalar	39
2.4.1. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar	39
2.4.2. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar	41
2.4.3. Roman öğrencilerin eğitimi ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar	43
2.4.4. Roman öğrencilerin eğitimi ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar.....	45
2.4.5. Otantik öğrenme ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar.....	48
2.4.6. Otantik öğrenme ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar.....	50
2.5. Alanyazın taramasının genel sonucu	54
BÖLÜM III.....	56
YÖNTEM	56
3.1. Araştırmanın yöntemi	56
3.2. Araştırmanın çalışma grubu.....	60
3.3. Araştırma süreci.....	62
3.4. Araştırmanın gerçekleştiği ortam	64
3.5. Araştırmacının rolü.....	65
3.6. Veri toplama araçları	65
3.6.1. Görüşme	66
3.6.2. Video kayıtları	69
3.6.3. Araştırmacı günlüğü	70
3.6.4. Öğrenci günlükleri.....	70
3.6.5. Öğrenci ürünleri.....	71
3.6.6. Odak grup görüşmesi.....	71

3.7. Verilerin analizi	71
3.8. Araştırmanın geçerliği ve güvenirliği	73
3.9. Araştırma sürecinde karşılaşılan güçlükler	74
BÖLÜM IV	76
BULGULAR	76
4.1. Eylem öncesi sürece ilişkin bulgular	76
4.1.1. Eylem süreci öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular	76
4.2. Eylem sürecine ilişkin bulgular	82
4.2.1. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular	82
4.2.1.1. Birinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	98
4.2.2. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Devletin Yüzleri” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular	100
4.2.2.1. İkinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	111
4.2.3. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular	112
4.2.3.1. Üçüncü eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	124
4.2.4. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular	124
4.2.4.1. Dördüncü eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	135
4.2.5. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular	135
4.2.5.1. Beşinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	149

4.2.6. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Pati İçin Kulübe” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular.....	150
4.2.6.1. Altıncı eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	163
4.2.7. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Jandarma Yanımızda” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular.....	163
4.2.7.1. Yedinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	176
4.2.8. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular.....	176
4.2.8.1. Sekizinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	189
4.2.9. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Sosyalleşelim” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular.....	189
4.2.9.1. Dokuzuncu eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	206
4.2.10. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular.....	207
4.2.10.1. Onuncu eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri	216
4.2.11. Otantik öğrenme ile kazanılan etkin vatandaşlık becerilerinin kalıcılığı üzerine: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası oluşan bağlam ve öğrencilerin yardım girişimleri	216
4.3. Eylem sonrası sürece ilişkin bulgular	220
4.3.1. Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesine ilişkin bulgular ve yorum.....	220
4.3.2. Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular ve yorum.....	224
4.3.3. Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular	229
4.3.4. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin bulgular	232

BÖLÜM V	236
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	236
5.1. Eylem öncesi sürece ilişkin sonuç ve tartışma	236
5.1.1. Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar	236
5.1.2. Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma.....	237
5.2. Eylem sürecine ilişkin sonuç ve tartışma	238
5.2.1. Eylem sürecine ilişkin sonuçlar	238
5.2.1.1. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	238
5.2.1.2. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Devletin Yüzleri” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar.....	240
5.2.1.3. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	241
5.2.1.4. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	243
5.2.1.5. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	244
5.2.1.6. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Patı için Kulübe” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar.....	246
5.2.1.7. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Jandarma Yanımda” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	248
5.2.1.8. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	249
5.2.1.9. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Sosyalleşelim” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar.....	251
5.2.1.10. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar	252
5.2.1.11. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası oluşan bağlam ve öğrencilerin yardım etkinliğinin sonuçları.....	254

5.3. Eylem sürecinin genel sonuçları ve tartışma	254
5.3.1. Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenme sürecinin işleyişine ilişkin sonuçlar ve tartışma	255
5.3.2. Otantik öğrenme ile Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması durumuna ilişkin sonuçlar	258
5.4. Eylem süreci sonrasında ilişkin sonuçlar	264
5.4.1.Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar.....	264
5.4.1.2.Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma	264
5.4.2. Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar.....	266
5.4.2.1. Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma	266
5.4.3. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar .	267
5.4.3.1. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin tartışma	267
5.5. Öneriler.....	268
KAYNAKÇA	270
EKLER	300

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Geleneksel ve Otantik Değerlendirme Örnekleri	32
Tablo 2. Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri	61
Tablo 3. Öğrencilerle Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler	67
Tablo 4. Velilerle Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler	68
Tablo 5. Uzman Katılımcılarla Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler	69
Tablo 6. Öğrencilere Göre Vatandaşlığın Tanımı	76
Tablo 7. Öğrencilere Göre Etkin Vatandaşlığın Tanımı.....	77
Tablo 8. Öğrencilere Göre Mahallelerindeki Sorunlar	77
Tablo 9. Öğrencilere Göre Mahalledeki Sorunlar İçin Çözüm Yöntemleri	78
Tablo 10. Öğrencilere Göre Anne Babalarının Sorunların Çözümüne Katkıları	79
Tablo 11. Öğrencilere Göre Sorunların Çözümü İçin Kendi Yapabilecekleri Şeyler	80
Tablo 12. Öğrencilerin Bir Sorunun Çözümü İçin İş Birliği ile Çalışma Deneyimi	81
Tablo 13. Öğrencilere Göre Bir Sorunun Çözümüne Katkı Sağlamanın Hissettirdikleri ...	81
Tablo 14. “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” Otantik Öğrenme Planı	82
Tablo 15. “Devletin Yüzleri” Otantik Öğrenme Planı.....	100
Tablo 16. “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” Otantik Öğrenme Planı.....	112
Tablo 17. “Fotoğraf Çekiyoruz” Otantik Öğrenme Planı	125
Tablo 18. “Yapıyoruz, Satıyoruz” Otantik Öğrenme Planı	136
Tablo 19. “Pati İçin Kulübe” Otantik Öğrenme Planı	150
Tablo 20. “Jandarma Yanımızda” Otantik Öğrenme Planı.....	164
Tablo 21. “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” Otantik Öğrenme Planı	177
Tablo 22. “Sosyalleşelim” Otantik Öğrenme Planı	190
Tablo 23. “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” Otantik Öğrenme Planı	207
Tablo 24. Öğrencilere Göre En Keyif Aldıkları Otantik Etkinlik	224

Tablo 25. Öğrencilere Göre Etkinliklerin Hayvanlara Yardım Etme Amacına Ulaşma Durumu.....	225
Tablo 26. Öğrencilere Göre En Unutulmaz Otantik Etkinlik.....	225
Tablo 27. Öğrencilerin Otantik Öğrenmenin Tekrar Kullanımına Dair Görüşleri.....	226
Tablo 28. Öğrencilere Göre Otantik Öğrenmenin Tanımı	227
Tablo 29. Öğrencilere Göre Otantik Öğrenmenin Etkin Vatandaşlığa Nasıl Katkı Sağladığı	228
Tablo 30. Velilere Göre Eve yansıması olan Otantik Etkinlikler.....	229
Tablo 31. Velilere Göre Otantik Öğrenmenin Etkin Vatandaşlığa Nasıl Katkı Sağladığı	230
Tablo 32. Velilerin Otantik Öğrenmenin Tekrar Kullanımına Dair Görüşleri.....	231
Tablo 33. Uzmanların Etkinliklerden Önce Roman Öğrenciler Hakkındaki Görüşleri	232
Tablo 34. Etkinlikler Sırasında Uzman Katılımcıların Öğrencilere ve Etkinliğe Dair Gözlem ve Değerlendirmeleri	233
Tablo 35. Uzmanların Etkinliklerin Tekrarına Katılma Üzerine Görüşleri.....	235
Tablo 36. Otantik Öğrenme Sürecinin Roman Öğrencilere Etkin Vatandaşlık Becerilerinin Kazandırılmasına Katkısı	259

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Etkin vatandaşlığın boyutları.	13
Şekil 2. Eğitimsel dezavantaj döngüsü.	25
Şekil 3. Mc Niff ve Whitehead'ın eylem-yansıtma döngüsü.....	58
Şekil 4. Araştırma Süreci.....	59

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1. Öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerden bir an	68
Görsel 2. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	83
Görsel 3. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	84
Görsel 4. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	88
Görsel 5. Öğrenciler internetten araştırma yapıyor	90
Görsel 6. Öğrencilerin hazırladıkları sunumlardan örnek sayfalar.....	91
Görsel 7. Öğrenciler sunumlarını yaparken.....	92
Görsel 8. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	95
Görsel 9. Öğrencilerin yazdıkları dilekçeler.....	96
Görsel 10. Öğrenci günlüklerinden örnekler	97
Görsel 11. Öğrenciler internetten araştırma yapıyor	104
Görsel 12. Öğrenciler panolarından stant hazırlıyor	105
Görsel 13. Öğrencilerin hazırladıkları panolar	107
Görsel 14. Öğrencilerle vergi konusu fişler üzerinden tartışılıyor	107
Görsel 15. Etkinliklerin diğer derslere yansımaları	109
Görsel 16. Öğrencilere göre devletin tanımı	109
Görsel 17. Öğrencilere göre vatandaş olarak hakları	110
Görsel 18. Öğrencilere göre devletin yüzleri.....	110
Görsel 19. Öğrencilere göre vergi ve verginin önemi	110
Görsel 20. Öğrenci günlüklerinden örnekler	111
Görsel 21. Derste incelenen internet haberi içeriğinden bir görsel	113
Görsel 22. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	114
Görsel 23. Öğrencilerin gözlem notları	115
Görsel 24. Öğrencilerin hayvanlar için yapmak istedikleri.....	116

Görsel 25. Öğrencilerin proje için fikirleri	117
Görsel 26. Proje için yapılan tartışma sırasında alınan notlar ve kararlar	118
Görsel 27. Öğrencilerin mahallede çektiği hayvan fotoğraflarından bazıları	119
Görsel 28. Öğrencilerin bulduğu fotoğrafçılık kulübünün internet sitesi	120
Görsel 29. Öğrencilerle elektronik posta iletisi gönderiyor	121
Görsel 30. Öğrencilerle uzman katılımcının e-posta görüşmeleri	122
Görsel 31. Öğrenci günlüklerinden örnekleri	123
Görsel 32. Uzman katılımcı fotoğrafçılık hakkında öğrencilere sunum yapıyor	126
Görsel 33. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor- a	127
Görsel 34. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor- b	128
Görsel 35. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor- c	128
Görsel 36. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor- d	129
Görsel 37. Etkinlik sonunda öğrenciler ve uzman katılımcılar bir aradalar	129
Görsel 38. Etkinliğin mahallede karşılaştığı yoğun ilgiyle karşılanıyor	130
Görsel 39. Öğrencilerin fotoğraf etkinliği hakkındaki değerlendirmeleri	132
Görsel 40. Öğrencilerin etkinliğin en beğendikleri kısmı	132
Görsel 41. Öğrencilere göre okul dışı etkinlikler yapmanın sebebi	133
Görsel 42. Öğrenciler sergi için fotoğraf seçiyor	134
Görsel 43. Öğrenci günlüklerinden örnekler	134
Görsel 44. Uzman katılımcı tarafından gönderilen uygulama reçeteleri	137
Görsel 45. Öğrenciler mutfak atölyesi etkinliği için alışveriş yapıyor	139
Görsel 46. Öğrenci günlüklerinden örnekler	140
Görsel 47. Öğrenciler toplu taşıma aracının yolcu kısmında emniyet kemeri takıyorlar.	141

Görsel 48. Öğrenciler uzmanlarla birebir çalışıyorlar	142
Görsel 49. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor.....	143
Görsel 50. Öğrenciler uzman katılımcı ve lise öğrencileri ile konuşuyorlar.....	143
Görsel 51. Öğrenciler, araştırmacı öğretmen ve uzman katılımcı etkinlik sonrası ürünleriyle	144
Görsel 52. Öğrenci günlüklerinden örnekler	146
Görsel 53. Öğrencilerin kermes hazırlıkları	147
Görsel 54. Öğrenciler kermeste satış yapıyor.....	148
Görsel 55. Öğrenci günlüklerinden örnekler	149
Görsel 56. Derste incelenen internet haberleri içeriklerinden görseller	152
Görsel 57. Öğrencilerin hazırladığı alışveriş listeleri.....	153
Görsel 58. Öğrencilerin kulübe inşa faaliyeti öncesi plan çizimi etkinliği	155
Görsel 59. Öğrenciler kulübe için hırdavatçıda malzeme alışverişinde	157
Görsel 60. Öğrenci günlüklerinden örnekler	158
Görsel 61. Öğrenciler sığınaktan kulübe için eski sıraların tahtalarını seçerken	159
Görsel 62. Öğrenciler uzmanla birebir çalışırken.....	160
Görsel 63. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor.....	160
Görsel 64. Öğrenciler kulübelerini boyuyor.....	161
Görsel 65. Öğrenciler uzman katılımcı etkinlik sonrası ürünlerle.....	161
Görsel 66. Öğrenci günlüklerinden örnekler	162
Görsel 67. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel	165
Görsel 68. Derste incelenen internet haberi içeriğinden bir görsel	166
Görsel 69. Öğrencilerin jandarma personelleri ile yaşadıkları deneyimlerden örnekler...	167
Görsel 70. Öğrencilerin jandarma ile iletişim durumuna dair örnek cevaplar	168
Görsel 71. Öğrencilerin gelecekte “jandarma” olma hakkındaki görüşlerinden örnekler	169
Görsel 72. Uzman katılımcı öğrencilere aletlerini anlatırken.....	170

Görsel 73. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor.....	170
Görsel 74. Jandarma personeli tarafından arama-kurtarma köpekleri hakkında bilgi verilmesinin ardından köpekler öğrencilere gösteri yaptılar	171
Görsel 75. Öğrenciler, uzman katılımcı ve HAYDİ personelleri ile bir aradalar.....	172
Görsel 76. Öğrenci günlüklerinden örnekler	173
Görsel 77. Öğrencilere göre HAYDİ biriminin çalışma alanı.....	174
Görsel 78. Öğrencilere göre HAYDİ uygulamasının kullanılma nedeni	175
Görsel 79. Öğrencilere göre jandarma çalışanlarının faaliyetleri.....	175
Görsel 80. Öğrenciler yerli konum bulma uygulaması üzerinde çalışıyorlar.....	179
Görsel 81. Öğrenciler ve araştırmacı öğretmen birlikte kabartma haritalarını yapıyorlar	181
Görsel 82. Öğrenciler haritaları üzerinde tartışıyorlar.....	182
Görsel 83. Öğrenci günlüklerinden örnekler	182
Görsel 84. Öğrenciler veterinerden barınağın kısımları hakkında bilgi alıyorlar.....	184
Görsel 85. Öğrenciler veterinerlere işi hakkında sorular soruyorlar	185
Görsel 86. Öğrenciler ve araştırmacı öğretmen hayvan barınağında	186
Görsel 87. Öğrenci günlüklerinden örnekler	187
Görsel 88. Öğrencileri barınakta şaşırtan durumlar.....	188
Görsel 89. Öğrencilerin barınak hakkındaki değerlendirmeleri	188
Görsel 90. Öğrencilerin gelecekte barınakta çalışmaya dair görüşleri.....	189
Görsel 91. Öğrencilerin sosyal medya tanımlarından örnekler	192
Görsel 92. Öğrencilerin sosyal medya uygulamaları tercihlerinden örnekler	192
Görsel 93. Öğrencilerin sosyal medyada paylaşım içeriklerinden örnekler	193
Görsel 94. Öğrencilerin paylaşımlarını ailelerinin takip etme durumuna dair cevaplar ...	193
Görsel 95. Öğrencilerin ailelerinin sosyal medya kullanımı hakkında rehberlik etme durumu.....	194
Görsel 96. Öğrencilere göre bizi biz yapan verilere dair cevaplarından örnekler.....	196
Görsel 97. Öğrencilere göre kişisel verilerin önemli olma nedenine dair cevap örnekleri	197

Görsel 98. Öğrencilerin, kişisel verilerimizin kötü niyetli kişilerin eline geçmesi durumunda yaşayabileceğimiz olumsuzluklara dair cevapları.....	197
Görsel 99. Öğrencilerle izlenerek tartışılan sosyal medya videosu.....	198
Görsel 100. Öğrenci günlüklerinden örnekler	200
Görsel 101. Öğrenciler sosyal etkinliklere ait medya sayfasını oluşturuyorlar.....	201
Görsel 102. Öğrencilerle hazırlanan sosyal medya sayfası	202
Görsel 103. Öğrenciler broşür hazırlama etkinliği sırasında Web 2.0 Aracını kullanıyorlar	202
Görsel 104. Öğrencilerin web 2.0 aracı ile hazırladıkları broşürün sayfaları.....	203
Görsel 105. Öğrenci günlüklerinden örnekler	204
Görsel 106. Öğrencilere göre paylaşılmaması gereken özel bilgiler.....	204
Görsel 107. Öğrencilere göre rahatsız edici bir içerikle karşılaştıklarında yapmaları gerekenler	205
Görsel 108. Öğrencilere göre sosyal medyada tehlikeli bir insanla karşılaştıklarında yapmaları gerekenler	205
Görsel 109. Öğrencilere göre internet ortamında başlarına olumsuz bir olay gelirse yapmaları gerekenler	206
Görsel 110. Öğrenciler sergide sunacakları bilgi notlarını hazırlıyorlar	209
Görsel 111. Öğrenciler sergi alanını hazırlıyorlar	210
Görsel 112. Öğrenciler yetkililere çalışmalarını anlatıyorlar	211
Görsel 113. Öğrenciler yetkililere çalışmalarını anlatıyorlar	211
Görsel 114. Öğrenciler yetkililere yaptıkları etkinlikleri anlatıyor	212
Görsel 115. Öğrencilerin hazırladığı atlas haritası ve KVKK konulu panolar.....	213
Görsel 116. Öğrenci günlüklerinden örnekler	215
Görsel 117. Çalışma grubundan bir öğrencinin hazırladığı kermes afişleri.....	217
Görsel 118. Öğrenciler depremzedelere yardım amaçlı yapacakları kermesin afişlerini asıyorlar	218
Görsel 119. Öğrenciler yardım kermesi için duyuru yapıyorlar.....	218

Görsel 120. Öğrenciler depremzedeler yararına kermes etkinliğini gerçekleştiriyor.....	219
Görsel 121. Öğrencilerin kermeste elde ettikleri geliri AFAD’ a bağışladıklarına dair makbuz	219

KISALTMALAR LİSTESİ

ASHB: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

KVKK: Kişisel verileri koruma kanunu

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

NCSS: National Council for the Social Studies (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi)

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü)

SBDÖP: Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı

TDK: Türk Dil Kurumu

TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde alanyazın taramasından elde edilen bilgiler göz önünde bulundurularak araştırmaya ait problem ve alt problem durumlarına, araştırmanın amacına, önemine, araştırma ile ilgili sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem durumu

Vatandaşlık ve vatandaş olmaya dair farklı düşünce ve tartışmalar geçmişten günümüze varlığını sürdürmektedir. Vatandaşlığa dair en çok bilinen iki yaklaşımın bireyin görevleri ve sorumluluklarına vurgu yapan cumhuriyetçi vatandaşlık ile bireyin haklarını ön planda değerlendiren liberal yaklaşım olduğu söylenebilir (Heater, 1999). Cumhuriyetçi (toplumcu) vatandaşlık tanımı vatandaşlığı bir durum olarak ön plana çıkarmakta, görev ve sorumlulukları bu durumun bir gereği olarak sunmaktadır. Örneğin “anne-babanın uyruğuna, üzerinde dünyaya gelinen ülkeye ve yasaların gerektirdiği belirli şartları taşıyıp taşımamaya bağlı olarak belirlenen ve kişilerin hangi devlet veya millete bağlı olduklarını ifade eden kimlik” (Demir ve Acar, 1997, s. 231-232) şeklinde tanımlandığında vatandaşlık bir durum olarak ön plana çıkarılmaktadır. Ancak liberal düşüncenin güçlenmesi ile özellikle batı dünyasında, oy hakkının genişletilmesi, kadınlar için haklar ve refah devletlerinin gelişimi üzerine daha yakın tarihli mücadeleler cereyan etmiş (Hindess, 2004) ve vatandaşlık yeniden tanımlanmaya başlanmıştır. Günümüzde vatandaş sadece devlete karşı ödevlerinin değil, haklarının da bilincinde olarak, siyasal yaşama etkin bir biçimde katılabilen aktif birey olarak tanımlanmaktadır (Durgun, 2010).

1990'lı yılların başında Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonraki süreçte Türkiye'de vatandaşlık kavramı daha sık gündeme gelmiştir (Nalbant, 2014, s. 90). Bu süreçte devlete karşı borçlu ve vazifelerle yüklü vatandaşlık anlayışı değişmeye başlamış, bunun yerine siyasal, ekonomik ve sosyal alanlarda da artık yöneticileri sorgulayan, denetleyen, ülke sorunlarını tartışan, siyasal kararları etkileyebilen, katılımcı ve çoğulcu bir anlayış doğrultusundaki vatandaşlık anlayışına gittikçe kapı aralanmıştır (Durgun, 2010).

Toplumlar, eğitim süreçlerinden kendi dünya görüşleri ve değerleri çerçevesinde gelecekte de var olmasını sağlayacak vatandaşlar yetiştirmesini beklemektedirler. Türkiye'de de bu çerçevede, eğitim sisteminin anayasası niteliğinde değerlendirilebilecek olan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda sıralanan Milli Eğitimin genel amaçları, yetiştirilmesi beklenen vatandaş profilini açıkça tarif etmektedir:

" 1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır. " (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973, s. 1501)

Buna göre yetiştirilmesi hedeflenen vatandaş anlayışında cumhuriyetçi ve liberal vatandaşlık anlayışını içermektedir. Bu açıdan hem cumhuriyetçi hem de liberal anlayışı birleştirecek şekilde, vatandaşlık; bir aktif katılım davranışı olarak kişilerin vatandaşı oldukları devletin ve o devletin sahibi olan toplumun ilerlemesi için çaba gösterirken, kendi üzerlerine düşen görevleri yerine getirmesi ve haklarına sahip çıkması olarak tanımlanabilir (Yiğit, 2019). Etkin vatandaş, toplumdaki her bireyin siyasal ve sosyal yaşama katılması gerektiğine, belirli rolleri ve sorumlulukları olduğuna inanan kişidir. Farklılık yaratmak, değiştirmek, topluma katkı getirmek ve adaletsizlikle mücadele etmek etkin vatandaşlık özelliklerindendir (Ersoy, 2014).

Etkin vatandaşlık konusunda göz önünde bulundurulması gereken temel noktalardan birisi, sahip olunan kişisel ve toplumsal bilinç seviyesi ile etkin vatandaşlık becerilerinin sergilenmesinin doğrudan ilgili olduğudur. Vatandaşlık bilinci bir ülkenin siyasal yapısını, eğitim sistemini, işyeri verimliliğini, sosyal refahı ve genel olarak gelişmişlik düzeyini etkilemektedir (Hablemitoğlu ve Özmete, 2012). Ancak çeşitli siyasal, sosyal ya da ekonomik problemler neticesinde eğitim, barınma, sağlık ve sosyal gelişim imkanlarından

yoksun kalan bireylerin etkin vatandaşlık becerilerini hayata geçirecek bilinç seviyesine ulaşması zor görünmektedir. Zira aktif, katılımcı demokratik yurttaşlık biçimleri, belirli bir düzeyde sosyal kaynak ve eğilim gerektirir (Peucker, vd., 2014). Özellikle sosyo-ekonomik kaynaklara erişimin aktif vatandaşlığı kolaylaştırdığı, yüksek eğitim düzeyine ve daha yüksek sosyoekonomik statüye sahip kişilerin resmi ve gayri resmi siyasi alanda veya sivil katılım biçimlerinde aktif olma olasılığının daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir (Cohen, Vigoda ve Samorly 2011; Berinsky ve Lenz 2011).

İmkanlar ve sosyal katılım konusunda toplumun genelinden ayrıışan gruplar dezavantajlı gruplar olarak değerlendirilmektedir. UNESCO (1998), dezavantajlı grupları "İçerisinde yaşadıkları toplumda ekonomik durumları, cinsiyetleri, etnik veya dilsel kökenleri, dini veya politik statüleri sebebiyle ekonomik ve toplumsal entegrasyon şartları diğer insanlara göre daha düşük olan gruplar" olarak tanımlamıştır. Dezavantajlı gruplar, kendi kendilerine yetemediği için yardıma gereksinim duyan ve bilgiye erişme, eğitim, özsaygı, teşvik, sermaye, sağlık ve özerklik gibi kişilerin gereksinimlerini tamamlayabilmeleri için ihtiyacı olan araçlara erişemeyen gruplardır. (Koç ve Çoşkun, 2019). Derin yoksulluk içinde yaşayan ailelerin çocukları, kızlar, engelli çocuklar, göçmen ve mülteci çocukları, uzak-kırsal bölgelerde yaşayan çocuklar ve ayrımcılıkla karşılaşan etnik veya dini grupların çocukları dezavantajlı grupta yer alan çocuklardır (UNICEF, 2015). Bu çocuklara hayatlarında değişime neden olabilecek fırsatlar sunulmaması, daha sonra daha yüksek maliyetlere neden olacaktır. Bu maliyetler kaybedilen hayatlar, boşa harcanan potansiyel ve azalan üretkenlik açısından hissedilecektir. Eylemsizlik, tüm toplumları etkileyen sosyal ve ekonomik eşitsizliklere neden olacaktır. Bu grupta yer alan bireylerin etkin vatandaşlık becerilerini sergileyerek üyesi oldukları toplumla bütünleşmeleri zordur.

Sahip oldukları dezavantajlı konumları nedeniyle (Kolukırmık ve Toktaş, 2007; Öke ve Topuz, 2010; European Roma Rights Centre, 2010; Önen, 2013) Türkiye'de etkin vatandaşlık becerileri sergileme ve katılım konusunda en dezavantajlı konumda olarak değerlendirilebilecek grupların başında Roman toplumunun geldiği söylenebilir.

Illich, eğitim örgütlerinin ve özellikle okulların düşük sosyo-ekonomik koşullarda yaşayan insanların hayat standartlarını yükseltebileceğine dair bir yanılsama yarattığını iddia etmektedir (Illich, 2014, s.19-20). Okulların bilgi aktarımı sağlamak ve hayatın simülasyonun yapıldığı yerler olmak yerine hayatın ta kendisi olmalıdır. Böylece okullar, problem çözen insan yetiştirebilecek, farklı sosyo-ekonomik koşullarda yaşayan öğrenciler için fırsat eşitliği yaratarak tekrar işlevsellik kazanabilecektir.

Okulların kendilerini yeniden tanımlama ve işlevsellik kazanma sürecinde Sosyal Bilgiler dersi, vatandaşlık eğitimi konusundaki konumuyla en önemli ders durumundadır. Doğanay (2005) demokratik ülkelerde sosyal bilgiler dersinin temel amacının demokratik süreçleri geliştirerek etkili vatandaşlar yetiştirmek olduğunu belirtmiştir. Safran (2008) da benzer bir noktaya işaret etmiştir: Ona göre ayrı disiplinler halinde tarih, coğrafya ve vatandaşlık eğitimi verilmesi ya da bu disiplinlerin Sosyal Bilgiler dersi altında bütüncül bir yapı ile sunulması tercih edilebilir. Her iki durumda da Sosyal Bilgiler ile ilgili tanımlar etkin vatandaşlık vurgusuna sahiptir. Çünkü ülkeler eğitim kurumlarından kendi yönetim sistemlerinin devamını sağlayacak bireyler yetiştirmesini beklemektedir.

Etkin vatandaş yetiştirmek amacıyla Sosyal Bilgiler dersi işlenirken öğrenciyi etkin kılacak öğretim yöntem ve tekniklerini tercih edilmelidir. Böylece öğrencilere ulusal tarih, devletin ve siyasal yaşamın yapısı ve süreçleri hakkında yeterli bilgi ve anlayışı sağlamanın hedeflendiği "vatandaşlık ile ilgili eğitim" ile beraber öğrencinin okulda ya da çevresinde etkin katılım deneyimiyle yaparak yaşayarak öğrenmesini içeren "vatandaşlık yoluyla eğitim" ve gelecekteki yetişkin yaşamlarında karşılaşacakları rollere ve sorumluluklara etkin katılımlarını sağlayan bir dizi bilgi, beceri ve değerlerle donanmalarına odaklanan "vatandaşlık için eğitim" (Çelik, 2009. s. 5-6) göz ardı edilmemiş olacaktır.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretimi Programında öğrenciyi aktif kılacak yöntem ve tekniklere işaret edilmiş; uygulama esnasında, kazanımlarla ilgili güncel ve tartışmalı konular, farklı tartışma teknikleri kullanılarak problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme ve araştırma becerileriyle ilişkilendirilerek sınıfa taşınması ve Sosyal Bilgiler öğretiminde okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmesi gerekliliği belirtilmiştir (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler Programının uygulayıcılardan istediği bu çalışmalar etkin vatandaşlık becerilerinin Roman öğrencilere kazandırılması sürecinde öğrenciyi aktif bir şekilde öğrenme sürecinin öznesi yapan otantik öğrenme yaklaşımının; öğrencilerin eleştirebilen ve özgürce hareket edebilen kişiler olarak yetişmesini desteklemesi (Dolapçioğlu, 2015), öğrenmeye odaklanmak yerine gerçek hayat problemlerine çözüm üretmeye odaklanması (Bektaş ve Horzum, 2014), öğrenmelerin gerçek hayat ortamlarında gerçekleşmesi (Howell ve Long, 1998, s. 9), öğrenmelerin uzmanların tecrübelerinden yararlanarak ve öğrencilerin uzmanlar gibi düşünmelerine ve çalışmalarına fırsat tanınması (Herrington, vd., 2003),

yaşam boyu öğrenme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine odaklanması (Knobloch, 2003), özellikleri ile etkin bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir.

Bu doğrultuda bu çalışma çerçevesinde Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması amacıyla otantik öğrenmenin kullanımı süreci incelenmiştir. Ayrıca sürece dair öğrenci, öğrenci velisi ve uzman katılımcıların görüşleri de alınarak otantik öğrenmenin Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması sürecinde uygulanabilirliği değerlendirilmiştir.

1.2. Araştırmanın amacı ve önemi

Bu kısımda araştırmanın amacı ve önemine yer verilmiştir.

1.2.1. Araştırmanın amacı

Her toplum farklı sosyo-ekonomik standartlara ve kültürel kabullere sahip alt gruplardan oluşur. Toplumların iç huzuru ve esenliği için bu grupların adalet, eğitim, sağlık ve sosyal imkanlara ulaşım konusunda fırsat eşitliğine sahip olması gerekir. Roman toplumuna mensup öğrenciler düşük sosyo-ekonomik şartlarda yaşamaktadır. Aynı zamanda kültürel ve etnik farklılıkları nedeniyle tüm dünyada ve Türkiye'de ayrımcılık ve önyargı ile yüzleşmektedirler. Roman öğrencilerin bu nedenlerle eğitim imkanlarında yeterince faydalanamadığı devlet tarafından kabul edilmiş ve çözüm aranan bir problemdir (ASHB, 2016). Roman öğrencilerin velilerinin düşük okuma yazma bilme oranlarına sahip olması ve genel olarak eğitime mesafeli duruşları onları eğitim konusunda aile desteğinden yoksun bırakmaktadır. Ayrımcılık ve önyargı ile karşı karşıya olan Roman öğrencilerin akademik gelişimlerinin yanı sıra sosyal gelişimleri için de etkinliklerle desteklenmeleri gerekmektedir.

Otantik öğrenmenin katılımcı doğası hem roman öğrencilerin sosyal gelişimlerini desteklemek hem de roman toplumu hakkında farkındalığı artırma adına faydalı olabilir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenmenin kullanımı sürecini incelemektir.

1.2.2. Araştırmanın önemi

Bu araştırma;

- Roman öğrencilerin, sosyal ve bilişsel gelişimlerini desteklemek adına otantik öğrenme kullanılarak uygulamalı bir çözüm sunması ile özgün,
- Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyelik çerçevesinde Kopenhag kriterleri gereğince Roman toplumunun hakları konusunda iyileştirme yapması gerekmektedir. Bu çalışma; bu hedef doğrultusunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen “Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji” girişiminin hedefleri ile örtüşmesi ile güncel,
- Yapılacak uygulamalarla çalışma grubunda yer alan Roman öğrencilerin, etkin vatandaşlık becerilerinin geliştirilebilecek olması bakımından işlevsel olmasıyla önemlidir.

1.3. Problem cümlesi

Roman öğrencilere Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenmenin kullanımı süreci nasıl gerçekleşmiştir?

1.3.1. Alt problemler

Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1. Roman öğrencilerin eylem süreci öncesi vatandaşlık ve etkin vatandaşlık kavramlarına ilişkin düşünceleri ve deneyimleri nelerdir?
3. Roman öğrencilere 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan Etkin Vatandaşlık becerilerine yönelik kazanımlar verilirken otantik öğrenmenin kullanımı süreci nasıl gerçekleşmiştir?
4. Roman öğrencilerin, öğrenci velilerinin ve otantik öğrenme sürecine katılan uzman katılımcıların otantik öğrenme sürecine dair görüşleri nelerdir?

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında bahar döneminde Sakarya ili Adapazarı ilçesinde bulunan bir devlet okulunda 5. sınıfına devam eden Roman öğrencilerden, ailelerinden ve otantik öğrenme sürecine katılan uzman katılımcılardan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın uygulama süreci 2022 yılında şubat ayı ile haziran ayları arasında gerçekleşmiştir. Bu nedenle araştırmanın eylem süreci 2018 yılında yayınlanan SBDÖP esas alınarak düzenlenen etkinlikler ile sınırlı olarak yürütülmüştür.

1.5. Tanımlar

Etkin Vatandaşlık: Demokratik toplumlarda bireylerin bilgi, beceri ve değerler boyutunda vatandaşlığın gerektirdiği özelliklere sahip olmasıdır (NCSS, 2010).

Otantik Öğrenme: Farklı çözüm yolları ile çözülebilecek gerçek hayat problemleri içeren, küçük görevlere bölünebilen ana bir görev etrafında şekillenen ve problemlerin çözüme ulaşma sürecinde öğrencilerin öğrenmesinin hedeflendiği öğrenme biçimidir (Herrington, vd., 2004).

Dezavantajlı Gruplar: Ekonomik durumları, cinsiyetleri, etnik ve dilsel kökenleri, din ya da politik statüleri nedeniyle sosyal ve ekonomik olarak toplumla daha az bütünleşme şansı olan insan gruplarıdır. (UNESCO, 1998)

Roman Öğrenciler: Ülkelerin gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak tüm dünyada en çok ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalan, çeşitli ekonomik, sosyal problemler ile mücadele eden toplulukların başında gelen Roman topluluklarına (Chronic Poverty Report, 2004, s. 84) mensup öğrencilerdir.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Sosyal Bilgiler ve vatandaşlık eğitimi, etkin vatandaşlık, Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık becerileri, dünyada ve Türkiye’de Romanlar ve Romanların eğitimi, otantik öğrenme ve Sosyal Bilgiler eğitiminde otantik öğrenme konuları ilgili alanyazın ve bu konulara ilişkin yapılmış olan çalışmalara değinilecektir.

2.1. Sosyal Bilgiler ve vatandaşlık eğitimi

Eğitim, temelde çocuk ve gençlerin yaşadıkları topluma uyum göstermelerini amaçlar. Bu amacın yanında eğitimin diğer odak noktası yeni neslin siyasal, sosyal, kültürel ve teknolojik gelişmeleri takip ederek, gelecek için hazırlanmalarıdır. Bu çerçevede eğitim, devletin kanun ve ideolojisi ile uyum içinde bir toplumu oluşturup, geleceğe hazırlamakta kullandığı bir araçtır. Eğitimin kurumsal olarak yürütüldüğü okullardaki Sosyal Bilgiler dersi vatandaşlık eğitime dönük içeriği sayesinde kişilerin vatandaşlık kavramı ile ilgili bilgi, beceri ve değerleri kazanabileceği bir disiplin olarak öne çıkmaktadır.

Bugün bilinen anlamıyla vatandaşlık eğitimi ulus devlet anlayışının ortaya çıktığı Fransa’da 19. yüzyılda başlamıştır (Üstel, 2019, s. 11). 20. Yüzyıl başında yurttaşlık bilgisi, tarih ve coğrafya disiplinlerini içeren bir ders olarak kabul edilen *Sosyal Bilgiler* dersinin temelinde ise vatandaşlık eğitimi temel bir dayanak olmuştur (Heater, 2007, s. 197). Sosyal ve beşerî bilimlerin kaynaştığı bir içeriği sahip olan Sosyal Bilgiler farklı çalışma alanları ve disiplinlerden yararlanan bir ders, çalışma alanı ve öğretim programıdır (Sever, 2015). Sosyal Bilgiler dersinin iki temel hedefi: öğrencilerin vatandaşlık vazifelerini yapmaları için hazırlanmaları; kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışların vurgulandığı bir çerçeve oluşturularak Sosyal Bilgileri diğer ders içeriklerinden ayırmaktır (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). Farklı içeriklere sahip çok disiplinli yapıya sahip olsa da en geniş anlamda Sosyal Bilgilerin amacı yaşadığı çevreye uyum sağlayan, devletin istediği modelde yetişmiş etkin vatandaşlar yetiştirmektir (Safran, 2008; Barr, James ve Shermis, 2013, s. 19).

Türkiye’de vatandaşlık eğitiminin bünyesinde yer aldığı Sosyal Bilgiler dersinin programında; öğrencilerin toplumsal ilişkileri düzenleyebilen, sosyal bilimlerin kavram ve yöntemlerini kullanarak etkili iletişim ile sorunları çözebilecek bireyler olarak yetiştirilmesinin amaçlandığı belirtilmiştir (MEB, 2018). Sosyal Bilgiler dersinden vatandaşlık eğitimi alanındaki beklentiler bilinçli katılımcılık temasında odaklanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, bilinçli katılımı hedefleyen vatandaşlık eğitimi gerçekleştirerek, öğrencilerin yerel ve küresel çapta yaşanan olaylara sağduyulu yaklaşımlarını ve sosyal yaşamda aktif görevler almaya yönlendirecek becerileri içselleştirmelerini sağlayacaktır (Yeler ve Ocak, 2021). Öğrenciler vatandaşlık eğitimi ile demokratik katılım süreçlerini öğrenebilecek, vatandaşlığa dair bilgi ve becerileri ile hem kendi toplumlarında hem de dünyada iyiye doğru gidişin bir parçası olabileceklerdir (Dere ve Akdeniz, 2021). Sosyal bilgiler dersinin birbirlerine karşılıklı bağımlı kişi ve toplumların çeşitliliğini içeren, öğrencilerin demokratik toplumların yurttaşları olarak öğrencilerin kamu yararını gözeten, bilinç ve mantıkla hareket etme becerilerini kazanmalarına odaklanan (NCSS, 2015) bir ders olması beklenmektedir.

Sosyal Bilgiler dersine biçilen bu rolün gerçekleşmesinde vatandaşlık öğretimine dair genel kabul görmüş yaklaşımlar; vatandaşlık bilgisi aktarımı olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımı, sosyal bilimler yaklaşımı olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımı ve yansıtıcı inceleme yaklaşımı olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımı olarak sınıflanmıştır (Barr, Barth ve Shermis’ 1978’ten aktaran Kaymakçı ve Ata, 2019).

Bu yaklaşımların arasında en geleneksel olanı vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımında Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinin egemen güç tarafından oluşturulması söz konusu olup yeni nesillerin edinmesi gereken bilgi, beceri ve tutumların yetişkinler tarafından belirlenmesinin daha iyi olacağı varsayımı ile kültürün temel değerlerinin ve inanışlarının aktarımı hedeflenmektedir (Safran, 2008, s.8).

Sosyal bilimler olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımı ise sosyal bilimlerin işaret ettiği bilgi, beceri ve değerlerin ön plana alındığı bir vatandaşlık öğretisinin etkin vatandaşların yetiştirilmesinde en uygun yaklaşım olduğu anlayışını ön plana almakta, öğrencilerin insan davranışlarını ve yurttaşlığı, sosyal bilimlerin temel ilke ve kavramlarını özümseyerek incelemesi ile öğreneceklerini varsaymaktadır (Safran, 2008, s.9).

Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960'lı yıllarda ortaya çıkan “Yeni Sosyal Bilgiler Hareketi” öğrencilerin araştırarak, sorgulayarak, yansıtıcı düşünme ve karar verme becerilerini kazanmalarını ön plana alarak yurttaş yetiştirilmesini hedeflemiştir (Gürel ve Çetin, 2018). Sosyal Bilgilerde yenileşme hareketi sonucunda ortaya çıkan yansıtıcı inceleme yaklaşımı olarak Sosyal Bilgiler anlayışı siyasal demokraside vatandaşlığın en önemli gerekliliğinin karar verme olduğuna vurgu yapmakta ve sonuç olarak Sosyal Bilgilerin en önemli amacının da öğrencilerin karar verme becerilerinin geliştirilmesi olarak belirlemektedir (Çelik ve Şenel, 2022). Çünkü karşılaştığı sorunların çözümünde karar veren birey olarak tanımlanan vatandaş, bir problem veya ikilem ile yüzleştğinde bu duruma karşı mantıklı şekilde konum alarak tercih yapan kişidir (Barr, Barth, ve Shermis, 1978'ten aktaran Yalçın ve Akhan, 2019).

Yansıtıcı inceleme yaklaşımı ile tasarlanan Sosyal Bilgiler dersinin içeriği tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi gibi geleneksel konular ile sınırlanmak yerine güncel dünya problemleri, yerel, ulusal ve küresel çerçevelerde öğretim süreçlerinin konuları ile zenginleştirilir (Öztürk vd., 2014, s.2). Yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımının da tüm bireyleri alakadar eden sorunların derslerin içeriğindeki konumu ve bu sorunlara çözüm aranması vurgulanmaktadır. Bu açıdan yansıtıcı inceleme olarak Sosyal Bilgiler yaklaşımının eleştirel ve katılımı merkeze alan vatandaşlık anlayışıyla örtüştüğü söylenebilir (Malkoç ve Ata, 2021).

Yansıtıcı inceleme yaklaşımı ile Sosyal Bilgiler dersini yürüten öğretmenler, öğrencilerin kendilerini rahatsız eden sorunları belirleyerek incelemelerine, ardından da bu sorunları daha üst düzey sosyal ve politik problemlerle ilişkilendirmelerine rehberlik ederler (Erden, 2000). Yansıtıcı inceleme yaklaşımında ders içeriği, çocukların karar verme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan bir araçtır. Öğrenciler bu yaklaşımla sorunları çözme sürecinde kararlar alırken inceleme sonucu elde ettikleri bilgiyi kullansalar da temel nokta bilginin kendisi değil, problem çözme ve bilimsel bir düşünme sürecine dayalı olarak akıl yürüterek karar verme becerisidir (Doğanay, 2005, s.20-21).

Bu yaklaşımlardan *Bilinçli Katılım* temasına en fazla hizmet edecek yaklaşımın *yansıtıcı inceleme yaklaşımı* olarak *Sosyal Bilgiler yaklaşımı* olduğu düşünülebilir. Sosyal bilimler ve vatandaşlık eğitimi ile Sosyal Bilgilerin temelini oluşturan yansıtıcı düşüncenin (Ata, 2009) ana odağı öğrencilerin toplumun sorunları üzerine düşünüp, sorunların çözümü için yol aramayı ve karar vererek uygulamalarını sağlamaktır (Öztürk, 2012).

2.1.1. Etkin vatandaşlık

İnsanların karşılıklı bağımlılıkları sebebiyle bir arada yaşaması ile toplu yaşam ortaya çıkmıştır. Toplu yaşam içerisinde çatışma olmadan yaşama isteği ise toplumun fertlerince meşru görülen bir otoritenin doğmasına neden olmuştur. Toplumca meşru görülen ve devlet adı verilen bu otoritenin güç odağı tarihsel akış içerisinde sürekli değişmekle beraber toplumun fertleri ile olan karşılıklı hak ve sorumluluk ilişkisi ile vatandaşlık kavramını ortaya çıkarmıştır. Kişinin bir siyasi toplumun üyesi olması anlamına gelen ve bir statü olan vatandaşlık, en klasik ifade ile devlet ve o devletin sınırları içinde yaşayan insanlar arasındaki ilişki olarak tanımlanabilir (Pierson, 2014, s. 46).

Tarih içinde gücün odağına göre, devlet vatandaş ilişkisinde vatandaştan beklenti; odak feodal efendiler olduğunda himaye karşılığında hizmet, odak monarşik yapılar olduğunda itaat, odak diktatörlük ve totaliter yapılar olduğunda lidere coşkuyla bağlılık, odak ulus olduğunda ulusa duyulan derin sevgi ve ulusal geleneklere bağlılık olurken; yurttaşlıkta vatandaşın bağlılığı bir güç odağına değil, fikir olarak devLETEDİR (Heater, 2007, s. 10).

Günümüzde ise on yedinci yüzyıldan bugüne gelişim içerisinde olan liberal yurttaşlık anlayışının sonucu olarak vatandaşın refahı için çalışan ve vatandaşlara çeşitli haklar verip bu hakları kullanmasını sağlama yükümlülüğünü üstlenen bir devlet anlayışı söz konusudur. (Heater, 2007, s. 14). Bu anlayışta vatandaşların devletin garantisinde olarak kullandıkları haklarından kaynaklanan sorumlulukları bulunmaktadır.

Alanyazında yapılan vatandaşlık tanımları da ağırlıklı olarak sahip olunan haklar ve hakların getirdiği sorumluluklara vurgu bulunmaktadır (Crick, 2007, s. 243; Aybay, 2008, s. 4). Hak ve sorumlulukların yanı sıra vatandaşlık; siyasi ve coğrafi ortaklıkla bir topluluğun parçası olmak, yasal bir statü, katılım ve aidiyet ile de tanımlanabilir (Kara, 2022, s. 8)

Sosyal katılım modern vatandaşlık anlayışının önemli bir unsurudur. Yaşadığı apartmanın sorunları için komşuları ile görüşen ve çözüm için girişiminde bulunan, çocuğunun okulunda okul aile birliğinin çalışmalarına iştirak eden, haksızlığa uğradığında kavga etmek yerine yasal haklarını bilen ve kullanan bireyler yakın çevrelerindeki olaylara sosyal katılım sağlayarak aktif olarak vatandaş rolü üstlenmiş olurlar. Ancak çevresindeki hayata aktif katılım sağlayan bir vatandaşın şehrinin, ülkesinin ve dünyanın sorunlarının çözümünde kendisine bir rol atfedeceği düşünülebilir. Sosyal katılım becerisine sahip bir

birey toplum içinde konumunu anlar ve devletle beraber parçası olduğu topluma karşı vatandaşlığın getirdiği sorumlulukları üstlenerek etkin bir vatandaş olur.

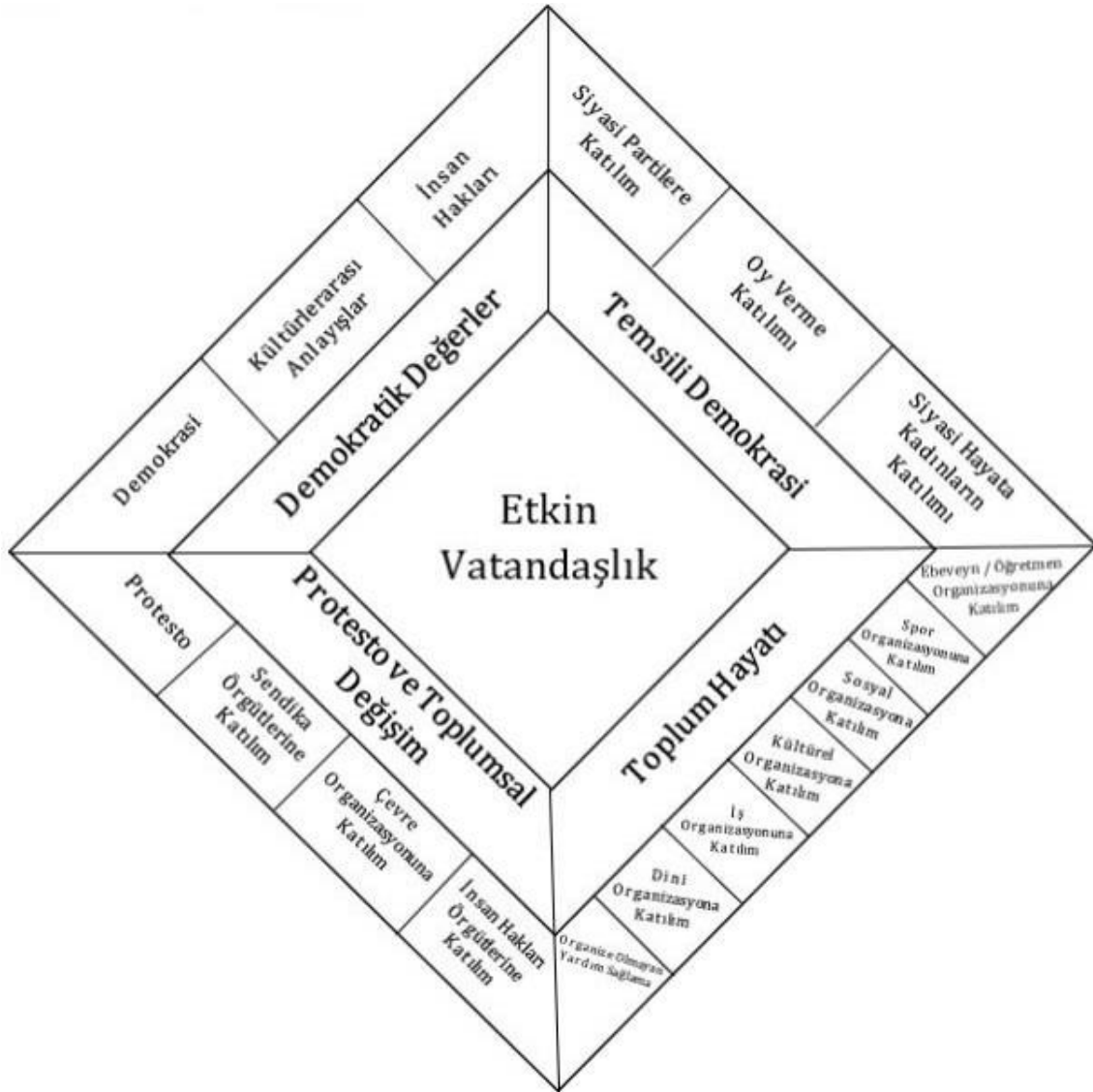
Kara, vd. (2012)'e göre etkin vatandaşlık; sosyal hayatın işleyişi sırasında ortaya çıkan durumlarda geleneksel olarak devletten beklenen rolleri, kişilerin aktif olarak, sorumluluk üstlenerek içselleştirmesi olarak tarif etmiştir. Etkin vatandaş olaylar karşısında pasif bir izleyici değil, sorunların çözümünde rol alan, sonuca ulaşabilen kişidir (Kansu, 2015; Demir, 2016). Keogh ve Corrales (2023) ise etkin vatandaşlığı, toplum üzerinde olumlu bir etki yaratmak için motive olmuş ve güçlenmiş hissetmek olarak tanımlanmıştır. Broom (2015) ise etkin vatandaşlık ile insanların değişimi gerçekleştirme konusunda kendilerini yeterli hissetmeleri için güçlendirilebileceğini belirtmiştir. Berger (2009, s. 335) etkin vatandaşlığın, seçimlerde oy kullanmaktan hayır kurumlarına para vermeye, spor etkinliklerine katılmaktan siyasi mitinglere ve yürüyüşlere katılmaya kadar uzanan eylemleri kapsayan geniş içerikte davranışları içerebileceğini belirtmiştir. Etkin vatandaşlık kendi adına düşünebilen (Giroux, 2010) ve toplumlarına olumlu bir şekilde katılabilen (Arthur vd., 2008) bilinçli bir vatandaşlık anlayışı ile de tanımlanabilir.

Günümüzde etkin bir vatandaş olmak için sahip olunması gereken özellikler şu şekilde özetlenebilir (NCSS, 2012; Öztürk, 2012):

- Demokratik değerleri benimsemek ve bu değerleri hayatına yansıtmak,
- Kendisi, ailesi ve yaşadığı toplumun yararını gözeterek sorumluluk almak,
- Yerel, ulusal ve küresel çerçevede tarih, gelenekler ve insanlığın gündemi konusunda bilgi sahibi olmak,
- Parçası olduğu ulusun geçmişi hakkında bilgi sahibi olmak,
- Yakın ve uzak çevresinde ve tüm dünyada insanlığa etki eden gelişmelerin ve sorunların farkında olmak,
- Sorunların çözümü adına yaratıcı çözümler bulmak, çözüm adına kaynaklardan araştırma yaparak farklı bakış açılarını fark değerlendirmek,
- Sosyal olayları sorgulamak, olaylar hakkında farklı bilgileri ve görüşleri değerlendirebilmek,
- Sosyal olaylar hakkında karar vermek, problem çözebilmek,
- İş birliği içerisinde çalışabilmek,
- Vatandaş olarak aktif olarak sosyal hayatın içinde bulunmaktır.

Sonuç olarak alanyazında etkin vatandaşlık kavramı genel olarak bireyin kendisini ve etrafını ilgilendiren konularda devletten beklenti içine girmek yerine inisiyatif alması, müdahil olması ve çözüme ulaşmak adına mücadele etmesi ile açıklanmaktadır.

Hoskins ve Mascherini (2009) aktif vatandaşlık için ölçek hazırlama çalışmaları sırasında, aktif vatandaşlığın farklı tanımlarından ve sosyal bilimlerle ilişkili disiplinler arası yapısından yola çıkarak dört ana tema ve on yedi alt temadan oluşan bir model önerisinde bulunmuşlardır.

Şekil 1. Etkin vatandaşlığın boyutları (Hoskins ve Mascherini ,2009, Akt. Dere ve Akdeniz, 2021, s. 354).

Hoskins ve Mascherini (2009)' ye göre etkin vatandaşlığın toplumsal hayat boyutunun yedi alt boyutu vardır. Buna göre etkin vatandaşlar dini faaliyetlere katılırlar, ticari girişimlerde bulunurlar, kültürel, sosyal ve sportif etkinliklere katılım sağlarlar ve bir veli

olarak okulla güçlü ilişki içerisindeyler. Son olarak gönüllü bir şekilde örgütsüz sosyal yardım faaliyetlerinde bulunurlar.

Etkin vatandaşlığın protesto ve toplumsal değişim boyutunun ise dört alt boyutu vardır. Buna göre etkin vatandaşlar dilekçe yazarak, yasal gösterilere katılarak, ürünleri boykot ederek, etik değerleri önemseyen bir tüketici olarak ve politikacılarla gerektiğinde temas sağlayarak protesto faaliyetleri yaparlar. İnsan hakları, sendikal örgütler ve çevre koruma konulu faaliyet gösteren organizasyonlara katılmak ise protesto ve toplumsal değişim organizasyonları boyutunun diğer alt boyutlarıdır.

Etkin vatandaşlığın temsili demokrasi alt boyutu ise üç alt boyuttan oluşmaktadır. Buna göre etkin vatandaşlar siyasi partilere üye olurlar, seçmen olarak görevlerini yerine getirirler ve bir kadın olarak siyasi hayata katılım gösterir ya da bir erkek olarak kadınların siyasi hayattaki varlığını desteklerler.

Son olarak etkin vatandaşlığın dördüncü boyutu üç alt boyuttan oluşan demokratik değerler boyutudur. Buna göre etkin vatandaşlar vatandaşlık faaliyetleri ile ilgili beceri ve değerlere sahiptirler, göçmenlere karşı olumlu tutum içerisindeyler ve göçmenlerin ülkeyi kültürel olarak zenginleştirdiğini düşünmektedirler ve insan hakları konusunda bilgi ve farkındalığa sahiptirler (Hoskins ve Mascherini, 2009, s. 468-469).

Bu açıklamalar doğrultusunda etkin vatandaşlığın, bireysel ve toplumsal konularda bilinç, kendisini ve içinde bulunduğu toplumu etkileyebilecek tüm konularda fikir ve tutumu, iyiye doğru değişim için girişimci bir anlayış ve demokratik değerlerin sahiplenilmesi ile ifade edilebileceğini söylemek mümkündür.

2.1.2. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık becerileri

Sözlükte, yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği (TDK) olarak tanımlanan *beceri* vatandaşlık kavramı ile ilişkilendirildiğinde birçok farklı yeterliği işaret etmektedir.

Branson (1998), etkin vatandaşlık becerilerini; etkileşim boyutuyla, işlevsel dinleme, iş birliği, etkili iletişim, empati, doğru soru sorma, soruları yanıtlayabilme, sorunlara çözüm arama, izleme boyutuyla, devletin aldığı kararları, konuları ve gelişmeleri takip etmek, etkileme boyutuyla ise kişilerin karar vericilerin kararlarına ve yönetim şekillerine etki edebilmesi olarak tanımlamıştır. Ersoy (2007)'da benzer becerilere işaret etmiş, aktif

katılım, sosyal meseleler konusunda farkındalık, grup etkinliklerine katılma, eleştirel düşünebilme, seçenekleri analiz ederek doğru tercihte bulunma, toplum hayatına etkin olarak katılma ve siyasal kavramları doğru anlamlandırma becerilerini etkin etkin vatandaşlık ile ilişkilendirmiştir.

Sosyal Bilgiler eğitimi, toplumun nasıl işlediğini öğretmekle birlikte toplumun nasıl geliştirileceğini de öğretmeyi içermektedir. Öğrencilere toplumun oluşmasında etkin vatandaşlık ve demokratik karar alma süreçlerinin rolü olduğunu öğretmek vatandaşlığın teorik olduğu kadar pratik boyutlarının da anlaşılmasına bağlıdır. Öğrencilerin toplumu ve sosyal değişimin nasıl gerçekleştiğini öğrenmeleri, kendilerinin de etkin vatandaşlık ve demokrasinin bir alanı olarak toplumun nasıl aktif bir parçası olabileceklerini anlamaları Sosyal Bilgiler dersinin temel hedeflerinden birisidir.

Öğrencilerin özgür ve demokratik bir toplumun parçası olarak toplumla etkileşim sağlayabilen etkin vatandaşlık becerilerine sahip bireyler olmaları için uygulamalı etkinliklerin gerçekleştirilmesi gerekir (Collins vd., 2019). Sosyal Bilgiler dersi ise gerçek hayat ile örtüşen içeriği sayesinde öğretmenlere öğrenciler ile etkin vatandaşlık için uygulamalı etkinlikler yürütülebilecekleri en uygun ders olarak ön plana çıkmaktadır. Müfredatta yer alan diğer derslerinde etkin vatandaşlık becerilerine dair kazanımları olsa da Sosyal Bilgiler dersi bu amacın gerçekleşmesi için belirgin bir role sahiptir (Mikander ve Satokangas, 2023, s.3). Sosyal Bilgiler dersi bu rolü, öğrencilerin yaşadıkları toplumun uyumlu bir parçası olarak sosyalleşmelerini, yüzleştikleri sorunlarla mücadele edebilmelerini, toplumun kültür, tarih ve değerlerini özümsemelerini, öğrendikleri bilgileri kullanarak üretken olmalarını, eleştirel bir düşünce yapısıyla etraflarındaki ve dünyadaki mesele ve gelişmelerin farkında olmaları için yetiştirilmesini üstlenmektedir (Yeşiltaş, 2006).

Bu bağlamda 2018 SBDÖP’ de etkin vatandaşlık başlığına bir öğrenme alanı olarak yer verilmiştir. 2018 SBDÖP’ de ilişki içerisinde olan bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak yer aldığı ve öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapı olarak tanımlanan öğrenme alanlarından birisi olan etkin vatandaşlık öğrenme alanının içerik ve amaç ve çerçevesi şu şekilde açıklanmıştır:

" Bu öğrenme alanı sosyoloji, siyaset bilimi ve hukuk çerçevesinde etkin vatandaşlık kavramına odaklanmaktadır. Öğrencilerin, grup, kurum ve sosyal örgütlerin nasıl oluştuğunu; onları etkileyen ve kontrol eden mekanizmaları, bunların bireyleri ve kültürü nasıl etkileyip kontrol ettiklerini ve varlıklarını nasıl sürdürüp değiştirdiklerini bilmesi önemlidir. Bu konuda elde edilen bilgiler

ışığında, öğrenciler “Toplumumuzda ve diğer toplumlarda grupların, kurumların ve sosyal örgütlerin rolü nedir? Grup, kurum ve sosyal örgütlerden ben nasıl etkileniyorum? Grup, kurum ve sosyal örgütler nasıl değişir? Bu değişikliklerde benim rolüm nedir?” sorularına cevap verebilmelidir. Toplum yaşamında doğacak sorunların en önemli güvencesi olarak örgütlü bir devlet gücünün varlığını kavrarlar. Toplumsal sorunların nasıl çözüldüğünü ve düzenin nasıl sağlandığını anlayarak egemenliğin kaynağının millete dayandığı yönetimlerde, birey haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu fark ederler. Toplumsal hizmetlere ve değişik resmî etkinliklere katılma yollarını öğrenerek yönetimi etkilemek için hangi demokratik yolların olduğunu kavrarlar.” (SBDÖP, 2018, s. 12).

Sosyal Bilgiler dersi öğretim programına bakıldığında ‘‘Etkin Vatandaşlık’’ öğrenme alanında kazandırılması beklenen becerilerin 4. sınıf düzeyinde iş birliği, sosyal katılım ve karar verme, 5. sınıf düzeyinde araştırma ve sosyal katılım, 6. sınıf düzeyinde eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ile politik okuryazarlık, 7. sınıf düzeyinde ise problem çözme becerileri olduğu görülmektedir (MEB, 2018). Ancak Sosyal Bilgiler dersinin temel amacının iyi bir vatandaş yetiştirmek olduğu düşünüldüğünde, programda yer alan tüm öğrenme alanlarında kazandırılması istenen becerilerin farklı açılardan etkin vatandaş yetiştirmeye hizmet edeceği açıktır.

Sosyal Bilgiler dersi programında yer alan beceriler üzerine yapılan alanyazın taraması sonucunda sosyal katılım (Seyhan, 2014; Kıncal ve Kartal, 2015; Coşkun, Kodal ve Ersoy, 2022), karar verme (Kılcan ve Seyhan, 2019.), problem çözme (NCSS, 2001; Bengiç-Çolak, 2015), eleştirel düşünme (Acun, Demir ve Göz, 2010; Yıldız, Şahin ve Şahin, 2021, Keogh ve Corrales, 2023), araştırma (Keser, Akar ve Yıldırım, 2011; Faiz ve Avcı, 2018), işbirliği (NCSS, 2012; Dere ve Akdeniz, 2021), dijital okuryazarlık (Berson ve Berson, 2003; Turan ve Avcı, 2018), çevre okuryazarlığı (Bülbül ve Yılmaz, 2021; Büken ve Katılmış, 2022), girişimcilik (Dahlstedt ve Fejes, 2019; Banha ve Flores, 2021), gözlem (Kara, Topkaya ve Şimşek 2012), finansal okuryazarlık (Yalçınkaya ve Turan, 2019; Yıldırım ve Öztürk, 2021), kanıt kullanma (Palaz, 2019; Öner ve Kınacı, 2021) ve iletişim (Kızılay, 2015; Önger, 2019) becerilerinin etkin vatandaşlıkla ilişkilendirildiği görülmüştür.

2.2. Dünyada ve Türkiye’de Romanlar

Günümüzde savaşlar, göçler, iklim değişiklikleri, ekonomik sorunlar gibi birçok olay ve durum çocukların temel insani yaşam standartlarına ulaşmasını engellemektedir. Aynı

zamanda ülkelerin gelişmişlik düzeyi fark etmeksizin kimi gruplar çeşitli etnik, dini ve siyasi farklılıklarından ötürü dışlanmakta, sosyal imkanlardan, ekonomik gelişimden, sağlık ve eğitim fırsatlarından yeterince yararlanamamaktadırlar. Bu durumlarından ötürü ülkelerin genel ekonomik refahından yararlanamayan ya da asgari düzeyde yararlanabilen risk altındaki topluluklar (Es ve Menteşe, 2018) dezavantajlı gruplar olarak adlandırılmaktadır.

Özel mülkü veya gelir kaynağı olabilecek araçları olmayan ve büyük çoğunluğu barınma, sağlık, eğitim gibi temel insani gerekliliklere ulaşamayan (evsiz, yoksul, işsiz, sosyal güvenliği olmayan ve ayrımcılığa uğrayan sosyal gruplara mensup vb.) insanlar bu grupta yer alırlar (Kazu, 2019, s.39). Engellilerin, hüküm giymiş insanların, kadınların, farklı etnik kökenden olanların, dili veya dini kimliğinden dolayı toplumdan ayrıışan grupların da dezavantajlı gruplar içinde sayılması mümkündür (Olçay, 2019, s.7)

Dezavantajlı gruplara mensup olan insanlar günlük hayatları içerisinde birçok zorlukla yüz yüze kalabilirler. Bu grupta yer alan insanların çalışarak günlük ihtiyaçlarını karşılayamaması ve refah sağlayıcı araçlardan uzak olmasının yanında duygu ve düşüncelerini kontrol edememe, sorumluluk alamama, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanamama ve iş sahibi olamama gibi ciddi sorunlarla mücadele etmeleri söz konusudur (Mayer, 2003).

Dezavantajın ortaya çıkmasını sağlayan durumlar kimi zaman cinsiyet, yaş, sahip olunan engel durumu gibi kişinin kendinden kaynaklanabilirken kimi zaman da göç, ekonomik problemler sonucu ortaya çıkan işsizlik, fırsat eşitsizlikleri ve kaynak yetersizliği gibi nedenlerden kaynaklanmakta ve birbirleri ile etkileşerek sorunu derinleştirmektedir (Ak, 2019, s. 5).

Kişisel nedenlerden ya da toplumsal sorunlardan kaynaklı olmalarından bağımsız olarak insanların dezavantajlı konumda yaşamaları önce yakın çevrelerinin daha sonra da tüm toplumun huzursuzluğuna neden olacak sosyal problemler yaratacaktır. Bu nedenle dezavantajlı grupların sosyal olarak içerilmesi yoluyla toplumun genel huzurunun muhafaza edilmesi adına çözüme dair girişimlerde bulunulmalıdır (Öğülmüş, 2011).

1989 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanarak yürürlüğe giren Çocuk Hakları Bildirgesi; " Taraf devletler, her çocuğun, çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve sosyal gelişimi için yeterli bir yaşam standardına sahip olma hakkını tanırlar. " ifadesi ile tüm dünya çocukları için idealize edilen yaşam standartlarını belirlemiştir. Ancak ne

geçmişte ne de günümüzde dünyadaki tüm çocuklarının bu standartları taşıyan bir hayat yaşadığı söylenemez. Özellikle eğitim hakkı, dezavantajlı grupta yer alan çocuklar için ulaşılmaz bir standart olabilmektedir.

Tüm diğer sorunların içinde özellikle dezavantajları yaratan koşulların devamlılığını sağlayan en önemli etken bu grupta yer alan çocukların eğitim hakkından yeterince yararlanamamasıdır. Eğitimden uzak büyüyen nesillerin çocukları da aynı döngünün içine doğmakta ve dezavantajları oluşturan koşullar bir miras gibi nesilden nesile aktarılmaktadır. Bu döngünün kırılması adına dezavantajlı gruplara mensup çocukların temel yaşam standartlarının sağlanması, kendine, ailesine ve yaşadığı topluma yararlı olacak şekilde üretken olabilmeleri, toplumsallaşmaları ve sonuç olarak istihdama dahil olabilmeleri çok önemlidir.

Eğitim hakkı yaş, cinsiyet, köken, ekonomik durum gibi değişkenlerden bağımsız olarak herkesin mutlaka eşit bir şekilde ulaşabileceği bir hak olmalıdır. Uluslararası sözleşmeler ve ulusal birçok kanun devletlerin bu konuda sahip olduğu sorumluluğa işaret eden içeriğe sahiptir. Ancak uygulamalara bakıldığında, sözleşmelerle ya da kanunlarla garanti altına alınan eğitim hakkının kullanılmadığı, devletlerin sorumluluklarını yerine getiremediği ve bu durumun birçok sorunun yaşanmasına neden olduğu görülmektedir. Özellikle sosyoekonomik nedenler kişilerin eğitim hakkına ulaşmasında en ciddi engellerden birisi olarak dikkat çekmektedir (Binbir ve Arastaman, 2011).

Türkiye’de de dünya genelinde olduğu gibi dezavantajlı grupların yaşadığı ciddi sorunlar vardır. Ülkemizde ekonomik olumsuzluklar, cinsiyet eşitsizlikleri, çocuk evliliği ve çocukların çalışmak zorunda kalmaları gibi nedenlerle kişilerin kendi kendilerine yetecek hayat standardına sahip olamamaları dezavantajlılığı ortaya çıkarmakta ve bu durum eğitim hakkına erişimi engellemektedir.

Türkiye’de dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler 2000’li yılların başında Avrupa Birliğine tam üyelik faaliyetleri kapsamında hızlanmış, devlet kurumları bu süreçte kanunların hazırlanması, tüzük, yönetmelik ve genelgelerin yürürlüğe konulması süreçlerini tamamlayarak bu gruplara yönelik yapılacak çalışmaların yasal zemini oluşturmuştur (Elmas, 2018, s. 948). Bu çerçevede 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan kararname uyarınca Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Sosyal Uyum Daire Başkanlığının görevlerinden bazıları şu şekilde

sıralanmıştır (ASHB, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevlerine İlişkin Yönerge, madde 38):

" Dezavantajlı grupların sosyal katılım ve uyumunun sağlanmasına yönelik proje ve programlar geliştirmek, bu konuda diğer birimler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile koordineli olarak çözüm önerileri üretmek hizmetleri planlamak ve faaliyetler düzenleyerek yürütmek.

b) Sosyal uyumun toplum geneline yayılması, farkındalığın artırılması, toplumsal duyarlılığın geliştirilmesi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde faaliyetler yürütmek.

c) Sosyal uyumu destekleyici sosyal politikaların geliştirilmesi amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde panel, çalıştay, konferans, toplantı ve benzeri faaliyetleri yürütmek.

ç) Dezavantajlı gruplara yönelik olarak Genel Müdürlüğe bağlı kuruluşlarda hizmetlerin yürütülmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik tedbirler almak ve çalışmalar yapmak.

d) Dezavantajlı gruplara yönelik diğer kurumların yaptığı proje ve çalışmalara Genel Müdürlük adına katkıda bulunmak.

e) Ailelerin ve bireylerin huzur ve mutluluğunu tehdit eden kötü alışkanlık ve bağımlılık sorunlarının önlenmesine ve bu tür sorunların çözümüne yönelik destekleyici projeler hazırlamak ve uygulamak.

f) Davranışsal bağımlılık, uyuşturucu madde bağımlılığı, sigara ve alkol bağımlılığı alanlarında sorumlu ve ilgili kurumlar ile iş birliği halinde olarak çalışmalar yürütmek, farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesini sağlamak,

g) Roman vatandaşlara yönelik kamu kurum ve kuruluşlarınca gerçekleştirilen hizmet ve politikaların koordinasyonunu sağlamak.

h) Ulusal ve uluslararası paydaşlarla sosyal uyumun ve dezavantajlı gruplara sunulan sosyal hizmetlerin niteliğinin artırılması amacıyla yürütülecek projelerde hazırlık, planlama ve yürütme aşamalarında koordinasyonu sağlamak.

ı) İhtiyaç halinde daire görev alanı kapsamında sunulan proje tekliflerini değerlendirmek, proje hazırlamak ve yürütmek."

Kamu kurum ve kuruluşlarının çalışmalarına ilave olarak uluslararası organizasyonlar da ülkemizde dezavantajlı grupların yararına çalışmalar yürütmektedirler. Örneğin UNICEF, Türkiye ile iş birliği içerisinde 2021-2025 yılları arasında yürütülmek üzere bir ülke programı başlatmıştır. Programın odak noktaları, bütüncül erken çocukluk gelişimini desteklemek, ergen kız ve erkek çocuklarının karşılaştığı zorlukları ele almak, sosyal koruma ve çocuk koruma hizmetlerinin kalite ve kapsamını güçlendirmek ve çocuk haklarına yönelik ulusal yatırımların ve izleme mekanizmalarını desteklemek olarak belirlenmiştir. UNICEF (2021), ülke programının dört ana bileşenini, *küçük çocuklar, ergenler ve gençler, dezavantajlı gruplar için koruyucu ve dayanıklı programlar ve çocuk haklarına yönelik yatırım ve iş birlikleri* olarak sıralamıştır. Bu bileşenlerden *dezavantajlı*

gruplar için koruyucu ve dayanıklı programlar bileşeni için program niyetleri şu şekilde belirtilmiştir:

" UNICEF Türkiye ortaklarıyla birlikte, en zor durumdaki çocukların ve ailelerinin, entegre ve daha kapsamlı sosyal politikalar ve çocuk koruma hizmetlerinden faydalanmalarını sağlamak amacıyla sosyal koruma ve çocuk koruma hizmetlerinin kalite ve kapsamını iyileştirmek için çalışacaktır. Bu doğrultudaki çalışmalar; ebeveyn bakımı olmayan çocuklara yönelik korumanın iyileştirilmesini; risk altındaki çocuklar için tespit, sevk ve raporlama mekanizmalarının güçlendirilmesini; sosyal koruma ve sosyal hizmetler iş gücünün kapasitesinin artırılması, ihtiyacı olan çocuklar ve aileleri için psikososyal desteğin genişletilmesini; sosyal yardımların ve sosyal koruma hizmetlerindeki tüm elementlerin çocuklara karşı daha duyarlı olmasının sağlanmasını, ve kanunla bir şekilde ilişki halindeki çocuklar için sistemlerin güçlendirilmesini içerir. " (UNICEF, 2021).

Dezavantajlı gruplar, yaşadıkları ülkenin coğrafyası, içinde bulundukları toplumun kültürel değerleri, ekonomik koşulları ve toplumsal yapısı gibi etkenlerle ilişkili bir şekilde kökene, dine, cinsiyete, ulusal kimliğe ve sosyal sınıfa yönelik dezavantajlar yaşarlar (Yılmaz, 2016, s. 5). Ancak ülkelerin gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak tüm dünyada en çok ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalan, çeşitli ekonomik, sosyal problemler ile mücadele eden ve temiz su, kanalizasyon, elektrik gibi temel yaşam standartlarına dahi ulaşmakta zorluk çeken toplulukların başında Roman toplulukları gelmektedir (Chronic Poverty Report, 2004, s. 84).

Genel kabule göre 5. Yüzyıl ile 15. Yüzyıl arasında Hindistan'dan batıya doğru göç ettiği düşünülen Romanlar Avrupa başta olmak üzere dünyanın birçok yerinde yaşamlarını sürdüren bir halktır (Liebich, 2007, s. 540). Her ne kadar farklı coğrafyalarda yaşamalarından kaynaklı olarak birbirlerinden ayrışan özelliklere sahip olsalar da tüm Roman topluluklarının sınırları aşan temel benzerliklere sahip hayat dinamikleri vardır (Crespo vd. 2002, s. 51). Romanlar zorlu hayat şartlarına rağmen kültür ve karakteristik özelliklerini dirençle korumuşlardır (Kolukırmık, 2009). 600 yıla aşkın bir süredir Avrupa'da yaşayan Roman toplumunun günümüzde hala öteki olarak tanımlanması, yersiz, yurtsuz bir şekilde hayat mücadelelerine devam etmeleri bu durumu kanıtlar niteliktedir (Akdemir, 2015). Yoors (2005, s. 10) bu durumu Romanların baskın kültüre alışmalarına rağmen gajo¹ 'nın Romanlara kuşkuyla yaklaşması sonucunda toplumsal mesafenin korunumunun bir sonucu olarak açıklamıştır. Bu özellikleri ile Romanlar bir diaspora, milletleştirilmiş bir öteki ve uluslarüstü bir azınlık olarak tanımlanabilir (Saunders, 2011, s. 140). Batı kaynaklarında Roman toplumu, etnik bir azınlık olarak tanımlanmakta ve marjinal

¹ Gajo: Roman olmayan kişi.

konumları ile dışlanmış kabul edilerek yaşadıkları ülkelerin tamamında iş imkânı, eğitim, sağlık ve barınma açılarından en dezavantajlı konumda bulunmaktadır (Aşkın, 2011). Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından Doğu Avrupa’da yaşayan Romanlar ekonomik, politik ve sosyal nedenlerle batı Avrupa ülkelerine göç etmişlerdir (Kurt Topuz, 2010). Bu göçlerin üzerinden yaklaşık 40 yıl geçmesine rağmen bugün hala Romanlar toplumun genelinden dışlanmakta, ayrımcı uygulamalar ile karşılaşmaktadır.

Türkiye’de yaşayan Romanların durumu da dünya genelinde yaşayan Romanların durumları ile benzeşmektedir. Türkiye’de nüfus sayımlarında etnik ve kültürel değişkenlere göre ayrı bir kayıt tutulmaması sebebiyle Romanların demografik yapıları hakkında resmi veriler mevcut değildir (Özdemir, 2017, s. 153). Ancak kesin olmamakla birlikte Türkiye’de göçebe ve yerleşik düzende yaşayan Romanların nüfusunun 720 bin ile 1 milyon 200 bin arasında olduğu düşünülmektedir (Koç vd., 2023). Romanlar, Türkiye’nin bütün bölgelerinde yaşamakla birlikte çoğunluğu Ege, Marmara ve Trakya bölgesinde yer almaktadır (Kolukırık, 2009). Göç halinde olmayan Roman topluluklarının çoğunlukla şehirlerde ayrı mahallelerde ikamet ettiği, kimi yerlerde ise Roman olmayanlarla birlikte yaşadığı görülmektedir (Kolukırık, 2007. s.59). Uzun yıllardır Anadolu’da yaşayan Romanların toplum ile yaşadığı ayrışma yasal metinlere de yansımıştır. Roman toplumunu rencide eden “çingene” ifadesinin yer bulduğu 1950 tarihli yabancıların Türkiye’de ikamet ve seyahatleri hakkında kanun ancak 2011 yılında değişiklik sonucu söz konusu “çingene ” ifadesi metinden çıkartılmıştır (NTV, 2011). Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de Romanlar, zor koşullarda barınmakta, potansiyel suçlu olarak görülmekte, eğitime ulaşma konusunda sıkıntılar yaşamakta, iş bulmakta zorlanmakta, sağlık hizmetleri ve sosyal güvenlik konusunda sıkıntılar yaşamaktadır (Marsh, ve Danko, 2008). Türkiye’de Romanlar, anayasal düzenlemeler çerçevesinde eşit yurttaşlık haklarına sahip olmakla birlikte sosyal ve ekonomik haklara erişmek ve bu haklardan faydalanmak konusunda problemler yaşamaktadır (Öke ve Topuz, 2010). 2009 yılında yayınlanan Avrupa Birliği Türkiye İlerleme Raporunda da Türkiye;

" Romanlar eğitime erişimde sosyal dışlanmayla birlikte marjinalleşme, sağlık hizmetlerinde ayrımcılık, iş olanaklarından yoksunluk, kişisel belgelere erişimde zorluklar, halkla ilişkiler ve kamusal hayata katılımdan dışlanma ile karşı karşıyadır. "

İfadeleri ile aynı konuda eleştirilmiştir (Commission of the European Communities, 2009, s. 29). Toplum ve devlet tarafından ayrımcılığa ve dışlamaya maruz kalan Romanlar ekonomik olarak düşük statüde olmaları ile genel olarak düşük gelir ve eğitim düzeyine

sahiptir (Kolukırmık ve Toktaş, 2007). Türkiye’de yaşayan Roman vatandaşların hem özel sektörde hem de kamu kurumlarındaki ekonomik getirisi yüksek işlerden dışlandıkları (Koptekin, 2013) bir gerçektir. Bu dışlanma, Roman vatandaşların toplumsal hayata dahil olamamalarına yol açmaktadır. Dahil olamayan Roman vatandaşlar, yaşamlarını sürdürmek için marjinal, geçici kimi zaman da suç teşkil eden işlerle uğraşmak durumunda kalmaktadırlar (Akkan vd., 2007). Türkiye’de son dönemde Romanların hayat standartlarının iyileştirilmesi adına faaliyetler hız kazanmıştır. Eğitim, istihdam, barınma, sağlık, sosyal hizmet ve yardımlar başlıklarının yer aldığı *Roman Vatandaşlara Yönelik Sosyal İçerme Ulusal Strateji Belgesi (2016-2021)* yayınlanmıştır. Devlet bu belge ile ilk defa, Romanların yaşadığı sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik somut bir çerçeve ortaya koymuştur (ASHB, 2016). Stratejik planda yer alan hedeflerin 2016-2018 ve 2019-2021 yılları için hazırlanan üçer yıllık *eylem planları* ile yürütülmüştür. Ayrıca 8 Nisan tarihi Türkiye’de Romanlar günü olarak belirlenerek resmi kutlama planlarına dahil edilmiştir.

Son olarak 21 Ocak 2023 tarihinde yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile *Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi (2023-2030)* ve *I. Aşama Eylem Planı (2023-2025)* ilan edilerek yürürlüğe konulmuştur. Bu plan ile Romanların eğitim fırsat eşitliği, sağlık hizmetlerine ulaşım ve iş imkanları sağlanmasının yanında devletin sosyal yardım ve hizmetlerinden de yararlanarak kısa ve uzun vadede sosyoekonomik düzeylerinin yükseltilerek sosyal uyumlarının artırılması hedeflenmektedir (ASHB, 2023).

2.2.1. Dünyada Roman öğrencilerin eğitimi

Dezavantajlı gruplara mensup insanlar tüm dünyada eğitim hizmetlerine erişim konusunda birçok sıkıntı yaşamaktadır. Eğitim konusunda yaşanan bu eşitsizlik çocukluktan başlayarak bu gruba mensup insanların hayat boyu sosyoekonomik olarak yardıma muhtaç konumda yer almalarına neden olmaktadır. Okul dışında ailelerinin dezavantajlı konumuyla sosyoekonomik olarak zorlu şartlar altında yaşayan öğrencilerin bu durumunun etnisite, engellilik durumu, cinsiyet eşitsizlikleri gibi pek çok nedenle okul içine de yansması bu öğrencilerin dezavantajlı konumda olmasını sağlayan durumları pekiştirmekte ve sonuç olarak eğitimin niteliğini etkileyebilmektedir (Domina, Penner ve Penner, 2017).

Dezavantajlı gruplara mensup insanlar çoğunlukla eğitim seviyelerinin düşüklüğü ya da çocukluk ve gençlikte kazanılamayan beceriler nedeniyle iş fırsatları yakalayamamakta, kimi zaman da bir iş için gereken becerileri olmasına rağmen ayrımcılık sonucu istihdam edilmedikleri için maddi ve manevi sıkıntılar yaşamaktadırlar (Baydoğan, 2012, s.4). Nesiller boyu süren bu durum insanların, çocuklarının eğitime devam ederek hayatlarını şekillendirebileceği fikrine uzak olmalarına neden olabilmektedir. Başarılı bir şekilde eğitim süreçlerine dahil olan öğrencilerin profilleri üzerine yapılan analizler, nesiller boyu eğitim süreçlerine dahil olan ailelerin güçlü bir eğitim kimliği oluşturduğu ve sonuç olarak biriken kültürel sermayenin yeni nesillerin eğitime güçlü bir şekilde dahil olması için önemli bir pekiştirici olduğunu göstermektedir (Johansson ve Höjer, 2012).

Bu sorunların gözle görülür şekilde çözülebilmesi için toplumun dezavantajlı gruplar ile ilgili farkındalığını artırmak önemli bir gerekliliktir (Koçak-Macun ve Macun, 2018). İster kamu kurum ve kuruluşları eliyle isterse de uluslararası organizasyonların marifetiyle yürütülsün, dezavantajlı gruplara yönelik iyileştirici faaliyetler, yazılı metinlerin ötesine geçmeli ve gerçek hayata yansımaları olmalıdır. Dezavantajlı grupların topluma uyum sağlayarak gerçek hayatta başarılı olmasında en önemli rol, eğitim süreci ve okullara düşmektedir. Okulların dezavantajlı grupların sosyal uyumuna katkı sağlamak amacıyla yapacağı faaliyetlerin bu gruplara dair toplumdaki farkındalığı da artıracığı düşünülebilir.

Dezavantajlı gruplara yönelik farkındalığın artırılması adına kişilerin sosyal hayatta güçlü bir şekilde rol üstlenebilmesini amaçlayan ve kaynağı sosyal bilimler olan Sosyal Bilgiler dersi önemli bir araçtır. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer verilen empati, iletişim, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme ve sosyal katılım becerileri ile dayanışma, duyarlılık, eşitlik, saygı ve yardımseverlik değerleri dezavantajlı gruplar hakkında toplumsal bir farkındalık yaratabilecek öğelerdir (Demirezen ve Kaya, 2023).

Bu çerçevede okulların Sosyal Bilgiler dersi ya da diğer dersler bünyesinde çeşitli proje ve faaliyetler ile dezavantajlı öğrencilere çeşitli beceri ve değerler kazandırarak kapsayıcı bir anlayışla eğitim faaliyeti yürütmesi önemlidir. Kapsayıcı eğitim, geçmişleri ne olursa olsun tüm öğrencilere değer verilen ve öğrencileri kapsayıcı bir toplumsal kültür oluşturmak üzere bir araya getirirken iyi bir öğrenim deneyimine erişme fırsatına sahip oldukları bir model olarak tanımlanmaktadır (Morgado vd., 2016). 2000’li yılların başında gündeme gelmeye başlayan kapsayıcı eğitim toplumla farklı etnisiteye sahip olması, farklı dinsel inanışlarının olması veya farklı bir dil konuşuyor olması nedeniyle ayrıışan grupların eğitim faaliyetleriyle toplumla kaynaşmalarını sağlayabilecek işlevsel bir yaklaşım olarak

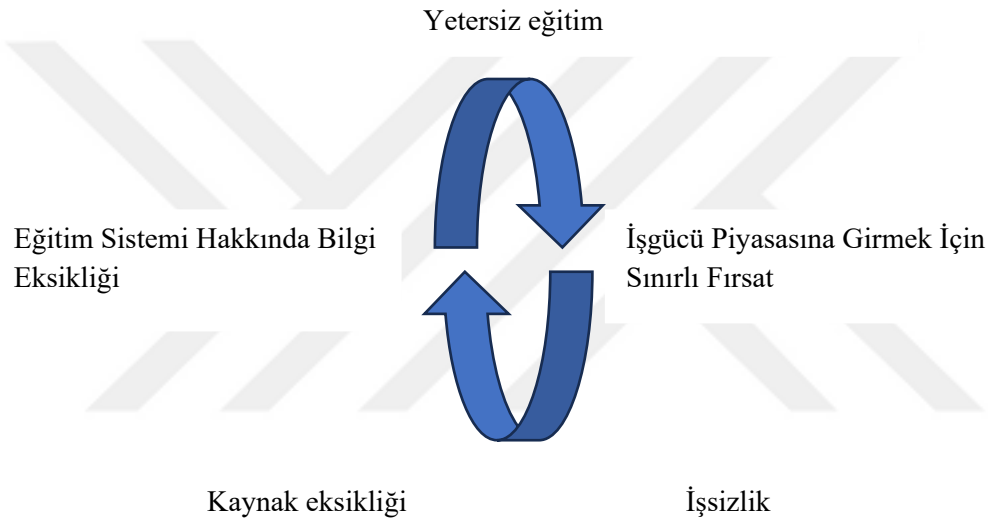
belirmiştir (Çayır, 2022, s.76). Aral ve Kadan (2020) devletin kapsayıcı eğitim konusunda sorumluluk alarak toplumun farkındalığını artıracak ve eğitim süreçlerinde dezavantajlı grupların sosyal kaynaşmasını sağlayacak yöntem ve tekniklerin kullanılması için bir politika geliştirmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bunun yanında eğitsel aktivitelerin aile katılımı sağlanacak şekilde planlanmasının süreçten daha verimli sonuçlar alınmasını sağlayacağı da söylenebilir. Eğitim ve öğrenme etkinliklerinde sınıf ve okul ana ortam olarak öne çıksa da okulda kazandırılacak beceri ve değerlerin gerçek hayat içerisinde temellenmesi, okul dışında eğitimi destekleyecek kültürel bir ortam olarak ailenin dahil olması ile mümkündür (Robinson ve Harris, 2014).

Sonuç olarak kapsayıcı eğitimde odak noktası; marjinalleşme, ayrıştırılma ve başarısızlık riski altında olan öğrencilerdir. Kapsayıcı eğitim çerçevesinde en çok desteğe ihtiyaç duyan dezavantajlı grupların başında Roman öğrenciler gelmektedir.

Temel bir insan hakkı olan eğitim hakkı, dünya çapında en ciddi dezavantaja sahip gruplardan birisi olan Romanların sosyal içermesi ve güçlendirilmesi için önemli bir faktördür. Avrupa Birliği insan hakları komisyonu raporunda bu duruma işaret edilmiştir. Bu rapora göre (Commissioner for Human Rights, 2017), Romanların kaliteli eğitime erişimde karşılaştıkları en ciddi engeller ayrımcılık, yoksulluk, bazı ülkelerde dil engeli, düşük ebeveyn katılımı ve rol model eksikliği olarak sıralanmıştır. Romanların ekonomik sorunları ve toplumdan ayrıştırılmaları, sınırlar ötesi bir olgu olarak öne çıkmakta ve sonuç olarak Romanlar etraflarındaki Roman olmayan insanlara kıyasla daha derin bir yoksulluk ve toplumsal dışlanma yaşamaktadırlar (UNICEF, 2022). Bu engel ve zorluklar, Romanların genel nüfusa kıyasla daha düşük eğitim seviyesine ve daha yüksek okulu bırakma oranlarına sahip olmalarına neden olmaktadır. Düşük eğitim seviyesi ve yüksek okul bırakma oranı, Romanların istihdam, sağlık ve sivil katılım fırsatlarının sınırlandırılmasına yol açmaktadır. Roman çocukların yoksulluğu özellikle değinilmesi gereken noktalardan birisidir. Eğitim düzeyinin düşüklüğü ve yüksek okul terki oranları Roman çocukların yoksulluğunda önemli bir role sahiptir. Romanlarında da dahil olduğu dezavantajlı gruplar için eğitim düzeyi düşüklüğü ve okul terklerinin kişilerin zorlu koşullardan çıkarak daha iyi şartlarda yaşama kavuşmalarında engelleyici bir faktör olması dikkate değer bir sorundur. Sonuç olarak hazır bulunuşlukları diğer öğrencilerin gerisinde olan, yaşantı, deneyim ve ihtiyaçları farklı olan öğrencilerin dezavantajlılığı kalıcı hale gelmekte ve diğer öğrencilerden akademik ve sosyal olarak başarısız olmaları söz konusu olmaktadır (Heckman, 2006). Bu durumun aksine daha yüksek gelire sahip ve özellikle

eğitim seviyesi yüksek aileler, düşük gelirli ailelere kıyasla eğitime daha çok önem vermekte ve daha çok maddi kaynak aktarabilmektedirler. İleriki hayatlarında çocuklarına daha vasıflı işler ve daha iyi bir gelir sağlama beklentisi ile aileler maddi kaynaklarını eğitime yönlendirmektedir. Sonuçta eğitim düzeyi yüksek aileler çocuklarına daha kaliteli bir eğitim yaşantısı sağlama konusunda daha bilinçli olmaktadır (Kabakçı Karadeniz, 2017, s. 176). Çocukluktan başlayan bu ayrışma hayat boyu sürecektir sosyoekonomik ayrışmanın da başlangıcı olabilmektedir.

Timmer (2009)' e göre bu problemler ve sonuçları Romanların eğitimsel dezavantaj döngüsünün içine hapsolmasına neden olmaktadır.

Şekil 2. Eğitimsel dezavantaj döngüsü (Timmer, 2009).

Bu döngünün kırılması adına uluslararası organizasyonlar ciddi bir insan gücü ve maddi kaynağı Romanların eğitim süreçlerine daha etkin katılımı için seferber etmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği (AB) ulusal Roman entegrasyon stratejileri için bir çerçeve benimsemiş ve 2020 yılına kadar Romanların eğitime erişimini ve kalitesini artırmak için belirli hedefler ve göstergeler belirlemiştir. Bu hedefler uyarınca Avrupa Sosyal Fonu, Erasmus+ ve Horizon 2020 gibi Romanların eğitim çıktılarını ve katılımını artırmayı amaçlayan proje ve programlara fon ve destek sağlamaktadır (European Union Agency for Fundamental Rights, 2023).

Ancak bu girişimlere rağmen Roman öğrencilerin eğitimdeki fırsat eşitsizliklerinden kaynaklanan dezavantajlı durumunun ortadan kaldırılması hedefi oldukça uzun vadeli

planlama ve ısrarlı çalışma gerektiren bir durumdur. Zira her ne kadar resmi anlaşmaların tarafları olarak Romanların topluma dahil edilmesinde eğitim alanında çeşitli taahhütler de bulunsalar da uygulamada birçok devlet ciddi eleştirilere uğramaktadırlar. Örneğin Doğu Avrupa'da Roman çocuklar genellikle Roman olmayan çocuklardan ayrı olarak bazı okullara toplanmışlardır. Bu okullar Roman olmayan çocukların erişebildiği geleneksel eğitim seçeneklerinden daha düşük kalitede eğitim sunma eğilimindedir ve Roman çocukları eğitim açısından dezavantajlı duruma düşürmektedir (Ringold vd., 2005). Ayrımcılığın ortadan kaldırılmasının hedeflenmesine rağmen Roman ebeveynler, veliler veya öğrenciler okul yetkilileriyle temaslarında Roman olduklarını belirtmeleri durumunda sıklıkla ayrımcılığa maruz kalmaya devam etmektedirler (Commissioner for Human Rights, 2017). Roman öğrencilerin Doğu Avrupa'daki eğitim sistemlerinde genellikle üç farklı formda etnik ayrımcılığa uğradıkları görülmektedir. Bu ayrımcılık, Roman öğrencilerin, ilgili tanı süreçleri yürütülmediği halde özel gereksinimli çocuklar için faaliyet gösteren okullara yönlendirmesi, aynı okulda Roman öğrencilerin tek bir sınıfa toplanması ve Roman olmayan ailelerin öğrencilerini yakın çevrelerinde bulunan Romanların yoğun olduğu okullara göndermek yerine yatılı okulları dahi tercih etmesi şeklinde gerçekleşmektedir (European Roma Rights Centre, 2004). Macaristan'da ise bazı okulların ayrımcılık içeren politikalardan vazgeçmemesi üzerine, okulların maddi kaynaklarından kesinti yapılmasını içeren bir yasa çıkarılmıştır (RomNet, 2023).

Sonuç olarak yaşadıkları tüm coğrafyalarda Roman öğrencilerin yaşıtları ile eşit bir şekilde resmi eğitim sistemine dahil olarak eğitim haklarına tam olarak kavuşabilmeleri siyasi, yasal, politik, eğitsel, iletişimsel ve ekonomik dezavantajların ortadan kaldırılmasına bağlı görmektedir.

2.2.2. Türkiye’de Roman öğrencilerin eğitimi

Türkiye’de Romanları eğitimi konusundaki genel durum Dünya ile benzeşmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası madde 42’de “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” ifadesi ile devletin tüm vatandaşların eğitimi konusunda taahhütte bulunmuştur. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının hazırladığı rapordaki ifadeler devletin Romanların eğitimi konusundaki tespitlerini sıralamaktadır. Bu rapora göre, Romanların eğitim imkanlarına ulaşma ve devam etme konusunda sorun yaşadıkları bir gerçektir.

Sorun yaşıyan Romanların devamsızlıkları ve okul terk oranları yüksektir. Yüksek devamsızlık ve okul terk oranı, Romanların iş bulmakta zorlanmalarına ve yoksulluk döngüsüne hapsolmalarına neden olmaktadır. Roman ailelerinin sosyal ve ekonomik zorluklar içinde olması, eğitim sorununun nedenlerinden biridir (ASHB, 2023). Yoksulluk riski içerisinde bulunan çocukların aile profilleri incelendiğinde bu ailelerin, düşük gelirli olduğu, düşük gelir nedeniyle kendileri ve çocukları için kişisel gelişim imkanlarından yoksun oldukları, eğitime aktarılması gereken maddi kaynakların gelir kaybı olarak görüldüğü ortaya çıkmıştır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2017-2023, s. 14-16). Sosyal ve ekonomik zorluklar içinde olan aileler, çok uzun bir yatırım olan eğitim konusunda isteksiz davranmaktadırlar. İsteksiz davranan aileler, çocuklarının okulun sağladığı sosyalleşme imkanlarından uzak kalmasına sebep olmaktadır.

Türkiye’de Romanların eğitimden uzak kalmasının nedenleri üzerine yapılan birçok çalışma da benzer noktalara işaret etmektedir. Ekonomik yetersizlikler, beslenme yetersizliği ve konutların düşük standartta oluşu, Roman öğrencilerin eğitim hayatını olumsuz etkileyen faktörlerdir (Kolukırık, 2006, s. 9-10). Roman öğrenciler, kardeşlerine bakmak, ev ile ilgili işlere koşturmak ve ebeveynlere işlerinde destek olmak zorunda kalmaktadırlar (Kolukırık, 2006, s. 9-10). Roman çocuklara, toplumun dışlayıcı tavrının yanı sıra, öğretmenlerin ve okul idarecilerinin de ayrımcı davranışlar gösterdikleri bilinmektedir (Akkan, 2011). Okuldan uzaklaşan Romanlar, toplumun geri kalanı ile aralarındaki ön yargıları pekiştiren bir ayrışma yaşamaktadırlar (Sol, 2010). Erken evlilikler, Romanların eğitim süreçlerini yarıda bırakmalarına neden olan bir başka sorundur (Balkan, 2020). Eğitimin ücretsiz olmasına rağmen, okulda kullanılan araç gereçlerin temin edilememesi, Roman öğrencilerin eğitim süreçlerinde geri kalmalarına sebep olmakta ve bu durum okulun sosyal ortamına alışamayan Roman öğrencilerin, okuldan ve eğitim süreçlerinden sağlanması beklenen yararları elde edememesine neden olmaktadır (Marsh ve Danka, 2008, s.56).

Okul toplumun yeni nesillere toplumsal kaynaşmayı sağlayacak nitelikler kazandırma amacı ile faaliyetlerini yürütür. Bu niteliklerin başında gelen sosyalleşme ise ancak eğitim yoluyla insan bilincinin gelişmesi ile algılarının işlerlik kazanması sonucu ortaya çıkabilir (Tomanbay, 2007). Sosyalleşme becerisi için yoğun desteğe ihtiyaç duyan Roman öğrencilerin bulunduğu bir okulun sadece akademik başarıyı odağa alır şekilde yapılandırılması ve işlemesi düşünülemez.

Okulun Roman öğrencilerin toplumla bağlarını kuvvetlendirecek sosyal faaliyetlere, spora, müzik eğitimine, farklı ortam ve deneyimler için hareketlilik faaliyetlerine işleyişinde yer vermesi toplumsal gelişim için elzemdir.

Bu zorunluluklar devlet tarafından da görülmüş; Romanlara yönelik eylem planlarının eğitim alanındaki ortak stratejik hedefleri; eğitimden kopuşların engellenmesi, eğitimi yarıda kalmış gençlerin eğitime devam etmesinin sağlanması, Roman ailelerin eğitimin sosyoekonomik faydaları hakkında bilgilendirilmesi, eğitime yönelik sosyal yardımlar hakkında bilgi düzeylerinin artırılması, veli ve öğrencilerin okul, öğretmen ve akranları ile sosyal bağlarının güçlendirilmesi, Romanların mesleki eğitim kurumlarının beceri, ilgi ve beklentileri doğrultusunda yönlendirilmeleri şeklinde sıralanmıştır (ASHB, 2016; ASHB, 2023).

2.3. Otantik öğrenme

Latince "authenticus" kelimesinden gelen “otantik” sözlükte bir işi kendi yapan kimse şeklinde tanımlanmıştır (Logeion, 2023). Türkçe sözlükte ise “otantik” kelimesi “eskiden beri mevcut özellikleri taşıyan, orijinal” olarak yer almaktadır (TDK).

Öğrenme ile ilişkilendirildiğinde otantiklik kavramı bireylerin bir usta gözetiminde gerçek hayat problemlerine çözüm araması olarak ifade edilebilir. Sanayi devrimi öncesi dönemde var olan geleneksel usta-çırak ilişkisi, bireylerin gerçek hayat problemlerini çözerek öğrenmelerine imkân sağlarken bu dönem sonrasında makinaların devreye girmesi ve seri üretim için yetişkin nüfusun fabrikalarda çalışmaya başlaması ile çocukların eğitilmesi işi okula devrolunmuştur. Okulların toplulaştırılmış öğrenme stratejilerini devreye sokması ile öğrenme otantiklikten uzaklaşmıştır. Sonuç olarak sanayi devrimi sonrasında şekillenen okulların işleyiş biçimleri geleneksel usta çırak ilişkisinin temel eğitim modeli olarak kullanılmasını imkânsızlaştırmıştır (Bektaş ve Horzum, 2014).

Eğitimde toplulaştırma, uzun yıllardır devam eden bir uygulamadır. Ancak bu uygulama, öğrencilere *işe yaramaz bilgi* verdiği eleştirisi almaktadır (İllich, 2014). Bu eleştiriye bir yanıt olarak, öğrencileri sorun çözen ve gerçek hayat problemleri ile ilgilenen bireyler olarak yetiştirme amacı taşıyan otantik öğrenme okullarda kullanılabilir.

Otantik öğrenme alanyazında benzer içerikte birçok tanıma sahiptir. Rule (2006), otantik öğrenmeyi farklı bağlamlarda yer alan gerçek hayat problemlerini çözmeye odaklanan, öğrencilerin yönlendirici olarak konumlandırıldığı öğrenme olarak tanımlamıştır. Pearce (2016) ise otantik öğrenmeyi okulda öğretilen içeriklerin gerçek hayatın konu ve sorunlarına bağlanarak tasarlandığı bir öğrenme olarak tanımlamıştır. Tanımların ortak noktaları, gerçeklik, problem çözme ve uzman desteği ile yaparak ustalaşma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Otantik öğrenmenin teorik altyapısının temelleri 20. Yüzyıl başında eğitim alanında önemli çalışmaları olan Vygotsky ve Dewey'in öğrenme üzerine yaptıkları çalışmalara dayandırılabilir. Vygotsky, öğrenmenin sosyal ve kültürel bir süreç olduğunu ve bireyin zihinsel gelişiminin etkileşim içinde olduğu çevre tarafından şekillendirildiğini savunmuştur (Vygotsky, 1978). Bu nedenle, öğrencilerin gerçek hayat bağlantılı, anlamlı ve ilgi çekici ortamlarda bulunmaları gerekmektedir. Otantik öğrenme ise, öğrencilerin gerçek dünya problemlerini çözmelerine, bilgiyi uygulamalarına ve yansıtma olanağı sağlayan bir yaklaşımdır. Otantik öğrenme, Vygotsky'nin tanımladığı yakınsal gelişim alanını kavramıyla da uyumludur. Yakınsal gelişim alanı, bireyin kendi başına yapabildiği ile başkalarının yardımıyla yapabildiği arasındaki farktır (Vygotsky, 1978, s.80). Otantik öğrenme ortamlarında, öğrenciler, öğretmenler, akranlar, uzmanlar gibi daha yetkin kişilerden destek alarak yakınsal gelişim bölgesindeki potansiyellerini gerçekleştirme imkânı bulabilirler. Otantik öğrenme bu özellikleri ile Vygotsky'nin sosyal yapılandırmacılık anlayışını yansıtan bir öğrenme modelidir.

John Dewey ise pragmatist bir eğitim filozofu olarak (Özer ve Sel, 2015) fikir ve çalışmaları ile otantik öğrenmenin düşünsel temellerini şekillendiren (Horzum vd., 2019) bir diğer isimdir. Dewey geleneksel eğitim anlayışının insanın öğrenme sürecine hizmet etmediği, pasif ve ezberci bir yapıya sahip olduğu eleştirilerinde bulunarak deneyim, uygulama ve iş birliğini önemseyen bir eğitim modeli ile kişinin hayatının anlamlandırabileceğini, toplumsal sorumluluklar üstlenebileceğini ve demokratik değerleri benimseyebileceğini savunmuştur (Demirel, 2019). Bu nedenle, otantik öğrenme Dewey'in eğitim felsefesinin temel ilkelerini yansıtmaktadır. Otantik öğrenme ortamları, Dewey'in pragmatist düşüncesinin bir yansımasıdır. Filozof Charles S. Pierce' e göre pragmatizm, gerçeği deneysel tecrübeden doğan ve uygulama ile sınanan bir kavram olarak tanımlamıştır (Büyükdüvenci, 1987). Pragmatistler bilginin pratik yararını ve sonuçlarını önemserler. Bu bakış açısıyla, otantik öğrenme ortamları, öğrencilerin gerçek hayat

problemlerini çözerken bilgiyi deneyerek ve uygulayarak edinmelerine imkân tanır. Otantik öğrenme bu özellikleri ile Dewey'in pragmatizm anlayışını yansıtan bir öğrenme modelidir. Vygotsky ve Dewey'in bu görüşleri ile öğretmeni merkezde tutan anlayışı değiştirerek öğrencilerin sorumluluk aldığı, sorgulama ve grup çalışmalarının kullanıldığı, yüksek düzeyde öğrenci katılımı yaratan pedagojik yaklaşımları ortaya koymuşlardır (Beach, 2017).

Vygotsky ve Dewey'in yaklaşık yüz yıl önce başlattıkları öğrenmenin gerçek hayatla doğrudan temas ettirilmesi girişimlerine karşın günümüzde okullar, standart bir çerçevenin dışına çıkmaktan kaçınmakta, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artıracak zengin deneyimleri sağlamaktan uzak bir yapıda işleyişlerini sürdürmektedirler. Sonuç olarak akademik başarıyı önceleyen, başarıyı yalnızca ders notlarıyla ya da ulusal sınav sonuçları ile ölçen bir anlayış ortaya çıkmaktadır. Bazı öğretmenlerin geleneksel öğretmen merkezli anlayıştan uzaklaşmakta zorlanmaları da otantik öğrenmenin öğrenci gelişimindeki potansiyel faydalarının gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır (Stamps, 2004). Otantik öğrenmenin kullanımı durumunda öğretmenler, bilgi sağlayıcı rolünden sıyrılıp koçluk, kaynaklara yönlendirici olma ve mentorluk kimliklerine bürüneceklerdir (Renzulli vd, 2004). Böyle bir öğretmen geleneksel anlayışı değiştirerek öğrenciyi merkeze alıp (Lombardi, 2007) öğrencilerin bilgiyi inşa etmelerine fırsat yaratır (Ultanir, 2012). Böylece otantik öğrenme, öğrencilerin okulu sadece iyi notlar elde ederek diploma almanın hedeflendiği durağan bir mekân olarak görmemesine, gerçek hayatta kullanabilecekleri işlevsel bilgiler edinebilecekleri, yaşamlarına dokunan bir mekân olarak algılamalarına neden olur (Behizadeh, 2014).

Otantik öğrenmenin tanımlarında yer alan temel öğelerden birisi olan gerçek hayat problemleri; çok kolay çözülebilir olmamalı, öğrencilerin zihinsel süreçlerini çalıştıracak düzeyde karmaşıklığa sahip olmalı, ek zihinsel beceriler gerektirecek şekilde iyi yapılandırılmamış bir biçimde seçilmeli ve problemin çözüm süreci öğrencilerin potansiyellerinin tamamını kullanmalarına fırsat verecek zorluk seviyesinde olmalıdır (Ten Berge vd, 2004).

İyi tasarlanmış bir otantik öğrenme sürecinin dokuz bileşeni bulunmaktadır. Herrington, (2006) bu bileşenleri şu şekilde açıklamıştır:

- *Otantik bağlam:* Bağlamın kapsamlı olması, öğrenme için amaç ve motivasyon sağlaması ve uzun uzadıya keşfedilebilecek sürekli ve karmaşık bir öğrenme ortamı sağlaması gerekir.
- *Otantik etkinlik:* Öğrenme ortamının, gerçek dünyayla ilgisi olan ve bir dizi kısa ve birbirinden kopuk örnek yerine, uzun bir süre boyunca tamamlanması gereken tek bir karmaşık görev sunan, iyi tanımlanmamış etkinlikler sunması gerekir.
- *Uzman performansı:* Uzman performansları sağlamak için, uzmanların iş hakkındaki düşüncelerinin ve iş yapım biçiminin öğrenciler tarafından gözlemlenmesi, öğrencilerin bağlam çerçevesinde ilgili sosyal çevreye erişmesi veya gerçek hayattaki olayların meydana gelirken gözlemlenmesinin sağlaması gerekir.
- *Çoklu bakış açısı ve roller:* Öğrencilerin öğrenme ortamını birden fazla açıdan inceleyebilmeleri ve farklı bakış açılarını keşfetmelerini sağlamak ve teşvik etmek önemlidir.
- *İş birliği:* Öğrencilerin iş birliği yapma fırsatları olmalıdır. Otantik görevlerin bir bireyden ziyade bir gruba yönelik olması ve uygun iletişim araçlarının oluşturulması gerekir.
- *Yansıtma:* Öğrencilere öğrenmeleri üzerine düşünme fırsatları sağlamak, anlamlı bir düşünmeyi mümkün kılacak özgün bir bağlam ve görev sağlanması gerekir.
- *Açık bir şekilde dile getirme:* Otantik öğrenme sonucu öğrencilerin bulduğu argümanların kamuya açık sunumunun yapılması gerekir.
- *Birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek:* Esas olarak öğretmen tarafından (ancak bazen uzmanlar ya da daha bilgili öğrenciler tarafından da sağlanan) bir koçluk ve yapılandırılmış destek sağlama rolünü gerçekleştirmek için, işbirlikçi öğrenmeyi ve öğretmenin öğrenmeyi destekleme araçlarını sağlaması gerekir.
- *Otantik değerlendirme:* Öğrencilerin öğrenmelerinin bütünleşmiş ve özgün bir şekilde değerlendirilebilmesi için öğrencilerin edindikleri bilgilerle etkili performanslar sergilemeleri ve başkalarıyla iş birliği içinde, performanslar veya ürünler ortaya koymaları için fırsat sağlanması gerekir (Herrington, 2006).

Günümüzde genelde akademik başarı, özelde ise sınav sonuçlarının yükseltilmesi için öğretmen ve öğrencilerin üzerinde ciddi bir baskı bulunmaktadır. Bu durum ölçme

araçlarını oldukça basit ve kesin sonuçlar veren testler olarak tasarlaması ve bu testlerde başarılı olmanın öğrenmenin gerçekleştiğine işaret ettiğini kabul edilmesi sonuçlarını doğurmaktadır. Ancak, bilişsel yapıları güçlendirmek için günlük müfredatı kullanarak öğrencileri sürekli öğrenme için donatmak gerçekten daha etkilidir. Öğretim enerjisini öğrencilerde oluşacak bilişsel yapılara yatırmak, öğrencilerin nasıl öğreneceklerini öğrenmelerine yardımcı olur (Garner, 2008, s.38).

Bu açıdan otantik öğrenmenin bileşenleri içerisinde otantik değerlendirme bileşeni, değerlendirme işleminin süreç odaklı olması ve öğrenmenin ne kadar gerçekleştiğinin not ile değil öğrenmenin gerçek hayata yansımalarının belirlenmesi ilkeleri ile ayrı bir başlık altında incelenerek vurgulanmalıdır.

Otantik bağlamdan yola çıkılarak oluşan otantik görevlerin yerine getirilmesi yoluyla gerçekleşmesi beklenen otantik öğrenmelerin standartlaştırılmış test teknikleri ile ölçülmesi doğru sonuçlar vermeyebilir. Otantik öğrenmeler otantik değerlendirme araçları ile ölçülmelidir. Çünkü otantik değerlendirme öğrencilerin derin anlayışlarını, üst düzey düşüncelerini ve karmaşık problem çözmelerini örnek görevlerin yerine getirilmesi yoluyla göstermelerini gerektiren entelektüel başarı veya yeteneğin gerçek bir testidir (Wiggins, 1989, s. 703, akt. Koh, 2017).

Tablo 1

Geleneksel ve otantik Değerlendirme Örnekleri

Geleneksel Ölçme Araçları	Otantik Ölçme Araçları
Coğrafi terimleri tanımları ile eşleştiriniz	Coğrafi terimlerin altındaki kutulara terimi anlatan bir çizim yapınız ve tanımları kendi cümlelerinizle açıklayınız.
Bayramda neler yaptığınızı anlatan 1 paragraf yazınız.	Sosyal medya sayfanızda bayram tatiliniz hakkında fotoğraflar eşliğinde bir akış yazınız.
Aşağıdaki metinde bazı kelimeler yanlış yerde kullanılmıştır. Metnin üzerinde yer alan doğru kelimeleri ilgili yere yazarak metni düzeltiniz.	Broşürü okuyunuz (Örneğin, seçim bildirgesi, okul tanıtım yazısı, kullanım kılavuzu vb.) ve gözden geçiriniz/ gerekli değişiklikleri yapınız/düzenleyiniz. Noktalama işaretlerine dikkat ediniz.
Konuşma sınavı: Öğrenciler önceden belirlenmiş ya da anlık olarak belirlenen soru ya da konular arasından seçim yapar ve ardından cevap verir/konuşur.	Belirli bir konu hakkında web araçları ile bir sunum hazırlayıp sununuz. Verilen bir konu başlığı ile alakalı bir kamu spotu çekiniz. Seçilen/verilen bir konuda uzman bir kişi ile röportaj yapınız. Video paylaşım sitesi için belirli bir konuda “nasıl yapılır” videosu çekiniz.
Çoktan seçmeli sınav; doğru veya yanlış testleri.	Gösteriler, portföyler, projeler

Otantik değerlendirmelerin gerçekliğinin sağlanabilmesi için verilecek otantik görevlerin, öğrencilerin öğrenme konusunun uzmanlarının ya da işi profesyonel olarak icra edenlerin karşılaştığı zorluklarla ve standartlarla örtüşmesi gerekmektedir. Bu görevler tamamlanırken öğrenciler düşünceleeri gözlemleyebilme, edinebilme, uygulama ve pekiştirme fırsatı bulmalıdırlar (Burke, 2009). Böylece ğrencilerin, otantik değerlendirme görevlerini yerine getirirken konular ile gerçek hayat ilişkisi kurmaları ve görevin sonuçlarının daha iyi öğrenmelerine katısı olacağına inanmaları durumunda değerlendirme etkinliklerini ilgi çekici ve motive edici bulmaları beklenebilir.

Burke (2009) otantik değerlendirme yapılmadan iki noktaya dikkat edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu noktalar, otantik bir değerlendirme yapılmadan önce başarı düzeylerini, kaliteli performans göstergelerini ve öğrencilerden beklenen yeterlilik derecelerini belirleyen öğrenme standartlarının önceden belirlenmesi ve öğrencilerin ön bilgileri, yetenek düzeyleri, ilgi alanları veya öğrenme yöntemleri nedeniyle nasıl farklı öğrendiklerini tanımlamak için farklılaştırılmış öğrenme stratejilerinin göz önünde bulundurulmasıdır. Bu noktalar göz önünde tutularak kullanılabilcek otantik değerlendirme araçlarından bazıları şu şekilde sıralanabilir (Burke, 2009):

- **Portfolyolar:** Portfolyo, ğrencilerin ne bildiklerinin yanı sıra ne düşündüklerini ve hissettiklerini sergileyen ğrenci çalışmalarının bir koleksiyonudur. ğrenme sonunda yapılacak nihai bir değerlendirme yerine öğrenme sürecinin gelişimini ortaya koyabilmesi ile otantik değerlendirmelerde vazgeçilmez bir araçtır.
- **Performans Görevleri:** Performans görevleri, öğrencilerin problem çözmek, orijinal ürünler yaratmak veya belirli becerileri göstermek için bilgi ve becerilerini uygulamalarını gerektirir. Bu yönüyle otantik görevlerin değerlendirilebilmesi için önemli araçlardandır.
- **Kontrol Listeleri ve Rubrikler:** Kontrol listeleri, standartların kelime dağarcığından türetilen bir kontrol listesi, bir projenin veya performansın tamamlanması için bir adım sağlar. Kontrol listeleri, bireysel ya da tüm öğrencilerin belirli becerilerini, davranışlarını ya da eğilimlerini izlemek için etkili bir biçimlendirici değerlendirme stratejisidir. Rubrikler ise bir görevi yerine getirmek için gerekli olan ğrenci başarısının ölçeklendirilmiş seviyelerini tanımlamak için kelimeler ve sayılar kullanan bir puanlama aracıdır. Dereceli puanlama anahtarı, genellikle bir performansla ilgili olarak öğrencilerin yapılandırılmış yanıtlarının kalitesini

değerlendirmek için kullanılan bir puanlama rehberi veya puanlama boyutu anlamına gelir.

- *Üstbilişsel (Metakognitif) Stratejiler ve yansımaları:* Üstbiliş, kişinin bilişsel düşüncesinin üstünde veya ötesinde olarak tanımlanabilir. Üstbiliş, temel olarak kendi düşünceniz hakkında düşünmek ve kendi düşünce sürecinizin daha fazla farkına varmaktır. Otantik değerlendirmelerde öğrenme günlükleri ve öğrenci günlükleri üstbilişsel yansımaları tespit etmek için kullanılabilir.
- *Grafik Düzenleyiciler:* Grafik düzenleyiciler, sıralama, karşılaştırma, zıtlık ve sınıflandırma gibi temel becerilerin temsili yoluyla öğrencileri aktif düşünmeye dahil eden zihinsel haritalardır.
- *Öğretmen Yapımı Testler:* Öğretmen yapımı testler, ticari olarak üretilmemiş veya standartlaştırılmamış yazılı veya sözlü değerlendirmelerdir, diğer bir deyişle, öğretmenlerin öğrencileri için özel olarak tasarladıkları testlerdir.
- *Mülakatlar ve Konferanslar:* Görüşme, öğrencinin temel kavramları anlamasını tespit etmek ve her öğrencinin başarı düzeyine ilişkin göstergeleri belirlemek için uygun bir değerlendirme aracıdır.

Bir değerlendirme yönteminin otantik olup olmadığını belirlemek için hangi kriterlerin kullanılacağı üzerine alanyazında birçok tartışma yapılmıştır. Otantik değerlendirme ilgili çalışmaları inceleyen Koh (2017)' a göre bir değerlendirme yönteminin otantikliği sekiz kriter ile ölçülebilir:

Otantik değerlendirmenin ilk kriteri gerçekçiliğidir. Bu gerçeklik öğrencilere sıklıkla dağınık, iyi tanımlanmamış ve tahmin edilemez olan gerçek hayat bağlamlarında çalışma ve performans gösterme deneyimi sağlar. İkinci olarak otantik görev veya görev dizileri, öğrencilerin karmaşık gerçek hayat problemlerini çözerken veya daha önce karşılaşmadıkları bir görevi yerine getirirken yaratıcı ve yenilikçi olmalarını ve doğru kararlar vermelerini gerektirir. Bu kriterin sağlanması yeni görevlere ve bağlamlara aktarılacak becerilerin değerlendirilmesini sağlar. Üçüncü olarak otantikliği sağlanmış bir değerlendirme veya görev, öğrencilerin eleştirel düşünme ve sorgulama yoluyla konu veya disiplinle derinlemesine ilgilenmelerini sağlar. Dördüncü olarak otantik değerlendirme, öğrencilere performans veya ürünün kalitesini artırmak için pratik yapma, faydalı kaynaklar arama ve zamanında kaliteli geri bildirim alma fırsatları verilir. Beşinci olarak otantik değerlendirme, öğrencilerin performanslarının başarısı için çok sayıda belirteç ortaya koyar ve böylece öğrencilerin başarı ve başarısızlığının arkasındaki

nedenleri görme imkânı oluşturur. Otantik değerlendirmenin altıncı kriteri çok yönlü bir puanlama sistemi kullanılması ve puanlama kriterlerinin şeffaf olmasıdır. Puanlama kriterlerinin öğrencilerle açıkça paylaşılması, onların başarı kriterlerini anlamalarını ve içselleştirmelerini sağlayacaktır. Yedinci kriter öğrencilerin öz değerlendirmelerinin otantik değerlendirmede önemli bir rol oynamasıdır. Son olarak otantik değerlendirme, aynı görevleri yerine getiren farklı gruplar için yapıldığında öğretmenlerin mesleki yargılarının ya da öğrenci performansı veya çalışmasına ilişkin puanlamalarının güvenilirliği veya doğrulanabilirliği, aynı branştan öğretmenlerin puanlama için kriterler ve standartlar belirlemek ve puanlarını karşılaştırmak üzere bir araya geldiği toplantılar yoluyla sağlanır (Koh, 2017, s.6-8).

Özetle otantik değerlendirme, gerçek dünya bağlamlarındaki performansa yakın olmalı, öğrencilerin öğrenmesi için çoklu seçenekler ve çözümlerle gerçek yaşam durumlarını yansıtmalı ve uygulama fırsatı sağlamalıdır (Ülker vd., 2021, s. 215)

Sonuç olarak gerçek hayat problemlerinin çözümü süreci üzerine bina edilen otantik öğrenme sürecinin kullanışlılığı özetlemek gerekirse; (Mims, 2003; Herrington ve Kervin, 2007, s. 3) otantik öğrenme ile öğrenciler ilgi duydukları görevler ile ilerlerler. İlgi duyan öğrenciler, araştırma yaparlar ve sorgulamalarda bulunurlar. Araştırma yapan ve sorgulayan öğrenciler, farklı disiplinleri içeren uygulamaları hayata sokarlar. Farklı disiplinleri içeren uygulamalar, gerçek hayatın çok boyutluluğunu yansıtır. Gerçek hayatın çok boyutluluğunu yansıtan uygulamalar ise okul ile gerçek dünyanın sınırlarının geçirgenliğini artırır. Okul ile gerçek dünyanın sınırlarının geçirgenliği arttığında öğrenciler otantik öğrenme sayesinde üst düzey düşünme becerilerini kullanmaya başlarlar.

2.3.1. Sosyal Bilgiler eğitiminde otantik öğrenme

Bir toplumun yeni nesillerini hayata hazır hale getirme amacı doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi okul programlarının odağında yer almaktadır. Öğrencilerin toplumsal yaşama katılmasını, demokratik değerleri benimseyip hayatlarına yansıtmalarını, eleştirel düşünebilmelerini ve sorunlara çözüm bulabilme becerilerini kazanmalarını amaçlayan Sosyal Bilgiler dersi disiplinler arası bir yapıda şekillenmektedir.

Tarihsel süreçte Sosyal Bilgiler öğretiminin nasıl yapılacağına dair farklı gelenekler oluşmuştur. Üç ana tema çerçevesinde oluşan bu gelenekler;

- Bilgi, değer ve becerilerin telkin yoluyla öğretilmesini buyuran, öğretmeni iyi vatandaş yetiştirmekle memur kılan ve öğrencilerin kabul edilmiş değer ve tutumları sergileyerek topluma uyum sağlamalarını amaçlayan *vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler*,
- Öğrencilerin sosyal bilimci gibi bilimsel araştırma süreçlerini takip etmelerini sağlayarak sosyal bilimci olarak yetiştirilmelerini isteyen, *sosyal bilim olarak Sosyal Bilgiler* öğretimi ve
- Öğrencilerin hayata hazırlanmaları için pratik bilgilerin öğretimini savunan, sorunların farkında olmalarını, siyasi ve inanca dair konularda kararlar verebilmelerini önemseyen ve katılımcı vatandaşlar olarak yetiştirmeye odaklanan *yansıtıcı düşünce olarak Sosyal Bilgiler* öğretimidir (Barr vd., 2013, s. 16-17).

Bu gelenekler içerisinde en klasik yaklaşım olan *vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler* geleneği, 2000’li yılların başına kadar ülkemizde hâkim olmuş ancak 2004 yılında başlayıp en son 2018 yılına kadar zaman zaman ihtiyaçlar doğrultusunda düzenlenen Sosyal Bilgiler öğretim programında ana eksen, *sosyal bilim olarak Sosyal Bilgiler* ve *yansıtıcı düşünce olarak Sosyal Bilgiler* gelenekleri olmuştur (Yıldırım, 2020, s. 62).

SBDÖP’ nin yapısını şekillendiren bu gelenekler; 21. Yüzyıl becerilerinin kazanılmasına hizmet eder yapıda şekillenmiş, ezberden ziyade yaşama dair yetkinlik ve becerilerin geliştirilmesine imkân tanıyan otantik öğrenme ortam ve etkinlikleri ile (Gulikers, Bastiaens, ve Martens, 2005) hayata geçirilebilir. 2018 SBDÖP’ nin uygulamasında dikkat edilecek hususlar arasında aşağıda yer alan ifadeler programın öğretmenlerden taleplerinin otantik ortam ve öğrenme tanımları ile ne denli uyduğuna işaret etmektedir;

" ... Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi) pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır. ” (MEB,2018, s. 10).

Program, öğretmenlerden uygulamaların otantik ortamlarda gerçekleştirilmesini talep etmesine rağmen, Sosyal Bilgiler dersi genellikle sınıflara hapsolmaktadır. *Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler* ve *yansıtıcı düşünce olarak Sosyal Bilgiler* geleneklerinin işaret ettiği öğretim felsefesine aykırı olan bu durum öğrencilerin derse karşı tutumlarını da olumsuz etkilemektedir (Şimşek ve Kaymakçı, 2015, s.6). Gerçek hayatla iç içe

yürütülmesi durumunda Sosyal Bilgiler dersi içinde öğrenciler, gerçek hayat tecrübeleri edinebilir, rol yapabilir, şarkı söyleyip dans edebilir, inşaat faaliyetlerinde bulunabilir, alan gezilerine katılabilir (Zarrillo, 2016, s.7) ve sonuç olarak eğlenerek öğrenebilirler. Bu durum göz önüne alınmadan yürütülen bir Sosyal Bilgiler dersinde ise öğrenciler kendilerini ilgilendirmediklerini düşündükleri faaliyetlere katılmaya zorlanabilmekte ya da katılım sadece bir simülasyondan ibaret olabilmektedir (Besand, 2020).

Bu çalışmanın ana unsurlarından birisi olan etkin vatandaşlık becerilerinin Roman öğrencilere kazandırılması konusunda öncü rolü ile Sosyal Bilgiler dersi tüm dersler içerisinde kilit konumdadır. Öztürk'e göre (2013, s.4) Sosyal Bilgiler, sosyal ve beşerî bilimlerin verilerini ve yöntemlerini kullanabilen, değişen dünyanın gerekliliklerine göre karar alıp uygulayabilen, analitik düşünme becerisine sahip, etkili vatandaşlar yetiştirmeyi odağına alan bir derstir.

Etkin vatandaşlık konuları işlenirken öğretim etkinlikleri; sınıf, okul ve okul dışı ortamlar güçlü bir şekilde ilişkilendirilerek planlanıp ve yürütülmelidir (Ersoy, 2014, s. 70-71). Bu çerçevede Sosyal Bilgiler dersinin öğrenme alanlarından birisi olan *etkin vatandaşlık* öğrenme alanının kazanımları gerçekleştirilirken otantik ortam ve etkinliklerinin tasarlanarak kullanılması gerekmektedir.

Sosyal bilgiler öğretiminde iki ana tema olan sosyalleşme ve vatandaşlık (Bektaş Öztaşkın, 2016) temalarının gerçekleştirilmesinde üst düzey düşünebilme, uygulamaya dönük bilgi içeriği, gerçek hayatla bağlılık, çalıştığı konu hakkında açıkça konuşabilme, başarı ve sosyal destek boyutları ile otantik öğrenme işlevsel (Stern, 2002, s. 183) bir yaklaşımdır.

Otantik öğrenme bileşenlerinin 2018 SBDÖP' de işaret edilen Türkiye Yeterlikler Çerçevesinde (TYÇ) yer alan anahtar yetkinlikler ile sıklıkla örtüştüğü dikkat çekmektedir.

Otantik öğrenmenin "*otantik etkinlik*" bileşeni gerçekleştirilirken öğrencilerin iletişim teknolojilerini güvenli ve eleştirel şekilde kullanma, bilgiye erişim sağlama ve değerlendirme, bilgiyi saklama, üretme, sunma ve alışveriş için bilgisayar kullanımı gibi TYÇ' de bahsedilen *dijital yetkinlikleri* uygulayarak öğrenme fırsatları yaşamaktadırlar. TYÇ' de *sosyal yetkinlikler* arasında işaret edilen toplum ve çalışma hayatına etkin bir şekilde katılma yetkinliğini de otantik etkinlikler gerçekleştirilerek sağlanabilir. Otantik etkinlikler ile öğrenciler toplumsal ve siyasal kavram ve yapıları öğrenmekte, demokratik ve aktif katılım fırsatları yakalamaktadır. Böylece "*otantik etkinlik*" bileşeninin TYÇ' de yer alan *sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinliklere* hizmet edeceği sonucuna varılabilir.

Otantik etkinlikler öğrencilerin bir sorun hakkında etraflıca düşünmelerini, çözüm için planlama yapmalarını ve uygulamalarını içerir. Bu açıdan “*otantik etkinlik*” bileşeninin TYÇ’ de yer alan *inisiyatif alma ve girişimcilik* yetkinliğinin içeriği ile örtüştüğü görülmektedir.

Otantik öğrenmenin bir diğer bileşeni olan “*uzman performansı*” ise TYÇ yetkinliklerinden *öğrenmeyi öğrenme* yetkinliği ile ilişkilendirilebilir. Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği bir bilgi ve beceri kazanmak için rehberlik desteği aranması ve ulaşılan rehberlikten yararlanılmasını içermektedir.

Otantik öğrenmenin “*çoklu bakış açısı ve roller*” bileşeni de öğrencilerin bir olayı farklı açı ve roller ile değerlendirerek öğrenme ortamlarını incelemelerini içermektedir. Bu bileşen TYÇ’ de *sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinlikler* arasında sıralanan çatışmaları çözecek özellikler kazanmak yetkinliği ile örtüşmektedir. Çünkü çatışmaları değerlendirip sorunu çözmek için ilk adım, karşıt görüş ve rolleri anlayıp bir karar vermek için durumu değerlendirmektir.

Otantik öğrenmenin “*iş birliği*” bileşeni, öğrencilerin iş birliği içerisinde çalışmalarını gerektiren ve gruba yönelik görevlerin güçlü bir iletişim ile yerine getirilmesine işaret etmektedir. Bu açıdan otantik öğrenmenin iş birliği bileşeni, TYÇ’ de yer alan *siyasi ve vatandaşlık ile ilgili yetkinlikler*den toplum ve çalışma hayatına etkin bir şekilde katılma yetkinliği ile örtüşmektedir.

Otantik öğrenmenin “*yansıtma*” bileşeni ise öğrencilerin otantik öğrenme sürecinde edindikleri bilgi ve becerileri karşılıklarına çıkan bir gerçek hayat problemini çözerken kullanımına işaret etmektedir. Bu bileşenin TYÇ’ de gerektiğinde çatışmaları çözme yetkinliği olarak *sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinliğe* hizmet edeceği söylenebilir. Aynı zamanda otantik öğrenmenin “*yansıtma*” bileşenini, hedeflerine ulaşmak için plan yapma ve proje yönetme olarak *inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği* arasında sıralanan yetkinlik ile de örtüştüğü söylenebilir.

Otantik öğrenmenin “*açık bir şekilde dile getirme*” bileşeninin ise TYÇ’ de yer alan *ana dilde iletişim yetkinliklerinin* oluşmasında da kullanılabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin Türkiye yeterlik çerçevesinde belirtilen yetkinliklere sahip olmaları, daha başarılı bir akademik hayatlarının olmasını, her gün yeni teknoloji ve gelişmelerle değişen ekonomik ve sosyal hayat içerisinde kendilerine iyi bir konum edinmelerini sağlayacaktır. Sonuç olarak otantik öğrenme 2018 SBDÖP’ de yer verilen Türkiye yeterlikler

çerçevesinin yetkinliklerinin sağlanmasında etkin bir şekilde kullanılabilir bir yöntem olarak dikkat çekmektedir.

2.4. İlgili araştırmalar

Bu bölümde çalışmanın merkezinde bulunan Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık, Roman öğrencilerin eğitimi ve otantik öğrenme konularında yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiş ve yapılan araştırmalara yönelik genel bir değerlendirmede bulunulmuştur.

2.4.1. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Keser vd. (2011)'nin makale çalışmasında Türkiye’de bir özel ilkokulda yürütülen nitel bir durum çalışmasının bulguları paylaşılmıştır. Çalışmada okul temelli sosyal sorumluluk projelerinin, öğrencilerde aktif vatandaşlık değerleri ve yeterlikleri geliştirmedeki rolünü aydınlatmak amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçları sosyal sorumluluk projelerinin, öğrencilerin aktif vatandaşlık eğitiminde önemli bir rol oynadığı ve öğrencilerin gerçek hayat problemleri ile ilgilenmelerinin, farklı disiplinlerden yararlanmalarını, üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını ve sosyal konularda görüş ve katılım sağlamalarını teşvik ettiğini göstermiştir.

Ersoy (2014)’ un makale çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sivil toplum kuruluşlarında gerçekleştirdikleri etkin vatandaşlık deneyimlerini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları; sivil toplum kuruluşlarında etkin vatandaşlık deneyimleri yaşayan öğretmen adaylarında görülen pasif ve devlete karşı görev ve sorumluluk odaklı vatandaşlık algısının etkin ve demokratik vatandaşlık algısına dönüşmeye başladığına, öğretmen adaylarının özellikle sosyal ve ahlaki sorumluluk ile toplumsal katılım becerileri konusunda gelişim gösterdiklerine işaret etmektedir.

Çevik Kansu (2015), hazırladığı doktora tezi çalışmasında sosyal bilgiler dersinde, etkin vatandaşlık eğitim programı temel alınarak yapılan öğretimin, öğrencilerin etkin vatandaşlık düzeylerine (bilgilerine-becerilerine ve değerlerine, başarılarına) etkisi ve bu

etkinin kalıcılığı araştırmış, çalışmanın sonuçları; etkin vatandaşlık ile ilgili öğretim etkinlikleri temel alınarak yapılan faaliyetlerin, deney grubundaki öğrencilerin, etkin vatandaşlık düzeylerini ve başarı düzeylerini olumlu etkilediği göstermiş aynı zamanda bu faaliyetlerin kalıcı olduğu izleme ölçümleri sonucunda tespit edilmiştir.

Akın, vd. (2017)'nin yaptığı makale çalışmasında, Türkiye’de üç farklı ortaokulda yürütülen nitel bir durum çalışmasının bulguları paylaşılmıştır. Çalışma, öğrencilerin hem okulda hem de toplumda vatandaşlık hak ve sorumluluklarını öğrenerek ve uygulayarak demokratik yaşama aktif olarak katılmalarını sağlamak için geliştirilen bir Avrupa Birliği projesinin etkilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın bulguları, öğrencilerin aktif vatandaşlık için gerekli olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri proje faaliyetleri sayesinde geliştirdiklerini göstermiştir. Çalışmanın sonucunda, sosyal sorumluluk projelerinin, öğrencilerin gerçek hayat problemleri ile ilgilenmelerini, farklı disiplinlerden yararlanmalarını, üst düzey düşünme becerilerini kullanmalarını ve sosyal konularda görüş ve katılım sağlamalarını teşvik ettiği belirtilmiştir.

Yıldırım (2019) hazırladığı doktora tezinde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerine yönelik okul dışı etkinlik temelli değerler eğitimi programının etkin vatandaşlık değerlerine olan etkisinin araştırmıştır. Çalışmanın sonuçları uygulanan programın öğrencilerde etkin vatandaşlık değerleri düzeylerini olumlu etkilediğini, etkilenme boyutlarının ise sevgi, saygı, sorumluluk, adil olma, yardımseverlik ve doğruluk/dürüstlük değerleri olduğunu göstermiştir.

Söğüt (2019), hazırladığı doktora tezinde, ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanının ters yüz sınıf modeline göre öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları ters yüz sınıf modeline göre yapılandırılan dersin, öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkısının olduğunu göstermiştir.

Naci (2020), Hazırladığı doktora tezi çalışmasında, Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programı ve uluslararası bakalorya lise programına göre yapılandırılmış Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin etkin vatandaşlık beceri ve değerlerinin gelişimine etkisini incelemiştir. Araştırma, öğretim programı ve uluslararası bakalorya lise programı ile bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin vatandaşlık beceri ve değerlerine uygun tutum, beceri ve değerlerinin gelişmesine katkı sağladığı şeklinde sonuçlanmıştır.

Temur (2023), yüksek lisans tez çalışmasında, etkin vatandaşlık konularının aktarımında eğitici çizgi romanların akademik başarıya etkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda etkin vatandaşlık konularının aktarımında kullanılan eğitici çizgi romanların deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarını ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu etkilediği ortaya çıkmıştır.

Gedik (2023), yüksek lisans tez çalışmasında, ters yüz sınıf modelinin altıncı sınıf sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanındaki akademik başarılarına etkisini incelemiştir. Çalışmanın sonuçları ters yüz modelinin kullanımının istatistiksel olarak anlamlı seviyede olumlu fark yaratmadığını göstermiştir. Bunun yanında öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonuçları, öğrencilerin model ile ilgili çoğunlukla olumlu tutum içinde olduklarını ve modeli faydalı bulduklarını göstermiştir.

Ugur-Rizzi, (2023)'nin hazırladığı kitap bölümünde Türkiye'de yaşayan Roman vatandaşların aktif vatandaşlık durumlarını nitel bir yöntemle inceleyen bit vaka çalışmasının sonuçları paylaşılmıştır. Çalışmada, Roman vatandaşların vatandaşlık hak ve sorumluluklarını ne ölçüde gerçekleştirdiklerini, hangi engel ve zorluklarla karşılaştıklarını ve bu durumun demokratik yaşama katılımlarını nasıl etkilediğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın bulguları, Roman vatandaşların aktif vatandaşlık için gerekli olan bilgi, beceri, tutum ve değerlerden yoksun olduklarını, toplumun dışlayıcı tavrı ve devletin yetersiz politikaları nedeniyle vatandaşlık haklarını kullanmakta zorlandıklarını ve demokratik süreçlere katılmak için fırsat ve imkân bulamadıklarını göstermiştir. Çalışmanın sonucunda, Roman vatandaşların eşit ve etkin bir şekilde vatandaşlık haklarından yararlanabilmeleri için, devletin ve toplumun Romanların sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarına duyarlı ve çözüm odaklı yaklaşması gerektiği vurgulanmıştır.

2.4.2. Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Sun Chi (2002) hazırladığı doktora tez çalışmasında, hizmet ederek öğrenmenin, öğrencilerin vatandaşlık bilinci, tutumları ve davranışları üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Çalışmanın bulguları, hizmet öğrenmenin, öğrencilerin kendilerini, toplumu ve sorunları daha iyi anlamalarına, farklı bakış açılarına saygı duymalarına, sosyal sorumluluk duygularını geliştirmelerine ve toplumsal değişime katkıda bulunmalarına yardımcı

olduğunu göstermiştir. Çalışmanın sonucunda, hizmet öğrenmenin, vatandaşlık eğitiminin “kalp ve ruhu” olarak tanımlanabilecek bir yöntem olduğu ve öğrencilerin demokratik yaşama aktif olarak katılmalarını sağlayacak beceri, değer ve tutumları kazanmalarına imkân tanıdığı belirtilmiştir.

Wing Ng (2009), makale çalışmasında, öğrencilerin etkin ve katılımcı vatandaşlar olarak yetiştirilmesi sürecini araştırmış, çalışmanın sonuçları; öğretim yöntemlerinin yanında öğretmenlerin kişisel inanç ve öğrencilerine model oluşlarının, öğrencilerin etkin ve katılımcı vatandaş olarak yetiştirilmelerinde önemli değişkenler olduğuna işaret etmektedir.

Finley (2011) makale çalışmasında, ortaokul sonrası eğitimde aktif katılım üzerine yapılan çalışmaları meta analiz ile incelemiştir. Çalışmanın sonuçları; hizmet ederek öğrenme gibi etkin vatandaşlık odaklı faaliyetlere dahil olmanın öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağladığını, eğitimin daha erken kademelerinde edinilemeyen vatandaşlık becerilerinin ihmal edilmeyerek daha sonraki eğitim düzeylerinde gerçekleştirilmesinin gerektiği belirlenmiştir.

Scheerens (2011) makale çalışmasında, okulda öğrencilerin etkin vatandaşlık olabilmelerinde informal öğrenmenin rolünü vaka çalışmaları ile incelemiştir. Çalışmanın sonuçları, okul kurallarına uyulması, okulun karar alma süreçlerine öğrenci katılımının sağlanması, kültürlerarası çatışma ve yansıtıcı pedagojinin uygulanmasının okulda etkin vatandaşlık için informal öğrenmenin ana unsurları olduğunu göstermiştir.

Christou (2014) makale çalışmasında, Sosyal Bilgiler eğitiminin, çağdaş yaşamla ilgili anlamlı deneyimler geliştirmenin ve etkin vatandaşlığın farklı disiplinlerdeki köklerini keşfetmenin bir aracı olarak öğretmen eğitiminde oynayacağı rolü incelemiştir. Teorik çerçevede yürütülen çalışmada, öğretmen eğitiminin, vatandaşlık, tarihsel düşünme ve sosyal girişimleri birbirine bağlayan "harekete geçme" projeleri için bir alan olarak incelemesi yapılmıştır.

Fry ve O'brien (2017) hazırladıkları makalelerinde vatandaşlık eğitimi alanyazını eleştirel olarak inceledikleri teorik bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmanın bulguları, öğretmen adaylarının "iyi" vatandaş algılarının; aktif bir vatandaşlıktan ziyade, yasalara uyan ve başkalarına yardım eden kişiler olduğu yönünde olduğunu değerlendirmişler, bu eğilimin resmi müfredatın yönlendirmesi ve pasif vatandaşlık anlayışını teşvik eden bilgi aktarımına odaklı okul deneyimlerinden kaynaklandığını göstermektedir. Çalışmanın sonuç

kısımında pasif vatandaşlık döngüsünün kırılarak, sosyal adaletin sağlandığı bir dünya yaratmaya dönük eğitimin, tüm öğretmenlerin sorumluluğu olduğu savunulmaktadır.

Chanchumni, ve Mangkhang (2021) makale çalışmalarında, ortaokul öğrencilerinin üretken vatandaşlar olmaları için sosyal bilgilerde yaratıcı öğrenme sürecini yöneten bir kılavuzu tasarlamayı ve değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Çalışmalarının sonucunda; ortaokul öğrencilerinin, eleştirel, yaratıcı, üretken ve sorumlu zihin yapılarına sahip olmaları gerektiğini ve bu zihinsel yapıların oluşumunu destekleyen kılavuz sonucu yapılan öğrenme faaliyetlerinin öğrenme yönetimi açısından etkililiği mükemmel olduğu değerlendirmesinde bulunmuşlardır.

Keogh ve Corrales (2023), hazırladıkları makale çalışmasında nitel bir yöntem kullanmışlar, Kolombiya'daki üniversite öğrencilerinin bölgelerindeki sosyal liderlere yönelik şiddet vakalarına odaklanan projeler aracılığıyla eleştirel bilinçlerini ve aktif vatandaşlık duygularını nasıl geliştirdiklerini incelemişlerdir. Sonuçlar, öğrencilerin eleştirel bilinçlerinde bir olumlu yönde bir değişim olduğunu; bu değişimin, projenin konusuyla ilgili daha derin bir anlayış, konunun önemini fark ederek yerel ve küresel sorunlar arasındaki bağlantıyı fark etme şeklinde ortaya çıktığını göstermiştir. Bu sonuçlara ilave olarak projenin öğrencilerin; kolektif sorumluluk duygusu, katkıda bulunma isteği, güçlenme hissi ve empatide büyüme gibi aktif vatandaşlık özellikleri göstermelerini sağladığı da belirlenmiştir.

2.4.3. Roman öğrencilerin eğitimi ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Kumcağız vd. (2018) makalelerinde Roman öğrencilerin devamsızlık nedenleri ve çözüm önerilerine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerinin incelemişlerdir. Çalışmalarının sonuçları öğrencilerin okulda kendilerini “Psikolojik baskı” altında hissettikleri, öğretmenlerin ailelerin çocuklarla ilgilenmediğini düşündükleri, ailelerin ise çocuklarının Roman olmalarından dolayı okulda yeterli ilgi görmediğini düşündükleri sonuçlarına ulaşılmışlardır. Aynı zamanda öğretmenlerin, Roman öğrencilerin okula bağlılığının artırılması için “Motivasyon artırıcı çalışmalar” yapılması, “Rol-model” olunması görüşlerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Konaklı ve Göktürk (2018), makale çalışmalarında, temel eğitim kademesinde olan Roman çocukların ailelerinin eğitim süreçlerine nasıl katılabileceklerinin ve bu katılımın etkin

olarak işletilebilmesi için ailelere göre, okul idaresinin, öğretmenlerin, velilerin ve diğer okul paydaşlarının neler yapması gerektiğini düşündüklerini araştırmışlardır. Çalışma grubundaki velilerin öğrencilerinin eğitimlerini önemsedikleri, okulun ve öğretmenlerin ilgi, destek ve anlayış göstermeleri durumunda velilerin eğitim süreçlerine dahil olmada daha istekli olabileceklerini göstermiştir.

Çiftçi (2019) makalesinde, Roman öğrencilerin Türk eğitim sisteminde yaşadığı sosyoekonomik zorluklara ilişkin öğretmen öğrenci ve veli görüşlerini araştırmıştır. Çalışmanın sonuçları Roman öğrencilerin derslerde başarı gösteremedikleri, okul içi ve dışında davranış problemlerine sahip oldukları, ekonomik durumlarının eğitim süreçlerine olumsuz yansıdığı, aile desteği görmedikleri, sosyal olarak etiketlendikleri ve topluma uyum sorunu yaşadıkları sonuçlarına ulaşmıştır.

Cerit ve Porsuk (2020) makale çalışmalarında, ilkokula devam eden Roman çocukların okula devamsızlıklarının nedenlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmanın sonuçları devamsızlığın özellikle ailevi nedenleri olduğunu, öğrenciden, okuldan ve toplumdan kaynaklanan faktörlerin de etkili olduğu bulgularına işaret etmektedir.

Çil (2021), hazırladığı yüksek lisans tezinde, Roman öğrencilerin beslenme alışkanlıkları ve bu alışkanlıkların kaynakları üzerine çalışmıştır. Çalışmanın sonuçları, Roman çocukların düşük fiziksel aktivitede bulundukları, beslenme konusunda bilgilendirilmelerinin gerektiği ve bazı önemli besinleri alamadıklarını göstermiştir.

Sarıtaş ve Çoban (2022) makale çalışmalarında, Roman öğrencilerin eğitimlerinin sürdürülebilirliği üzerine araştırma yürütmüşlerdir. Çalışmanın sonuçları, ailelerin eğitim konusunda bilinçsizliği, ailelerin sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarıyla toplumun genelinden ayrışmaları, öğretmenlerin Roman öğrencileri ve Roman toplumunu içselleştirememesi nedenleri ile Roman öğrencilerin eğitiminde sürdürülebilirliğin sağlanamadığına işaret etmektedir.

Çalışıcı vd. (2023) makale çalışmalarında, Roman öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda çalışan öğretmen ve idarecilerin kurumlarını dezavantajlı olarak görüp görmedikleri ve dezavantajlı olduğunu düşünüyorlarsa problemlerin nasıl çözülebileceğine dair görüşlerini belirlemeyi hedeflemişlerdir. Araştırmalarının sonuçları Öğretmen ve idarecilerin çok boyutlu problemlerle uğraştıkları, bundan dolayı sorunların farklı kurum ve kuruluşlarla iş birliği ile çözülebileceğini düşündüklerini, Roman öğrencilerin eğitim süreçlerine daha fazla katılımını sağlamaya yönelik çalışmalar yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

2.4.4. Roman öğrencilerin eğitimi ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Burchardt vd. (2018)'nin hazırladıkları makalede, İngiltere ve Galler'de yaşayan Roman çocukların dezavantajlılık deneyimlerine dair hazırladıkları çalışmada Avrupa genelindeki durumu değerlendirilmiştir. Sonuçlar, Roman öğrencilerin okulda daha kötü performans gösterdikleri, daha yavaş ilerleme kaydettikleri ve diğer çocuklara göre daha çok devamsızlık yaptıklarını, eğitim sisteminde geçirdikleri sürenin Roman olmayan öğrencilere göre daha az olduğunu, Roman çocukların yarısının okul öncesi eğitime eriştiğini ve yalnızca %15'inin zorunlu olmayan eğitime devam ettiğini göstermiştir.

Alexiadou (2019)'nun hazırladığı makalede, Avrupa'daki Roman azınlık için eğitim kademelerinde başarı ile ilerlemeyi sağlayan bağlamları ve koşulları incelenmiştir. Çalışmada eğitimde başarı sağlayan Roman öğrencilerle çalışılmıştır. Çalışma neticesinde farklı ülkelerde yaşayan bu öğrencilerin tamamının, ekonomik olarak iyi koşullarda olan ailelerden geldiklerini, eğitime dair yüksek beklentilere sahip olmalarına ve çalışmalarına odaklanarak yükseköğrenime girmelerine yardımcı olan güçlü bir aile desteğine sahip oldukları, aile ortamının yanı sıra, tüm öğrenciler kapsayıcı okul ortamlarında bulunmaları sonucunda birçok Roman öğrencisi için dışlayıcı uygulamaların kökünde yer alan ciddi yapısal sıkıntıları yaşamadıklarını belirtilmiştir.

Csikósne Maczó ve Rajcsányi-Molnár (2020) makale çalışmalarında, Macaristan'da ortaöğretim ve yüksek öğretimde yer alan Roman öğrencilerin durumu üzerine değerlendirme ve inceleme yapmışlardır. Çalışmanın sonuçları, rejim değişikliğinden sonra Romanların temel eğitime yönelik artan bir eğilim göstermesine rağmen, mezuniyet ve diploma elde etme sürecinde ters bir durum olduğunu göstermektedir. Erken çocuklukta sosyalleşme eksiklikleri, anaokulu ile ilgili sorunlar ve ilkokulda temel becerilerin kazandırılmamasının, çoğu Roman öğrencinin ortaokulu tamamlamadan ve mezun olmadan okulu bırakmasına yol açtığını, sonuç olarak, az sayıda Roman öğrencinin yükseköğrenim kurumlarına başvurabilmekte olduğu görülmüştür. Ayrıca eğitim sisteminde ilerleme süreçlerine dair bilgi eksikliği nedeniyle Roman öğrencilerin üniversite ve yüksek okullara erişmekte zorlanmaktadırlar. Devlet, vakıf ve AB destekli programlarla burslar sağlanarak ekonomik dezavantajları telafi etmek ve mentorluk yoluyla profesyonel destek sağlanarak toplumdaki Roman aydın sayısını artırmayı amaçlandığını ancak, yükseköğrenime dahil olan Romanların entelektüel arka planları olmayan ve farklı aile

değer sistemlerine sahip geleneksel topluluklarda yaşamalarından kaynaklanan sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bulgular Roman öğrencilerin ortaöğretim ve yükseköğretimdeki durumunu iyileştirildiğini ancak okul ayrımcılığının eğitim sisteminin bir özelliği olmaya devam ettiğini göstermektedir. Yüksek öğretimden mezun olan Roman öğrencilerin stereotipik düşünmeden kaynaklanan düşüncelerle niteliklerine uygun iş bulmalarının zor olduğu belirlenmiştir.

Magano ve Mendes (2021), makale çalışmalarında, Roman lise öğrencileri ile Covid 19 pandemisi sırasındaki okul ve eğitim alanında yaşadıkları deneyimleri üzerine görüşmeler yürütmüşlerdir. Çalışmanın sonuçları temel geçim koşulları ve sivil katılım açısından sosyal eşitsizliğin pandemi koşullarında daha da ağırlaştığı, yapısal ırkçılığın daha da güçlendiğini ve siyasi hayatta az Roman katılımı ve temsilin görünmezliğinin arttığını göstermektedir.

Mirazchiyski vd. (2022) makale çalışmalarında Roman çocukların dahil edilmesine ilişkin RoMigSc (Inclusion of Roma and Migrants in Schools) projesi verilerinin analiz etmişlerdir. Çalışma, eğitimcilerin ve gönüllülerin Roman öğrencilerin okullara entegre edilemediğini; bunun için ana engelin okul devamsızlığı olduğunu ayrıca, okulların çabalarına rağmen, Roman öğrenci ve velilerin hem Roman olmayan öğrenci ve velileri ile hem de okulla iş birliği içerisinde olmadığı sonuçlarına işaret etmektedir.

Papachristou (2023) makalesinde, Roman öğrencilerin okul terk etme olgusunu pekiştiren nedenleri Roman öğrencilerin bulundukları okullarda çalışan 10 okul müdürü ile görüşerek belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonuçları, okul terk etmenin nedenlerini Romanların sosyal, kültürel ve ekonomik geçmişiyle bağdaştığı, özellikle, aile ortamlarından yeterli eğitim, duygusal ve maddi desteğin eksikliğiyle ilgili faktörlerin, ama aynı zamanda yaşam tarzlarının özellikleri ve sosyal algılarının, çoğu ailenin maddi yoksunluğu, sürekli hareketleri, kültürel geçmişleri ve okulu kültürel kimliklerine bir tehdit olarak görme durumunun, okulu terke neden olduğuna işaret etmektedir.

Yurt dışı literatür incelendiğinde, az sayıda da olsa, Roman öğrencilerin eğitim alanında dezavantajlarının ortadan kaldırılmasına dair bazı projeleri inceleyen çalışmalar tespit edilmiştir.

Bhopal ve Myers (2004), makale çalışmalarında, Birleşik Krallık'taki okullarda çingene, Roman ve gezgin öğrencilerin kaynaştırılmasına dair iyi uygulamaları inceledikleri çalışmalarında TES (Traveller Education System-Gezgin Eğitim Servisi) adlı proje

üzerinde durmuşlardır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin eğitim başarılarını olumlu yönde etkileyen faktörleri: okul yönetimlerinin kapsayıcı rolü benimsemesi, okul dışında yanlış anlaşılan ve yanlış temsil edilen Roman kültürüne dair anlayışları okul içine alınmamasını, tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak esnek ve çokkültürlü bir anlayışın temel yaklaşım olması, okula devam ve tam katılımı etkileyen kültürler arası ilişkilerin kalitesi ve ırkçılık karşıtı politikaların yürütülmesinde hassasiyet gösterilmesi ve Roman öğrencilerin ebeveynleri ile okul arasında güçlü bir ilişki kurulması olarak sıralamışlardır.

Messing, (2008), makale çalışmasında, düşük statülü Roman çocuklar arasında düşük okul performansını ve yüksek okul terk oranlarını ele alan ve dâhil etmeyi teşvik eden yenilikçi ve aktarılabilir bir uygulamayı tanıtmıştır. Çalışmada azınlık topluluğu tarafından kamu okulunun profesyonel yardımıyla yürütülen bir okul sonrası programı olan ‘Öğrenme Evi’ projesini incelenmiş, uygulamanın okul performansında iyileşme, okul terk oranlarında önemli azalma, toplum ilişkilerinde iyileşme ve okul içindeki etnik çatışmalarda azalma sonuçları ile olumlu bir girişim olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Luciak ve Liegl (2009) makale çalışmalarında, Avusturya okullarında Romanların Eğitime Dâhil Edilmesi için Hizmet İçi Eğitim INSETRom (Inservice Training for Roma Inclusion) projesi çerçevesinde uygulanan etkinliklerin Roman öğrencilerin eğitime dâhil edilmesine ilişkin yararlı yönleri ve eksiklikleri konusu üzerinde durmuşlardır. Çalışmanın sonuçları öğretmenlerin güçlendirilmesinin gerektiği, öğretmenlerin Roman topluluklarının kültürel farklılığının ve okulların eğitimsel eşitsizliğe nasıl katkıda bulunduğunu daha iyi anlamaları gerektiğini göstermektedir. Çalışmada, bu donanımlara sahip öğretmenlerin öğretmenler, INSETRom projesi süresince öğrenmeye ve eğitimden yararlanmaya istekli oldukları ortaya çıkan Roman öğrencilere uygun öğretim yollarını bulmaya daha yatkın ve nitelikli olduğu belirlenmiştir.

Prieler ve Payne (2015) ise İngiltere’de bir ortaokulda yürütülen ampirik bir çalışmanın bulgularını değerlendirdikleri makale çalışmalarında; İngiltere’de yaşayan Çingene, Roman ve Gezgin toplulukları için tasarlanmış olan TARGET (Traveller and Roma Gypsy Education Tool) modelinin, Sovyet rejimlerinin yıkılmasından sonra ülkeye gelen Doğu Avrupa kökenli Roman öğrencilerinin özel durumuna tam olarak uymadığını vurgulamaktadır. Bu nedenle, İngiltere’ye gelen Doğu Avrupa Roman öğrencilerinin eğitim sonuçlarını iyileştirmek için stratejiler geliştirirken dikkate alınması gereken etkili faktörleri odaklanan RoLET (The Roma Language and Education Tool) projesi üzerinde durmuşlardır.

2.4.5. Otantik öğrenme ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar

Gündoğan (2017) doktora tez çalışmasında, Hayat Bilgisi dersinde otantik görev temelli öğrenme ortamlarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına ve öğrenme süreçlerine yansımalarını tespit etmek üzere bir araştırma yürütmüştür. Çalışmanın sonuçları, otantik görev temelli öğrenme ortamlarının, öğrencilerin; Hayat Bilgisi dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini, etkinliğe katılan öğrencilerin, üst düzey düşünme becerileri kullandıkları bakış açılarının genişlediği, gerçek hayat deneyimleri yaşadıkları, öğrendiklerini diğer problem durumlarının çözüm süreçlerine yansıttıklarını, doğrudan sorun ile ilgili kaynakları kullanabildikleri, birbirleriyle işbirliği içinde oldukları, çoklu roller üstlendikleri, hayatları ile otantik bağlam arasında ilişki kurdukları ve uzmanların deneyimlerinden faydalandıklarını göstermiştir. Aynı zamanda öğrencilerin ve velilerinin, otantik görev temelli öğrenme ortamlarının öğrenmede etkili olduğunu düşündükleri ve uygulamaya olumlu baktıkları sonuçlarına da ulaşmıştır.

İneç (2017), doktora tez çalışmasında, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde geo-medya destekli otantik öğrenme yaklaşımının; öğrencilerin akademik başarılarına, derse karşı tutumlarına ve kalıcı öğrenmeye olan etkisini belirlemek ve geo-medya destekli otantik öğrenme ortamına dair öğrenci ve öğretmen görüşlerine belirlemek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonucunda, deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarının ve öğrenmelerindeki kalıcılığın kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu ve deney grubu öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarının da olumlu olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda, nitel verilerden elde edilen bulgulara göre öğrenciler, geo-medya destekli otantik öğrenme ortamını beğenmiş ve faydalı bulmuşlardır.

Önger (2019), doktora tez çalışmasında, 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde, “Birey ve Toplum” ile “Kültür ve Miras” öğrenme alanlarında otantik öğrenme yaklaşımının nasıl uygulanacağı, değişimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ve uygulamada karşılaşılabilecek sorunların nasıl giderileceğini konularını araştırmıştır. Çalışmanın sonuçları, otantik öğrenme yaklaşımı ile uygulanan Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse karşı motivasyonlarının arttığı, konuların daha somut, anlamlı ve eğlenceli buldukları, öğrencilerin uygulamaları eğlenceli buldukları, uygulamaların tekrarını istedikleri şeklinde sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Uygulama sırasında gürültü, sınıf mevcudunun fazlalığı, sıra

düzeni, zamanın yetmemesi, geleneksel yaklaşımın etkisi, konunun zor olması gibi bazı sorunların otantik öğrenme sürecini zorlaştırdığı belirlenmiştir.

Gündoğan ve Gültekin (2017) makale çalışmalarında, Hayat Bilgisi dersinde otantik görev temelli öğrenme ortamlarının oluşturulmasına yönelik örnek uygulamalar tasarlamışlardır. Çalışma sonucunda; bu alanda çalışan öğretmenler için örnek niteliğinde otantik görev yönergesi oluşturmuşlardır. Yönerge, amaç, öğrencilerin süreç sırasında ve sonunda yapacakları faaliyetler ve yapılacak otantik görevlerin listelerinin bulunduğu bir içeriği sahiptir.

Baştürk (2019), yüksek lisans tez çalışmasında, otantik öğrenme uygulamalarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına ortaya koymak amaçlı araştırma yürütmüştür. Çalışmanın sonuçları, otantik öğrenme uygulamalarının öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği aynı zamanda otantik öğrenme ortamının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesini desteklediği bulgularına ulaşmıştır.

Yıldırım (2020), doktora tez çalışmasında, otantik öğrenme yaklaşımının Sosyal Bilgiler dersinde uygulanmasının akademik başarıya, bilginin kalıcılığına, derse karşı tutuma ve 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme becerilerinin gelişimine etkilerini araştırmıştır. Çalışma sonucunda, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sosyal bilgiler dersi akademik başarılarının arttığını, deney grubunda yer alan öğrencilerin öğrenmelerinin daha kalıcı olduğunu, katılımcı öğrencilerin sosyal bilgiler dersine, yönelik olumlu tutum geliştirdiği, öğrencilerin, 21. yüzyıl öğrenme ve yenilenme beceri düzeylerinde iki grubu ayırmadığı, öğrencilerin Otantik öğrenme sürecinde araştırma, problem çözme, karar verme, yaratıcılık, iletişim, iş birliği, sosyal katılım, empati gibi becerileri; duyarlılık, tasarruf, sorumluluk, vatanseverlik, bilimsellik gibi değerleri edinebilecekleri fırsatlar yakaladıklarını, otantik öğrenme ile gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri benzer problemlerin ortadan kaldırılmasında kullanabilecekleri becerileri kazanmaları açısından fayda görüldüğü, öğrencilerin otantik öğrenme sürecini bilgilenme, bilinçlenme, sosyalleşme, öz güven artışı ve geleceğe dönük beceriler kazanma süreci olarak tanımladıkları. Otantik öğrenmeyi, yaparak, yaşayarak, eğlenerek, hayal ederek, gezerek gerçekleşen öğrenmeler olarak tanımladıkları bulgularına ulaşmıştır.

Gürgil (2018) makale çalışmasında, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında düzenlenen otantik öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerini araştırmıştır.

Çalışmanın sonuçları, otantik öğrenme etkinliklerinin kullanıldığı deney gruplarındaki öğrencilerin akademik başarıların kontrol gruplarındaki öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksek olduğunu, sürece katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduklarını, otantik öğrenmenin farklı sosyo-ekonomik statüye sahip öğrencilerin başarısını artırdığını göstermektedir.

Şekerci (2021), makale çalışmasında, ilkokul Sosyal Bilgiler dersinde otantik öğrenme yaklaşımı kapsamında kanıt temelli etkinliklerin kullanımıyla gerçekleştirilen öğretim sürecine, otantik öğrenme bileşenlerinin nasıl yansıdığının belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin kanıt temelli otantik etkinlikleri ile öğrencilerin üst düzey düşünme ve farklı bakış açıları geliştirme becerilerini geliştirdikleri, otantik bağlamları hayatları ile ilişkilendirdikleri, iş birliği içerisinde çalıştıkları ve uzman deneyimlerinden faydalandıklarını göstermiştir.

Bolat (2023), yüksek lisans tez çalışmasında, ilkokul dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “İnsanlar Yerler ve Çevreler” ile “Bilim Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanlarında kullanılan otantik öğrenme yaklaşımı sürecinin nasıl gerçekleştiğinin ve süreçte ortaya çıkan sorunların nasıl giderileceğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları, öğrencilerin otantik öğrenme sürecini ilgi çekici ve öğretici buldukları, süreçte iş birliği içerisinde çalıştıkları, sosyal becerilerinin ve iletişim becerilerinin geliştiği, otantik öğrenmenin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini sergilemelerine neden olduğunu göstermektedir.

2.4.6. Otantik öğrenme ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar

Pfeifer (2002), doktora tez çalışmasında, öğretmenlerin otantik değerlendirme görevlerini ve otantik öğretimi kullanmalarının beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgilere ve Sosyal Bilgilerdeki otantik projelere yönelik tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışma sonucunda; öğrencilerin sosyal bilgilere yönelik tutumlarının öğretmenin otantik değerlendirme kullanmasının bir sonucu olarak önemli ölçüde iyileşmediği ancak öğrencilerin projelerin disiplinli sorgulama yoluyla bilgi inşa etmelerini gerektirdiğini fark ettikleri görülmüştür. Öğrenciler geleneksel testler yerine projeleri tercih ettiklerini bildirmişlerdir. Buna ek olarak, öğrenciler projelerde daha başarılı olduklarını ve sosyal

bilgiler konuları hakkında bildiklerini göstermenin daha iyi bir yolu olduğunu düşünmekte oldukları belirlenmiştir.

Garza (2006), doktora tez çalışmasında, üç ortaokul öğretmenin ve öğrencilerinin otantik katılımı nasıl tanımladıklarını ve açıkladıklarını analiz ederek bir bilgi tabanı oluşturmayı ve denetimin öğretmenler ve öğrenciler için otantik katılımı kolaylaştırmada bir rol oynadığı yönündeki varsayımını araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonuçları; katılımcıların anlatılarından yola çıkılarak, otantik bağlılık, öğrencilerin, öğretmenlerin ya da yöneticilerin, kendilerine duygusal ya da entelektüel bağ kurma fırsatı veren, öğrenmelerinde aktif katılımcı olmalarını sağlayan, onlara başarı hissi veren ve dışarıdaki dikkat dağıtıcı unsurları ve zaman kaygılarını dışlayarak ilgilerini çeken motive edici bir deneyimi kişisel olarak anlamlı bulduklarında dahil oldukları içsel süreç olarak ortaya çıkmıştır. Çalışmanın diğer bir sonucu ise liderlerin öğretmenlerin ya da öğrencilerin gerçek anlamda katılım göstermelerini zorunlu kılamayacağı, ancak liderlerin öğretmenleri ve öğrencileri katılım göstermeleri için ihtiyaç duydukları fırsatlar ve araçlarla çevreleyebileceğidir.

Estes (2016), doktora tez çalışmasında, üç ortaokul sınıf öğretmenin paylaştığı ve öğrencilerini performansa dayalı etkinliklere ve değerlendirmelere başarılı bir şekilde dahil etmelerini sağlayan özellikleri belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada performans görevlerinin, otantik öğrenmenin ve değerlendirmenin kullanımı hakkındaki araştırmalar incelenmiş ve gözlemlerden, katılımcılarla ve yöneticilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verileri literatür ile karşılaştırmıştır. Sonuçlar; otantik öğrenme sürecinin, performans görevlerini otantik öğrenme ile ilişkilendirirken aynı zamanda ilişki kurma, öğretim metodolojisinde risk alma ve öğretmenin doğuştan gelen becerileri gibi öğrencilerin öğrenme deneyimlerini geliştirdiği görülen daha öznel özelliklerini de ortaya çıkardığını göstermektedir. Sonuçlar aynı zamanda otantik öğrenme sürecinde, sınıflarda gözlemlenen öğrencilerin sadece içeriği bilmeleri ve uygun bir beceri tabanı geliştirmeleri değil, aynı zamanda bu bilgi ve becerileri gerçek dünyadaki sorunları çözmek için kullanma fırsatı bulduklarını göstermektedir.

Beach (2017), doktora tez çalışmasında, probleme dayalı öğrenme (PDÖ) ortamında öğrencilerin otantik öğrenme deneyimleri yaşamalarını sağlamak için öğretmenlerin nasıl bir rol üstlenmeleri gerektiğini araştırmıştır. Çalışma neticesinde; PDÖ' nün öğrencilerin eleştirel düşünme, iş birliği ve öz-yönetimli öğrenme becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir. Çalışmada otantik öğrenme çerçevesinde PDÖ uygulayan

öğretmenlerin özelliklerini, stratejilerini ve karşılaştıkları zorluklar incelenmiş; öğretmenlerinin etkili bir şekilde PDÖ kullanabilmesi için; öğrencilerin problemleri anlama, öğrenme ihtiyaçlarını belirlemelerine ve çözümler üretmelerine yardımcı olmak için açık uçlu, yansıtıcı ve yönlendirici sorular sorabilme, öğrencilerin öğrenme sürecine müdahale etmeden, uygun zamanlarda geribildirim, destek ve yönlendirme sağlama, öğrencilerin bireysel öğrenme hedeflerini, ilgi alanlarını, öğrenme stillerini ve zorluklarını tanıma ve onlara göre uyum sağlayabilmeleri gerektiğini tespit edilmiştir. Çalışmada öğretmenlerinin bu becerileri geliştirmek için mesleki gelişim programlarına, yansıtıcı uygulamalara ve akran öğrenmesine katılmalarının önemini vurgulamaktadır. Sonuç olarak otantik öğrenme çerçevesinde PDÖ kullanan öğretmenlerinin öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirmek ve onları gerçek hayata hazırlamak için önemli bir rol oynadığını ortaya çıkarmıştır.

Lock ve Duggleby (2017) makale çalışmalarında, öğrencilerin sosyal bilgiler sınıfında otantik öğrenme uygulamalarına nasıl katıldıklarını ve otantik öğrenmenin küresel vatandaşlar olarak kim olduklarını daha iyi anlamalarına nasıl yardımcı olduğunu incelemişlerdir. Çalışmalarında; otantik öğrenme, çağdaş öğrenme ve teknolojinin seçimi ve olanakları gibi kavramlar ele alınmaktadır. Çalışmanın sonuç kısmında, küresel bir sınıf yaklaşımı kullanarak sosyal bilgiler sınıflarında iyi kurgulanmış bir otantik öğrenme tasarlamak ve kolaylaştırmak için rehberler sunulmuştur.

Ballard (2019) yüksek lisans tez çalışmasında, bir ortaokul sınıfında otantik öğrenmenin nasıl deneyimlendiğini keşfetmek ve incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonuçlarına göre katılımcı öğrencilerin büyük bölümü, otantik öğrenmeyi “diğer öğrenme türlerinden daha iyi” olarak tanımladığı, klasik öğrenme yöntemlerine kıyasla daha çok tercih ettikleri, velilerin otantik öğrenmeyi gerçekliği ile anlamlı buldukları, öğretmenlerin öğrencilerle bireysel çalışma imkanları sağlaması ile tercih edilebilir buldukları, ancak veliler ve öğrencilerin otantik öğrenmenin kullanımıyla daha sonraki okul düzeylerinde akademik olarak eksik kalıp kalmayacakları konusunda endişe duydukları bulunmuştur. Aynı zamanda otantik öğrenmenin uygulamalı öğretim ve gerçek yaşam uygulamaları ile yapılması ve öğrencilere etkileşimli öğrenme ve seçme şansı vermesi yönleri ile olumlu bulunmuş bununla beraber; öğrencilerdeki kişisel disiplinsizlik, öğrencilerin öğrenme hızlarının farklı olmasının motivasyon kaybına neden olması, sınıfta oluşan dikkat dağınık davranışlar ve öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönlendirme konusunda başarısız olması ile otantik öğrenmenin kullanımı sırasında süreci zorlaştırdığı tespit edilmiştir.

Seals (2021), doktora tez çalışmasında, otantik deneyimsel öğrenme ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinin, öğrencilerin mesleki ilgilerini nasıl şekillendirdiği, öğrencilerin mesleki ilgilerinin öğrenme ortamlarıyla nasıl ilişkili olduğu ve öğrencilerin mesleki ilgilerinin gelecekteki meslek seçimlerine nasıl yansıdığı sorularına yanıt aramıştır. Çalışmanın sonuçları; otantik deneyimsel öğrenme ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinin, öğrencilerin mesleki ilgilerini artırdığını, öğrencilerin mesleki ilgilerinin öğrenme ortamlarıyla uyumlu olduğunu ve öğrencilerin mesleki ilgilerinin gelecekteki meslek seçimlerine olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Rowland (2022), doktora tez çalışmasında, ortaokul vatandaşlık eğitimi sınıfında problem temelli otantik öğrenmenin bir öğretim müdahalesi olarak uygulanmasına odaklandığı bir eylem araştırması yürütmüştür. Çalışma neticesinde; problem temelli öğrenmenin ortaokul vatandaşlık eğitimi sınıfında olumlu etkileri olduğu bulunmuştur. Çalışma sonucunda öğrencilerin problem çözme becerileri, vatandaşlık bilgisi, topluluk bağlılığı ve akademik motivasyonu artmıştır. Ayrıca, öğrencilerin otantik vatandaşlık senaryolarıyla ilgilenmeleri, onların sosyal eşitlik ve empati konularında daha derin bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Öğretmen-araştırmacı, problem temelli öğrenmenin öğrencilerin öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarını sağladığını ve onlara daha anlamlı ve ilgi çekici bir öğrenme deneyimi sunduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Laden (2023), doktora tez çalışmasında, otantik bir öğrenme yaklaşımı kullanan disiplinler arası bir programın öğrencilerde küresel yetkinliği nasıl geliştirmiş olabileceğini araştırmıştır. Çalışmanın sonuçları; öğrencilerin otantik bir öğrenme yaklaşımı kullanan disiplinler arası bir programın kullanımıyla çoklu bakış açılarını incelemeye odaklanan gerçek dünya, öğrenci merkezli öğrenmeyi deneyimlediklerinde, küresel yetkinliklerinin arttığını algıladıklarını göstermektedir. İlave olarak disiplinler arası öğretmenler otantik öğrenme ilkelerini kullanarak küresel yetkinlik odaklı öğretim oluşturmak için iş birliği yaptıklarında, öğrencilerin küresel sorunları ele almak için harekete geçmeyi öğrendikleri, otantik öğrenme ilkelerini kullanan öğretim ve değerlendirme ile öğrencilerin küresel içeriği derinlemesine keşfettiklerini ve bu bilgi ve becerileri anlamlı bir şekilde uygulayabildikleri görülmüştür.

Haryanti vd. (2023) makale çalışmalarında, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğreniminde otantik etkinliklerin önemine dair görüşleri üzerine yapılan çalışmalar hakkında alanyazın değerlendirmesi yapmışlardır. Çalışmanın sonuçları; otantik değerlendirmenin öğrencilerin bilgi, tutum, beceri ve değerlerinin

gelişimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda öğretmenin sınıf içi uygulamada öğrencileri geçerli, nesnel, açık, adil, bütünlük, bütüncül ve sürdürülebilir, sistematik, hesap verebilir ve eğitici bir şekilde değerlendirebileceği değerlendirme ilkelerine hâkim olması halinde öğretmen tarafından yapılabileceği bulgularına ulaşmıştır. Bu koşullar sağlanırsa sosyal bilgiler öğreniminin, yani öğrencileri iyi birer vatandaş olarak yetiştirmenin amacına ulaşmasını sağlayabileceği değerlendirmesinde bulunulmuştur.

2.5. Alanyazın taramasının genel sonucu

Yurt içi alanyazın incelendiğinde etkin vatandaşlık beceri ve değerlerinin öğrencilere kazandırılması için çeşitli yöntem ve tekniklerin etkililiğinin incelendiği görülmüştür. Yurt dışında yapılan çalışmalar ise, Sosyal Bilgiler eğitiminde etkin vatandaşlık beceri ve değerlerinin kazandırılması başlığı altında; eğitim sürecinde öğretmenin rolü, çeşitli yöntemlerin etkililiği, etkin vatandaşlığa dair öğrenci, öğretmen ve öğretmen adaylarının algıları üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Gerek yurt içinde gerek yurt dışında Romanlar ve Romanların eğitimi üzerine olan alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmalar genellikle betimleyici içeriktedir.

Otantik öğrenme ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalara bakıldığında, otantik öğrenmenin öğrencilerin derse karşı tutumuna, akademik başarılarına, çeşitli becerilerin gelişimine, öğrenmenin kalıcılığına etkisinin incelendiği görülmüştür. Otantik öğrenme üzerine yurt dışında yapılan çalışmaların konuları ise; öğretmen ve öğrencilerin otantik öğrenmeye dair algıları, otantik öğrenmenin çeşitli becerilerin öğrencilere kazandırılmasındaki rolü ve etkililiği, otantik öğrenme uygulamasında öğretmenin rolü, otantik öğrenmenin öğrencilerin mesleki ilgilerini nasıl şekillendirebileceği üzerine yoğunlaşmıştır. Yurt dışında yapılmış bazı çalışmalarda, bu çalışmanın içeriğine benzer şekilde, otantik öğrenme temelinde yürütülen bazı derslerin vatandaşlık dersine yönelik olumlu etkileri ve küresel vatandaşlık yetkinliğine katkısına ilişkin konular işlenmiştir.

Alanyazın taraması sonucunda, dünya genelinde sahip oldukları dezavantajlı konumlarının da etkisiyle etkin vatandaşlık deneyimlerini oldukça az yaşayabilen Roman öğrencilerin bu durumlarının tespiti adına çalışmalar yoğunlaşmıştır. Sorunların çözümüne yönelik çalışmalar konusunda alanyazında boşluk olduğu düşüncesinden hareketle bu araştırmanın,

Sosyal Bilgiler eğitimi alanında otantik öğrenmenin Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması girişimiyle alanyazına katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, araştırma süreci, araştırmanın gerçekleştiği ortam, araştırmacının rolü, verilerin toplanması, verilerin analizi ve araştırmada karşılaşılan güçlükler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın yöntemi

Bu araştırmanın amacı Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesinde otantik öğrenmenin kullanımı sürecini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde öncelikle Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan tüm beceriler içerisinde etkin vatandaşlığa yönelik olanlar literatür incelemesi, sosyal bilgiler öğretmenleri ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda belirlenmiş ve bu kazanımların verilmesinde otantik öğrenmenin kullanılmasına ilişkin uygulamalar planlanmıştır. Daha sonra hazırlanan planların uygulamaları gerçekleştirilmiş ve aynı anda uygulama süreçleri derinlemesine incelenmiştir. Araştırma süreci durağan bir planlamadan ziyade otantik öğrenmenin bileşenlerinden birisi olan otantik bağlam çerçevesinde dinamik bir ilerleyiş ile sürdürülmüştür. Araştırma süreci uygulamaların geliştirilmesini, uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözülmesi ve uygulama sürecinin iyileştirilmesine dair girişimleri içermektedir. Bu araştırmada Roman öğrencilere Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan etkin vatandaşlık becerilerine yönelik kazanımlar verilirken otantik öğrenmenin etkili bir biçimde nasıl kullanılabileceğine yönelik uygulamalar geliştirildiği için araştırmanın amacı çerçevesinde en kullanışlı yöntemin eylem araştırması olduğu değerlendirilmiştir.

Eylem araştırması, bir uygulayıcının ya da araştırma ekibi tarafından, uygulama sürecinde yaşanan sorunları belirleme, bilinen sorunları anlama, sorunları çözmeyi amaçlayan sistematik veri toplama ve analiz etmesi ile basamakları ile yürütülen bir süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 307). Modern sosyal bilimlerin kurucu isimlerinden Kurt Lewin eylem araştırmasını, bir kitap olarak raporlaştırma amacıyla uygulanacak bir girişimden ziyade

sosyal eylemin uygulanma şartlarını ve uygulamanın etkilerini karşılaştırarak ele alıp sosyal eyleme dönüşen bir araştırma biçimi olarak tanımlamıştır (Mayring, 2000). Dezavantajlı sosyal grupların başında gelen Roman öğrencilerine etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması sürecinde otantik öğrenmenin kullanımının incelendiği bu çalışmada eylem araştırması değişime yönelik işlevsel özelliği ile tercih edilmiştir. Eğitim alanında eylem araştırmasının kullanımının John Dewey'in çalışmaları ile başladığı değerlendirilmekle beraber bilimsel yöntemin eğitim çalışanlarının da araştırma ve uygulama süreçlerine katılımıyla olumlu değişiklikler sağlayacağını düşünen Stephan Corey'in eğitsel sorunların çözümüne yönelik eylem araştırmasını sistemli olarak uygulayarak öncü rolü üstlendiği düşünülmektedir (Ferrance, 2000, s. 7-8; Aksoy, 2003; Uzuner, 2005).

Eylem araştırmasının, öğretmenin klasik eğitimci rolünün yanı sıra araştırmacı rolünü de üstlenerek sürece dahil olması ile öğretmen araştırması ismiyle de tanımlandığı görülmektedir (Köklü, 2001). Eylem araştırması belirli sorunları çözebilmek amacıyla sistematik müdahalelerle tasarlanan işbirlikçi bir yaklaşım olup bireylerin kendilerini ya da topluma etki eden sorunların nedenlerini sorgulamaya yönlendiren, uzlaşmacı, demokratik ve katılımcı uygulamalara destek sunmaktadır (Berg, 2009, s. 251). Eylem araştırması yönteminin bu uygulamada tercih edilmesinin ana nedenlerinden birisi de özellikle dezavantajlı gruplara mensup öğrencilerin olduğu sınıf ve okullarda yaşanan sorunlara yönelik etkili alternatif çözümlerin sağlanmasında uygun bir temel olduğu düşüncesidir (Stringer, 2008, s. 5). Eylem araştırması farklı uygulama biçimleri ile temelde örgütlerde ya da toplumsal alanda değişim ve iyileşmeyi içeren çatı bir kavram olarak değerlendirilmektedir (Zeng, Huang ve Chen, 2018). Alanyazın incelendiğinde amaçlarına göre üç farklı eylem araştırması yaklaşımı görülmektedir (Carr ve Kemmis, 1986, akt. Sevim ve Ekşi, 2021, s. 51):

- Çıktıların iyileştirilmesine yönelik kontrolü ön plana alan *teknik eylem araştırması*,
- İnsanların daha makul ve kontrollü davranmaları ve grupları akıldışılıktan, baskıdan ve adaletsizlikten kurtarıp özgürleşmelerini amaçlayan *eleştirel eylem araştırması*
- Uygulamayı geliştirme, uygulayıcıların eğitilmesi ve aydınlatılmasını ön plana alan *uygulamalı eylem araştırması*.

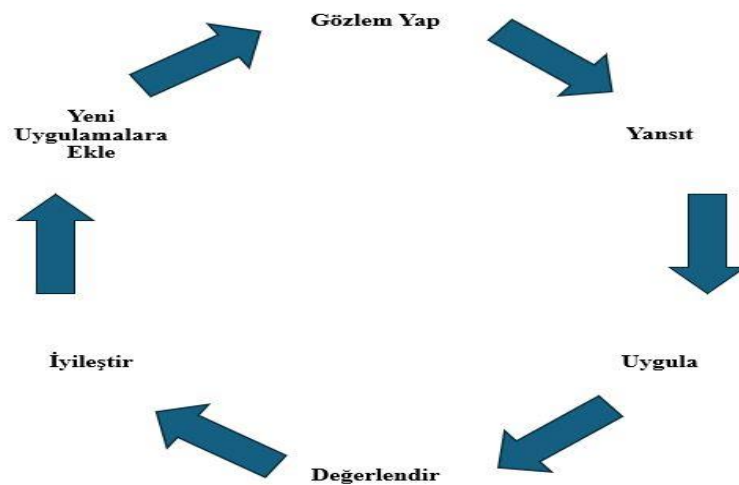
Bu çalışmada ekonomik, sosyal ve kültürel nedenlerle toplum içinde sahip oldukları dezavantajlı konumun etkilerinden dolayı etkin vatandaşlık becerilerini sergileme

konusunda eksiklikler yaşayan Roman öğrenciler bulunmaktadır. Sorunun çözümü için bu araştırmada, öğrenci grubunun etkin vatandaşlık becerilerini kazanma ve sergilemeye yönelik otantik öğrenme süreçleri planlanarak uygulanmıştır. Bu doğrultuda Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerini sergilemeleri için araştırma boyunca otantik öğrenme süreçlerinin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesini içeren *uygulamalı eylem araştırması* yaklaşımının temele alınması gerekmektedir. *Uygulamalı eylem araştırması* bir meslek icra edilirken karşılaşılan sorunlara sistematik ve etkin çözüm yolları bulunmasına ya da mesleki uygulamalar geliştirilmesine yarayan metodolojik bir yaklaşımdır (Dudu, 2023).

Eylem araştırmalarında izlenmesi gereken süreç hakkında birçok farklı görüş bulunmaktadır. Bu araştırmada kullanılan eylem araştırması modeli Johnson (2019)'ın formüle ettiği döngüsel süreç uyarlanarak ana yapı olarak kullanılmıştır. Sarmal bir yapıda ilerlediği belirtilen modelin süreci (Johnson, 2019, s.20):

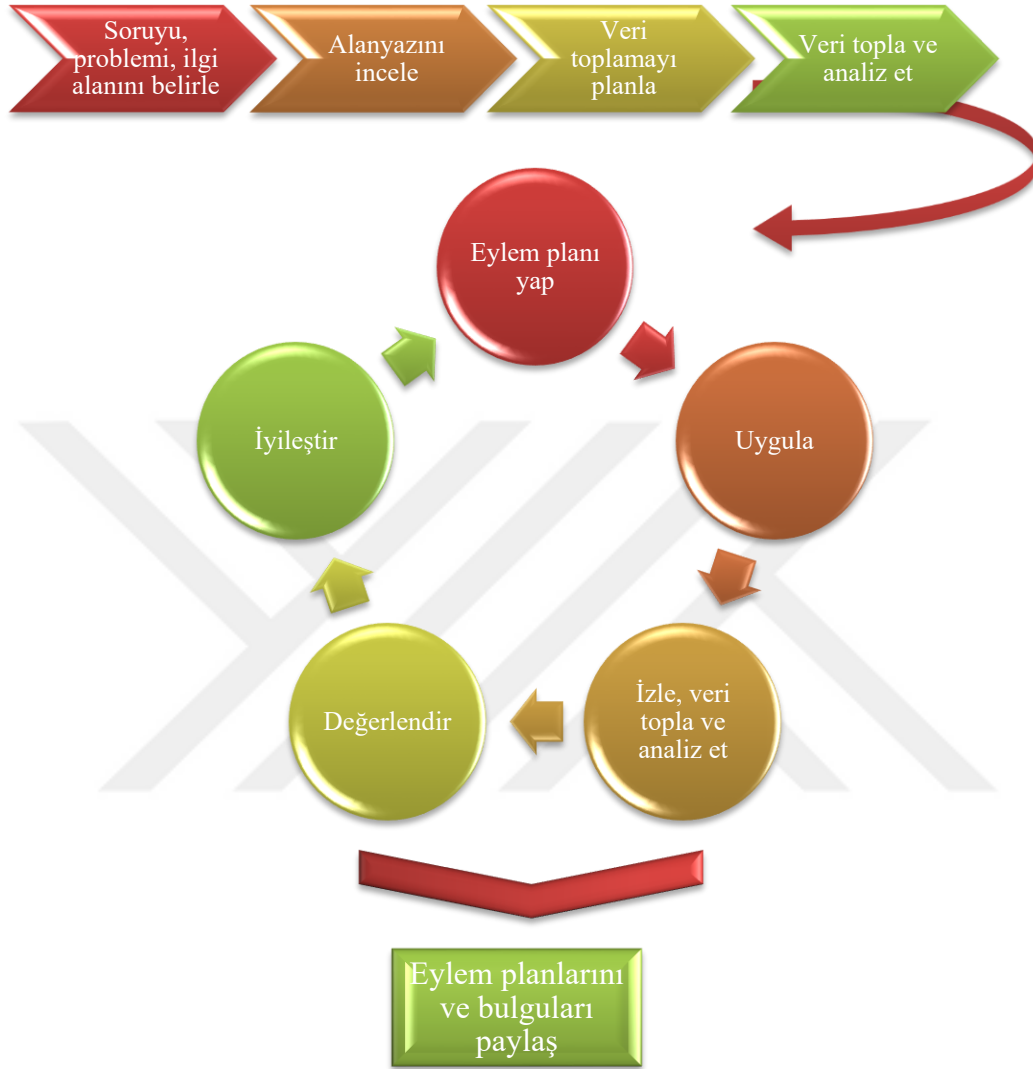
- Alanyazını inceleme
- Soruyu, problemi ve ilgi alanlarını belirleme
- Veri toplamayı planlama
- Veriyi toplama ve analiz etme
- Bir eylem planı yapma ve uygulama
- Eylem planını ve bulguları paylaşma öğelerinden oluşmaktadır.

Johnson'un eylem araştırması sürecinde yer alan eylem planı yapma ve uygulama basamağında ise McNiff ve Whitehead (2006, s. 9)' e ait eylem-yansıtma döngüsü temel alınarak ana yapıya dahil edilmiştir.

Şekil 3. Mc Niff ve Whitehead'ın eylem-yansıtma döngüsü

Sonuç olarak bu araştırmada kullanılmak üzere tercih edilen süreç Şekil 3 teki gibi desenlenmiştir:

Şekil 4. Araştırma Süreci

Uygulama sürecinde Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinin gelişimi için gerçek hayat problemlerini temel alan otantik öğrenme durumları planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Süreç içerisinde öğrencilerin gelişimi ve yaşanan problemler izlenmiştir. Eylem planlarında, sürecin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılarak uygulanmıştır. Böylece otantik öğrenme ile Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinin ne şekilde kazandırılacağı, süreç boyunca hangi sorunlarla karşılaşılıp bu sorunların nasıl çözülebileceği araştırılmıştır.

3.2. Araştırmanın çalışma grubu

Eylem araştırmalarında çalışma grubu ile araştırmacı arasında yakın ilişki, çalışma grubunun doğal bir ortamda kendilerini rahat hissederek araştırmaya katılmasının sağlanması açısından çok önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 143). Bu ilişkinin durumunun tespiti eylem araştırmasının hedeflenen değişimi ne derece sağlayabildiğini doğru bir şekilde değerlendirebilmek için gereklidir.

Bu araştırmada çalışma grubu araştırma konusuna göre seçilmemiştir. Araştırmacı, çalışma grubunun dört yıl boyunca sınıf öğretmenliğini yapmıştır. Araştırmanın odağı olan problemi uzun süre deneyimleyen araştırmacı, içinde bulunduğu çalışma grubunun yaşadığı sorunlardan yola çıkarak araştırmaya başlamıştır. Araştırmacının, araştırmanın yürütüldüğü 2022 yılına kadar 9 yıldır öğretmenlik yaptığı Roman öğrencilerin yaşadıkları etkin vatandaşlık becerilerine ilişkin sorunlara dair birçok deneyimi bulunmaktadır. Araştırmacı çalışma grubunda olan öğrencilere etkin vatandaşlık becerileri kazandırabilmek için onları alternatif bir öğrenme yaklaşımının kullanımı ile desteklemek fikri ile bu çalışmaya başlamıştır. Aynı zamanda çalışma grubunun araştırmacı açısından kolay ulaşılabilir durumda oluşu da bir tercih sebebi olmuştur. Uygulama yeri araştırmacının ilkokul sınıf öğretmeni olarak çalıştığı okuldur. Çalışma grubu ile planlanan etkinlikler 4. sınıf düzeyinde planlanmış ancak Covid-19 pandemisi nedeniyle uygulamalar yeniden düzenlenerek ancak öğrenciler 5. sınıfa devam ederken uygulama gerçekleşmiştir.

Öğrencilerin dahil oldukları Roman toplumunun ekonomik ve sosyal şartlarından kaynaklanan dezavantajlı durumlarına ilave olarak Covid-19 pandemisi nedeniyle yaşadıkları zorluklar durumlarını daha da olumsuz etkilemiştir. Araştırmacının ilkokul boyunca öğretmenleri olduğu çalışma grubunda yer alan öğrenciler ilkokul 2. sınıfın ilk dönemine kadar yüz yüze devam etmişlerdir. 3. sınıf tamamı ve 4. sınıfın ilk dönemi boyunca yüz yüze eğitim yapılamaması nedeniyle eğitimden uzak kalmışlardır. Bu süreç boyunca araştırmacı tarafından yürütülen uzaktan eğitim sürecine yalnızca 1 öğrenci düzenli olarak, 2 öğrenci de oldukça nadir aralıklarla katılmışlardır. Kalan 12 öğrenci ise bu süre zarfında tablet bilgisayara, bilgisayara veya internet altyapısına sahip olmamaları nedeniyle; eğitim-öğretimin tamamen dışında kalmışlardır. 4. Sınıfın 2. döneminde okulların tekrar yüz yüze eğitime başlamasından sonra ise dönem sonuna kadar yalnızca 5 öğrenci okula devam etmiştir. Öğrencilerin eğitim öğretim ortamlarından kopuşunun

neticelerinden birisi olarak 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının sarmal yapısında önceki basamakta yer alan Hayat Bilgisi dersi kazanımları içerisinde bu araştırmanın konusu olan etkin vatandaşlık becerilerine dair ön becerilerin okulda kazandırılması mümkün olmamıştır. Öğrencilere dair diğer bir dezavantajlı durum ise çalışmanın uygulama aşamasının yürütüldüğü dönemde okulun Sosyal Bilgiler öğretmenin bulunmayışıdır. Bu durum öğrencilerin ilkokul Hayat Bilgisi müfredatında yer alan kazanım ve becerilerin yanı sıra ortaokul Sosyal Bilgiler dersi kazanım ve becerilerine dair bir derste de bulunmamaları sonucunu doğurmuştur.

Sakarya ilinin Adapazarı ilçesinde bulunan bir ortaokulun 5. sınıf öğrencileri bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Okulda 5. sınıflar tek şubedir. 12'si kız 3'ü erkek olmak üzere 15 öğrenciden oluşmaktadır. Uygulamanın yapıldığı okul köy okuludur. Öğrencileri, geliri normal gelirin altında olan ailelerin çocuklarıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin isimleri rumuz olarak verilmiştir. Demografik bilgileri aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

S.no	Rumuz	Cinsiyet	Kardeş Sayısı	Baba mesleği	Baba Mezuniyet	Anne Mezuniyet	Anne Mesleği
1	Fatma	K	3	Serbest	İlkokul	Okuma-yazması yok	Ev Hanımı
2	Zeynep	K	3	Boyacı	Ortaokul	Okuma-yazması yok	Ev Hanımı
3	Naz	K	3	Serbest	İlkokul	Okuma-yazması yok	Ev Hanımı
4	Ece	K	2	Fabrika İşçisi	Lise	Ortaokul	Ev Hanımı
5	İrem	K	1	Serbest	Ortaokul	İlkokul	Ev Hanımı
6	Elif	K	1	Serbest	Ortaokul	Ortaokul	Ev Hanımı
7	İpek	K	6	Serbest	İlkokul	Okuma-yazması yok	Ev Hanımı
8	Ali	E	2	Serbest	İlkokul	Okuma-yazması yok	Ev Hanımı
9	Ash	K	2	Müziyen	Ortaokul	İlkokul	Ev temizliği

10	Eda	K	2	Serbest	Ortaokul	İlkokul	Ev Hanımı
11	Ahmet	E	4	Serbest	İlkokul	Okuma- yazması yok	Ev Hanımı
12	Esra	K	4	Temizlik görevlisi	Ortaokul	İlkokul	Temizlik görevlisi
13	Feyza	K	2	Temizlik görevlisi	Ortaokul	Okuma- yazması yok	Ev Hanımı
14	Yağmur	K	3	Temizlik görevlisi	Ortaokul	İlkokul	Ev Hanımı
15	İbrahim	E	4	Serbest	İlkokul	Okuma- yazması yok	Ev Hanımı

3.3. Araştırma süreci

Bu araştırmanın araştırma süreci genelde araştırmacının öğretmeni olduğu okulda yaşadığı deneyimler ve özelde ise öğrencisi olan çalışma grubunun etkin vatandaşlık becerilerinin sergilenmesi konusunda sahip oldukları eksiklikleri fark etmesi ve bu sorunun çözümü adına kullanılabilecek alternatif bir öğrenme yaklaşımı arayışı ile başlamıştır. Araştırmacı doktora öğrenimi sürecinin ders aşamasında otantik öğrenme yaklaşımını incelemiştir. Otantik öğrenme yaklaşımının bu amaç için kullanılabileceği düşüncesi ile bu konuya odaklanmıştır. Aynı zamanda Roman toplumu üzerine dünyada ve Türkiye’de yapılmış sosyal, kültürel ve eğitim alanında yer alan çalışmaları inceleyerek deneyimlediği sorunların yaygınlığı ve bu sorunların özellikle eğitim alanında olanlarının çözümü adına yapılan çalışmalar üzerine okumalar yapmıştır.

Araştırma kapsamında uygulanan otantik öğrenmenin amacı olan etkin vatandaşlık becerilerine yönelik kazanımların belirlenmesi için sosyal bilgiler öğretmenleri ve alan uzmanlarından, Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında kazandırılması istenen 27 beceriden hangilerinin etkin vatandaşlık ile ilgili olduğuna dair internet formları aracılığıyla görüş alınmıştır. Sonuçlara göre katılımcıların; Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan becerilerden; sosyal katılım (%86), karar verme (%81), problem çözme (%81), eleştirel düşünme (%81), araştırma (%75), iş birliği (%63), dijital okuryazarlık (%61), çevre okuryazarlığı (%59), girişimcilik (%54), gözlem (%54), finansal okuryazarlık (%45), kanıt kullanma (%43), Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma (%43), becerilerinin doğrudan etkin vatandaşlık ile ilgili olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Etkin vatandaşlığa dair alanyazın incelenerek alanda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve uzmanların etkin vatandaşlık ile doğrudan ilişkili olduğunu düşündükleri becerilerle ilgili çalışmalar taranmıştır. İnceleme sonucunda sosyal katılım (Coşkun, Kodal ve Ersoy, 2022; Kıncal ve Kartal, 2015), karar verme (Kılcan ve Seyhan, 2019), problem çözme (Bengiç-Çolak, 2015; NCSS, 2001), eleştirel düşünme (Yıldız, Şahin ve Şahin, 2021; Acun, Demir ve Göz, 2010), araştırma (Keser, Akar ve Yıldırım, 2011; Faiz ve Avcı, 2018), işbirliği (Dere ve Akdeniz, 2021; NCSS, 2012), dijital okuryazarlık (Berson ve Berson, 2003; Turan ve Avcı, 2018), çevre okuryazarlığı (Büken ve Katılmış, 2022; Bülbül ve Yılmaz, 2021), girişimcilik (Banha ve Flores, 2021; Dahlstedt ve Fejes, 2019), gözlem (Kara, Topkaya ve Şimşek 2012), finansal okuryazarlık (Yıldırım ve Öztürk, 2021; Yalçınkaya ve Turan, 2019), kanıt kullanma (Öner ve Kınacı, 2021; Palaz, 2019) ve iletişim (Önger, 2019; Kızılay, 2015) becerilerinin etkin vatandaşlıkla ilişkilendirildiği görülmüştür.

Sonuç olarak Sosyal Bilgiler öğretmenleri, alan uzmanlarının görüşleri ve ilgili alanyazının taranması sonucunda; sosyal katılım, iş birliği, karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, gözlem, kanıt kullanma, araştırma, iletişim, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, girişimcilik becerilerinin etkin vatandaşlık becerileri kapsamında otantik öğrenme ile Roman öğrencilere kazandırılması süreci incelenmiştir.

Yukarıda listelenen becerilerin otantik öğrenme ile kazandırılmasına yönelik uygulamalar ile 2018 5. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleşmesini de destekleyecek şekilde eylem planına dahil edilmiştir. Araştırmanın uygulama süreci 2022 yılında şubat ayı ile haziran ayları arasında gerçekleşmiştir. Bu nedenle araştırmanın eylem süreci 2018 yılında yayınlanan SBDÖP esas alınarak düzenlenen etkinlikler ile yürütülmüştür.

Araştırmacı ilave olarak deneyimleri ve alan araştırmalarının değerlendirilmesi sonrasında çalışma grubunun vatandaşlık ve etkin vatandaşlık kavramlarına yönelik değerlendirmeleri ile etkin vatandaşlık becerilerini sergilemeye yönelik deneyimlerinin belirlenmesi için yarı yapılandırılmış görüşme sorularını hazırlamıştır.

Bu aşamada veri toplanması için hazırlık süreci başlatılmış, çalışma grubu ile etkinlik öncesi ve sonrasında; öğrenci velileri ve uzman katılımcılarla ise etkinlik sonrasında uygulanacak yarı yapılandırılmış görüşme formlarının soruları hazırlanmıştır. Araştırma

süreci ve araştırmada kullanılacak görüşme formlarına dair etik kurul izinleri ve resmi araştırma izinlerinin alınması süreci yürütülmüştür.

Resmi izin sürecinin tamamlanmasından sonra çalışma grubu ile yapılan araştırma öncesi görüşmelerle araştırmanın uygulama aşaması başlatılmıştır. Eylemin uygulanması ders saatleri dışında, okul içinde ve okul dışında gerçekleştirilmiştir. Eylemin uygulanması aşamasında hazırlanan planların işlerliği gözlemlenmiş ve gözlem notları alınmıştır. Video kayıtları ise her eylemin uygulanmasının ardından gözlem notları, öğrenci ve araştırmacı günlükleri ile birlikte analiz edilerek eylem planında karşılaşılan sorunlar belirlenmiştir. Alan uzmanları ile görüşülerek sorunların değerlendirilmesi ve çözümüne dair planlamalar yapılmış, bir sonraki ki eylem planına sürecin iyileştirilmesi adına yapılacaklar eklenmiştir. Bu yaklaşım, 10 haftalık uygulama süresince tekrar edilerek otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması amacıyla en etkili şekilde nasıl kullanılabileceği araştırılmıştır.

Uygulama sonrasında öğrencilerle hem bireysel görüşmeler hem de odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Öğrenci velileri ve alan uzmanları ile yapılan görüşmelerle beraber veri toplama süreci tamamlanmıştır. Uygulama sürecinin bitiminden sonra süreç boyunca kullanılan görüşme dökümleri, video kayıtlarının dökümleri, öğrenci ürünleri, öğrenci ve öğretmen günlüklerinden elde edilen verilerin analizi sonrasında bulguların raporlaştırılması gerçekleştirilmiştir.

3.4. Araştırmanın gerçekleştiği ortam

Araştırma okulda sınıf içinde ve okul dışındaki çeşitli sosyal ortamlarda yürütülmüştür. Uygulamaların okuldaki bölümü, çalışma grubunun okul dersleri bittikten sonra 14.30 ile 16.00 saatleri arasında okuldaki bir sınıfta gerçekleştirilmiştir. Sınıfta yer alan etkileşimli tahta kullanılmıştır. Araştırmacı daha sonra süreçte kullanılmak üzere dört taşınabilir bilgisayar daha uygulama sınıf ortamına getirmiştir.

Sınıfın yanında araştırmacı ve çalışma grubu okul bahçesi ve okulun bulunduğu köyün içinde, bir meslek lisesine ait mutfak atölyesinde, market ortamında, nalburda, geçici hayvan barınma evinde de otantik öğrenme etkinlikleri yapmışlardır. Etkinliklerin gerçekleştiği alanlara dair görseller araştırmanın bulgular kısmında sunulmuştur.

3.5. Araştırmacının rolü

Araştırımcı 2013 yılı şubat ayından itibaren Roman öğrencilerin öğrenim gördüğü bir okulda kadrolu uzman sınıf öğretmeni olarak çalışmaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü 2022 yılına kadar araştırımcı aynı okulda bir grup öğrencinin 1. sınıftan 4. sınıfa kadar sınıf öğretmenliklerini yapmıştır. Bu çalışmanın yürütüldüğü grup ise araştırımcının bu okulda ilkokul boyunca öğretmenleri olduğu ikinci gruptur. Araştırımcı, Roman öğrenciler ve aileleri ile yaşadığı deneyimler neticesinde öğrencilerinin ve ailelerinin etkin vatandaşlık becerilerini sergileme konusunda yaşadıkları sıkıntılardan yola çıkarak araştırma konusunu belirlemiştir.

Araştırmaya dahil olacak kişilerin bulunması ve dahil olmak üzere ikna edilmesi nitel araştırma sürecinde yaşanan en büyük zorluklardandır. Katılımcılar dezavantajlı gruplara mensupsa bu sorun daha da ciddi bir hal almaktadır (Cicek-Okay, 2023, s. 26). Bu noktada araştırımcı hem okulunun bulunduğu mahallede tanınması hem de çalışma grubunda yer alan öğrencilerin aileleri ile sıklıkla görüşmesinin verdiği avantajdan yararlanmıştır.

Öğrencilerin ve ailelerinin ekonomik imkanlarının yetersizliği sebebiyle araştırmalar sırasında kullanılan materyaller, günlükler, okul dışı öğrenme ortamlarında kullanılan tüm materyaller ve öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamlarına taşınması işlerinin bedelleri araştırımcı tarafından karşılanmıştır.

Eylem araştırmalarında araştırımcının rolü, problem durumunu mümkün olduğunca doğru şekilde belirlemek veya açıklamaktır. Buradaki amaç çoklu durumlar için genellenebilir yasalar oluşturmak değil tersine, sonuçlardan veya çözümlerden etkilenenlerin durumunu geliştirmek ve değiştirmektir (Zuber-Skerritt, 2001). Bu bağlamda araştırımcı etkin vatandaşlık becerilerini edinme ve sergileme konusunda problem yaşayan kendi öğrencilerinden oluşan çalışma grubunun durumunu iyileştirme ve değiştirmeyi amaçlamıştır.

3.6. Veri toplama araçları

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında 5. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan beceriler içerisinden; sosyal katılım, iş birliği, karar verme, problem çözme,

eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, gözlem, kanıt kullanma, araştırma, iletişim, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, girişimcilik becerileri kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri, öğrenciler, öğrenci velileri ve otantik öğrenme sürecine katılan uzmanlar ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler, gözlemler, etkinlikler sırasında alınan video kayıtları, öğrenci günlüğü, araştırmacı günlüğü, odak grup görüşmesi ve öğrenci ürünleri aracılığıyla toplanmıştır.

3.6.1. Görüşme

Sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan araştırma yöntemlerinin başında görüşme gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 129). Görüşme, araştırmacının ve katılımcıların belirli bir araştırma çalışmasıyla ilgili sorulara odaklanarak konuşma yaptıkları bir süreçtir (DeMarrais, 2004, s. 55). Bu çalışmada uygulama öncesi öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilerin vatandaşlık ve etkin vatandaşlık kavramına ilişkin görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Uygulama sonrasında yapılan görüşmelerde ise öğrencilerin uygulamalara ilişkin deneyimleri, uygulamalar ile etkin vatandaşlık becerilerinin gelişimine katkı durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca sürece dahil olan uzman katılımcıların sürecin işlerliğine dair değerlendirmelerini belirlemek, öğrenci velilerinden ise öğrencilerin uygulamaları ailelerine nasıl yansıttıkları, velilerin uygulama sürecine ve uygulamanın sonuçlarına dair düşüncelerini ortaya koymak üzere görüşmeler yapılmıştır.

Görüşme soruları hazırlandıktan sonra Sosyal Bilgiler alanında çalışan üç uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda son şekli verilen görüşme soruları kullanılarak öğrencilerle uygulama öncesi ve sonrasında, veliler ve uzman katılımcılar ile uygulamalar sonrasında yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Uygulama öncesinde öğrencilerle 17.01.2022-21.01.2022 tarihlerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde öğrencilerde toplam 10 soru sorulmuştur. Öğrencilerle yapılan görüşme süreleri 5 dakika ile 10 dakika arasında değişmektedir. Uygulamalar sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmeler ise 06.06.2022-10.06.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere dokuz sorunun yönlendirildiği bu görüşmeler 7 dakika ile 12 dakika arasında sürmüştür. Öğrencilerin çalışma grubunun

özelliklerinin aktarıldığı bölümde vurgulanan gruba özel durumları nedeniyle sözel olarak ifade yeteneklerinin güçlü olmaması görüşmelerin sürelerinin kısa olmasına neden olmuştur. Aşağıda Tablo 3'te uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmelere dair bilgiler sunulmuştur:

Tablo 3

Öğrencilerle Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler

Rumuz	Görüşme Tarihi	Görüşülen Mekân	Görüşme Süresi
Fatma	17.01.2022	Sınıf	5'10''
	06.06.2022	Sınıf	9'11''
Zeynep	17.01.2022	Sınıf	7'23''
	06.06.2022	Sınıf	10'20''
Naz	17.01.2022	Sınıf	6'45''
	06.06.2022	Sınıf	12'35''
Ece	18.01.2022	Sınıf	6'32''
	07.06.2022	Sınıf	10'42''
İrem	18.01.2022	Sınıf	8'22''
	07.06.2022	Sınıf	11'53''
Elif	18.01.2022	Sınıf	5'48''
	07.06.2022	Sınıf	10'28''
İpek	19.01.2022	Sınıf	9'22''
	08.06.2022	Sınıf	8'25''
Ali	19.01.2022	Sınıf	10'10''
	08.06.2022	Sınıf	9'18''
Aslı	19.01.2022	Sınıf	6'35''
	08.06.2022	Sınıf	7'41''
Eda	20.01.2022	Sınıf	8'40''
	09.06.2022	Sınıf	7'23''
Ahmet	20.01.2022	Sınıf	9'35''
	09.06.2022	Sınıf	12'00''
Esra	20.01.2022	Sınıf	6'29''
	09.06.2022	Sınıf	7'56''
Feyza	21.01.2022	Sınıf	6'19''
	10.06.2022	Sınıf	9'37''
Yağmur	21.01.2022	Sınıf	8'21''
	10.06.2022	Sınıf	10'46''
İbrahim	21.01.2022	Sınıf	7'52''
	10.06.2022	Sınıf	10'48''

Uygulamalar sonrasında öğrenci velileri ile yapılan görüşmeler 13.06.2022-17.06.2022 tarihlerinde, katılımcıların kendilerini daha rahat hissedecekleri bir ortamda olmasının görüşmelerin daha verimli bir şekilde yapılmasını sağlayabileceği düşüncesiyle (Cicek-Okay, 2023, s. 29) evlerde gerçekleştirilmiştir.

Görsel 1. Öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerden bir an

Görüşmelerde toplam 3 soru sorulmuştur. Veliler ile yapılan görüşmelerin süresi 10 dakika ile 20 dakika arasında değişmektedir. Aşağıdaki tablo 4'te uygulama sonrasında veliler ile yapılan görüşmelere dair bilgiler sunulmuştur.

Tablo 4

Velilerle Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler

Rumuz	Görüşme Tarihi	Görüşülen Mekân	Görüşme Süresi
Veli Fatma	13.06.2022	Ev	10'15''
Veli Zeynep	13.06.2022	Ev	15'23''
Veli Naz	13.06.2022	Ev	12'25''
Veli Ece	14.06.2022	Ev	15'42''
Veli İrem	14.06.2022	Ev	14'29''
Veli Elif	14.06.2022	Ev	19'48''
Veli İpek	15.06.2022	Ev	13'50''
Veli Ali	15.06.2022	Ev	16'45''
Veli Ash	15.06.2022	Ev	18'14''
Veli Eda	16.06.2022	Ev	17'30''
Veli Ahmet	16.06.2022	Ev	12'25''
Veli Esra	16.06.2022	Ev	11'10''

Veli Feyza	17.06.2022	Ev	15'51''
Veli Yağmur	17.06.2022	Ev	10'21''

Uygulama sonrasında görüşme yapılan bir diğer grup ise otantik öğrenme sürecine dahil olan uzman katılımcılardır. Uzman katılımcılara toplam 5 soru sorulmuştur. Uygulamaların hemen sonrasında uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelerin süreleri 10 dakika ile 15 dakika arasında değişmektedir. Aşağıdaki tablo 5'te uygulama sonrasında uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelere dair bilgiler sunulmuştur.

Tablo 5

Uzman Katılımcılarla Yapılan Görüşmelere Ait Bilgiler

Rumuz	Görüşme Tarihi	Görüşülen Mekân	Görüşme Süresi
Fotoğrafçı 1	14.03.2022	Öğretmenler Odası	11'35''
Fotoğrafçı 2	14.03.2022	Öğretmenler Odası	12'53''
Fotoğrafçı 3	14.03.2022	Öğretmenler Odası	10'15''
Mutfak Şefi	07.04.2022	Mutfak Atölyesi	15'32''
Marangoz	22.04.2022	Öğretmenler Odası	11'22''
Jandarma	27.04.2022	Öğretmenler Odası	13'10''
Veteriner	04.05.2022	Hayvan Barınağı	14'37''

3.6.2. Video kayıtları

Video kayıtları öğrencilerin ders sırasındaki konum ve hareketlerini, sözel olmayan davranışlarını gözlemleyebilmenin yanında öğretmenin de pedagojik teknikleri ve performansı hakkında önemli bir bilgi kaynağıdır (Johnson, 2019, s. 96). Bu çalışmada olduğu gibi araştırmacının katılımcı gözlem ile veri topladığı çalışmalarda gözlemleri kayıt altına alma aşamasında özellikle zaman boşluğu olursa veri kaybı yaşanması ihtimali güçlendiğinden (Bogdan ve Biklen, 2007, s. 127) video kayıtları verilerin güvenliği için önemli bir çözüm aracıdır. Uygulama boyunca alınan tüm video kayıtları önce araştırmacı tarafından izlenerek etkinlikler detaylıca incelenmiştir. Araştırmacı tarafından video kayıtları çözümlenerek ders sırasındaki tüm konuşmalar yazıya geçirilmiştir. Aynı zamanda araştırmacı öğrencilere ait sözel olmayan davranışlar için de notlar almıştır.

3.6.3. Araştırmacı günlüğü

Araştırmacı günlükleri, araştırma sürecinde alınan kısa notlar, işleyişe dair fikirler, katılımcılardan doğrudan yapılan alıntılar, Ğrenci yorumları, düşünce ve izlenimlerden oluşmaktadır (Johnson, 2019, s. 81). Nitel yöntemlerle çalışılan araştırmalarda araştırmacı günlükleri önemli bir veri kaynağıdır (Mills, 2003). Araştırmaya dair bağlamın aktarılmasında günlüklerden yapılan alıntılarının kullanılabilmesi, günlükleri işlevsel bir veri kaynağı haline getirmektedir (Fındıklı ve Saygın, 2023). Araştırmacı, günlüklerine otantik bağlamın kurulmasını, etkinliklerin bağamlara ve bir önceki eylem planında yaşanan aksaklıkların giderilmesine göre planlanmasını, uygulama sürecindeki gözlemlerini, uygulama sırasındaki düşünce ve duygularını, araştırma sırasında yaşanan aksaklıkları kaydetmiştir. Araştırmacı günlükleri süreç içerisinde araştırmacı tarafından sıklıkla incelenerek araştırmanın ilerleyişi takip edilmiştir. Araştırmacı günlüğüne dair veriler, bu çalışmanın bulgular kısmında doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

3.6.4. ÖĞrenci günlükleri

Araştırmacı bu çalışmanın katılımcısı olan Roman öğrencilerden tüm uygulama süreci boyunca günlük tutmalarını istemiştir. Araştırmanın katılımcı grubunun özel durumlarından kaynaklanan biçimsel ve anlatıma dair sorunlara rağmen Ğrenci günlükleri bu araştırmada önemli bir veri kaynağı olarak yer almıştır. ÖĞrenci günlükleri, öğrencilerin uygulamalara dair duygularını, beklentilerini, düşüncelerini ve gözlemlerini (Sevim ve Ekşi, 2021, s.124) belirlemeye yardımcı olmuştur. Araştırmacı haftalık olarak günlüklerin takibini yapmış, böylece öğrencilerin gözüyle eylem planında aksayan ynlerin tespit edilmesinin yanında günlüklerin düzenli olarak tutulmasının kontrolü sağlanmıştır. ÖĞrenci günlüklerinden elde edilen verileri bu çalışmanın bulgular kısmında doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

3.6.5. Öğrenci ürünleri

Öğrencilerin uygulamalar sırasında yaptıkları etkinlik kağıtları ve etkinlikler sonrasında ortaya çıkan çeşitli ürünler (Johnson, 2019, s. 97-100) bu araştırmanın veri toplama araçlarından olmuştur. Öğrencilerle yapılan etkinlikler sırasında uygulanan çalışma kağıtları, öğrencilerin etkinlikler öncesi, sırası ve sonrasında o haftanın eylem planında odağa alınan konu özelinde değişim ve gelişimlerinin izlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Aynı zamanda otantik öğrenme sürecinde oluşturulan ürünler ve ürünlerin oluşturulmasında öğrencilerin verdikleri katkılar da sürece dair yorumlanan verilerden olmuştur. Bulgular bölümünde öğrenci ürünleri doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

3.6.6. Odak grup görüşmesi

Sınırları belli bir konu için çizilmiş ve grupla yapılan görüşme tekniği olan odak grup görüşmesi nitel araştırma yöntemleri için önemli bir veri kaynağı olarak görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 158). Bu çalışmada odak grup görüşmesi etkinliklerin bitiminin ardından öğrencilerin vatandaşlık ve etkin vatandaşlık kavramlarına yönelik görüş ve düşüncelerinin belirlenerek süreç sonunda gelinen noktanın analizi için gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmesine dair veriler doğrudan alıntılarla bulgular kısmında sunulmuştur.

3.7. Verilerin analizi

Analizin süreklilik gösterdiği eylem araştırmalarında veri analizi, verilerin düzenlenmesi, araştırma sorularının cevaplarına ışık tutacak şekilde betimlenmesi ve yorumlanması süreçlerinden oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 313). Bu çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama aşamasında derslerin işlenişi sırasında alınan video kayıtları betimsel analiz yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Betimsel analizle çalışmanın odağında yer alan konunun net bir şekilde tasviri, tanımlanması ve açıklanması hedeflenmektedir (Ekiz, 2020, s. 86). Araştırmanın diğer veri kaynakları olan görüşme kayıtları, araştırmacı ve öğrenci günlükleri ile odak

grup görüşmesinden elde edilen veriler ise içerik analizi yaklaşımı ile analiz edilmiştir. İçerik analizi tekrar eden kalıpların, temaların, önyargıların ve vurgulanan anlamların tespit edilebilmesi amacıyla ham verilerin dikkatli, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenip yorumlanmasıdır (Önger, 2019).

Araştırmanın uygulama aşaması sürerken anlık olarak eylem planların işlerliğinin kontrol edilebilmesi için gözlem notları, video kayıtları, öğrenci ve araştırmacı günlükleri genel olarak analiz edilerek daha sonraki eylem planlarında düzenleme yapılmıştır. Araştırmanın uygulama sürecinin sonlanmasıyla ardından öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerle veri toplama süreci bitirilmiştir. Bu aşamadan sonra etkinlikler sırasında alınan video kayıtları, uygulama öncesi öğrencilerle, uygulama sonrası öğrenci, öğrenci velileri ve uzman katılımcılarla yapılan görüşmelerin çözümlenerek yazılı hale getirilmesi işlemi yapılmıştır. Yazılı hale getirilen veri dökümleri araştırmacı ile aynı okulda öğretmenlik yapan sınıf eğitimi alanında doktora tamamlamış bir uzmana verilmiştir. Uzman yazıya aktarılan veriler ile video kayıtlarının karşılaştırması işlemi yaparak kayıtların tutarlılığını kontrol etmiştir.

Betimsel analiz süreci, analiz için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları ile yürütülmüştür (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 240). Bu araştırmanın verilerinin betimsel analizi için oluşturulan çerçeve temalar, araştırmanın kavramsal çerçevesi temel alınarak oluşturulmuştur. Bu bağlamda betimsel analize konu olan video kayıtları öğrencilerin otantik bağlamın oluşturulmasındaki katkıları, öğrencilerin otantik öğrenme sürecinde gösterdikleri duygusal tepkiler ve sözel olmayan davranışlar, öğrencilerin uygulama sürecinde sergiledikleri gözlemlenen etkin vatandaşlık becerileri, eylem planının uygulanması sırasında göze çarpan sorunlar ve çözüm girişimleri temaları çerçevesinde veriler işlenmiş, bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Araştırma sırasında tutulan öğrenci ve araştırmacı günlükleri ile öğrencilere etkinlikler sırasında uygulanan çalışma kağıtları ve öğrenci ürünleri içerik analizine tabii tutulmuş, analiz edilen veriler doğrudan alıntılar ile bulgular kısmında sunularak kayıtlardan elde edilen veriler desteklenmiştir. 10 hafta süren uygulamanın her haftası için aynı biçim kullanılarak raporlama yapılmıştır.

Son olarak uygulama öncesi ve sonrası süreçte öğrencilerle, uygulama sonrasında öğrenci velileri ve uzman katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Görüşmelerden elde edilen veriler, öğrenci, öğrenci velisi ve uzman katılımcıların vatandaşlık, etkin vatandaşlık

kavramları ve otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasındaki katkısı temaları işlenerek analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular tablolara işlenmiş, görüşülen katılımcılardan yapılan doğrudan alıntılar ile çalışmanın bulgular kısmında sunulmuştur.

3.8. Araştırmanın geçerliği ve güvenirliği

Bu araştırmada Roman öğrencilere otantik öğrenme ile etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması sürecinin incelenmesi ve Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin otantik öğrenme ile kazandırılmasına yönelik öğrenci, öğrenci velisi ve uzman katılımcıların görüşleri ile ilgili geçerlik ve güvenirlik kriterleri, nitel araştırmanın yapısına uygun bir şekilde inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik ilkeleri uygulanması ile ortaya konulmuştur (Lincoln ve Guba, 1985, akt. Sevim ve Ekşi, 2021, s. 51).

Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak amacıyla araştırmacı, öğrencilerle 7 Şubat 2022 tarihinde başlanan uygulama sürecine 13 Haziran 2022 tarihinde gerçekleştirilen “Otantik öğrendik” sergisine kadar sürekli etkileşim ile faaliyetlere devam etmiştir. Uygulamanın uzun bir süre devam etmesine ve öğrenciler açısından mümkün olduğunca doğal bir ortamın sağlanmasına gayret edilmiştir. Öğrencilerin kamera ile aşinalığını artırmak için etkinlikler öncesinde zaman zaman kendilerinin çekim yapmalarına müsaade edilmiştir. Süreç boyunca video kayıtlarından elde edilen veriler öğrenci ve araştırmacı günlüklerinin yanı sıra öğrenci ürünleri ve çalışma kağıtlarından elde edilen verilerle de desteklenerek, verilerin araştırmanın problemlerine yanıt verme yeterliliğinin güçlendirilmesi amacıyla derinlemesine veri toplanmasına dikkat edilmiştir.

Otantik öğrenme ile etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması sürecine katılan Roman öğrenciler, öğrenci velileri ve uzman katılımcılar ile görüşmeler yapılarak sürece doğrudan ya da dolaylı olarak katılan tüm kişilerin deneyimlerini ortaya çıkarmak, anlamak ve ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu şekilde etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenmenin kullanımına dair farklı kaynaklara ulaşılarak veri çeşitliliği artırılmış, sonuçların birbirini teyit etme durumu kontrol edilmiştir. Bulguların sunumunda uygulama aşamasında çekilen fotoğraflar, günlüklerden yapılan doğrudan alıntılar, çalışma kağıtları ve öğrenci ürünleri de kullanılarak inandırıcılığın artırılması amaçlanmıştır.

Etkinliklerin planlanması, veri toplama araçlarının hazırlanması ve son şeklinin verilmesinde uzman görüşü alınmıştır. Öğrenciler, öğrenci velileri ve uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelerin verileri, yorumlar ve varılan sonuçlar katılımcıların değerlendirmesine sunulmuş, katılımcıların verilerin ve yorumların doğruluğuna dair beyanları ile katılımcı teyidi sağlanmıştır.

Aktarılabiliirliğin sağlanabilmesi amacıyla veriler detaylıca betimlenmiştir. Bu amaçla derslerde alınan video kayıtlarından, öğrenci günlüklerinden, araştırmacı günlüklerinden, etkinlik kağıtlarından ve öğrenci ürünlerinden toplanan veriler doğrudan alıntılanarak Bulgular bölümünde sunulmuştur. Çalışmada kullanılan etkinlik kağıtları, katılımcılar ile yapılan görüşmelerin soruları Ekler bölümünde sunulmuştur.

Araştırmanın tutarlılığını güçlendirme amacıyla veri toplama araçlarının hazırlanışı, verilerin toplanması ve analizi, yapılan görüşmeler ve diğer veri toplama araçlarının kullanımı süreci de detaylıca betimlenmiştir. Teyit edilebilirliğin sağlanması amacıyla veri toplama araçları, toplanan ham veriler, verilere yönelik kodlamalar, analizler ile uygulamanın ana yapısını oluşturan çalışma notları muhafaza edilmiştir.

3.9. Araştırma sürecinde karşılaşılan güçlükler

Uygulama öncesi izin süreçlerinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü, araştırmanın isminde ve içeriğinde “Roman” ifadesinin geçmesini konunun hassasiyeti ve Roman toplumunca yanlış anlaşılabilceğı düşüncesiyle mesafeli yaklaşmıştır. İzin sürecindeki aksama üzerine araştırmacı ilgili birimlerle görüşerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının hazırladığı “Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi” içeriklerini sunmuş, yapılacak olan çalışmanın grubun hassasiyetleri göz önünde bulundurularak yürütüleceğı bildirilmiştir. Bu sorunun çözülmesinin ardından birkaç haftalık gecikme ile resmi araştırma izni alınmıştır.

Uygulama süreci başlanmadan önce araştırmacı çalışma grubunda yer alan tüm öğrencilerin velileri ile evlerinde görüşmeler yapmıştır. Zaman zaman yapılacak etkinlikler için velilerin katkı sunması istenmiştir. Genel olarak öğrencilerin etkinliklere katılımında sorun yaşanmasa da velilerin sürece katkıları oldukça sınırlı olmuştur. Uygulamaların son haftasında yapılan sergi etkinliğine katılımcı 15 öğrenciden yalnızca 1 öğrencinin velisi katılmıştır. Etkinliklere katılım için zaman zaman velilerle görüşülmüş ancak erkek veliler

iş nedeniyle, kadın veliler ise evdeki bakıma muhtaç yaşlılar ya da küçük çocuklar nedeniyle katılım sağlayamadıklarını belirtmişlerdir.

Uygulamaların yürütüldüğü dönem, araştırmacı aynı zamanda ilkokul 1. sınıf öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1. sınıflarla yürütülen yoğun derslerden sonra uygulamalar için 5. sınıflar ile çalışmaya devam etmek zaman zaman verim düşüklüğüne sebep olmuştur. Aynı şekilde 5. sınıfa devam etmekte olan çalışma grubundaki öğrenciler, etkinlikler derslerden sonra yürütüldüğü için özellikle teorik çalışmalarda zaman zaman isteksizlik göstermişlerdir. Ancak her hafta yapılan uygulamalı etkinlikler ile bu sorun bertaraf edilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen bulgular alt başlıklar halinde sunulmuştur.

4.1. Eylem öncesi sürece ilişkin bulgular

Bu bölümde eylem sürecinden önce öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1.1. Eylem süreci öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular

Öğrencilere vatandaşlık hakkındaki görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Öğrencilere Göre Vatandaşlığın Tanımı

Kod	Sıklık
Ülkede yaşıyor olmak	4
Olumlu davranışlar	4
Meslekler	3
Fikri olmayanlar	4

Tablo 6’da öğrencilerin vatandaşlığı aynı ülkede yaşıyor olmak (f=4), olumlu davranışlar (f=4), meslekler (f=3) ile ilişkilendirerek tanımladığı bazı öğrencilerin ise (f=4) vatandaşlığın tanımına dair değerlendirme yapamadığı görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Türkiye de yaşayan insanlar vatandaş işte.” (Aslı, Aynı ülkede yaşıyor olmak.)

“Dostluk. İyi niyetli olan insanlar derim.” (Naz, Olumlu davranışlar)

“Askerler geliyor vatandaşlık deyince aklıma.” (Eda, Meslekler)

“Hiç duymadım. Ne olduğunu bilmiyorum.” (Ece, Fikri olmayanlar)

Öğrencilere etkin vatandaşlık hakkındaki görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Öğrencilere Göre Etkin Vatandaşlığın Tanımı

Kod	Sıklık
Olumlu kişilik özellikleri	4
Sorumlu davranışlar	4
Yardımseverlik	4
Vatanseverlik	2

Tablo 7’de öğrencilerin etkin vatandaşlığı aynı olumlu kişilik özellikleri (f=4), sorumlu davranışlar (f=4), yardımseverlik (f=4) ve vatanseverlik (f=2) ile ilişkilendirerek tanımladığı görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“İyi insan olmak. Saygı, sevgi, dürüstlük. İyilik yapmak.” (Ece, Olumlu kişilik özellikleri.)

“Yaşadığı yere saygısı olursa olur. İnsanlarla kavga etmeden. Doğayı kirletmeden. Arkadaşları ile iyi geçinir.” (Naz, Sorumlu davranışlar)

“Hayvanlara yardım eder. Bir kavga olduğu zaman kavgayı ayırır. İyilik yapar. Sakat İnsanları yoldan karşıya geçirir. Çocuklarına istediklerini alır.” (İbrahim, Yardımseverlik)

“Ülkemize destek olmalıyız. Mesela bir savaş çıkınca destek oluruz.” (Aslı, Vatanseverlik)

Öğrencilere mahallerinde yaşanan sorunlar sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 8’ de gösterilmiştir.

Tablo 8

Öğrencilere Göre Mahallelerindeki Sorunlar

Kod	Sıklık
Kirlilik	13
Asayiş olayları	12
Sokak hayvanları	9
Oyun alanı eksikliği	1

Tablo 8’de öğrencilerin mahallelerindeki sorunların farkında oldukları ve bu sorunları Kirlilik (f=13), asayiş olayları (f=12), sokak hayvanları (f=9) ve oyun alanı eksikliği (f=1) başlıkları altında değerlendirdikleri görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Hocam hayvanları vuruyorlar. İki tane yumurta çaldılar diye, tavuğun, ördeğin. Yavrusu olan hayvanları vuruyorlar. Üzücü oluyor. Çok günah. Hocam kimse anlaşıyor. Hep kavga var. Aşağıda bir adam var, içip içip bağıyor. Biz rahatsız oluyoruz. Ama artık bir şey de demiyoruz adama... Çünkü bir şey desek iş çıkacak, kavga olacak o yüzden. Temizlik var bir de her yer pis.” (Naz, Kirlilik, asayiş olayları, sokak hayvanları.)

“Bazen mahallede kavgalar oluyor. Bazen hırsızlık oluyor. Mahallemiz biraz pis. Her yerde çöpler var. Çocukların oynayacak yeri de yok.” (Ece, Kirlilik, asayiş olayları, oyun alanı eksikliği)

“Kavga sorunu var. Her yer pis çöpler çok. Bir de kavgalarda silah sıkıyorlar. Çok köpek var köyde korkutuyor bizi.” (Nur, Asayiş olayları, sokak hayvanları)

Öğrencilere mahallede yaşanan sorunların nasıl çözülebileceğine dair görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 9’ da gösterilmiştir.

Tablo 9

Öğrencilere Göre Mahalledeki Sorunlar İçin Çözüm Yöntemleri

Kod	Sıklık
Yardım İsteme	10
Uyarma	7
Cezalandırma	5
Şikâyet	3

Tablo 9’da öğrencilerin mahallelerindeki sorunların çözümüne yönelik önerileri yardım isteme (f=10), uyarma (f=7), cezalandırma (f=5) ve şikâyet (f=1) başlıkları altında cevapladıkları görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Devletin bu mahalleyi koruma altına alması lazım. Köyün girişine ve etrafa tabelalar asılabilir bence belki işe yarar. Hayvanlar için ise hayvanlara bakılan yerler varmış oraya götürülebilirler.” (Fatma, yardım isteme, uyarma.)

“Mesela onlarla konuşabiliriz. Çöp atanlarla ya da durağa zarar verenlerle. Kaymakamlığa jandarmaya söyleyebiliriz. Ceza verilebilir.” (Aslı, yardım isteme, şikâyet, cezalandırma)

“Çöpleri çöp kutusuna atmamız lazım. Çöpün etrafına değil. Atan görürsek uymalıyız. Bence onları cezalandırmalıyız.” (İpek, uyarma, cezalandırma)

“Belki jandarmadan yardım istenir. Şikâyet edilir. İnsanlar bir şey yapamaz.”
(Ece, yardım isteme, cezalandırma)

Öğrencilere anne babalarının sorunların çözümüne katkı sağlayıp sağlamadıkları sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 10’ da gösterilmiştir.

Tablo 10

Öğrencilere Göre Anne Babalarının Sorunların Çözümüne Katkıları

Sorun	Kod	Sıklık
Asayiş	Uyarma	3
	Güvenlik kuvvetlerine ulaşma	2
Temizlik	Kendisi yapma	2
	Yerel hizmet birimine ulaşma	1
	Duyarsız olma	7

Tablo 10’da öğrencilerin anne babalarının mahallelerindeki asayiş sorunlarının çözümüne yönelik yaptıklarını güvenlik kuvvetlerine ulaşma (f=2), uyarma (f=3); temizlik sorunlarının çözümüne dair yaptıklarını, kendisi yapma (f=2) ve yerel hizmet birimine ulaşma (f=1) başlıkları altında cevapladıkları görülmüştür. Bazı öğrenciler ise (f=7) anne babalarının sorunların çözümüne duyarsız olduklarını göstermektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Babamla amcam jandarmaya söylememiz gerekiyor diyorlardı.” (Fatma, Güvenlik kuvvetlerine ulaşma)

“İnsanları uyarıyorlar ama dinlemiyorlar.” (Elif, uyarma.)

“Bizimkiler temizlerken bir çuval buluyorlar. Çuvalın içine çöpleri dolduruyorlar. Çöpe atmıyorlar topladıklarını. Çünkü köpekler dağıtıyor çöpleri. Yakıyorlar, sonra kalanları çöpe atıyorlar.” (İbrahim, kendisi yapma.)

“Temizlik için çöpçüleri arıyorlar.” (Esra, Yerel hizmet birimine ulaşma.)

“Ben görmedim. Hiçbir şey yapmıyorlar.” (İpek), “Hiçbir şey yapmıyorlar.” (Eda, duyarsız olma.)

Öğrencilere sorunların çözümü adına kendilerinin ne yapabileceği hakkında görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 11’ de gösterilmiştir.

Tablo 11

Öğrencilere Göre Sorunların Çözümü İçin Kendi Yapabilecekleri Şeyler

Kod	Sıklık
Büyüklerinden yardım isteme	4
Yetkililere haber verme	3
Uyarma	3
Kendisi çözüm üretme	2
Bir şey yapamam	4
Çözüm fikri yok	4

Tablo 11’de öğrenciler bir çocuk olarak sorunların çözümü için yapabileceklerini; Büyüklerinden yardım isteme (f=4), yetkililere haber verme (f=3); uyarma (f=3) ve kendisi çözüm üretme (f=1) başlıkları altında cevapladıkları görülmüştür. Bazı öğrenciler bir şey yapamayacaklarını belirtirken (f=4), bazıları da (f=4) çözüme dair fikirleri olmadığını beyan etmişlerdir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Anne babamıza söyleriz. Tehdit edilebilir kötü iş yapan insanları belki. Mesela bir kavga çıkınca burada jandarmaya söylerim diye korkutuyorlar birbirlerini.”
(Aslı, Büyüklerinden yardım isteme, yetkililere haber verme.)

“Hayvanların sorunları ile ilgili kişilere giderim. Çöpler içinde devletten yardım isterim.” (Fatma, Yetkililere haber verme.)

“Yapan kişileri uyarabilirim.” (İpek, uyarma.)

“Bizimkiler temizlerken bir çuval buluyorlar. Çuvalın içine çöpleri dolduruyorlar. Çöpe atmıyorlar topladıklarını. Çünkü köpekler dağıtıyor çöpleri. Yakıyorlar, sonra kalanları çöpe atıyorlar.” (İbrahim, kendisi yapma.)

“Biz bir şey yapamayız. Aklımıza bir şey gelince büyüklerimize söyleriz. Küçüküz çünkü.” (Naz, Bir şey yapamama, Büyüklerinden yardım isteme.)

“Mesela çöplerimi kendim çöpe atarım. Yerdeki çöpleri kendim toplar çöpe atarım.” (Esra)

Öğrencilere bir sorunun çözümü adına iş birliği ile çalışma deneyimleri olup olmadığı, varsa hangi konuda olduğu sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

Öğrencilerin Bir Sorunun Çözümü İçin İş Birliği ile Çalışma Deneyimi

Deneyim	Sorun	Sıklık
Yok		9
Var	Sokak Hayvanları	3
	Temizlik	5
	Etkinlik organizasyonu	1

Tablo 12’de öğrencilerin bir sorunun çözümü için iş birliği içinde çalışma deneyimleri sunulmuştur. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (f=9) herhangi bir deneyimleri olmadığını beyan ederken, deneyimi olan öğrenciler sokak hayvanları (f=3), temizlik (f=1) ve etkinlik organizasyonu (f=1) ile ilgili iş birliği ile sorun çözdüklerini belirtmişlerdir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Evet bir kere bizim orda bir kedinin ayağı kırılmıştı. Onu aldık sevdik. Yıkadık ayağını sıcak suyla. Kümes yaptık ona. Herkes bir iş yaptı biri ılık su getirdi. Biri ayağını sarmaya bez getirdi birisi ona kümes yapmak için tahta, plastik buldu işte. Suyunu bıraktık.” (Yağmur, sokak hayvanları.)

“Bir gün mahallede çöplerin yanı çöp doluydu ama çöpün içinde değildi. Bütün mahalleli kokudan rahatsızdı. Biz dört arkadaş toplayıp çöpe attık.” (İbrahim, temizlik)

“Mesela Orhan öğretmenim için bir doğum günü yaptık. Herkes bir şeyler yaptı. Harçlıklarımızla para topladık. Abilerimiz bizim için pasta aldı. Masaları da hep beraber hazırladık.” (Esra, etkinlik organizasyonu.)

Öğrencilere bir sorunun çözümüne katkı sağlamanın kendilerine ne hissettirdiği hakkında görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 13’ de gösterilmiştir.

Tablo 13

Öğrencilere Göre Bir Sorunun Çözümüne Katkı Sağlamanın Hissettirdikleri

Kod	Sıklık
Mutlu	8
İyi	3
Gururlu	3

Tablo 13'te öğrencilerin bir sorunun çözümüne katkı sağlamaları durumunda mutlu (f=9), iyi (f=3) ve gururlu (f=3) hissettikleri görülmektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Çok mutlu oldum. Kedi de mutlu oldu. Bir yuvası oldu, bir yeri oldu.” (Yağmur, mutlu.)

“İyi hissettirir. Yaptığımızın insanlara yararlı olduğunu görürüz. O güzel yani.” (Naz, iyi.)

“Gurur duyuyorum. Yaptığım şey işe yaradı diye. Benim sayemde oldu diye.” (Feyza, gururlu.)

4.2. Eylem sürecine ilişkin bulgular

Bu bölümde eylem sürecinde öğrencilerle yapılan etkinliklere dair video kayıtları, öğrenci ürünleri, araştırmacı ve öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.2.1. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

Otantik etkinliklerin ilki 07.02.2022 tarihinde yapılmıştır. Bu etkinlik çerçevesinde “Hayvan Dostlarımız” otantik öğrenme durumunun başlangıç etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler sokak hayvanları konusunda araştırma yapma, dilekçe yazma ve sunum gerçekleştirme etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Araştırıyoruz, istiyoruz, sunuyoruz” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 14

“Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Araştırma, dijital okuryazarlık, iletişim, iş birliği, kanıt kullanma, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma.
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, uzman performansı, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.
İÖP İçinde Otantik	Odak Sosyal Bilgiler: SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.

Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Yan Kazanım	SB.5.4.2.Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular. Türkçe: T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. T.5.3.15. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.5.3.22. Görsellerle ilgili soruları cevaplar. T.5.3.22. Görsellerle ilgili soruları cevaplar. T.5.3.28. Bilgi kaynaklarını etkili şekilde kullanır. T.5.3.29. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular.
Tarih	07.02.2022-11.02.2022	
Materyaller	Internet sitesi haberleri, internet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta, Dilekçe örnekleri, sunum örnekleri.	
Etkinlikler	Bir konu ile ilgili internetten araştırma yapma, sunum hazırlama, dilekçe yazma etkinliği	

Otantik öğrenme etkinlikleri 07.02.2022-11.02.2022 tarihleri arasında öğrencilerin okul dersleri bittikten sonra günde bir saat olmak üzere Tablo 13'teki çerçeve planında belirtildiği şekilde gerçekleştirilmiştir. 07.02.2022 tarihinde otantik bağlamın kurulması ve öğrencilerin dikkatlerinin çekilebilmesi için aşağıda yer alan genel ağ haberi etkileşimli tahtaya yansıtılarak derse giriş yapılmıştır.

Görsel 2. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

Öğrencilerle habere konu olan olay tartışılarak mahallelerindeki hayvanların durumuna ilişkin karşılaştırma yapmaları ve gerçek hayat problemini ifade etmeleri amaçlanmıştır. Aşağıda dersin bu bölümünde otantik bağlam oluşturma sürecinde geçen konuşmalardan bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar bu haber geçen hafta ülkemizde çok konuşuldu. Ben çok üzüldüm. Biraz konuşalım istiyorum. Haberi okuyun bakalım konuşalım beraber. (Araştırmacı öğretmen) (2dk. Öğrenciler haberi inceler, sınıftan acıma içeren sesler gelir.)

- Öğretmenim çok üzıldüm, çok yazık olmuş o yavruya. (Zeynep)
- Çok canı acımuştır öğretmenim çok yazık olmuş. (Fatma)
- Evet çocuklar bende sizin gibi çok üzıldüm. Bir de olayın başka bir tarafı var bu habere de bakalım. (Araştırmacı öğretmen)

Site bahçesinde pitbull dehşeti! 4 yaşındaki çocuk ağır yaralandı

Gaziantep'te bir sitenin bahçesinde pitbull cinsi iki köpeğin saldırısına uğrayan 4 yaşındaki kız çocuğu ağır yaralandı. Ağır yaralanan çocuk hastaneye kaldırılırken, iki köpek güçlükle yakalanarak barınağa götürüldü.

22.12.2021 16:55Son Güncelleme: 22.12.2021 16:55

A. A. Abone ol

Görsel 3. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

- Pitbull saldırgan bir köpek. Bir çocuğu çok ciddi bir şekilde yaraladı. Peki biz bunun için köpeğe mi kızmalıyız? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim köpek saldırgan ama onu sahibi büyütüyor. O öğretiyor saldırgan olmayı. (İbrahim)
- Sonuçta Pitbull saldırgan bir hayvan, eğer bu köpek saldırgansa ya onu yetiştirmeyeceksin ya da yetiştiriyorsan onu iyice bağlayacaksın. (Araştırmacı öğretmen)
- Haberlerde gördüm ben. Tilkiyi insanlar ağaca bağlamışlar vurup öldürüyorlardı. (Ali)
- Evet haklısın böyle kötü davranışları olan insanlar var maalesef. Peki biraz da yakın çevremize bakalım. Bizim köyümüzde etrafımızda hangi hayvanlar var? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim köpekler var, kediler var. (Eda.)
- Öğretmenim atlar var. (İbrahim)
- Kuşlar da var öğretmenim. (İrem)
- Demek ki mahallemizde birçok hayvan var. İç içe yaşıyoruz onlarla. Yaşam şartları nasıl sizce o hayvanların? (Araştırmacı öğretmen)
- Kötü. (Fatma)
- Başlarına olumsuz şeyler geliyor mu? (Araştırmacı öğretmen)
- Mesela hocam bir kedi köpek tarafından öldürülüyor. (Feyza)
- Neden Peki? (Araştırmacı öğretmen)

- Aç hayvan hocam. (Ece)
- Bizim orada iki tane kediyi öldürdüler öğretmenim köpekler. (Ahmet)
- İnsanlar nasıl davranıyor peki? (Araştırmacı öğretmen)
- Çok taş atıyorlar hocam. (Ahmet)
- Peki etrafımızda yaşayan bu hayvanlar hakkında çalışacağız bu hafta çocuklar. Beraber onlar için güzel bir şeyler yapmak ister misiniz? (Araştırmacı öğretmen)
- Eveeeeet! (Hep beraber cevap verirler.)

Araştırmacı öğretmen, öğrenciler gerçek hayat problemini fark ettikten sonra, hafta içinde yapılacak bazı etkinlikler için soru sormak suretiyle öğrencilerin araştırma yapma motivasyonunu artırmak istemiştir. Aşağıda dersin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

- Peki etrafımızda yaşayan bu hayvanlar hakkında çalışacağız bu hafta çocuklar. Mahallemizde yaşayan bu hayvanların yaşam şartlarının kötü olduğunu söylediniz. Peki biz bu hayvanlar için neler yapabiliriz. Bizim yapabileceklerimizin yanında bu konuda çalışan kişilere nasıl ulaşabiliriz? Bu konuları konuşalım istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)
- Çok merak ediyorum öğretmenim ne yapacağız? (Yağmur)
- Evet bu konuştuğumuz konu ile ilgili sizden bir isteğim var çocuklar. Sizden bu akşam Türkiye’de Hayvanların durumu hakkında araştırma yapmanızı istiyorum. Evinizde annenizin-babanızın cep telefonundan ya da varsa tablet ya da bilgisayarınızdan bu konuda biraz araştırma yapmanızı istiyorum. Eskiden hayvanların durumu nasılmış? Atalarımız neler yapıyormuş mesela bence bakılabilir. (Araştırmacı öğretmen)
- Çok merak ediyorum öğretmenim. (Fatma).
- Bulabilir miyiz peki? (Araştırmacı öğretmen)
- ??? (Öğrenciler cevap vermemiştir.)
- Bulabiliriz tabii. Hepsiyle alakalı kayıtlar var Osmanlı devleti döneminde mesela. Bu hafta hepsine bakacağız. (Araştırmacı öğretmen)
- O zamanlar zarar vermiyorlar mıymış? (Esra)
- O zaman da zarar verenler olabilir. Kötü insanlar eskiden de vardı. Çocuklar görüyorum ki bu konular ilginizi çekti. Çok güzel. Bu konuyu çok farklı açılardan çalışacağız. Beraber araştırmalar yapacağız. Araştırmak öğrendiklerimizi arkadaşlarımızla paylaşmak üzere sunum hazırlayacağız. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim hemen başlayalım. Bende bilgisayar kullanmak istiyorum. (Zeynep)
- Peki Bizim ilimizde Sakarya’da hayvanların durumu ile ilgilenen insanlarla nasıl bağlantıya geçeriz? Yani bir vatandaş olarak devlet ile nasıl iletişim kuruyoruz? Sonuç olarak biz Türkiye Cumhuriyeti devletinin vatandaşıyız. Devletimiz ile nasıl bağlantı kuracağız? (Araştırmacı öğretmen)
- Hocam yanlarına gidemeyiz ama telefon ile ararız. (İbrahim)
- Mesela biz sokak hayvanları ile ilgilenilen hayvan barınağına gitmek istesek ne yapmalıyız? Buradan bir araca binip kendi kendimize gidebilir miyiz? (Araştırmacı öğretmen)

- Hayır öğretmenim. (Esra)
- Peki nasıl olacak o zaman? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim işte müdürün odasına gideceğiz biz hayvanları görmeye gidelim diyeceğiz. (Feyza)
- Peki bu işin bir resmi yolu yok mu? (Araştırmacı öğretmen)
- Gidip derim ki biz öğretmenimizle beraber hayvan barınağına gitmek istiyoruz derim. (Fatma)
- Yani bizim müdürümüzde bir memur. O da başkalarından, üstlerinden izin almalı önce. Biz o kişilere nasıl ulaşacağız? (Araştırmacı öğretmen)
- İnternette telefon numaralarını bulup arayabiliriz. (Feyza)
- Anne babanızın mesela kaymakamlıkta bir işi olduğunda bir şey yazıyorlar ya da yazdırıyorlar diyelim. (Araştırmacı öğretmen)
- Mektup hocam mektup. (Birçok öğrenci aynı anda.)
- Dilekçe öğretmenim dilekçe (Aslı).
- O zaman biz hayvan barınağına gitmek için okulumuzun müdürüne dilekçe yazabiliriz. Peki dilekçe yazmayı bilen var mı? (Araştırmacı öğretmen)
- İyi günler ben Zeynep yazıyorsun önce tabii ki de. Hayvanları görmek istiyorum. Görebilir miyim yazarım. (Zeynep)
- Öğretmenim ben öncelikle adımı soyadımı yazarım. Merhaba yazarım. (Fatma)
- Gideriz öğretmenim bir yerden bir şey istediğimizde. Oranın sahibine ‘‘Bize dilekçe çıkarır mısın?’’ deriz. (Yağmur)
- Çocuklar dilekçeyi talep eden kimse o yazar. Biz burada bu hafta öncelikle hayvanlarla alakalı araştırmamız vardı. Onu yapacağız. Ben yarın size başka birkaç bilgisayar getireceğim. Sonra da bu dilekçe işini öğrenelim mi beraber. Belki bu dönem ihtiyacımız olur ne dersiniz? (Araştırmacı öğretmen)
- Evet öğretmenim yapalım. (Hep beraber)
- Çocuklar istekli olmanıza çok sevindim. Bu dönem hem okulun içinde hem de okul dışında birçok etkinliğimiz olacak. Hem eğlenecek hem öğreneceğiz. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ne zaman gideceğiz hayvan barınağına? Bize söylemiştiniz ya. (Eda)
- Merak etmeyin hem barınak ziyareti yapacağız hem de daha farklı yerlere de gideceğiz. (Araştırmacı öğretmen)
- Yaşasın! (Hep beraber.)

Etkinliklerin ilk günü hakkında araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşünceler aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla ilk defa toplandık. Otantik öğrenme süresince yapacaklarımız konusunda onları bilgilendirdim. Otantik bağlamı oluşturma adına son günlerde gündemde olan ve ilimizde yaşanan olumsuz bir haberi gördüğümü ve haberin beni çok üzdüğünü söyleyerek başladım. Haber tüm ülkenin gündemine gelerek yaklaşık 1 haftadır konuşulduğu halde sadece birkaç öğrencim duymuş. Ama haberi görünce hepsi çok üzüldüler. Ardından birkaç öğrencim mahallemizde benzer olaylar yaşadıklarını söylediler. Bu durumun onlara neler hissettirdiği üzerine biraz konuştuk. Böylece otantik bağlamı kurmuş olduk. Hayvanların eziyete uğramaları ve hayat şartları konusunda neler yapabileceğimizden, kimlere

ulaşabileceğimizden konuştuk. Böylece gerçek hayat problemimizi şekillendirmeye başlamış olduk. Problemin bizi devlet kurumların faaliyetlerini ve vatandaşların devletle ilişkilerini anlamlandırmaya götürmesini bekliyorum. Süreç boyunca yapacağımız bazı otantik etkinliklerden bahsederek öğrencileri heyecanlandırmaya çalıştım. Özellikle okul dışında yapmayı planladığımız etkinlikler için oldukça heyecanlılar.

1.hafta etkinliklerinin ikinci gününde (08.02.2022) araştırmacı ve öğrenciler genel ağ ortamından araştırma yapma uygulaması yapmışlardır. Öğrencilere verilen araştırma ödevini yalnızca bir öğrencinin yapabildiği belirlenmiştir. Diğer öğrenciler evlerinde bilgisayar-tablet bilgisayar olmadığını, anne-babalarından telefonlarını alamadıklarını ya da internet paketlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bunun üzerine Araştırmacı öğretmen, bu konuyla ilgili temel bilgileri sunmuştur. Ardından bilgisayar ve internet kullanılarak araştırma yapma yöntemlerini açıklamıştır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dokümlerinden bir kısmı sunulmuştur:

-Önce internetten nasıl arama yapılır? Bir fikri olan var mı çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim nasıl yapıyor? (Naz)

-Öncelikle bir arama motoru açalım? (Araştırmacı öğretmen)

-Arama motoru ne öğretmenim? (İpek)

-Çocuklar internette yayınlanan çok fazla içerik var. Yani çok fazla bilgi ve fotoğraf gibi düşünün. İşte arama motoru bu içeriklerin içinden aradığınızı bulmanızı sağlayan bir yardımcı gibi düşünebilirsiniz. (Araştırmacı öğretmen)

-Peki ne arayacağız? (Zeynep)

-Dün sizden Türkiye’de hayvan hakları konusunu araştırmanızı istemiştin. Yapabilen var mı? (Araştırmacı öğretmen)

(Sadece 1 öğrenci parmak kaldırır) ...

-Tamam çocuklar o zaman burada yaparız. Hadi bakalım şimdi önünüzdeki bilgisayarlara “Türkiye’de hayvan hakları” yazın. (Araştırmacı öğretmen)

-Çıktı öğretmenim çıktı! (Ahmet)

- Peki oku bakalım kızım neler yazıyor? (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim Vikipedi yazıyor. (İbrahim)

-Evet çocuklar bu internet bir çeşit ansiklopedi diyebiliriz. Ansiklopedi bilgilerin yazılı olduğu bir internet sitesi gibi. Türkiye’de hayvan haklarına dair bilgiler veriyor hadi oku bize. (Araştırmacı öğretmen)

Türkiye'de hayvan hakları

🔍 Dil ekle

Madde **Tartışma**

Oku Düzenle Kaynağı değiştir Geçmiş gör

VikiPedi, özgür ansiklopedi

Bu maddedeki bilgilerin konusunun eksik olduğu düşünülmektedir. Lütfen bu bilgileri ekleyerek maddeyi geliştirin. Eksik olduğu düşünülen bilgileri **maddenin tartışma sayfasında** bulabilirsiniz.

Türkiye'de hayvan hakları, 1 Temmuz 2004 tarihli 5199 numaralı **Hayvanları Koruma Kanunu** ile düzenlenir. Bu kanuna göre tüm hayvanlar eşit ve kanun hükümleri çerçevesinde yaşam hakkına sahiptir.

Türkiye'de hayvan hakları ile ilgili ilk resmi dernek 1912 yılında "Himaye-i Hayvanat Cemiyeti" adı ile kurulmuş, Cumhuriyet döneminde ise "Türkiye Hayvanları Koruma Demeği" adıyla devam etmiştir. 1950'li yıllardan sonra da dernek sayılarında artış gözlemlendi. 1926 yılında kabul edilen "Hayvan Islahı Kanunu" daha çok hayvancılığın geliştirilmesi ve salgın hastalıklarının önlenmesine yöneliktir.^[1] Cumhuriyet Döneminde hayvanlara kötü muameleye karşı **Türk Ceza Kanununun** 521 ve 577'nci Maddeleri işleme konuldu. Hukuksal iyileştirmeler ise **Avrupa Birliği**'ne adaylık süreciyle geldi.^[2] Genel olarak kümes hayvancılığı, kötü muamele, şiddet, öldürme, cinsel saldırı ve çeşitli çevresel sorunlar Türkiye'deki belli başlı hayvan ihlallerine neden olmaktadır. İdari para cezasının uygulandığı hukuksal yapıya dair çeşitli eleştiriler de yapılmaktadır.^[3]

Görsel 4. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

-...

--Ne diyorsunuz çocuklar bu bilgilere? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim çok eskiden beri hayvan hakları varmış. (İrem)

-Öğretmenim bir de hayvanlara kötü davranan insanlara ceza verileceği yazıyor burada. (Feyza)

-Çocuklar şimdi bu öğrendiklerimizi nasıl kaydedebiliriz ona bakalım. Ekranda daha sonra kullanabileceğimiz bir metni farenin sağ tuşu ile kopyalıyoruz. Herkes yapsın. (Araştırmacı öğretmen)

(Bu kısımda araştırmacı-öğretmen bilgisayarları tek tek dolaşarak öğrencilere yardımcı olmuştur.)

- Şimdi hep beraber yeni bir belge dosyası açalım. Ana ekranda farenin sağ düğmesiyle yeni diyerek bir Microsoft-Word dosyası açıyoruz. (Araştırmacı öğretmen)

(Bu kısımda araştırmacı-öğretmen yaklaşık 15 dakika süresince bilgisayarları tek tek dolaşarak yeni Word dosyası açmaları için yardımcı olmuştur.)

Bu etkinlik sırasında araştırmacı öğrencilerinden birisinin çekingen davrandığını ve katılım göstermediğini fark etmiştir. Aşağıda bu bölüme dair diyalog sunulmuştur:

(Bu sırada bilgisayarların birinde...)

-Öğretmenim ben yapamıyorum. Ben bilmiyorum. (Yağmur)

-Önemli değil kızım şimdi beraber yapacağız. Çekme kendini geri hadi bakalım... (Araştırmacı öğretmen)

Araştırmacı öğrencilerin kaydettikleri bilgileri metin belgesine aktarmayı yapabildiklerinden emin olduktan sonra kaynak gösterme üzerinde durmuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Şimdi çocuklar bu kaydettiğimiz bilgileri biz kendimiz mi yazdık? (Araştırmacı öğretmen)

-Hayır öğretmenim internetten bulduk. (Ali)

-Peki biri bize ‘‘Bunları nereden biliyorsun, nasıl yazdın?’’ diye sorsa ne diyeceğiz? (Araştırmacı öğretmen)

-İnternette bulduğumuzu söyleriz. (Esra)

-Peki yeterli olur mu? İnternette o kadar çok bilgi ve o kadar çok internet sitesi var ki çocuklar. Tam olarak nereden ne zaman bulduğumuzu söylesek daha ikna edici olur mu sizce? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Esra)

-Şimdi çocuklar biraz önce bilgileri aldığımız internet sitesinin en üstünde adres çubuğu diye bir kısım var (Araştırmacı öğretmen etkileşimli tahtada bu kısmı öğrencilere gösterir.) Bu kısmı yine biraz önceki gibi kopyalayıp belgemizin altına yapıştıralım. (Araştırmacı öğretmen)

(Bu kısımda araştırmacı öğretmen bilgisayarları tek tek dolaşarak işlemi yapmaları için öğrencilere yardımcı olmuştur.)

- İşte şimdi insanlara sunduğumuz bilgileri nereden bulduğumuzu yazmış olduk. Çocuklar bu işe kaynak gösterme diyoruz. (Araştırmacı öğretmen)

Bu etkinlikten sonra araştırmacı öğrencilerine metne internette fotoğraf ekleme konusunda da rehberlik etmiştir. Daha sonra ertesi gün yapılacak etkinlik hakkında bilgi vererek dersi sonlandırmıştır. 08.02.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla internette nasıl araştırma yapılacağı üzerinde durduk. En baştan konuşmaya başladık. Arama motorunun ne olduğundan bile konuştuk. Çocuklar önlerindeki bilgisayarların tuşlarına basmaya bile çekiniyorlardı. Ama aynı zamanda çok da heyecanlılardı.

... Ali, etkinlikleri başlattığımızda kameramı eline alarak sınıfta dolaşmaya başladı ve ‘‘Ben kameraman olacağım’’ dedi. Sınıfta bir uğultu vardı çünkü herkes ilgiyle verdiğim işleri yapmaya çalışıyordu ve arama yaparken karşlarına çıkan sitelerde yazanları birbirlerine gösteriyor, fotoğraflar üzerine konuşuyorlardı.

...Bir öğrencim bir sitede ‘‘Türkiye’de hayvan hakları’’ başlığını bulduğunu söyledi sitede bulduklarını okumasını istedim. Bulduklarına şaşırdılar. Özellikle Hayvan hakları ile ilgili derneğin 1912’de kurulmuş olduğunu okuduklarında 100 yıllık süreyi vurguladım. Bu kadar eskiden bu işle uğraşılması onları şaşırttı. Bende hemen yeni bir araştırma alanı yaratmak için ‘‘Acaba atalarımız yani mesela Osmanlı devleti zamanında yaşayan insanlar bu konuda neler yapmış olabilir diyerek yeni bir araştırma başlığı oluşturmak istedim...

...Yaklaşık yarım saat boyunca çocukların yanlarına tek tek giderek nasıl yapacaklarını uygulamalı olarak anlattım. Belli ki daha çok bilgisayar kullanmalarını gerektirecek etkinlikler yapmaları gerekiyor...

1. hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (09.02.2022) öğrenciler araştırmacı öğretmen rehberliğinde internette hayvan haklarına ilişkin araştırma yapmışlardır. Araştırmacı öğretmen, öğrencilerin bazı internet haberleri hakkındaki düşüncelerini dinledikten sonra, onlara önerilerde bulunarak araştırma başlıklarını şekillenmiştir. Aşağıda dersin bu bölümüne dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar bugün sizinle sokak hayvanları ile ilgili araştırma yapacağız. Daha sonra küçük gruplara ayrılıp araştırmalarımızı sunum haline getirmeyi öğreneceğiz. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim hadi hemen başlayalım. (İpek)

-Tamam Kızım. Önce beraber araştırma başlıklarımızı konuşalım istiyorum. Şimdi bizim mahallemizdeki sokak hayvanlarının durumu hakkında daha önce size sorular sormuştum. Siz hayvanların durumunun çok da iyi olmadığını bana söylemiştiniz. (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim çok kötü. (Eda)

-Şimdi sizin aranızdan beraber çalışmak isteyen dört kişinin ülkemizde sokak hayvanlarının durumu üzerine araştırma yapmasını ve daha önce size öğrettiğim gibi beğendikleri metin ve fotoğrafları bir dosyaya kaydetmesini isteyeceğim. Ama önce diğer araştırma başlıklarını da konuşmalıyız. İlk gün yaptığımız etkinlikte Osmanlı devleti zamanında da yani günümüzden çok önce de hayvan hakları konusunda atalarımızın hassas olduğunu yani hayvanları ve yaşama şartlarını önemseydiğinden bahsetmiştim. Bir grubun da bu konuda araştırma yapmasını istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim o konuya ben baksam olur mu? (Ahmet)

-Tabii olur oğlum. (Araştırmacı öğretmen)

-Diğer bir konumuz da acaba hayvanlara kötü davranan insanlar için devletimiz ne yapıyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim bazen köye gelip köpekleri götürüyorlar mahalleli şikâyet ederse. (Elif)

-Peki sizin anlattığınız hayvanlara kötü davranan insanlar için bir kanun, ceza var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Bilmiyoruz öğretmenim. (Ece)

-Tamam gruplardan birisi de bu konuyu çalışsın. Peki evinde hayvan besleyen var mı çocuklar? Kedi olur, köpek olur, kuş olur... (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim benim bir kedim var. (İrem)

-Öğretmenim bizim de köpeklerimiz var 2 tane. (İbrahim)

-Çok güzel şimdi özellikle hayvan besleyenler için bir araştırma konusu daha ortaya çıkmış oldu. “Evcil hayvan beslemenin insanlara faydası nelerdir?” olsun mu? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Aslı)

Görsel 5. Öğrenciler internetten araştırma yapıyor

Araştırmacı öğretmen gözetiminde öğrenciler 3 ya da 4 kişilik gruplar oluşturarak yaklaşık 30 dk. boyunca araştırma yapmışlardır. Araştırmacı öğretmen bu etkinliğin ardından öğrencilerle sunum programının kullanımı üzerine yaklaşık 30 dk. uygulamalı çalışma yapmıştır. Süre bittiği için öğrencilere ertesi gün konularını sunacaklarına dair bilgilendirme yapılarak ders sonlandırılmıştır. 09.02.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla sunum hazırlama üzerine çalıştık. 2 gündür öğrencilerle üzerinde durduğumuz hayvan hakları konusunda tartışarak dersimize başladık. Tartışmalarımız sırasında öğrencilerimin konuyu farklı açılardan değerlendirebilmeleri için hazırladığım çeşitli haberleri onlara sundum. Haberleri tartışırken üzerinde durduğumuz konular ‘‘Türkiye’de sokak hayvanların durumu nedir?’’, ‘‘Türkiye’de hayvan hakları konusunda yasal durum nedir?’’, ‘‘Geçmişte ülkemizde hayvanların durumu nasıldı?’’, ‘‘Evcil bir hayvan beslemenin insanlara faydası’’ konularıydı...

... Konuları önlerindeki bilgisayarlardan araştırma yaparak tartışmaları için yarım saat süre verdim. Bu süre zarfında grupların yanına yanaşarak ne yaptıklarını ne konuştuklarını gözlemlerdim.

... Metin ve resimler belirlendikten sonra onlara Powerpoint sunum programını açarak örnek bir sunum üzerinden basitçe metin ve fotoğraf ekleme konusunda açıklamalarda bulundum. Sonra her gruba PowerPoint sunusu hazırlamaları için yarım saat zaman verdim. Bu süre zarfında sınıfta gezerek takıldıkları noktalarda yardımcı oldum. Dersin sonuna geldiğimizde oldukça amatör de olsa 6-7 sayfalık sunumlar hazırlamayı başardılar.

“Cuma günleri atlar taşımacılığta kullanılması”emri

- Ayrıca 1 Eylül 1856 tarihli Sultan Abdülmecid dönemine ait bir başka belgede ise cuma günleri atların taşımacılığta kullanılmaması isteniyor.
- Buna göre, at ile taşımacılık yapanların cuma günü tatil yapmaları çok eskiden beri uygulanan bir kural olduğu için o gün atlara yük taşıtılmaması ve üzerine binilmemesi emri de veriliyor.

Biz Ne Yapabiliriz ?

HAYVANLARIN KORUNMASI İÇİN NELER YAPALIM

- ✓ Bakımı üstlendiğimiz hayvanların yiyeceklerini, içeceklerini düzenli verelim. Aşlarını zamanında yaptıralım.
- ✓ Hayvanlara eziyet edilmesi insanlıkta bağdaşmaz. Öte yandan bu davranış yasalımıza göre suçtur. Bu suçu işleyenleri uyaralım. Gerekli mercilere şikâyet edelim.
- ✓ Kuşların, karnicelerin yuvalarını bozmayalım. Avlanma mevsimi dışında kesinlikle av hayvanlarını avlamayalım.
- ✓ Hayvanları korkutmayalım, ürkütmeyelim. Onlara şakadan da olsa eziyet etmeyelim.
- ✓ Bakamayacağımız hayvanları eve almayalım.
- ✓ Yiyecek artıklarını, özellikle ekmeöl, çöplüğe atacağımıza yakınımızda bulunan hayvan beslenicilerine verelim.

HAYVANLARI KORUMA KANUNU

Amaç (Madde-1)

Bu Kanunun amacı; hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır.

Kapsam (Madde-2)

Bu Kanun, amaç maddesi doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri, alınacak önlemleri, sağlanacak eşgüdümü, denetim, sınırlama ve yükümlülükler ile tâbi olunacak cezai hükümleri kapsar.

6.Çocukların Sevgiyle Büyümesini Sağlar

Evcil hayvanı olan çocuklar, çok daha merhamet dolu, duyarlı ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişiyorlar. Gelecekte daha iyi bir dünya için, çocukların bu duygularla büyümesi hayli önemli.

Görsel 6. Öğrencilerin hazırladıkları sunumlardan örnek sayfalar

1.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (10.02.2022) öğrencilerin sunumları ile derse başlanmıştır. Gruplardan seçilen öğrenciler sunumlarını gerçekleştirmişlerdir.

Görsel 7. Öğrenciler sunumlarını yaparken.

Sunumlar sonrasında dilekçe yazma etkinliğine neden dilekçe yazıldığı ve dilekçenin ana işlevi çocuklarla tartışılarak başlanmıştır. Bu tartışma öğrencilerin “devlet” kavramı üzerinde sorgulamada bulunmalarına neden olmuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

- Çocuklar pazartesi günü dilekçe konusuna başlamıştık. Ne hatırlıyorsunuz? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim bir kurumdan dedik mesela okul gibi ya da hayvan barınağına gitmek istesek yazıyorduk. (Aslı)
- Neden yazıyoruz peki? (Araştırmacı öğretmen)
- İsteğimizi söylemek için. (Zeynep)
- Yüz yüze söylesek olmaz mı? (Ahmet)
- Olur tabii ama ya söylediğimiz kişi unutursa, başka işleri de varsa ne olacak? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim siz hep diyorsunuz derste “Söz uçar yazı kalır.” diye. Tamam anladım. (Zeynep)
- Harikasın kızım. Evet çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)
- Biz insanız ama bizim isteklerimizi, şikayetlerimizi, sorunlarımızı çözen ya da ihtiyaçlarımızı gideren kurumlar var. Mesela okulu ele alalım. Bu okul kimin? (Araştırmacı öğretmen)

-Bizim öğretmenim, bizim mahallenin okulu. (Ali)

-Peki bu okul müdürümüze mi ait? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim daha önce de başka müdürler vardı. O zaman onun değil. (Naz)

-Evet haklısın. Şimdi hastayken gittiğiniz hastane, ya da çağırdığınızda gelen ambulans bir kişinin değil. Bir sıkıntı yaşadığınızda mahallemize gelen jandarma aracı gelen komutana mı ait? Daha böyle çok örnek verebiliriz. (Araştırmacı öğretmen)

-E o zaman devlet kim öğretmenim? (Fatma)

-Devlet bir insan değildir çocuklar. Devlet insanların ortak aklıdır. Bu ortak aklın çalıştığı kurumların işlemesi için ise insanlar çalışırlar. Biz bir dilekçe verdiğimizde o yüzden bir kişiye değil, o kişinin çalıştığı kuruma hitaben dilekçe yazarız. İnsanların bazı işleri yürütmek için kurdukları iş birliği kuralları da belirlendiğinde kurum olur. Biz insanlar kurumlar ile dilekçe ve belge ile ilişki kurarız. Şimdi daha önce bir kurumdan resmi olarak bir şey istememiz için gerekli yazıdır. Tabii dilekçelerin bir şekli var, yazım biçimi var. Şimdi hepinizin bilgisayarları ile dilekçe örnekleri ile ilgili bir araştırma yapmasını istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)

Dersin bu kısmında öğrenciler yaklaşık 10 dakika boyunca internet üzerinden dilekçe örneklerini incelemişlerdir. İnceleme sonrasında araştırmacı öğretmen öğrencilere dilekçe metninin biçimsel özellikleri ve içerikleri üzerine uyarılarda bulunmuştur. Ardından öğrencilere dilekçe ile ilgili deneyimleri sormuştur. Öğrencilerden bazıları aileleri ile yaşadıkları deneyimleri anlatmışlardır. Bu tartışmadan sonra araştırmacı öğretmen dilekçe yazma etkinliğini gerçek hayat problemine bağlamak istemiştir. Öğrencilerin okulda karşılaştıkları sorunlar ya da okul yönetiminden istekleri hakkında sorular sorularak, dilekçe konularının belirlenmesi sağlanmıştır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Güzel çocuklar. Peki bu örnekleri gördüğümüze göre sizin bizim okulumuzda olmasını arzuladığınız bir şey ya da okulda memnun olmadığınız bir durum var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim benim var. Kantinde çok sıra oluyor. Karışıklık oluyor. Bazen yemek alamıyoruz zil çalıyor. (Ahmet)

-Çok güzel sen bu konuda yazabilirsin. Başka söz almak isteyen? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim laboratuvar olmasını istiyorum. Siz ikinci sınıfta sınıfa mikroskop getirmiştiniz. Zeynep'in boynunu ısırın arının iğnesini incelemiştik. Ben çok sevdim. Bu sene fen dersimiz var. Kitapta bazen deneylerden bahsediyor ama hiç yapmıyoruz. Öğretmenimize söyledik "laboratuvarımız yok." dedi. (Esra)

-Evet çok güzel bir talep bence de. Sen de bu konuda yazmalısın. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ben Futbolu çok seviyorum. Futbol kursu olamaz mı? (Ali)

-Harikası. Tabii ki talep edebilirsin. Sen de bu konuda yazabilirsin. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz okula servis ile gelmek istiyoruz. Aşağı mahalleden buraya gelmek çok zor. Yollar çamurlu, bir de bazı yerlerde ısırarak köpekler var. Çok kovalıyorlar. Nallıhan mahallesinden gelen çocuklar servisle geliyor. Bize de servis olsun. (Yağmur)

-Bu konuda haklısınız. Ben de sizin mahalleye geldiğimde aynı şeyleri düşünmüştüm oğlum. Sen de bu konuda yazmalısın. Tamam çocuklar. Bu hafta başında sizinle yeni belge açmayı öğrenmiştik Hadi açın bakalım birer yeni belge ve dilekçeleri yazmaya başlayalım. Bir konuda takılan benden yardım isteyebilir. (Araştırmacı öğretmen)

Dersin bu kısmında öğrenciler 4-5 kişilik gruplar halinde okul yönetiminden taleplerini içeren dilekçeler hazırlamışlardır. Dilekçelerin imza kısımları için öğrencilerin soruları ilk hafta etkinliklerinin son günü yapılacak çalışmaların başlangıç noktasını oluşturmuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim dilekçemizin altında imza kısmı var. Benim imzam yok nasıl imza atılıyor? (Zeynep)

-Evet çocuklar mutlaka anne-babalarınızı imza atarken gördüğünüzü düşünüyorum. Belki bir banka da ya da kaymakamlık olabilir belki. Sizin de yetişkin olduğunuzda imzanız olacak, mutlaka siz de imzalar atacaksınız. Ancak imza konusu çok önemli. Her yazının altına ya da sizden her belge imzalamanız istendiğinde çok dikkatli olmanız lazım. (Araştırmacı öğretmen)

-Neden öğretmenim? (Feyza)

-Yarın bu konu ile ilgili etkinlik yapalım mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Hep beraber)

10.02.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugüne öğrencilerin dün hazırladıkları sunumları sunmaları ile başladık. Çocuklar sunumlarını yaparken oldukça heyecanlı ve keyifliyidiler. Sunumları sırasında hem fotoğrafları gösterip hem de buldukları metinleri okudular. İlk kez sunum yapan bir gruba göre oldukça iyi olduklarını düşünüyorum.

... Biçimsel olarak dilekçeleri inceledik. Okuldan taleplerini ya da düzeltilmesini istedikleri sorunları anlatırken kendilerini çok güzel ifade ettiler. Taleplerinin birçoğu gerçekten makuldü.

... Dilekçeleri uygun formata sokma yani Word yazı programını kullanma konusunda biraz yavaşlar. Neredeyse yarım saati bilgisayarları tek tek dolaşarak düzeltmeleri ve biçimlendirmeleri nasıl yapacakları konusunda rehberlik yaparak geçirdim.

... Dilekçenin sonundaki imza kısmı çok dikkatlerini çekti. İmza atma işini çok eğlenceli buldular. Bunun üzerine imza konusunda bir uyarıda bulundum. Yarınki etkinliğe imza konusu ile giriş yapabiliriz sanırım.

1.hafta etkinliklerinin beşinci gününde (11.02.2022) araştırmacı öğretmen bir önceki gün bağlamı oluşan imza konusu ile ilgili giriş yaptıktan sonra bir internet sitesi haberi ile derse başlamıştır. Haber okunması ile araştırmacı öğretmen öğrencilere konu ile alakalı

deneyimlerini anlatmaları için tartışma başlatmıştır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar imza nedir? İmza nasıl atılır? İmza atmanın sonuçları nedir? Bir insan imza atarken nelere dikkat etmeli? Bu sorular bugün ki etkinliğimizin konusu. Bu bilgiler bugün ders için değil, ömrünüz boyunca dikkat etmeniz gereken bilgiler. Tek bir imza bir insanın hayatını alt-üst edebilir. Size bu duruma dair bir haber göstermek istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)

İş adamına akılalmaz tuzak! 2.3 milyon euroluk vurgun

Yozgat'ta kendilerini kargo şirketi çalışanı gibi göstererek hazırladıkları sahte teşekkür plaketine iş adamına teslim eden dolandırıcılar, teslim tutanağının imza kısmına yerleştirdikleri senetle 2,3 milyon euroya imza attırdılar.

05.12.2021 - 16:20 | Son Güncelleme: 05.12.2021 - 16:20 | İHA

Görsel 8. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

- Bu duruma benzer bir durum yaşayan var mı çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)*
- Öğretmenim annem imza atmıştı bir kâğıda, icralık oldu. (İbrahim)*
- İcra ne demek. Ödemediğin bir borçtan dolayı evinde ya da iş yerinde sahip olduğun eşyalara el konulması ya da başka mallarda olabilir. Bu işlemi neye dayanarak yapıyor çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)*
- İmzaya öğretmenim. (Aslı)*
- Bilmiyordum öğretmenim annem ne olacağını. Eve geldiler baktılar. Alacak bir şey yokmuş ama üzüldük, korktuk. (Araştırmacı öğretmen)*

Etkinliklerin bu noktasında öğrenciler daha sonra yapılacak olan “Kıymetli Verilerim” ve “Devletin Yüzleri” adlı iki otantik etkinliğin bağlamını oluşturacak sorular sormuşlardır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

...

Peki imza ile ilgili başka bir olay yaşayan var mı çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim biz babam, annem hep beraber kimlik çıkarmaya gitmiştik. Hani var ya el izleri. (Zeynep)

-Parmak izi mi kızım? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim parmak izi. Ondan yaptırдық. Ben babama sordum. Baba dedim ‘‘Bunlar ne için?’’ Dedim. O da dedi ki ‘‘El izlerimizden buluyorlarmış kim olduğumuzu’’. Sonra da annem babam imza attılar bazı kağıtlara kimliklerimizi aldık. (Zeynep)

-Evet kimliklerimizi teslim alırken de aldığımıza dair imza atıyoruz. Bende geçenlerde pasaport almak için gittiğimde 10 parmağımın izini sistemi tanıttılar. Bu devletin bizi tanımak için bizden aldığı en önemli kişisel verilerden birisi çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim kişisel veri ne demek? (Esra)

-Bu konu oldukça geniş isterseniz bu konu için biraz zaman ayırıp etkinliklerimize dahil edebiliriz ne dersiniz? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Hep beraber)

- Tamam çocuklar bu konuyu beraber ele alacağız. Şimdi imza konusuna devam edelim. İmza konusu sadece okulda ya da kaymakamlıkta mı var? Biz başka hangi kuruluşlara ya da devletin kurumlarına başvuruda bulunabiliriz imza ile, dilekçe ile? (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim benim babamı mahkemeye götürmüşlerdi. O zaman da sanki imza atmaktan bahsetmişti babam. (İbrahim)

-Evet İbrahim mahkeme de bir devlet kurumu. O kurumla olan ilişkilerde de imza ve dilekçe kullanılabilir. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim devlet dediğiniz ne çok kurum varmış. (Aslı)

-Evet çocuklar devletin insanların hayatının her yerinde var. Çünkü biz insanlar farklı işler, farklı olaylar yaşıyoruz her olay devletin başka bir yüzü ile ilişkili. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim devlet insan değil dediniz ama yüzü mü var? (Naz)

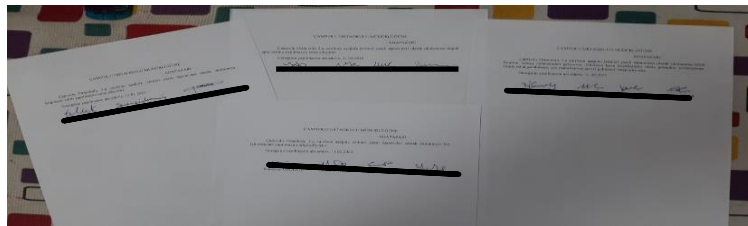
-Evet tabii. Devletin yüzü değil yüzleri var desek daha doğru olur hatta. Bu konuyu haftaya çalışalım mı? Bakalım devletin kaç farklı yüzünü keşfedeceğiz. Şimdi imza konusuna geri dönelim. İmza konusunda nelere dikkat etmeliyiz çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim önce okumamız gerekiyormuş. (Ali)

-Öğretmenim kötü bir şey yazıyorsa imza atmayacakmışız. (Feyza)

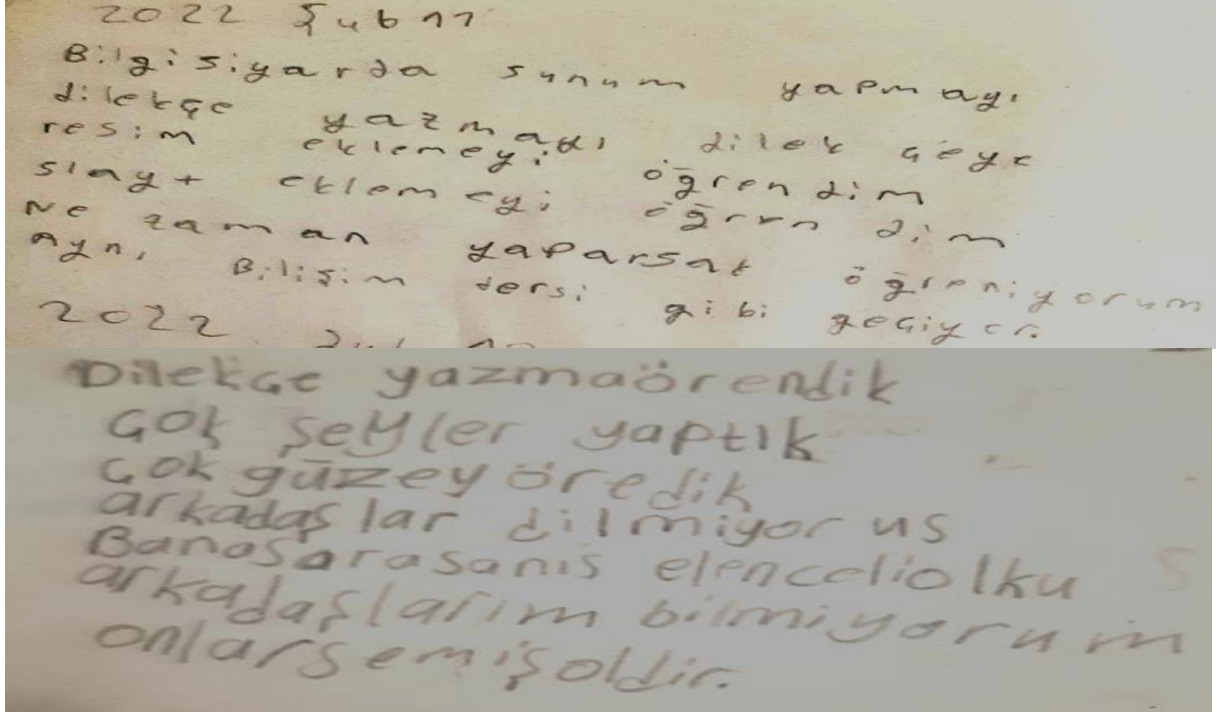
-Bir şey daha var çocuklar. Okuduğunuz halde anlamadığınız bir metne de imza atmayın kesinlikle. (Araştırmacı öğretmen)

Dersin son bölümünde öğrenciler bir önceki etkinlikte hazırladıkları dilekçeleri okumuş ve imzalamışlardır.

Görsel 9. Öğrencilerin yazdıkları dilekçeler

Öğrenciler bu derse yönelik düşüncelerini günlüklerine yazmışlardır. Etkinliklerle yaparak öğrendiğini ifade eden öğrencilerin günlüklerinden kısımlar aşağıda sunulmuştur.

Görsel 10. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Dilekçe yazılması ve imzanın önemi konulu etkinlikten bir süre sonra okul müdürü etkinlikler hakkında bilgi almak üzere öğrencileri odasına toplamış, araştırmanın etkinlikleri hakkında öğrencilerden birisine bir tutanak yazdırdıktan sonra imzalatmak istemiş ancak öğrenciler metni anlamadıkları için imzalamayacaklarını beyan etmişlerdir. Aşağıda bu olaya ilişkin araştırmacı ile öğrenciler arasında geçen konuşmadan bir bölüm sunulmuştur:

-Çocuklar ne oldu? Bilişim-teknoloji dersi öğretmeniniz bana müdürün sizi odasına çağırdığını söyledi. Bir sıkıntı mı var? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim müdür bize sorular sordu. (Elif)

-Evet öğretmenim neler yaptığımızı sordu. (Aslı)

-Anlatsaydınız çocuklar yaptıklarımızı. (Araştırmacı öğretmen)

-Anlattık ama kendisi 'ya bir şeyler yazdırdı imzalayın dedi. Biz ona anne babalarımızın haberi var dedik ama bizi dinlemedi. (Zeynep)

-Peki ne yaptınız? (Araştırmacı öğretmen)

-İmzalamadık öğretmenim. Anlamadığımız yazıları imzalamayız dedik. (Aslı)

-Harikasınız çocuklar. Kendisiyle bende konuşurum. Ama imza konusunda dikkatli davranmanız çok güzel. (Araştırmacı öğretmen)

11.02.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugüne öğrenciler okul müdürü ile yaşadıkları problemi bana anlattılar. Durum bir yandan canımı sıktı bir yandan da çocukların tutumu beni memnun etti. Müdürün öğrencileri etkinlikler hakkında sorularla sıkıştırması ve onlara tutanak ya da dilekçe yazdırma girişimi oldukça can sıkıcı oldu. Ancak çocukların müdürün baskısına rağmen yazanları anlamadıkları için imzalamamaları etkinliklerin işe yaradığını göstermiş oldu. Müdürle görüşüp sorunu çözmem lazım. Öğrenciler motivasyonlarını kaybetmemeliler...

4.2.1.1. Birinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

“Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanması sırasında araştırmacının gözlem notları, öğrenci ve öğretmen günlükleri ile video kayıtlarının incelenmesi neticesinde bazı sorunlar tespit edilmiş ve sorunların çözümüne dair girişimlerle otantik öğrenme uygulamasının geliştirilip iyileştirilmesine çalışılmıştır. Tespit edilen ilk sorun çoğu öğrencinin bilgisayar kullanımı ve internetten araştırma yapma konusunda deneyiminin az olması, bazı öğrencilerin ise hiçbir deneyimlerinin olmamasıdır. Bu durum “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanırken fare-klavye kullanımı, arama motorunun kullanımı gibi temel işlemler için uzun zaman harcanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda bilgisayar kullanımı konusunda hiç deneyimi olmayan öğrencilerin kendilerini geri çekerek etkinliklerin dışında kalmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Bu sorunun çözümü adına öğrencilerin bir sonraki uygulamalar sırasında araştırmacı öğretmen desteği ile bilgisayar kullanmaları için daha çok zaman ayırmaları sağlanmıştır.

“Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun, öğrencilerin etkinlikler sırasında kullanılan kelime ve kavramlara yabancı olmaları nedeniyle sözel ve yazılı ifade becerilerine sahip olmamalarıdır. Bu sorunu yaşayan öğrencilerin tartışılan konu hakkında fikirleri olduğu halde söylemek istediklerini ifade edemedikleri, doğru kelime ve kavramları kullanamadıkları görülmüştür. Öğrencilerin bu durumlarda heyecanlandıkları, arkadaşlarının tepkilerinden çekindikleri ve sonuç olarak derse katılma konusunda isteksiz

olmaları söz konusu olmuştur. Aynı durum öğrenci günlükleri incelendiğinde de göze çarpmaktadır. Öğrencilerin yeni öğrenmeleri hakkında değerlendirme yapmak yerine öğrenme süreci hakkında değerlendirmeler yaptıkları ve hislerini ifade etmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Bu sorunun çözümü adına daha sonra gerçekleştirilecek otantik öğrenme öncesinde temel konu ve kavramların izahı ve tartışılması ile sürecin başlatılması uygulamasına gidilmiştir. Aynı zamanda tartışmalar esnasında sıklıkla demokratik tartışma ortamları sağlanarak öğrencilerin kendilerine güvenlerinin artırılması hedeflenmiştir.

Otantik öğrenme durumunun ilk hafta etkinlikleri sırasında kamera ile kayıt alınırken öğrencilerin zaman zaman kamera önünde eğlenceli buldukları hareketleri yaptıkları, zaman zaman ise kamerayı alarak sınıfta çekim yapmak istedikleri görülmüştür. Araştırmacı bu durumu hoşgörü ile karşılamış. Durumdan faydalanmak adına ileriki haftalarda çalışacakları fırsatlar bulabilecekleri hakkında öğrencileri bilgilendirmişlerdir. Zaman içerisinde kameranın sınıf içinde fark edilmez hale geldiği görülmüştür.

Zamanı etkin kullanamama otantik öğrenme durumunun gerçekleştiği ilk haftalarda sıklıkla karşılaşılan bir problem olmuştur. Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımı konusundaki eksiklikleri ve tartışmalar sırasında sözel beceri eksikliği nedeniyle cevap verme konusundaki çekingen tutumları bu duruma yol açmıştır. Aynı zamanda araştırmacı öğretmenin otantik öğrenme ortamlarında uygulama yapmaya yeni başlaması da zaman kaybının nedenlerindendir. Bu durumun araştırmacı öğretmenin otantik öğrenme uygulanması konusunda deneyim kazanmasının yanında hem öğrencilerin bilgisayar kullanımında pratikleşmesi hem de süreç içinde öğrendikleri kelime ve kavramlarla kendilerine güvenlerinin yükselerek daha istekli olarak tartışmalara katılmalarıyla zaman içinde azaldığı görülmüştür.

Son olarak okul müdürünün öğrenciler ile etkinlikler hakkında yaptığı görüşme ve tutanak imzalatma girişimi öğrencileri tedirgin etmiştir. Okul müdürü ile tekrar görüşülerek daha önce etkinlikler hakkında yapılan bilgilendirme tekrar edilmiştir. Okul müdürü daha sonraki etkinlikler hakkında önceden bilgilendirilerek etkinliklerin sekteye uğramaması için önlem alınmaya çalışılmıştır.

4.2.2. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Devletin Yüzleri” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Devletin Yüzleri” adlı otantik öğrenme çalışmasının ilk etkinliği 14.02.2022 tarihinde yapılmıştır. Bu etkinlik çerçevesinde “Devletin Yüzleri” otantik öğrenme durumunun başlangıç etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler devletin faaliyet alanları hakkında araştırma yapma, devletin faaliyet alanları hakkında pano hazırlama ve hazırlanan panonun sınıfa sunulması etkinlikleridir. Aşağıdaki Tablo 15’te “Devletin Yüzleri” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 15

“Devletin Yüzleri” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Araştırma, dijital okuryazarlık, iletişim, iş birliği, kanıt kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma.				
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.				
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	<table><tr><td>Odak Kazanım</td><td>Sosyal Bilgiler: SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.</td></tr><tr><td>Yan Kazanım</td><td>Türkçe: T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. T.5.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. Görsel Sanatlar: G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.</td></tr></table>	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.	Yan Kazanım	Türkçe: T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. T.5.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. Görsel Sanatlar: G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.
Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.				
Yan Kazanım	Türkçe: T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. T.5.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. Görsel Sanatlar: G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.				
Tarih	14.02.2022-18.02.2022				
Materyaller	İnternet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta, yazıcı, fon kartonu				
Etkinlikler	Bir konu ile ilgili internetten araştırma yapma, pano hazırlama, pano sunma				
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	- Bilgisayar kullanımı konusunda bir uzmandan destek alma - Bilgisayar kullanımı ve internetten araştırma yapma sırasında daha çok fırsat verme ve daha az müdahaleci olma - Etkin vatandaşlık için otantik öğrenme sürecinde karşılaşılabilecek temel kelime ve kavramlar hakkında bilgilendirme ve öğrenme için kaynaklara yönlendirme - Özellikle çekingen öğrencilere sıklıkla söz verme ve olumlu geri bildirimlerle cesaretlendirme.				

Otantik öğrenme etkinlikleri 14.02.2022-18.02.2022 tarihleri Tablo 14’teki çerçeve planında belirtildiği şekilde gerçekleştirilmiştir. 14.02.2022 tarihinde bir önceki etkinlikte

oluşan otantik bağlamın hatırlatılması ve öğrencilerin dikkatlerinin çekilebilmesi için araştırmacı öğretmenin sorusuyla derse başlanmıştır. Aşağıda dersin bu bölümünde otantik bağlamın oluşturma sürecinde geçen konuşmalardan bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar geçen hafta devletin bir insan olmadığını, devletin ortak bir akıl olduğunu söylemiştik. Son etkinliğimizde hayatımızdaki farklı işler ile alakalı devletin farklı faaliyetleri olduğundan bahsetmiştik kısaca. Bu faaliyetler devletin bize bakan, bizimle iletişim kuran yüzleridir demiştik. Şimdi mahallemizde devletin hangi yüzlerini görüyoruz? Hangi devlet kurumları geliyor mesela buraya ve neden? (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim jandarmalar var. (İbrahim)

-Evet jandarmalar neden geliyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim kavga çıkıyor. (İbrahim)

-Peki bu kavga eden insanlardan bir taraf haklı olsa. Bu taraf hakkını almak için kavga etmekte haklı mıdır? Herkes kendi hakkını kendi arama yolunu seçerse, kendi cezasını kendisi verirse ne olur? (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim herkes kavga eder, karışıklık olur. (Ahmet)

- Savaş çıkar öğretmenim. (Zeynep)

-Kimin gücü kime yeterse olur çocuklar o zaman. Güçlü olanlar güçsüz olanları ezerler. Peki bu ortam nasıl bir ortam olur o zaman? (Araştırmacı öğretmen)

-Yaşanmaz öğretmenim öyle bir ortamdan, kaçırım ben. (Feyza)

-Evet insanlar böyle ortamlardan uzaklaşmak isterler çünkü güvenli olmaz o ortam. (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim kaçsak nereye gideceğiz ki? (İrem)

-Harikasın kızım. Kaçmak çözüm mü? Burası bizim neyimiz çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

-Vatanımız öğretmenim, ülkemiz. (Zeynep)

-Sorunlarımızı nasıl çözmemiz gerekiyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Anlaşarak öğretmenim. (Elif)

-Anlaşamadığımızda devletin hangi yüzü ile iletişim kurmalıyız peki çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

-Jandarma öğretmenim. (Aslı)

-Evet biraz önce konuştuk. Jandarma-polis-asker gibi devlet çalışanları bizim güvenlik içinde yaşamamız için varlar. Yani devletin yüzlerinden birisi güvenlik yüzü. (Araştırmacı öğretmen)

Araştırmacı, öğrencilerin otantik öğrenme bağlamını fark etmelerini sağlamak için, onların yakın çevrelerinde sık karşılaştıkları olaylardan yola çıkarak konuya girmiştir. Öğrencilerin soru sorma ve cevap bulma becerilerini geliştirmek için, onlara öneri niteliğinde sorular sormuştur. Araştırmacı, öğrencilerin deneyimlerini paylaşarak konuyu derinleştirmelerini sağlamak amacıyla tartışmayı sürdürmüştür. Aşağıda dersin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

Peki bir suçun cezasını bu çalışanlar mı verir? Mahallemize gelen jandarmanın birisine ceza verdiğini gördünüz mü? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim yakaladıklarını götürüyorlar? (Ali)

-Mahkemeye öğretmenim. (İbrahim)

-Harikasın oğlum işte devletin bir başka yüzü: Adalet. Peki kimler çalışıyor adalet alanında? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim hâkim ceza veriyor. (İpek)

-Çocuklar hâkim ceza değil karar veriyor. Kararı kendi görüşlerine göre mi veriyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Hep beraber)

-Hayır çocuklar kararları yasalara, kanunlara göre veriyor. Çünkü devlet kurallarla, kanunlarla çalışır. Başka kimler var peki adalet alanında çalışan? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim cezaevinde çalışanlar var gardiyanlar. (Naz)

-Doğru onlar da adalet alanında çalışıyor çocuklar. Ama savcılar, avukatlar da bu alanda çalışan diğer insanlar. Çocuklar devletin güvenlik ve adalet yüzlerinden bahsettik. Peki başka hangi yüzleri var? (Araştırmacı öğretmen)

(Öğrenciler birkaç dakika kendi aralarında konuşurlar.)

-Cevap yok mu çocuklar? Peki ben bir ipucu vereyim. Hasta olunca nereye gidiyorsunuz? (Araştırmacı öğretmen)

-Hastaneye öğretmenim. (Fatma)

-Sağlık ocağına öğretmenim. (Eda)

-Evet işte devletin bir diğer yüzü sağlık. Bir ipucu daha köyümüzde son birkaç aydır her yer kazılı değil mi? Ne yapıyorlar? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim doğalgaz geliyormuş. (Elif)

-Evet doğalgaz geliyor, elektrik var, her evde su var bu hizmetleri kim veriyor bize? (Araştırmacı öğretmen)

-Belediye mi öğretmenim? (Yağmur)

-Muhtar mı öğretmenim bir yer kazılınca hep muhtar yanlarında oluyor. (Esra)

-Evet çocuklar muhtar köy adına ilgileniyor çalışanlar ile. Hizmetlerin bazılarını belediye veriyor bazılarını da devletin başka kurumları. Bu hizmetlerin tamamına birden altyapı diyoruz. Bu da bir diğer yüz işte. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ben buldum bir yüz. (Ece)

-Neymiş kızım söyle bakalım. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim okul var. (Aslı)

-Çok güzel. İşte devletin bir yüzü daha okulda ne yapıyoruz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim dersler yapıyoruz. Öğretmenler ders veriyor. (Feyza)

-Evet bu faaliyetlerin tümüne birden Eğitim diyoruz ve devletin bir diğer yüzü de bu. Son bir yüz daha ilave etmeliyiz. Şimdi beş farklı yüzden bahsettik. Güvenlik, adalet, eğitim, sağlık ve altyapı. Peki mahallemize gelen jandarmanın kullandığı araç aracı süren kişiye mi ait? (Araştırmacı öğretmen)

-Hayır öğretmenim. (Hep Beraber)

-Aracın yakıtını kim dolduruyor? Parasını kim veriyor? Aynı şekilde hastaneye gittiğinizde doktora para ödüyor musunuz? Ya da bana öğretmeniniz olduğum için para veriyor musunuz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim hayır para vermiyoruz. (Ali)

-Peki bu işlerde çalışanlar benim, jandarma görevlisinin, doktorun maaşını kim veriyor o zaman? Mahallede evlere elektrik getiren elektrik direklerinin, yer altına konulan su borularının parasını kim veriyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Devlet mi öğretmenim? (Eda)

-Evet devlet veriyor çocuklar. Peki devlet bu ödemeler için parayı nereden buluyor? (Araştırmacı öğretmen)

(Öğrencilerden cevap gelmez)

-Çocuklar devletin yaptığı işler için harcadığı paraları toplaması ve harcaması da devletin bir yüzünü oluşturuyor ve bu yüzün adı da maliye yüzü. Daha sonra bu konu üzerinde duralım. Şimdi sizden istediğim hakkında konuştuğumuz devletin bu altı yüzü için 2 şerli ya da üçerli gruplar oluşturmanız ve seçtiğiniz bir yüz hakkında araştırma yapmanız. Geçen hafta öğrendiğimiz gibi öğrendiğiniz internetten fotoğraf kaydetme ve bir yazı kaydetme işlemi yaparak Word programında bir dosya oluşturmanızı istiyorum. Araştırmalarımızı bir daha ki buluşmamızda yapacağız. Daha sonra gruplar konuları hakkında birer pano hazırlayacak ve üzerinde çalıştıkları devlet yüzü hakkında panoları ile sunum yapacaklar. (Araştırmacı öğretmen)

Etkinliklerin ilk günü hakkında araştırmacının günlüğüne yazdığı düşünceler aşağıda sunulmuştur:

Bu hafta etkinliğimiz devletin yüzleri. Bugün etkinliğe geçen hafta çocuklarla yaptığımız bir tartışma ile başladık. Çocukları tanıdığımdan beri her hafta bir ya da iki kavga olayı anlattılar bana. Bu mahallede bu kadar çok yaşanan bu olayın üzerinden giderek devletin güvenlik yüzü ile tartışmamızı başlattık. Daha sonra küçük ip uçları ile devletin adalet, sağlık, eğitim, altyapı ve son olarak maliye yüzleri hakkında konuşarak konuya giriş yaptık. Grupları oluşturduk ve bir daha ki buluşmamızda çocukların bilgisayarlar ile konu hakkında araştırma yapmalarını isteyeceğim.

2.hafta etkinliklerinin ikinci gününde (15.02.2022) araştırmacı öğretmen ve öğrenciler genel ağ ortamından araştırma yapmışlardır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümlerinden bir kısmı sunulmuştur:

-Çocuklar son buluşmamızda gruplarımızı oluşturmuştuk. Şimdi herkes kendi grubu ile bilgisayarının başına geçsin bakalım, araştırma zamanı. Herhangi bir yerde takılırsanız yardım isteyin benden çocuklar. (Çocuklar heyecanla bilgisayarlarının başına oturarak araştırmaya başlarlar)

Bu etkinlik sırasında araştırmacı öğretmen öğrencilerin arasında dolaşarak grupların işleyişini gözlemlemiştir. Öğrenciler konuları hakkında buldukları metin ve fotoğrafların hangisini seçeceklerine ve sunum sırasında kullanacakları kısımlara tartışarak karar vermişlerdir. Bu sırada araştırmacı bir grubun yanına doğru yaklaşırken öğrencilerin

arasında geçen bir diyalog, öğrencilerin bağımsız bir şekilde çalışmak konusunda istekli olduklarını göstermektedir. Aşağıda öğrencilerin diyalogu sunulmuştur:

(Bilgisayarın başında bir fotoğrafı metin dosyasına aktarmak için çalışırken sorun yaşayan öğrencilerden birisi araştırmacıyı çağırmak istiyor)

-Öğretmenim! (Ece)

(Bu sırada yanındaki arkadaşı omuzuna dokunarak onu ekrana çevirip)

-Gel gel ben biliyorum. Sorma öğretmene sana da göstereyim. Yapabiliriz gör bak! (İrem)

Araştırmacı öğretmen gözetiminde öğrenciler yaklaşık bir saat boyunca devletin yüzleri teması hakkında çalışma yaparak pano için seçtikleri fotoğrafları ve sunum sırasında faydalanacakları metinleri hazırlamışlardır. Araştırmacı öğretmen daha sonra yapılacak uygulama için öğrencilerin indirdikleri fotoğrafları çıktı olarak getirmek üzere bir taşınabilir belleğe aktarmıştır. Daha sonra ertesi gün yapılacak etkinlik hakkında bilgi vererek dersi sonlandırmıştır.

Görsel 11. Öğrenciler internetten araştırma yapıyor

15.02.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklar devletin yüzleri hakkında internetten araştırma yaptılar. Çocuklar artık bilgisayarlar kullanmaktan çekinmiyorlar aksine yarışıyorlar diyebilirim. Bağımsız araştırma yapmaktan çok keyif alıyorlar.

... İki öğrencimden birisi tam benden yardım isteyecekken arkadaşı onu durdurup “gel ben yaparım öğretmene sorma.” Dedi ve bu durum çok hoşuma gitti. Bağımsız bir şekilde iş yapmanın keyfine varmaya başladılar.

...Sınıf araştırma yaparken bazen sesleri yükseliyor. Bir karmaşa varmış gibi. Ancak yanlarına yaklaşıp yaptıklarına yakından bakınca hepsinin konuları hakkında konuştuklarını gördüm...

1.hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (16.02.2022) öğrenciler bir önceki etkinlikte hazırlayarak araştırmacı öğretmene teslim ettikleri fotoğrafların çıktıları ile panolar hazırlamışlardır. Daha sonra panolarını birleştirerek dönebilen tek bir tanıtım standı haline getirmişlerdir.

Görsel 12. Öğrenciler panolarından stant hazırlıyor

2.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (17.02.2022) öğrenciler hazırladıkları panoları arkadaşlarına sunmuşlardır. Öğrencilerin sunumlar sırasında kendilerine güvenli bir şekilde öğrendikleri bilgileri arkadaşlarına aktardıkları görülmüştür. Öğrenciler sunumlar sırasında devletin kendi hayatlarına da temas eden uygulamalarından bahsederek tecrübeleri ile yeni öğrenmelerini bağdaştırdıkları tespit edilmiştir. Aşağıda dersin bu bölümüne dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar bugün sizden hazırladığınız panoları sunmanızı istiyorum. Aslında tek tek panolarımız vardı ama birleştirmeyi seçmişsiniz çok da güzel olmuş. Hadi bakalım devletin güvenlik yüzü ile başlayalım. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz devletin güvenlik yüzünü çalıştık. Jandarma güçleri varmış. Zaten köyümüzde de görüyoruz onları. Kırsal bölgelerde güvenliği sağlıyorlarmış. Polisler var bir de onlarda şehirlerde güvenlik işlerine bakıyorlar. Bir sorun olduğunda onlara 112 ile ulaşabiliyormuşuz. Bir de ordumuz varmış. Türk ordusu

hem uçakları, helikopterleri hem tankları ve başka araçları varmış ve ülkemizi koruyorlarmış. Hep kadın askerler gördük bilmiyorduk kadın asker olduğunu. (Elif)

-Çok güzel kızım. Biz de fırsat bulursak kadın askerlerimizden birisini davet edelim o zaman bir de onunla konuşun bakalım. Şimdi devletin sağlık yüzünü dinleyelim. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz arkadaşlarımızla devletin sağlık yüzünü araştırdık. Önce sağlık ocaklarını bulduk. Bizde hasta olduğumuzda gidiyoruz kuzey terminalde var sağlık ocağı. Onlar aşı da yapıyorlarmış çocuklara falan. 1. Sınıfta okula gelip bize de aşı yapıyorlar. Bir de büyük hastaneler var. Orada daha çok doktor varmış. Doktorlar başka başka hastalıklara bakıyorlarmış. Bir de haberlerde şey bulduk; şehir hastaneleri yapıyorlarmış. Ambulanslar da var hastaneye götürüyor yaralıları. Bazen bizim köye de ambulans geliyor zaten. Eczanelerde hastaların ilaçlarını alabileceğimiz yerler. Bunları bulduk. (Eda)

-Tamam teşekkürler. Şimdi devletin adalet yüzünü dinleyelim. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz de adalet hakkında araştırma yaptık. Birisi suç işlerse ya da insanlar anlaşmazsa mahkemeler var. Bizim köyde çok zaten mahkemeyi hep duyuyoruz. Mahkemelerde hakimler karar veriyormuş. Ama bir kişinin suçsuz olduğunu anlatması için de avukatlar yardım ediyormuş. Suç işleyen kişiler de hâkim ceza verirse cezaevinde yatıyormuş. Orada da gardiyanlar varmış. Bir de adalet yazınca hep terazi resmi çıkıyor. Bunlar bulduk. (İpek)

-Çok güzel adaletin simgesi terazi eşitliği ve adil olarak karar vermeyi temsil ediyor o yüzden hep karşınıza çıkmıştır çocuklar. Şimdi devletin altyapı yüzünü dinleyelim. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz de devletin altyapı yüzünü araştırdık. Elektrik, su, posta hizmetleri, internet, telefon hep altyapı hizmetiymiş. Yolları da devlet yapıyormuş. Şimdi bizim köyümüzde sokaklar kazılı hep. Doğalgaz geliyor diyorlar. O da altyapı işiymiş. Bu işlerin yapılması ya da tamir edilmesi hep devletin yaptığı şeylermiş. (Fatma)

-Evet çok güzel eğitim yüzünü dinleyelim şimdi. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz devletin eğitim yüzüne baktık. Anasınıfı, ilkokul, ortaokul zaten bizim köyümüzde de var. Lise ve üniversiteler de varmış. Devlet okulları yapıyor, içine ders eşyalarını koyuyormuş. Öğretmenlerde devlet için çalışıyormuş. Tüm çocukların 8. Sınıfa kadar okula gitmesi gerekiyormuş. Biz de bunları bulduk. (Aslı)

-Son olarak devletin maliye yüzünü dinleyelim bakalım çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

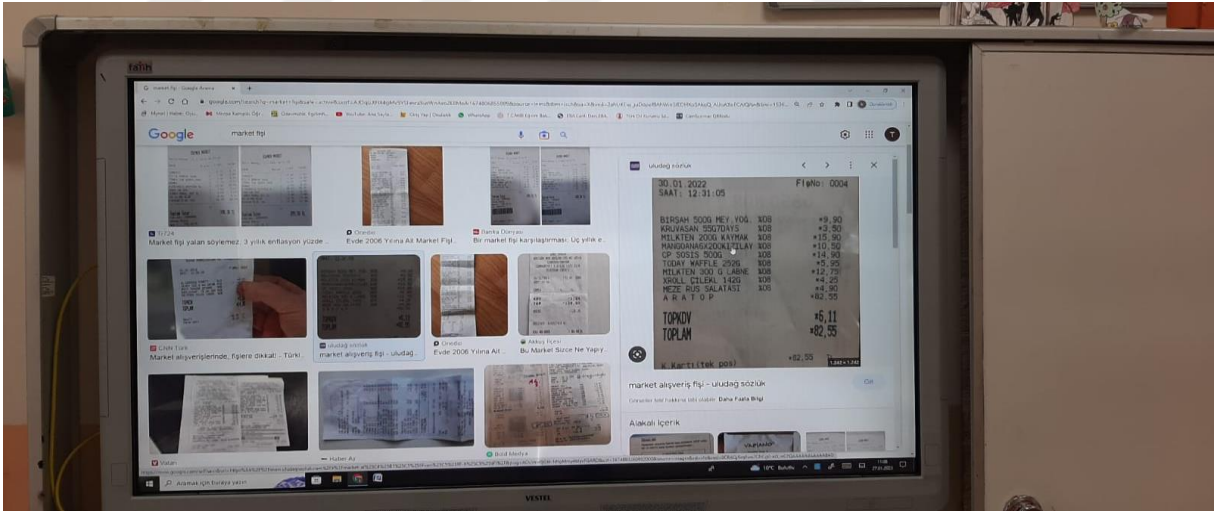
-Öğretmenim devlet bütün işlerini yapmak için vergi topluyormuş. Toplanan paraların lazım yerlere harcanması da maliyenin işiymiş. Vergi vermek iyi bir vatandaşın yapması gereken bir şeymiş. Çünkü her işini onunla yapıyormuş devlet. (Esra)

-Çok güzel çocuklar harikasınız. Panolarla hazırladığınız standınızı sergimiz için saklayalım. (Araştırmacı öğretmen)

Görsel 13. Öğrencilerin hazırladıkları panolar

Sunumların tamamlanmasının ardından araştırmacı öğretmen bir sunumun içeriğinden yola çıkarak vergi konusu ile alakalı bir tartışma başlatmak amacıyla bir alışveriş fişinin görüntüsünü etkileşimli tahtaya yansıtmıştır. Araştırmacı öğretmenin başlattığı tartışma ile öğrenciler verginin ve vergi vermenin gerekliliği hakkında değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Aşağıda bu kısma ait video kaydı dökümü sunulmuştur.

Görsel 14. Öğrencilerle vergi konusu fişler üzerinden tartışılıyor

-Çocuklar ekranda bir market fişi var. Eminim daha önce hepiniz anne babalarınızın elinde gördünüz. (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim ...markete gittiğimizde parayı ödedikten sonra veriyorlar. (Ahmet)

-Sadece o markette değil tabii. Alışveriş yaptığımız her yerde ya bu fişe benzer bir fiş ya da fatura denilen başka bir evrak alabiliriz. Şimdi fişimizi inceleyelim. Alt tarafta toplam yazısının üzerinde KDV yazıyor ne demekti? (Araştırmacı öğretmen)

- (Devletin maliye yüzünü çalışan bir öğrenci) Öğretmenim katma değer vergisi demek. (Yağmur)

-Aferin kızım. Evet bir çeşit vergi yani. Vergi vermekten geliyor çocuklar. Kime veriyoruz peki bu fişte yazan 6 lira 11 kuruşu? (Araştırmacı öğretmen)

-Devlete öğretmenim. (Ali)

-Ama çok az öğretmenim. 6 lira ile ne yapılır ki? (Aslı)

-Evet 6 lira çok az ama bu sadece bir fiş. Düşünsene Türkiye’de kaç tane markette bir günde kaç kişi alışveriş yapıyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Oooo öğretmenim çok. (Hep beraber)

-Evet çocuklar işte o toplanan paraları devlet yılda 1 ya da 2 defa bu marketlerin sahiplerinden alıyor. Peki neler yapıyordu bu paralarla? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim hastaneler, okullar. (Zeynep)

-Öğretmenim köyümüze asfalt atıyorlar. (Nurdan)

-Öğretmenim okullarda ve başka yerlerde çalışanların parasını ödüyorlar. (Yağmur)

-Evet çocuklar hepsi doğru. Peki o zaman bu vergileri ödemek gerekli midir? Yani biz bu vergileri ödemezsek, yani herkes ödememeye çalışırsa, kaçarsa ne olur? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim o zaman devletin parası olmaz. (Zeynep)

-Evet çocuklar siz hatırlamazsınız. Bu okul yapılmadan önce ben bu mahalleye geldiğimde aşağıdaki mahallede 3 odalı bir okul vardı. Sobalıydı. Tuvaletleri binanın dışındaydı. Sonra devlet bu okulu inşa etti. Ortaokul bu köye geldi. Bu işlerin hepsi vergilerle oldu. Yani hepimizin, benim, senin babanın, senin annenin, sizlerin paralarıyla oldu. Çok da güzel oldu. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim o zaman güzel okul isteyen vergisini verecek. (İpek)

-Harikasın oğlum. İyi bir vatandaş, sorumlu bir vatandaş vergisini ödeyecek ki hizmet alabilsin devletten. (Araştırmacı öğretmen)

17.02.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklar devletin yüzleri konulu panolarını sundular. Genelde bu çeşit sunum etkinliklerinde tutuk olurlardı. Ama hem geçen hafta yaptıkları sunum hem de araştırmayı kendi kendilerine yaparak çalışmaları kendilerine güvenlerini artırmış gibi. Sunum için tahtaya heyecanla çıktılar ve öğrendiklerini anlattılar...

... Sadece internetten buldukları bilgileri okumadılar, köyde ya da günlük hayatta etraflarında yaşadıkları olaylar ile bağlantı yaparak anlattılar devletin yüzlerini. Artık daha somut gibi çocukların zihinlerinde devletin kurumları...

... Vergi konusunda yaptığımız tartışma sanki zihinlerinde somutlaştırdı gibi konuyu. Köylerine dökülen asfaltı bile vergiye bağladılar ki sanırım bu verginin gerekliliğini kavradı onlara...

Bugün okulun Bilişim Teknoloji öğretmeninden bir mesaj aldım. Öğrencilerimden birisinin onun dersi için hazırladığı sunumu benimle paylaşmış. Öğretmenlerin

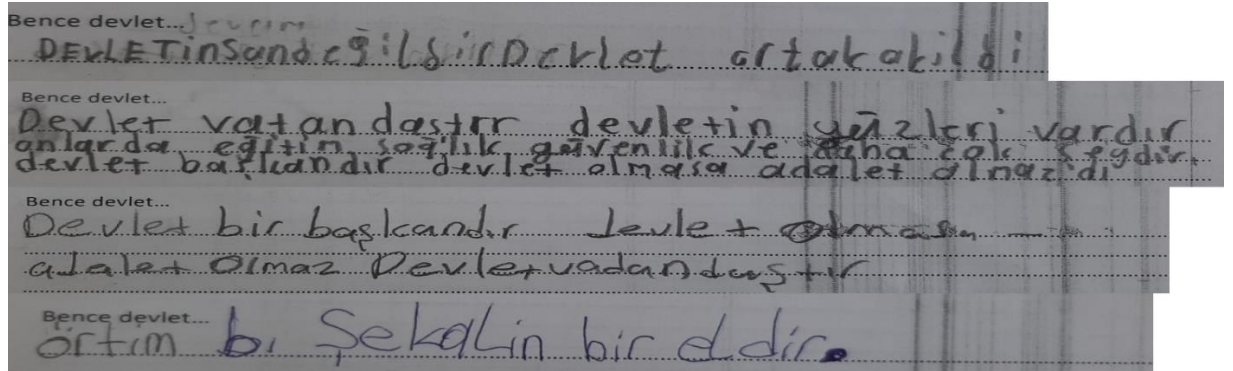
yaptığımız etkinliklerden öğrendiklerini diğer derslerde uygulayabildiklerini görmek çok güzel.

Aşağıda araştırmacı öğretmen ile bilişim-teknoloji öğretmenin mesajlaşmasına dair görüntü sunulmuştur:

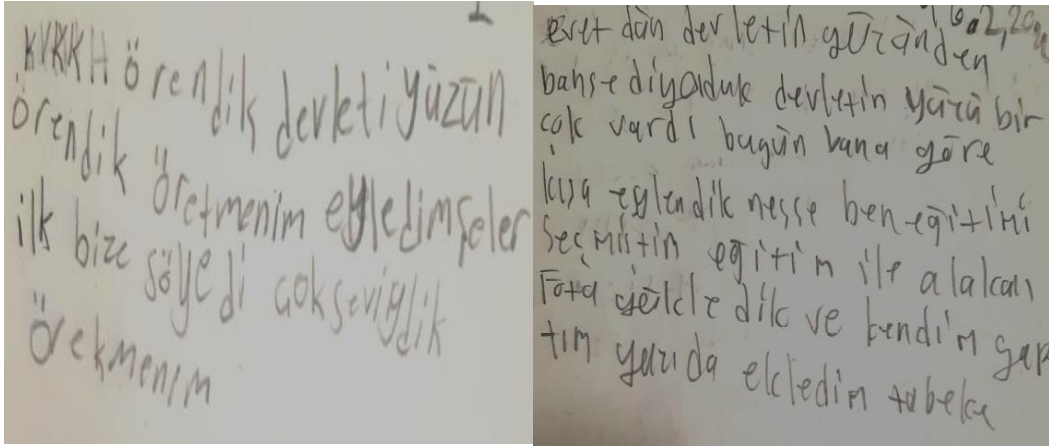

Görsel 15. Etkinliklerin diğer derslere yansımaları

18.02.2022 günü araştırmacı öğretmen hafta boyunca yapılan etkinlikler ile alakalı çalışma kağıtları ile öğrenmeleri değerlendirmiştir. Aşağıda değerlendirme etkinliğinden bazı kısımlar sunulmuştur:

Görsel 16. Öğrencilere göre devletin tanımı

Görsel 20. Öğrenci günlüklerinden örnekler

4.2.2.1. İkinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

“Devletin Yüzleri” otantik etkinliğine dair eylem planı uygulanırken tespit edilen ilk sorun etkinlikler için sınıfa getirilen bilgisayarların yetersiz oluşudur. Araştırma faaliyetleri sırasında bilgisayarı kullanmak isteyen öğrencilerin aralarında tartışmalar yaşanmıştır. Bu sorunun çözümü adına araştırmacı öğretmen okul idaresi ile görüşmüş, arızalı olan bir bilgisayarı tamir ettirerek kullanıma sunmuştur. Aynı zamanda yine araştırmacı tarafından geçici olarak temin edilen bir bilgisayar ile bu sorun hafifletilmiştir.

İkinci eylem planının uygulanması esnasında karşılaşılan bir diğer sorun öğrencilerden bazılarının, araştırmacı diğer öğrencilerle çalışırken bilgisayardan sosyal medya sitelerine girerek dikkat kaybı yaşamalarıdır. Bu sorunun çözümü için araştırmacı öğretmen öğrencilerin tümü için genel araştırma konuları vermek yerine bazen tek bazen ikili gruplar halinde özel araştırma konuları verme yoluna gitmiştir.

Araştırma sırasında zaman zaman öğrencilerin buldukları fotoğraf, video gibi içerikleri göstermek için sınıf içinde dolaşmışlar bu durum karışıklığa neden olmuştur. Bu sorunun çözümü için araştırmacı, izin alarak tüm sınıfa ilginç buldukları bilgi ya da görseli paylaşımları için öğrencileri yönlendirmiştir. Bu durum sınıftaki karmaşayı azaltırken aynı

zamanda öğrencilerin topluluk önünde konuşma konusunda kendilerine güvenlerinin artmasına da katkı sağlamıştır.

Araştırmanın sunum yapma etkinliği sırasında bazı öğrenciler oldukça istekli iken bazıları ise çekingen davranmışlardır. Bu öğrencilere etkinlikler sırasında yaptıkları işler hakkında sıklıkla konuşma fırsatı sunularak katılımlarının arttırılmasına çalışılmıştır.

4.2.3. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” adlı otantik öğrenme çalışmasının ilk etkinliği 07.03.2022 tarihinde yapılmıştır. Bu etkinlik çerçevesinde “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik öğrenme durumunun başlangıç etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler Proje örnekleri inceleme, proje için durum tespiti raporu hazırlama, proje uygulamaları planlama etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Hayvan dostlarımız nasıllar?” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 16

“Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin	Araştırma, çevre okuryazarlığı, gözlem, dijital okuryazarlık, kanıt kullanma, Girişimcilik, Yaratıcılık, Problem çözme.	
Vatandaşlık Becerileri		
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.	
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar. SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.
	Yan Kazanım	Türkçe: Türkçe: T.5.4.6. Bir işin işlem basamaklarını yazar. T.5.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar Görsel Sanatlar: G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.

Tarih	07.03.2022-11.03.2022
Materyaller	İnternet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta, çalışma kağıtları
Etkinlikler	Bir konu ile ilgili internetten araştırma yapma, rapor hazırlama, proje planı yapma.
İyileştirme- geliştirme faaliyetleri	• Araştırma için kullanılan bilgisayar sayısının artırılması • Öğrencilerin tek ya da ikili gruplar halinde özel bir konuyu araştırmak için yönlendirilmesi • Araştırmalar sırasında ilginç bulunan fotoğraf, video gibi içeriklerin tüm sınıfla paylaşılması için öğrencilere fırsat tanınması. • Çekingen öğrencilere sıklıkla konuşma imkânı verilmesi.

Otantik öğrenme etkinlikleri 07.03.2022-11.03.2022 tarihleri arasında öğrencilerin okul dersleri bittikten sonra günde bir saat olmak üzere Tablo 15'teki çerçeve planında belirtildiği şekilde gerçekleştirilmiştir. 07.03.2022 tarihinde otantik bağlamın kurulması ve öğrencilerin dikkatlerinin çekilebilmesi için aşağıda yer alan genel ağ haberi etkileşimli tahtaya yansıtılarak derse giriş yapılmıştır.

Beykoz öğrencilerinden örnek olacak proje

Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu öğrencileri, tasarladıkları takvimleri satarak elde ettikleri gelirle sokak hayvanlarına destek olacak.

5.01.2022 09:00:00

Beykoz Anadolu Hisarı Ortaokulu öğrencileri, tasarladıkları takvimleri satarak elde ettikleri gelirle sokak hayvanlarına destek olacak.

Görsel 21. Derste incelenen internet haberi içeriğinden bir görsel

Öğrencilerin haberde geçen öğrencilerin faaliyetleri hakkında tartışarak, kendilerinin de benzer durumlarda neler yapabileceği üzerine düşünceleri ve gerçek hayat problemini fark

etmeleri amaçlanmıştır. Aşağıda dersin bu bölümünde otantik bağlamın oluşturma sürecinde geçen konuşmalardan bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar haberde ne görüyorsunuz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim öğrenciler takvim yapmışlar, sonra satmışlar? (İrem)

-Peki kazandıkları parayı ne yapacaklarmış? (Araştırmacı öğretmen)

-Sokak hayvanlarına bir şeyler alacaklarmış öğretmenim. (Aslı)

-Evet çocuklar bu çocuklar mahallelerindeki hayvanlara destek olmak için bir işe girişmişler. Bu şekilde hayvanlar için ya da başka bir sorun için faaliyet gösteren insanlar bir araya gelip yaptıkları faaliyetlere proje denir. Proje bir sorunu çözmek ya insanların ya da kurumların daha iyi hale gelmesi için bir işe girişmektir. Yani sadece hayvanlar için olmak zorunda değil şimdi başka bir örneğe bakalım: (Araştırmacı öğretmen)

Görsel 22. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

Araştırmacı öğretmen, bu aşamada öğrencilerin otantik öğrenme bağlamını fark etmelerini sağlamak için, onların sınıflarında devam eden bir proje ile konuyu ilişkilendirmiştir. Öğrencilerin *proje* konusunu daha kapsamlı şekilde düşünebilmeleri için, öğrencilere sorular sormuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Öğretmenim bizim sınıfımızda da var masanın üstünde duruyor o kumbaradan. (İpek)

-Evet çocuklar birkaç yıldır okullarda devam ediyor bu proje. Peki amacı ne? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz 4. Sınıftayken de vardı. Harçlıklarımızdan birazını bu kutuya atıyorduk. Onlarda annesi babası olmayan çocuklara veriyordu paraları. (Esra)

-Evet çocuklar. Yetim babasını kaybeden çocuklar için kullanılan bir ifade. Yetim çocukların hayatlarını iyileştirmek, okula devam edebilmelerini sağlamak amacıyla siz çocukların katkı sağlaması için yapılan bir proje "İyilikte Yarışan Sınıflar." Bu

durumda görüyorsunuz ki projeler hem insanlar hem de hayvanlar için olabilir. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz köyümüzdeki hayvanlar için yapacaktık değil mi? (Ahmet)

-Evet kızım. Ancak önce sizden bir isteğim var. Proje yapmak için önce durumu ortaya koymamız lazım. Bu iş projenin başlangıcıdır. Yani hayvanlar ne durumda önce onu belirleyelim. Sorunları tespit etme işini size veriyorum. Size dağıtacağım kağıtları köyümüzde gözlemler yaparak doldurmanızı istiyorum. Bir de eğer yapabilirseniz hayvanların durumlarını gösteren fotoğraflar çekin büyüklerinizin telefonları ile ve bana gönderin olur mu?

-Öğretmenim hemen yapalım, çok güzel. (Ece)

-Tamam bugün başlayalım hemen. Çarşamba günü durumu değerlendirmek için toplanırız. (Araştırmacı öğretmen)

Etkinliklerin ilk günü hakkında araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşünceler aşağıda sunulmuştur:

Bu hafta etkinliğimiz için önce çocuklarla proje örneklerini inceledik. Haberdeki öğrencilerin yaptıkları üzerine konuştuk...

...Proje etkinliğinin sadece hayvanlar ile alakalı olmadığını. Hayatın başka alanlarında da sorunların çözümü ya da iyileştirmeler yapmak için proje yapılabileceğini vurgulamak için okullarda MEB onayıyla devam eden "İyilikte Yarışan Sınıflar." Projesini hatırlattım...

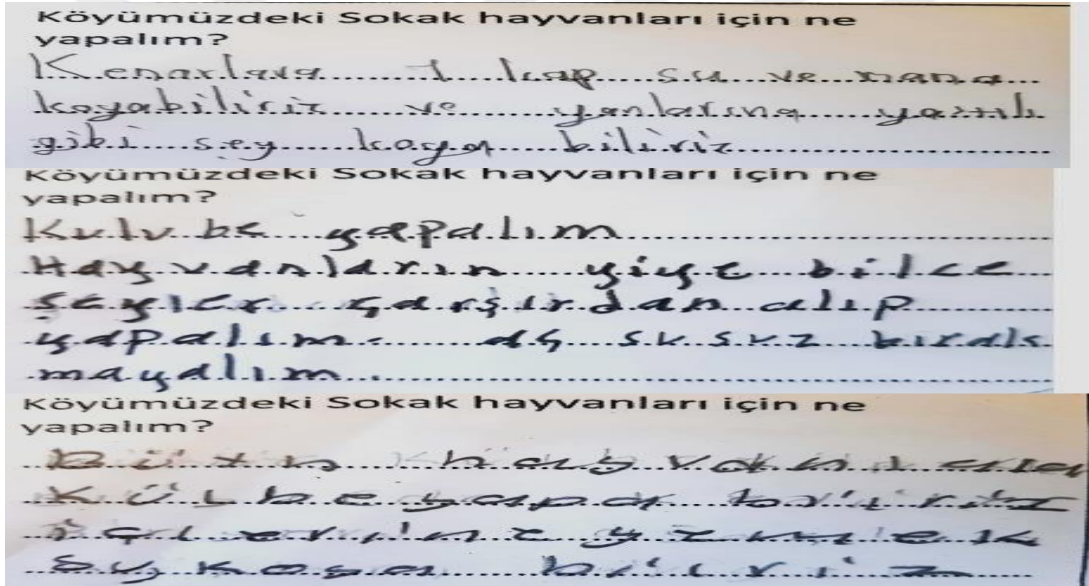
...Çocuklar özellikle fotoğraf çekme fikrinden çok hoşlandı...

2.hafta etkinliklerinin ikinci gününde (09.03.2022) öğrencilerin gözlem notları ve araştırmacıya gönderdikleri fotoğraflar üzerinden durum tespitleri yapılarak sorunların listelenmiştir. Aşağıda öğrencilerin gözlem notlarından bazıları sunulmuştur:

Görsel 23. Öğrencilerin gözlem notları

Öğrencilerle beraber durum tespiti yapıldıktan sonra araştırmacı projenin planlanması için öğrencilere aşağıda örnekleri sunulan çalışma kağıtlarını dağıtmıştır. Bu çalışma kağıtları ile öğrencilerle birlikte yapılacak etkinlikler belirlenmiş, bu etkinliklerin yapılması için gerekli olan malzemelerin listelenmesi yapılmıştır. Öğrencilerle durum tespiti yapıldıktan sonra araştırmacı öğretmen projenin planlanması için öğrencilere aşağıda örnekleri sunulan çalışma kağıtlarını dağıtmıştır. Bu çalışma kağıtları ile öğrencilerle birlikte yapılacak etkinlikler belirlenmiş, bu etkinliklerin yapılması için gerekli olan malzemelerin listelenmesi yapılmıştır. Bir sonraki aşamada malzemelerin satın alınması için yapılabilecek etkinlikler belirlenmiştir. Aşağıda öğrencilerle yapılan bu etkinlikten bazı öğrenci ürünleri sunulmuştur:

Görsel 24. Öğrencilerin hayvanlar için yapmak istedikleri

-Kulübe yapmamız, bir sorun için ufak bir katkı sağlamak demek. Siz belki daha iyilerinin yapılması için örnek olacaksınız. Başka öğrenciler ya da büyükler de benzer şeyler yapmayı düşünmeye başlasalar bile bizim olumlu bir iş yaptığımız ortaya çıkmış olur. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim sergi de yapacağız o zaman da görür herkes. (Yağmur)

-Evet sergimiz hem bizim yaptıklarımızı göstermemiz için hem de böyle şeylerin yapılabileceğini diğer çocuklara ve büyüklere gösterebilmemiz için iyi olacak çocuklar... (Araştırmacı öğretmen)

Neler Yapabiliriz	Nege ihtiyacımız var?	Nasıl temin edeceğiz?	Ne yapmak istiyoruz?
Kulübe Kıyafetlerden yumuşak şer Yastık Yıkıya biliniz Mama makinesi	Para Yardımcı edecek insanlar Aletler Boya	Kermes İnsanlara duyurulur	Hayvanların rahat etmesi
Karar: 1. Kendimiz ürün yapıp satacağız 2. Hayvanları görmeye barınağa gideceğiz 3. Bir kaç tane kulübe yapacağız 4. Sergi yapıp yaptıklarımızı herkese göstereceğiz			

Görsel 26. Proje için yapılan tartışma sırasında alınan notlar ve kararlar.

09.03.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocukların getirdikleri gözlem kağıtlarını okuyarak işe başladık. Gerçekten güzel çalışmışlar. Hayvanların durumlarını, yaşadıkları yerleri ve insanların onlara nasıl davrandığını notlarına yazmışlar...

...Çocuklar çektikleri fotoğrafları beğenmediler. Çok net değilmiş. Tekrar çekelim dediler. Bende bir uzmandan yardım almayı teklif ettim. Cuma günü çocuklarla uzmana ulaşmak için bir araştırma yapacağız internetten...

... Hayvanlar için kulübe yapmaya, yem almaya ve hayvanların fotoğraflarını çekerek sergimize koymaya karar verdik. Tabii bu işler için nasıl para kazanacağımızı da konuştuk. Daha önce okulda yerli malı haftası etkinlikleri olduğunda hazırlanan yemeklerden yola çıkarak kermes fikrini belirledik. Ancak bu sefer annelerinin değil kendilerinin yapması gerektiğini söyledim. Kızlar bu fikre bayıldılar. Erkekler biraz temkinli. Bir öğrencimin akrabası ...Meslek lisesine devam ediyormuş. Onun anlattıkları arkadaşlarının hoşuna gitti. Meslek lisesi ile irtibata geçeceğiz.

Öğrencilerin mahallede gözlem yaparken çektiği bazı fotoğraflar bir sonraki otantik etkinliğin bağlamını oluşturmuştur. Aşağıda dersin bu kısmına ait video dökümü sunulmuştur:

Görsel 27. Öğrencilerin mahallede çektiği hayvan fotoğraflarından bazıları

- Öğretmenim biz bu fotoğrafları çektik ama hiç net değil bu fotoğraflar? (Elif)
- Ne yapalım peki ne dersiniz? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim bir daha mı çeksek? (Zeynep)
- Tekrar aynı telefonlarla aynı kişi çekecekse ne değişir çocuklar? Yine aynı olur fotoğraflar. Bir uzmandan yardım istesek nasıl olur? (Araştırmacı öğretmen)
- Fotoğrafçıya mı gideceğiz öğretmenim. Düğünlerde çekiyorlar ya gelinle damadı? (Fatma)
- Düğün fotoğrafçısı değil de daha çok fotoğraf uzmanı gibi diyelim. Cuma günü bu işe bakalım beraber ne yapabiliriz diye çocuklar... (Araştırmacı öğretmen)

3.hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (11.02.2022) öğrenciler ile fotoğrafçılık konusunda bir uzmana ulaşmak amacıyla internetten araştırma yapılmıştır. Aşağıda bu araştırma sırasında alınan video kaydının dökümü sunulmuştur:

- Çocuklar bugün fotoğrafçılık konusunda yardım alabileceğimiz bir uzmana ulaşabilmek için internetten araştırma yapacağız. Hadi bakalım bilgisayar başına. (Araştırmacı öğretmen)
- Tamam öğretmenim. (Hep beraber)
- (Bir süre sonra)
- Öğretmenim biz “fotoğrafçılık Sakarya” yazdık ama hep düğün fotoğrafçısı çıktı. (İrem)
- Evet öğretmenim hep gelin, damat fotoğrafı var. (Ahmet)

Bu noktada araştırmacı öğrencilerin araştırmalarını fotoğrafçılık hakkında çalışan kulüplere yönlendirebilmek için açıklamalarda bulunmuştur.

-Çocuklar düğün fotoğrafı çekerek para kazanan birçok kişi var biliyorsunuz. Araştırmamızı daha net ifadelerle yapmalıyız. Okullar uzun süre kapalı olduğu için pek yapamadık ama okulumuzda da sosyal kulüpler vardı eskiden duyan var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Hayır öğretmenim. (Birçok öğrenci aynı anda.)

- Tamam o zaman şöyle açıklayayım. Bir iş hakkında mesela bir iş ya da bir sanat kolu da olabilir mesela resim, müzik ya da fotoğrafçılık da olabilir, meraklı olan insanların bir araya gelip çalışmalar yaptığı gruplar var. Biz bu gruplara kulüp diyoruz. Bu konuda Sakarya'da faaliyet gösteren kulüpler olabilir. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim Sakaryaspor var o da kulüp değil mi? (Ali)

-Evet oğlum Sakaryaspor bir futbol kulübü. Futbol oynayan ve futbolu sevenlerin bir arada olduğu bir kulüp. Bende diyorum ki acaba Sakarya'da fotoğrafçılık hakkında bir kulüp var mı oraya bakalım. (Araştırmacı öğretmen)

Öğrencilerin araştırmaları sonucunda bir internet sitesinde Sakarya Üniversitesinde bir fotoğrafçılık kulübü bulunduğunu öğrenmişlerdir.

Görsel 28. Öğrencilerin bulduğu fotoğrafçılık kulübünün internet sitesi

- Öğretmenim biz bir kulüp bulduk. Sakarya Üniversitesinin Fotoğrafçılık kulübü varmış. (Aslı)

-Evet çocuklar üniversitelerde bu tür kulüpler olur genelde. Hatta üniversitelerde Fotoğrafçılık hakkında eğitim alınan bölümler de vardır. (Araştırmacı öğretmen)

-Aaa öğretmenim fotoğrafçılık üniversitesi mi var? (Fatma)

-Üniversitede bir bölüm diyelim ona kızım. Fotoğrafçılık konusunda eğitim veren Uzmanların olduğu bölümler var. Bakalım mı Sakarya Üniversitesinde kimler çalışıyormuş diye? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim hadi bakalım. (Hep beraber)

Araştırmacı öğrencilere Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı bölümüne ait akademik kadronun yer aldığı internet sitesini açmıştır. Aşağıda dersin bu bölümünde sınıfta geçen diyaloglar sunulmuştur:

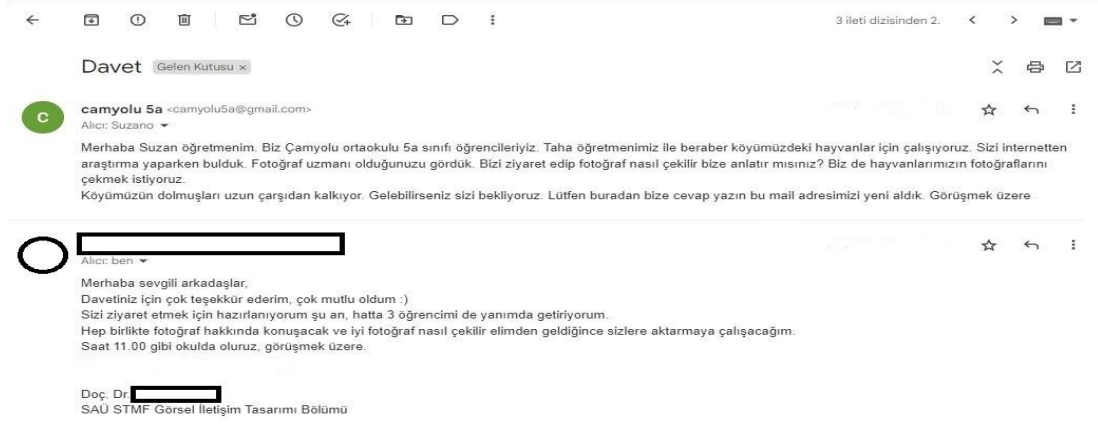
- Öğretmenim bu kişiler fotoğraf mı çekiyor? (Esra)
- Evet çocuklar hem çekiyor hem de bu alanda uzmanlar, öğrencilere fotoğrafçılık eğitimleri veriyorlar. Ne dersiniz uzmanlardan birisini davet edelim mi? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim arayacak mıyız? (Aslı)
- Öğretmenim gelmez ki. (Yağmur)
- Evet öğretmenim burası ... (İbrahim)
- Neden gelmesin çocuklar? Biz davet edelim, şansımızı deneyelim. Ben gidip konuşurum kendisiyle sonra kabul ederse. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim telefonla mı arayacaksınız? (Aslı)
- Hayır ben değil önce siz davet edeceksiniz çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ama nasıl? (Naz)
- Bakın çocuklar hocaların, biz üniversitedeki öğretmenlere hoca diyoruz, fotoğraflarının altında bir işaret var “@” bu işaretim “et” olarak okunuyor o bir adres. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ben biliyorum e-posta adresi deniyor ona. (Aslı)
- Evet kızım. Elektronik posta da deniliyor. Şimdi sınıfımıza bir e-posta adresi alalım beraber sonra hocalardan birisine elektronik posta atalım, davet edelim. (Araştırmacı öğretmen)

Etkinliğin bu noktasında öğrencilerle beraber bir e-posta adresi alınarak Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümünden bir öğretim üyesi okula davet edilmiştir.

Görsel 29. Öğrencilerle elektronik posta iletisi gönderiyor

Öğrencilerin gönderdiği elektronik posta sonrasında araştırmacı öğretmen öğretim üyesi ile görüşmeye de gitmiş, etkinliğin zamanı belirlenmiştir. Aşağıda öğrencilerin e postası ve öğretim üyesinin cevabı sunulmuştur:

Görsel 30. Öğrencilerle uzman katılımcının e-posta görüşmeleri

Öğrencilerle fotoğrafçılık konusundaki e-posta gönderme etkinliği gerçekleştirildikten sonra kermeste satılacak ürünlerin öğrenciler tarafından bir uzman desteğiyle yapılabilmesi için bir meslek ile iletişime geçmek istenmiş ancak mutfak bölüm şefinin e-posta adresi internet sitesinden bulunamadığından araştırmacı meslek lisesine giderek yetkililerle doğrudan iletişime girerek etkinlik için takvim oluşturmuştur.

11.03.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

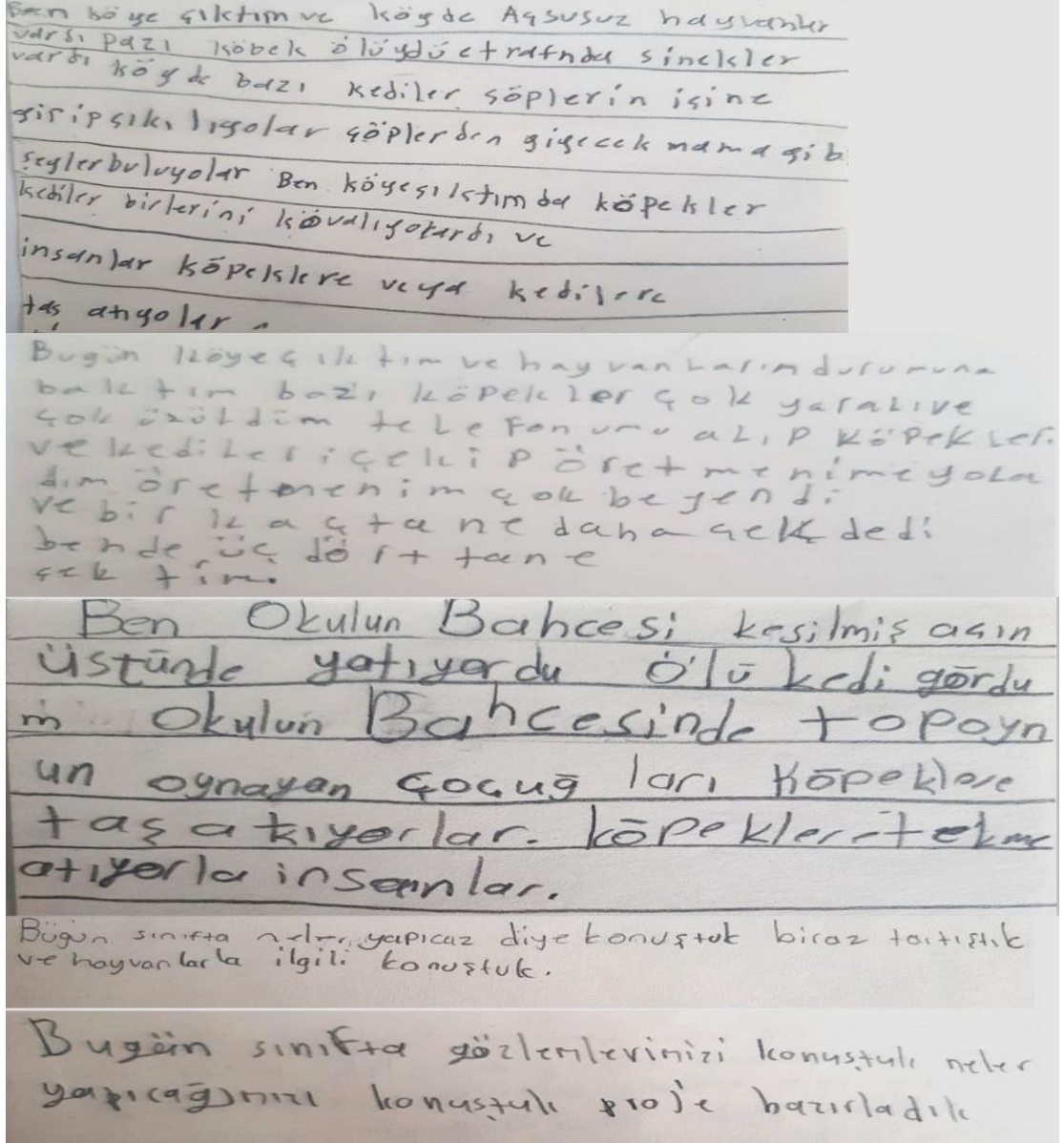
Bugün çocuklarla fotoğrafçılık etkinliğimiz için davet edeceğimiz uzmanı internetten aradık. Fotoğrafçılık kulüpleri hakkında araştırma yaparken karşımıza Sakarya Üniversitesi fotoğrafçılık kulübü çıktı. Üniversitede bu alanda eğitim verildiğinden çocuklara bahsettim. Daha sonra görsel iletişim tasarımı bölümünden Suzan hanıma bir e-posta gönderdik...

...E posta adresi alıp e-postayı gönderdik hep beraber. Bu şekilde iletişim sağlama fikri biraz onları şaşırtsa da diğer online iletişim kanallarından örnek vererek nasıl bir iş olduğunu anlattım. Çok eğlendiler. E-postalarına hemen cevap geleceğini bekliyorlardı ama hocanın okuyacağını, benim de kendisine ulaşıp yaptıklarımızı anlatacağımı anlatarak cevabın bir süre sonra gelebileceğini söyledim.

...Okul dışından gelecek kişiler onları çok heyecanlandırdı. Merakla bekliyorlar, çok heyecanlılar.

... Mutfak etkinliği için ...Meslek lisesine ben gideceğim. Umarım programları uygundur...

Öğrenciler bu derse yönelik düşüncelerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler.

Görsel 31. Öğrenci günlüklerinden örnekleri

4.2.3.1. Üçüncü eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

“Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planı uygulanırken öğrencilerin köyü dolaşarak anne ve babalarından ya da büyük kardeşlerinden cep telefonlarını ödünç alarak fotoğraf çekmeleri istenmiştir. Ancak öğrencilerden üçü bu etkinliği yapabilmiştir. Öğrencilere bu durumun nedeni sorulduğunda büyüklerinin cep telefonlarını kendilerine vermediklerini söylemişlerdir. Velilerin öğrencilere uygulamalar sırasında destek olmaması öğrencilerin büyük çoğunluğunun etkinliğe katılamamasına neden olmuştur. Her ne kadar fotoğraf çekemeyen öğrenciler tuttıkları saha notlarıyla etkinliğe katılım sağlasalar da velilerle tekrar görüşülerek kendilerinden destek istenmiş bu şekilde daha sonraki uygulamalar için sorun çözülmeye çalışılmıştır.

Eylem planının proje planlanması kısmında öğrencilerin uygulamaya dair yaptıkları bazı değerlendirmeler öğrencilerin etkinlikler ile etkin vatandaşlığı bağdaştırmakta zorlandığına işaret etmektedir. Bu sorunun çözümü adına uygulanan eylem sırasında ve daha sonra uygulanan eylem planları sırasında yapılan etkinlikler ile etkin vatandaşlığın ilişkisine dair net açıklamaların yapılarak bu sorunun çözülmesine çalışılmıştır.

Eylem planı uygulaması sırasında oluşan otantik bağlam sonucunda daha sonra okula uzmanların gelmesine yönelik konuşmalar esnasında öğrencilerin dışarıdan uzmanların köye kendileri için gelmeyeceği düşüncesine sahip oldukları görülmüştür. Bu sorunun çözümü adına otantik öğrenme esnasında uzman katılımcılar ile yapılacak faaliyetlerin mümkün olduğunca artırılarak bu sorunun çözülmesine çalışılmıştır.

4.2.4. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Fotoğraf Çekiyoruz” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 14.03.2022 ve 17.03.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler fotoğraf hakkında uzmandan teorik sunum dinleme, uzmanlar tarafından yapılandırılmış destek ile fotoğraf çekme ve çekilen

fotoğrafların değerlendirilerek sergi için seçim yapma etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 17

“Fotoğraf Çekiyoruz” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin	Çevre okuryazarlığı, gözlem, iletişim, sosyal katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi
Vatandaşlık Becerileri	
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, çoklu bakış açısı ve roller, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Kazanım Sosyal Bilgiler: SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır. Yan Kazanım Türkçe: T.5.1.6. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. T.5.1.11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. T.5.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. Görsel Sanatlar G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır.
Tarih	14.03.2022-17.03.2022
Materyaller	Fotoğraf makinesi, internet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta.
Etkinlikler	Uzmanın fotoğraf çekme ile ilgili sunumunu dinleme, fotoğraf çekme etkinliği. Sergi için fotoğraf seçme etkinliği
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	• Velilerle tekrar görüşülerek etkinlikler sırasında destek sağlanması • Öğrenciler ile her eylemden önce ve eylem sırasında otantik öğrenme etkinliği ile etkin vatandaşlık arasında ilişkiyi ortaya koyacak tartışmalar yürütülmesi. • Uzman katılımının sağlanması ile öğrencilerin öz değer verme durumlarının iyileştirilmesi

Öğrencilerin e- posta yoluyla ulaşarak uzmanlığı için destek istediği öğretim üyesi ile araştırmacı da üniversiteye giderek görüşmüş, çalışmanın kapsamı, amacı, kendisinden beklenenler aktarılmıştır. Uzman ile etkinliğin organizasyonu hakkında yapılan değerlendirmenin ardından etkinlik tarihi belirlenmiştir. Uzman katılımcı atölyesindeki 4 görsel iletişim tasarımı bölümü öğrencisi ile etkinlikler için okula gelmiştir. Uzman katılımcı fotoğrafçılık hakkında bir sunum yaparak etkinlikleri başlatmıştır.

Görsel 32. Uzman katılımcı fotoğrafçılık hakkında öğrencilere sunum yapıyor

Aşağıda dersin bu bölümünde geçen konuşmalardan bir kısım sunulmuştur:

- Çocuklar sizce fotoğraf nedir? (Uzman katılımcı)
- Öğretmenim telefonlarla çekiyoruz. (Elif)
- Video da çekiliyor. (Zeynep)
- Evet çocuklar özellikle cep telefonları ile artık herke fotoğraf çekiyor. Ama fotoğraf aslında nedir? (Uzman katılımcı)
- Öğretmenim resim gibi ama makine yapıyor, telefon. (Eda)
- Çok güzel. Aslında fotoğrafın tanımına yaklaştın. Fotoğraf Yunanca Photos (ışık) ve Graphos (yazmak) kelimelerinin birleşimiyle oluşmuş yani, ışıkla yazı yazmak. (Uzman katılımcı)
- Aaaa ne güzel. (Hep beraber)

Uzman katılımcı bu noktadan sonra; doğru fotoğraf çekimi için nelerin gerektiği üzerinde durmuştur. Aşağıda dersin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

- Çocuklar iyi bir fotoğraf için neler gerekir? (Uzman katılımcı)
- Öğretmenim iyi bir fotoğraf makinesi gerekir. (Ahmet)
- Doğru. İyi bir makine önemli bir öğe ancak bunun yanında fotoğraf makinesinde kullanılan birazdan çekimlerimizde sizin de kullanacağınız objektif, diyafram, pozlama için gerekli yan ekipmanlar da lazım. Bunların yanında doğru ışığı bulmak önemli. Bir de tabii en önemlisi belki de iyi bir konu lazım yani kompozisyon. (Uzman katılımcı)
- Türkçe dersinde yazı yazıyorduk öğretmenim. Fotoğrafta da mı kompozisyon var. (İrem)

-Evet çocuklar Türkçe dersinde öğretmeniniz size bir konu hakkında metin yazma çalışması yapıyordu. Suzan öğretmeniniz de fotoğraf çekmeden önce bir konu belirlemenin ve o konu hakkında çalışmanın öneminden bahsediyor. (Araştırmacı öğretmen)

-Çocuklar siz bana mail gönderdiğinizde sokak hayvanları ile alakalı çalıştığınızdan bahsetmiştiniz. Bugün fotoğraf çekerken ana konumuz hayvanlar olacak sanırım. (Uzman katılımcı)

-Evet öğretmenim güzel fotoğraflar çekip sergi yapacağız. (Elif)

-Tamam çocuklar birkaç konumuz daha var daha sonra dışarıda çalışacağız. (Uzman katılımcı)

Bu noktada dikkat çeken durum uzman katılımcının sunumu sırasında kullandığı teknik kelimeler ile sunumun genelinde öğrencilerin seviyesinin üzerindeki anlatımların öğrencilerin dikkatini azalttığıının tespit edilmesidir. Bundan dolayı uzman katılımcı sunumun son kısmını yapmak yerine sınıf dışında uygulamalara başlamayı tercih etmiştir.

Uygulama kısmında öğrencilerin dikkatleri en üst düzeye çıkmıştır. Uzman katılımcının fotoğraf çekimine dair teknik uygulamaları fotoğraf çekilirken aktarması öğrencilerin bu konudaki öğrenmelerini desteklemiştir. Aşağıdaki uygulamalar sırasında çekilmiş fotoğraflar ile gerçekleşen kimi diyaloglar aktarılmıştır.

Görsel 33. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor-a

-Şimdi burada karşıdaki kişinin net olması, fotoğrafın merkezine gelmesini istiyoruz. Onun için bu tuşla kişiyi netleştirip, onu merkeze alıyoruz. Objektifi aşağıdan kavrayıp doğru konumda tutuyoruz... (Uzman katılımcı)

Görsel 34. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor-b

-Öğretmenim bu çiçeğin fotoğrafını çekmek istiyorum. (Elif)

-Tamam. Bu baş parmağının altındaki düğmeyi kullanarak odaklanacağız. (Uzman katılımcı)

Görsel 35. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor-c

-Şimdi burada sol taraftan gelen ışık ile çiçeklerin fotoğrafı ile çekelim. Çiçekleri odağa almaya çalışalım. (Uzman katılımcı)

-Tamam öğretmenim. (Naz)

Görsel 36. Fotoğrafçılık etkinliği sırasında öğrenciler ve uzman katılımcı birlikte çalışıyor-d

-Burada portre fotoğrafı çekiyoruz. Karşıysından çekek yerine aşağıdan çekerek portresini çektiğimiz kişiyi kompozisyonda daha güçlü bir şekilde ifade edebiliriz. Şimdi biraz çömel bakalım dizlerinin üstüne. (Uzman katılımcı)

-Tamam Öğretmenim böyle mi? (Esra)

-Evet bu açı iyi. Hadi bakalım çek. (Uzman katılımcı)

Görsel 37. Etkinlik sonunda öğrenciler ve uzman katılımcılar bir aradalar

Uygulamalar sırasında uzman ve öğrencileri ile otantik öğrenme uygulamasına katılan öğrenciler mahalle içinde fotoğraflar çekmişlerdir. Uzman katılımıyla yapılan fotoğraf çekme etkinliği böylece mahallede yaşayan diğer insanların ilgisini çekmiştir. Uygulamalar böylece okul dışına taşarak mahallede de ilgi ile karşılanmış, uzmana ve öğrencilere soru sorarak merak eden insanların varlığı boyunca fotoğraf makinası takarak dolaşıp fotoğraflar çeken öğrencileri daha da motive etmiştir.

Görsel 38. Etkinliğin mahallede karşılaştığı yoğun ilgiyle karşılanıyor

Mahalle içinde çekimler gerçekleştikten sonra uzman katılımcı ile araştırmacı arasında geçen diyalog öğrencilerin öğrendiklerini hızlı bir şekilde uygulamaya başladığını göstermektedir.

-Hocam bak okul bahçesinden çıkarken çocuklara insanların fotoğraflarını çekmeden mutlaka izin almalısınız demiştim. (Uzman katılımcı)

-Evet hocam, dinlediler mi sizi? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet harikalar. Son oturduğumuz yerde, hani soluklandık ya biraz. Teyzenin yanına yaklaşıp ‘‘Teyze Suzan Hoca ile fotoğrafınızı çekebilir miyiz?’’ diye soruyorlardı. Aferin çocuklara çok hızlı öğreniyorlar... (Uzman katılımcı)

14.03.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün uzman katılımlı ilk etkinliğimizi yaptık. Öncelikle sınıfta bir sunum yapıldı. Çocuklar ile fotoğrafın ne olduğu, iyi bir fotoğraf çekilmesi için gerekenler ve

fotoğrafın özellikleri gibi konular üzerinde durdu uzmanımız. Bazı teknik terimler çocukları zaman zaman zorladı. Sunumun sonuna doğru öğrenciler biraz sıkıldı. Uzmanımız bazı slaytları atlayarak sunumunu bitirdi ve okul bahçesine çıkarak etkinliğin uygulamalı kısmı başlattı. Etkinliğin uygulamalı kısmı gerçekten harikaydı. Çocuklar uzmanların etrafında kümelenerek fotoğraf çekmek için birbirleriyle yarıştılar adeta. Uzmanımız ve öğrencileri tek tek tüm öğrencilerin fotoğraf makinalarını kullanmalarına refakat ettiler. Bazı teknik detayları fotoğraf çekerken anlattılar. Çocukların yüzü sürekli gülüyordu. Çok mutlulardı. Daha sonra köyün içinde dolaşarak hayvanların, evlerin, bitkilerin ve insanların fotoğraflarını çekmeye başladılar. Uzmanımız çocuklara bir insanın fotoğrafını çekmeden mutlaka izin almaları gerektiğini söyledi. Biraz sonra öğrencilerimin hem insanları çekerken hem de insanların evlerini çekerken köylülerden izin aldıklarını gördüm. Mahale meydanında bir şenlik ortamı oluştu sanki. Herkes poz vermeye beni de çeker misin demeye başladı. Çocuklar profesyonel bir fotoğrafçı edasıyla çekimler yaptılar. Gerçekten unutulmaz bir gün oldu öğrencilerim için...

4.hafta etkinliklerinin ikinci gününde (17.03.2022) araştırmacı öğretmen ve öğrenciler fotoğraf çekme uygulamasının değerlendirilmesi ve sergi için fotoğraf seçme etkinliği yapmışlardır. Aşağıda değerlendirme etkinliğinden bazı kısımlar sunulmuştur:

Fotoğrafçılık etkinliğimizi çok sevdim. Yağmur hoca bana fotoğraf makinesini verince çok değişik hissettim. Baya bir düğme vardı hangi düğmeye basarsam karartırdım id köyü gezdik insanların fotoğrafını çektik. Taha öğretmeninim olmasaydı yapmazdık. Taha öğretmene çok teşekkür ederim.

Fotoğrafçılık etkinliğimizi çok sevdim. En çok köyde gezerken fotoğraf çekmeyi sevdim. Suzan hoca Rıza'ya işi anlatmıştı, Suzan hoca'ya çok sağdı. Ada Rıza'ya sağdı ve fotoğrafı du... an... sağdı.

Fotoğrafçılık etkinliğimizi çok Beğendim. Gerçekten güzeldi. Bize kameraları öğretip tutmayı nasıl çektiğini öğrettiler. Herkesin öğretmeni başkaydı. Benim öğretmenim kızdı. Arkadaşımın Beraber ve de öğretmenimle ve de bir vardı. Arkadaşımın bir çok mutlu oldum. Herkes çok mutlu oldu.

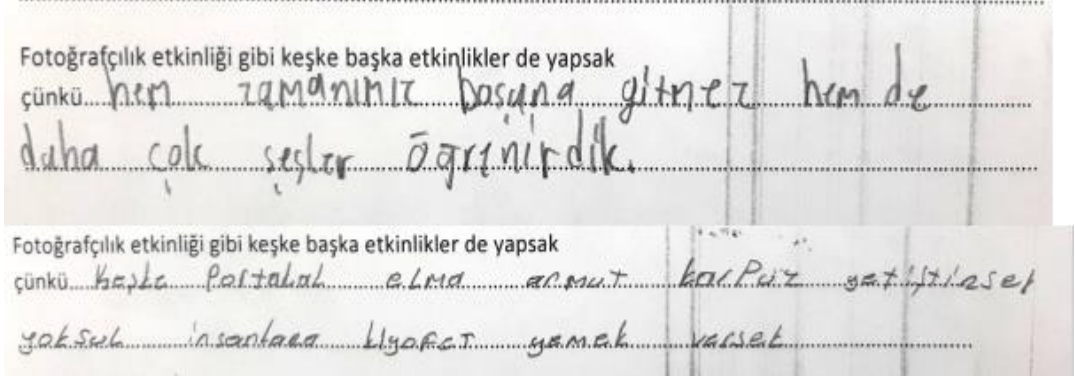
Fotoğrafçılık etkinliğimizi Fotoğraf çekerken çok sevdim. En çokta köyde gezip çekmeyi sevdim.

Görsel 39. Öğrencilerin fotoğraf etkinliği hakkındaki değerlendirmeleri

Etkinlikte en sevdiğim şey Fotoğraf çekirken yağmur ablanın gösterdiği gibi çok sevdim. Fotoğrafçılık.

Etkinlikte en sevdiğim şey Fotoğraf çekmekti. Fotoğraf makine si tutmak ve herkesi. Suzan öğretmen her şeyi noktasına kadar öğretmesi benim hoşuma gitti.

Görsel 40. Öğrencilerin etkinliğin en beğendikleri kısmı

Görsel 41. Öğrencilere göre okul dışı etkinlikler yapmanın sebebi

Bu etkinlik sonrasında araştırmacı öğretmen öğrencilerin etkinlik sonrasında çektikleri fotoğrafları etkileşimli tahtaya yansıtmıştır. Öğrencilerin yaklaşık 700 fotoğraf çektikleri görülmüştür. Fotoğraflar içinde öğrencilerin, sokak hayvanlarının, bitki ve ağaçların, köydeki evlerin ve köy sakinlerinin yer aldığı görülmüştür. Fotoğrafların farklı içerik ve yüksek sayıda olması nedeniyle araştırmacı öğretmen öğrencilerin fotoğrafları gruplayarak seçim yapmalarını istemiştir. Öğrenciler sergileri için fotoğrafların hangisini seçeceklerine tartışarak karar vermişlerdir. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Evet çocuklar. Etkinliğimiz nasıldı? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim çok güzeldi keşke yine gelseler. (Yağmur)

-Yine gelebilirler mi bilmiyorum ama daha başka uzmanlarla da çalışacağız umarım. Şimdi akıllı tahtamıza fotoğrafları yansıtıyorum. Tabii çok fazla var yaklaşık 700 tane fotoğraf çekmişsiniz. (Araştırmacı öğretmen)

-Aaaa! (Hep beraber)

-Evet oldukça fazla. Ama defalarca yapmanın iyi olduğunu düşünüyorum. Tekrar bize öğretir sonuç olarak. (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim ben iyi bir fotoğrafçı oldum. Telefondan fotoğraf çekerken de daha iyi çekebilirim artık. (Aslı)

-Ne güzel. Şimdi başta sadece sokak hayvanları üzerine fotoğraflar çekecektik ama etkinlik sırasında çok çeşitli konuda fotoğraf çektik. Bence iyi de oldu. Şimdi fotoğraflara bakalım hangi konular var? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim insan fotoğrafları çektik. Şey neydi ismi...? (Feyza)

-Portre portre! (Hep beraber)

-Evet portre fotoğrafları var başka? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim köpekleri, kedileri, tavukları da çektik. (Esra)

-Evet hayvanlar, başka? (Araştırmacı öğretmen)

-Evleri çektik öğretmenim. ... öğretmen bize söyledi. (İpek)

-Evet evleri, binaları da çektik. O zaman bu konu başlıkları altında toplamda 10 fotoğrafı seçmenizi istiyorum. Şimdi 3 ya da 4 kişilik gruplar oluşturalım. Bu konulardaki fotoğraflar arasından seçim yaparak bir klasöre biriktirelim genel olarak. Sonra da hep beraber konuşup toplamda 10 fotoğraf seçelim. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim neden on? Daha fazla seçsek olmaz mı? (Ali)

-Tabii iyi olurdu ama sonuçta o fotoğrafları da sergi için büyük boyutta hazırlatacağız ve bu da bir maliyet. Yani para gerektiriyor. O yüzden seçim yapmak zorundayız. (Araştırmacı öğretmen)

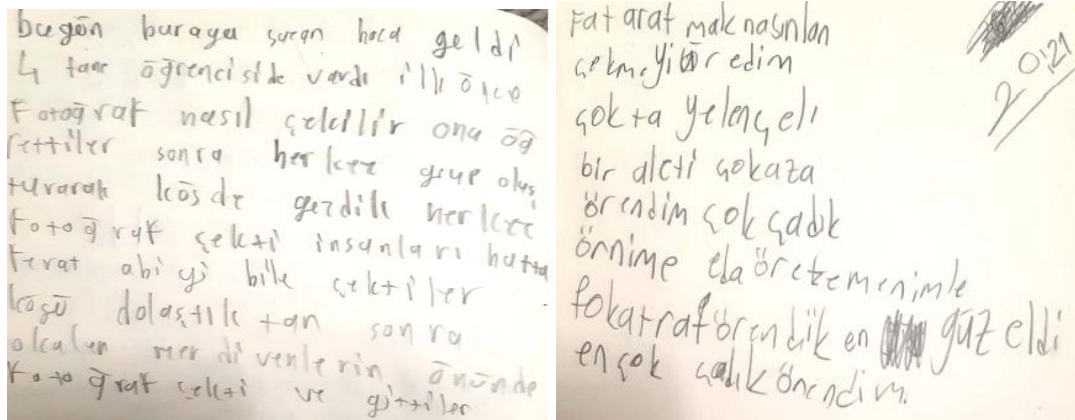
-Tamam öğretmenim. (Hep beraber)

Görsel 42. Öğrenciler sergi için fotoğraf seçiyor

Araştırmacı öğretmen gözetiminde öğrenciler yaklaşık 30 dakika boyunca fotoğraflar hakkında tartışarak seçtikleri fotoğrafları belirlemişlerdir. Araştırmacı öğrenciler tarafından seçilen fotoğrafları taşınabilir belleğe aktarıp muhafaza ederek etkinliği sonlandırmıştır.

Öğrenciler bu derse yönelik düşüncelerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler.

Görsel 43. Öğrenci günlüklerinden örnekler

4.2.4.1. Dördüncü eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

“Fotoğraf Çekiyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planı uygulaması sırasında etkinliklere uzman katılımcı olarak katılan üniversite öğretim üyesinin sunumu sırasında öğrencilerin ilgilerinin zaman zaman kaybolduğu görülmüştür. Sunum sırasında kullanılan kimi kavram ve kelimelerin anlamlandırılmaması bu duruma neden olmuştur. Bu anlarda araştırmacı sunuma dahil olarak uzman katılımcının anlatımlarını basitleştirerek bu sorunu çözmeye çalışmıştır. Daha sonraki etkinlikler için uzman katılımcı ile yapılan faaliyetlerden önce bu durum üzerine uzmanın bilgilendirilmesi çalışması yapılmıştır.

Etkinlikler sırasında karşılaşılan bir diğer sorun okul dışında öğrencilerin takibi problemidir. Okul dışında yapılan fotoğraf çekimi etkinlikleri sırasında katılımcı öğrencilerin etkinliği köy halkına anlatarak sosyalleştikleri gözlenmesi olumlu bir durum olarak kaydedilirken aynı zamanda öğrencilerin takibi zorlaşmıştır. Daha sonra yapılan etkinlikler için gerekli durumlarda diğer öğretmenlerden destek alınarak bu sorunun çözülmesi yoluna gidilmiştir.

4.2.5. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Yapıyoruz, Satıyoruz” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 04.04.2022 ve 08.04.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler market alışverişi, mutfak atölyesi çalışması, kermes yapma etkinlikleridir. Aşağıda tablo 17’de “Yapıyoruz, satıyoruz” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 18

“Yapıyoruz, Satıyoruz” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Girişimcilik, finansal okuryazarlık, iletişim, sosyal katılım
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, uzman performansı, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Kazanım Sosyal Bilgiler: SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır. Yan Kazanım Türkçe: T.5.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır. T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular. Matematik: M.5.1.2.1. En çok beş basamaklı doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemi yapar. M.5.1.2.12. Dört işlem içeren problemleri çözer. a) Doğal sayılarla en çok üç işlemli problemler ele alınır. b) Problem kurmaya yönelik çalışmalara da yer verilir. Trafik Güvenliği TG.4.1.11. Taşıtlara binerken, taşıtlardan inerken ve taşıtlarda yolculuk ederken kurallara uyar. TG.4.1.13. Trafikte karşılaşılabileceği tehlikelere karşı alınması gereken önlemleri nedenleriyle açıklar. Emniyet kemeri kullanmanın önemi vurgulanarak trafik kazalarını önleyici tedbirler üzerinde durulur. Okul servislerinde ön koltukta yolculuk etmenin, camdan sarkmanın ve emniyet kemeri kullanmamanın tehlikelerinden bahsedilir.
Tarih	04.04.2022-08.04.2022
Materyaller	Mutfak malzemeleri, internet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta.
Etkinlikler	Market alışverişi, mutfak atölyesi çalışması, kermes yapma
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	- Uzman katılımcı ile önceden görüşülerek içeriğin öğrenci seviyesi için uygun hale getirilmesi için çalışılmıştır. - Okul dışında araştırmacı öğretmenin uzman katılımcı ile çalışan görevlilerden ya da başka bir öğretmenden destek alarak öğrencilerin daha kontrollü ortamlarda faaliyetlere katılımı sağlanmıştır.

04.04.2022 tarihinde yapılan etkinlikten önce araştırmacı etkinliğe uzman katılımcı olarak dahil olan meslek lisesi yiyecek ve içecek hizmetleri mutfak atölye şefi ile etkinlik programı ile ilgili görüşmüş, etkinliğin 07.04.2022 günü yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılacak ürünlere dair ihtiyaç listesi uzman katılımcı tarafından araştırmacı öğretmene gönderilmiştir.

Öğrencilerle yapılması planlanan yiyeceklere dair ‘‘Uygulama Reçetesi’’ 04.04.2022 tarihinde sınıfta öğrencilere gösterilerek 06.04.2022 tarihinde listedeki ürünlerin alınması için market alışverişini gidileceği haber verilmiştir.

Limonlu Kek

- 4 adet yumurta
- 1 su bardağı toz şeker
- 1 adet rendelenmiş limon kabuğu
- 2 yemek kaşığı limon suyu
- 1/2su bardağı ayçiçek yağı
- 1 su bardağı süt
- 3 su bardağı un
- 1 paket vanilin
- 1 paket kabartma tozu
- Kek kalıbını yağlamak için:
- 1 yemek kaşığı tereyağı(veya margarin)

Yumurta ve toz şekeri, bir çırpıcı yardımıyla krema halini alana kadar çırpın. Sırasıyla; süt, ayçiçek yağı ve limon suyunu ilave edip, 2 dakika daha çırpın. Elenmiş un, kabartma tozu, vanilya ve rendelenmiş limon kabuğunu ekledikten sonra karıştırın.

Yağladığınız kek kalıbına harcı boşaltın ve eşit oranda kabarması için üzerine bir spatula yardımıyla düzeltin. Hazırladığınız limonlu keki, önceden ısıtılmış 170 derece fırında 40 dakika pişirin. İçini çekmesi için keki dinlendirdikten sonra kalıbından çıkartın.

Brownie Kurabiye

- Hamuru için:*
- 125 gram tereyağı
- 1 adet yumurta(büyük boy)
- 1 çay bardağı sıvı yağ
- 3 su bardağı un
- 1 çay bardağı pudra şekeri
- 4 yemek kaşığı kakao
- 1 paket vanilin
- 1 paket kabartma tozu
- Şerbeti için:*
- 1 su bardağı su
- 1 su bardağı toz şeker
- 2 damla limon suyu

Hafif ıslak bir kıvam alacak kurabiyelelerin şerbeti için; derin bir tencereye aldığımız su ve toz şekeri kısık ateşte kaynamaya bırakın. Kaynamaya başlayıp koyu bir kıvam alan şerbete taze sıkılmış limon suyunu ekleyip ocaktan alın. Ilmması için oda sıcaklığında bekletin. Kurabiye hamuru için; tereyağı, yumurta ve sıvı yağı karıştırma kabına alın.

Un, pudra şekeri, kakao, vanilin ve kabartma tozunu ekleyip ele yapışmayacak bir kıvamda yoğurun.

Hazırladığımız kurabiye hamurundan ceviz büyüklüğünde parçalar kopartıp avuç içinizde yuvarlayarak şekil verin.

Yağlı kağıt serili fırın tepsinine aralıklı olarak yerleştirin. Önceden ısıtılmış 200 derece fırında 10-12 dakika üzerleri hafif çatlayana kadar pişirin.

Fırından çıkardığımız kurabiyeleleri, oda sıcaklığında soğuması olan şerbete batırın. Kurabiyeleler şerbeti içince çekene dek bekletin.

Sade Poğaça

- 2 su bardağı ılık su
- 1 su bardağı sıvı yağ
- 2 adet yumurta beyazı
- 3yemek kaşığı toz şeker
- 1 tatlı kaşığı tuz
- 1 paket kuru maya
- 6 su bardağı un
- Üzeri için:*
- 2 adet yumurta sarısı
- 1 yemek kaşığı mavi haşhaş tohumu

Bir kasede ılık su, toz şeker ve mayayı karıştırıp mayanın aktif olmasını bekleyin. Ardından üzerine sıvı yağ, yumurta beyazı ve tuzu da ekleyip tekrar karıştırın.

Unu karışımın üzerine azar azar ilave ederek yumuşak bir hamur elde edin. Mayalanması için oda ısısında 30-45 dakika üzeri kapalı olarak bekletin.

Hamur mayalandıktan sonra eşit olacak şekilde bezeler hazırlayın ve yuvarlayıp fırın tepsinine yerleştirin.

Önceden ısıtılmış 200 derece fırında 17 - 20 dakika arası kontrollü olarak pişirin. Ev tipi fırınlar marka ve model açısından çeşitlilik gösterdiğinden pişirme sürelerinde değişiklik olabilir. Bu yüzden kontrollü olarak pişirin.

Piştikten sonra oda sıcaklığında, dilerseniz üzerine nemli bir bez koyarak ılımasını bekleyin ve sevdiğinizle afiyetle tüketin.

Görsel 44. Uzman katılımcı tarafından gönderilen uygulama reçeteleri

Öğrenciler uzmanın gönderdiği uygulama reçeteleri üzerine heyecanlanmış ve tecrübelerini anlatmışlardır. Aşağıda bu derse dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar mutfak atölyesi şefimiz bize uygulama reçetesi göndermiş, bakın. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim uygulama reçetesi ne demek? İlaç gibi mi? (Fatma)

-Evet akla o geliyor ama reçete değil tabii. (Araştırmacı öğretmen)

-Aaaa öğretmenim tarif bu. (Feyza)

-Evet tarif işte. Kek tarifi, poğaça ve kurabiye de var. Nesi reçeteymiş bunların? (Ahmet)

-Bizim bildiğimiz anlamında reçete değil haklısınız ama her mesleğin kendine ait kelimeleri, kavramları olabilir. Yani o mesleği yapanların kullandıkları kelimeler. Biz tarif diyoruz ama demek ki onlar reçete diyorlar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ne yapacağız bu tarifleri? Yoksa gitmeyecek miyiz? (İpek)

-Evet öğretmenim hani mutfak atölyesine gidecektik, evde mi yapacağız bize neden tarif göndermişler ki? (Zeynep)

-Hayır çocuklar sizle konuştuğum gibi biz gideceğiz. Ancak öncesinde malzemeleri almak için yarın markete gideceğiz. (Araştırmacı öğretmen)

- Öğretmenim biz mi alacağız malzemeleri? (İbrahim)
- Tabii elimizde listemiz var yarın gideceğimiz listede yazan malzemeleri temin edeceğiz. (Araştırmacı öğretmen)
- Yaşasın! (Hep beraber)
- Öğretmenim ben çok gittim annemle babamla markete. (Fatma)
- Bende, bende. (Esra)
- Mutlaka gitmişsinizdir çocuklar. Ama yarın beraber gidelim. Market arabası sizde. İhtiyaçlarımızı siz halledeceksiniz, patron sizsiniz. (Araştırmacı öğretmen)
- ...
- Öğretmenim ben daha önce kek yaptım. (Zeynep)
- Eminim bir çoğunuz annesini izledi. Bazılarınız da yardım da etmiştir mutlaka. Başka kek ya da poğaça yapan var mı? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ben yapmadım ama annemi yaparken izliyorum. (Ahmet)
- Tamam bu sefer sıra sizde. Çarşamba günü herkes elini hamura sokacak. (Araştırmacı öğretmen)
- Biz de mi öğretmenim? Yapamam ki ben. (İbrahim)
- Evet tabii sizde. (Araştırmacı öğretmen)
- Göreceğiz bakalım yapabilecek misiniz? (Araştırmacı öğretmen)

Araştırmacı öğretmen bu noktada etkinliğin yapılacağı atölyenin fotoğraflarını öğrencilere göstererek motivasyonunu artırmayı amaçlamıştır. Etkinliklerin sonunda araştırmacı öğretmen daha önce öğrenilen metin hazırlama becerilerinin kullanılabilmesi için öğrencilerden bir talepte bulunmuştur. Aşağıda bu diyalog sunulmuştur:

- Çocuklar daha önce sunum hazırlarken sizinle bir metin belgesi hazırlamayı öğrenmiştik. Resim kaydetmeyi, metin yazmayı hatırlıyor musunuz? (Araştırmacı öğretmen)
- Evet öğretmenim. (Aslı)
- Şimdi sizden bir şey isteyeceğim. Cuma günü yapacağımız kermes için duyuru hazırlamanızı istiyorum. “cuma günü okulumuzun 1. Kat koridorunda yapılacak olan kermes için hepinizi davet ediyoruz” yazabilirsiniz mesela. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ben yapmak istiyorum. Ama ablamda yardım etse olur mu? Telefonda yaparız belki. Ablam bayağı anlıyor, yaparız biz. (Aslı)
- Tabii beraber yapabilirsiniz. M. Yapacak diye diğerleri de boş durmasın fırsat bulabilenler yapıp bana gönderebilir çalışmalarını. Telefonum var anne babalarınızda. (Araştırmacı öğretmen)

06.04.2022 günü okul bitiminde araştırmacı ve öğrenciler şehir merkezinde, mahalleye en yakın markete giderek alışveriş yapmışlardır.

Görsel 45. Öğrenciler mutfak atölyesi etkinliği için alışveriş yapıyor

Alışveriş sırasında öğrenciler zaman zaman araştırmacıyla ve zaman zaman da kendi aralarında çeşitli diyaloglar yaşanmıştır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Çocuklar alacağımız ürünler hep yiyecek. Bu tarz ürünleri alırken nelere dikkat etmeliyiz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim fiyatı ucuz olsun. (Esra)

-Haklısın uygun fiyatlı olanını araştırmak lazım ama sağlığımız için neye dikkat etmeliyiz diye bir ipucu versem? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim içindekilere mi bakacaktık? (İrem)

-Evet o da önemli. Bir şey daha hani ambalajın üzerinde yazıyor? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ben buldum. Tarihine bakacağız. (Aslı)

-Evet harikasın kızım. Ürünün son kullanma tarihine bakacağız. Herkes aldığımız tüm ürünlerin son kullanma tarihlerine baksın çocuklar mutlaka... (Araştırmacı öğretmen)

...

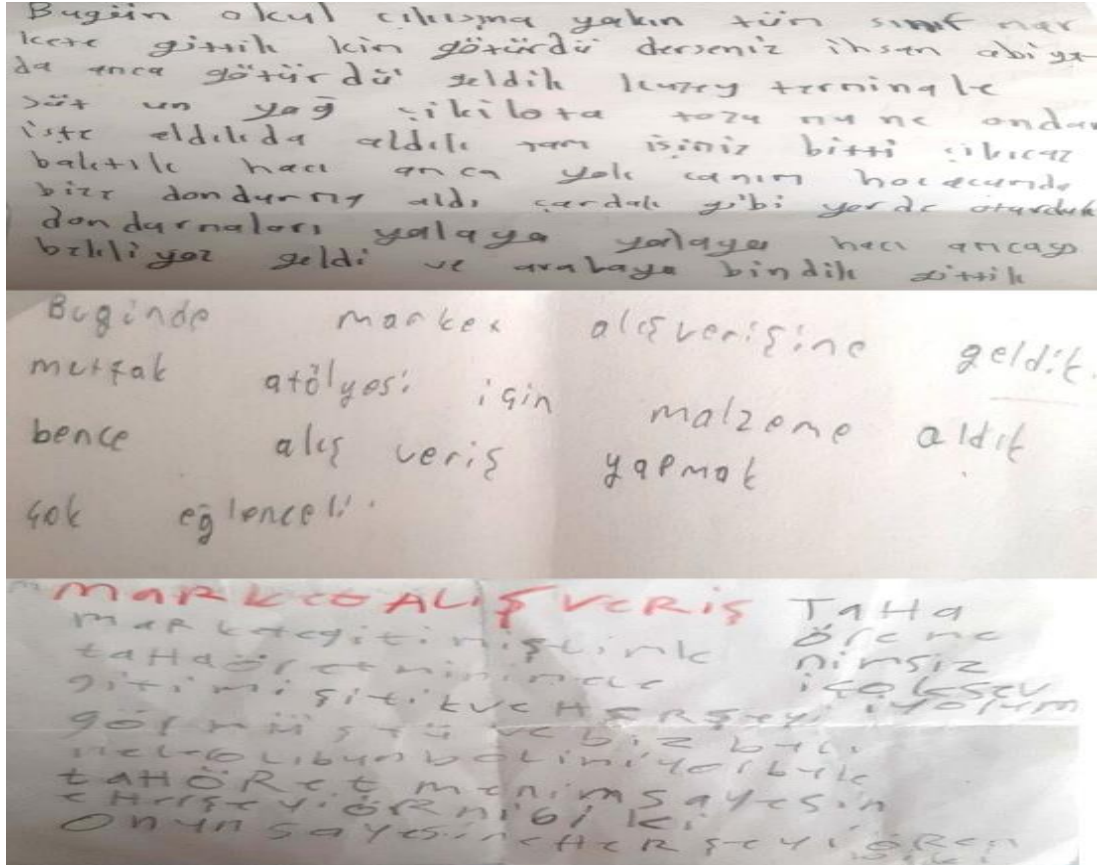
-Öğretmenim bunlardan hangisini (aynı ürün, iki farklı marka gösterirken) alalım? (Eda)

-İçeriklerine bakalım. Bir fark yoksa ucuz olanını almamız mantıklı olur. (Araştırmacı öğretmen)

06.04.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla mutfak atölyesinde yapacağımız yiyecekler için alışverişe gittik. Etkinlikler için ilk defa okul dışına çıkmış olduk. Okulda neredeyse her teneffüs yanıma gelip ne zaman gideceğimizi sordular. Markete gidince listemizdeki yazanları almak üzere topluca dolaştılar. Ürünlerin son kullanma tarihini mutlaka kontrol etmelerini istedim. Bir de benzer ürünler arasında fiyat karşılaştırması yaptılar. Uygun fiyatlı olanları tercih ettik. Alışveriş sonrasında çocuklarla dondurma yedik. Hepsi çok neşeliydi...

Öğrenciler bu etkinliğe dair deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 46. Öğrenci günlüklerinden örnekler

5.hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (07.04.2022) araştırmacı ve öğrenciler kermeste satılacak ürünlerin yapılması için meslek lisesine giderek mutfak atölyesi etkinliğini gerçekleştirmişlerdir.

Etkinlikler için okula gelen servis aracına binildiğinde öğrenciler yerlerine oturmuş, bazı öğrenciler yolcu koltuklarında bulunan emniyet kemerlerini fark ederek takıp takamayacaklarını sormuşlardır. Öğrenciler daha önce bindikleri minibüslerin yolcu

koltuklarında kemer görmediklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine araştırmacı emniyet kemeri takmanın önemi öğrencilerle bir diyalog yaşamıştır. Konuşmadan sonra öğrenciler kemerlerini takarak yolculuğa devam etmişlerdir. Bu durumda okul dışı etkinliğin ulaşım kısmında trafik güvenliği hakkında uygulamalı öğrenme fırsatı ortaya çıkardığı görülmüştür.

Görsel 47. Öğrenciler toplu taşıma aracının yolcu kısmında emniyet kemeri takıyorlar

Meslek lisesine varıldığında araştırmacı ve öğrenciler mutfak atölyesine geçmişlerdir. Atölyede uzman katılımcı şef ve bölümün liseli öğrencileri çalışma grubundaki öğrencileri karşılamışlardır. Öğrenciler bone ve önlük giyerek atölyeye giriş yapmışlardır. Öğrenciler tezgâhın başına geçtikten sonra uzman katılımcı öğrencilere kendini tanıtmış ve ardından ürün hazırlama süreci başlamıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Hoş geldiniz çocuklar. Ben bu mutfağın şefi Burada olmanız çok güzel. Sizinle bir şeyler üreteceğimiz için çok heyecanlıyım. Ya siz? (Uzman katılımcı)

-Öğretmenim biz de biz de... (Hep beraber)

-Öğretmenim çok güzelmiş bu mutfak. (Aslı)

-Biz de yapacak mıyız sizinle? (Ali)

-Evet tabii. Hep beraber ellerimiz hamura gidecek. Daha önce bir şeyler pişiren var mı? (Uzman katılımcı)

(Bazı kız öğrenciler el kaldırır)

-Neler yaptınız? (Uzman katılımcı)

-Ben annem yaparken bazen tencereyi karıştırıyorum. (Fatma)

-Ben de bisküvili pasta yaptım öğretmenim. (Esra)

-Çok güzel bugün beraber poğaç, kek ve kurabiye yapacağız çocuklar. Bu ürünleri okulunuzda kermeste satıp güzel işler yapacağınızı duydum. Kim anlatmak

ister? (Uzman katılımcı) (Birçok öğrenci el kaldırıncı uzman katılımcı bir öğrenciyi işaret eder)

-Öğretmenim yaptığımız yiyecekleri satıp köyümüzdeki hayvanlar için kulübe yapmayı düşünüyoruz. (Ashi)

-Tebrik ederim çocuklar. Duyarlılığınız harika, hadi başlayalım mı artık? (Uzman katılımcı)

-Eveet! (Hep beraber)

Görsel 48. Öğrenciler uzmanlarla birebir çalışıyorlar

Öğrenciler uzman katılımcıların üretim etkinlikleri yaklaşık 45 dakika boyunca devam etmiştir. Etkinlik sırasında öğrencilerin sık sık uzmanlara sorular sorduğu gözlemlenmiştir.

Görsel 49. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor.

Otantik etkinlik sürecinin oluşturduğu katılımcılık öğrencilerin merak ettiklerini uzmana rahatça sordukları bir öğrenme ortamı oluşmasına yol açmıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim unu neden eleyerek kullanıyoruz? (İpek)

-Çocuklar unun içindeki topaklar gitsin diye ve hamur hava alsın diye böyle yaptık. Böylece daha yumuşak bir hamur elde edeceğiz. (Uzman katılımcı)

-Öğretmenim peki sütü niye ılık koyduk? (Zeynep)

-Çocuklar biraz önce maya koyduk hamura. Söylemiştim size. Maya canlı bir katkıdır. Bu canlı çok soğuk ve çok sıcak ortamda iyi çalışmaz. Etkisini en iyi ılık ortamda gösterir. Hamurumuz güzel kabarsın diye ılık süt koyduk.... (Uzman katılımcı)

Ürünleri pişmek üzere fırına atıldığında öğrenciler için yeni bir öğrenme ortamı oluşmuştur: Mutfak bölümüne devam eden lise öğrencileri ile deneyimleri üzerine konuşma ortamı.

Görsel 50. Öğrenciler uzman katılımcı ve lise öğrencileri ile konuşuyorlar

Öğrenciler meslek lisesine devam eden uzman katılımcı öğrencilere okul deneyimleri hakkında sorular sormuş, bu okula nasıl öğrenci olarak gelebileceklerini öğrenmeye çalışmışlardır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Abla siz bu okula nasıl girdiniz? (Ali)

-Ortaokul bittiğinde gidebileceğimiz okullara baktık. Biraz merakımız da vardı yemek işlerine bu okulda mutfak bölümü olduğunu duyunca kaydolduk buraya. (Uzman katılımcı)

-Peki nasıl bu okul. Zevkli mi? (Esra)

-Evet. Ben çok seviyorum. Çok farklı yemekleri deneme fırsatımız oluyor. Mutfakta çok zaman geçiriyoruz. Okulumuz üretim de yapıyor. Orada da çalışıyoruz. (Uzman katılımcı)

-Yani siz iş de de mi çalışıyorsunuz? (İbrahim)

-Evet yemek üretimi var sürekli. Belki görmüşsünüzdür. Hani plastik tabaklar var 3-4 bölmeli. Her bölümüne bir yemek konuyor. Tabldot deniyor. Tabldot yemek üretimimiz var. Bazı okullara da yemek gönderiyoruz. Öğrencilerin uzaktan geldiği okullara. (Uzman katılımcı)

-Peki biz de bu okula gelebilir miyiz acaba? Ben çok sevdim burayı. (Zeynep)

-Tabii ki ortaokulda iyi notlar alarak güzel bir mezuniyet puanı al. Daha sonra bizim yerlerimizi siz alırsınız mutfak atölyesinde yerini. Neden olmasın? (Uzman katılımcı)

-Evet geleceğim buraya... (Zeynep)

Ürünlerin pişmesinden sonra uzman katılımcı ve öğrenciler hatıra fotoğrafı çekilerek etkinlik bitirilmiş ve okula dönmüştür.

Görsel 51. Öğrenciler, araştırmacı öğretmen ve uzman katılımcı etkinlik sonrası ürünleriyle

07.04.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla mutfak atölyesine gittik. Okulda servisi beklerken çok sabırsızdılar. Bir an önce gitmek istiyorlardı. Servise binince koltuklardaki emniyet kemerleri dikkatlerini çekti. Köyün dolmuşunda yok sanırım. O yüzden şaşırdılar. “Takalım mı?” diye sordular. “Takın tabii” dedim. Biraz emniyet kemerinin öneminden konuştuk. Kemerini birden çekip nasıl çalıştığını gösterdim onlara. ...

Okula gittiğimizde katların merdivenlerini adeta uçarak çıktılar. Sınıfa girdiklerinde de şaşırma sesleri çok güzeldi. Her şey çok ilgilerini çekiyordu. Bizi çok sıcak karşıladılar. Girişte önlükleri, boneleri geçirdiler üstlerine. Ameliyat gibi dediler. Bende yemek yapmanın da ameliyat yapma gibi temizlik istediğini söyledim...

Şefimiz ve yardımcı olan mutfak bölümündeki lise öğrencileri ile çalıştı öğrencilerim. Hepsi hamura elini değdirdi. Sürekli sorular sordular. Uzmanlarla el ele çalışmak onlara çok keyif verdi. Şef bir iş için “Kim yapmak ister?” dediğinde yarıştılar birbirleriyle...

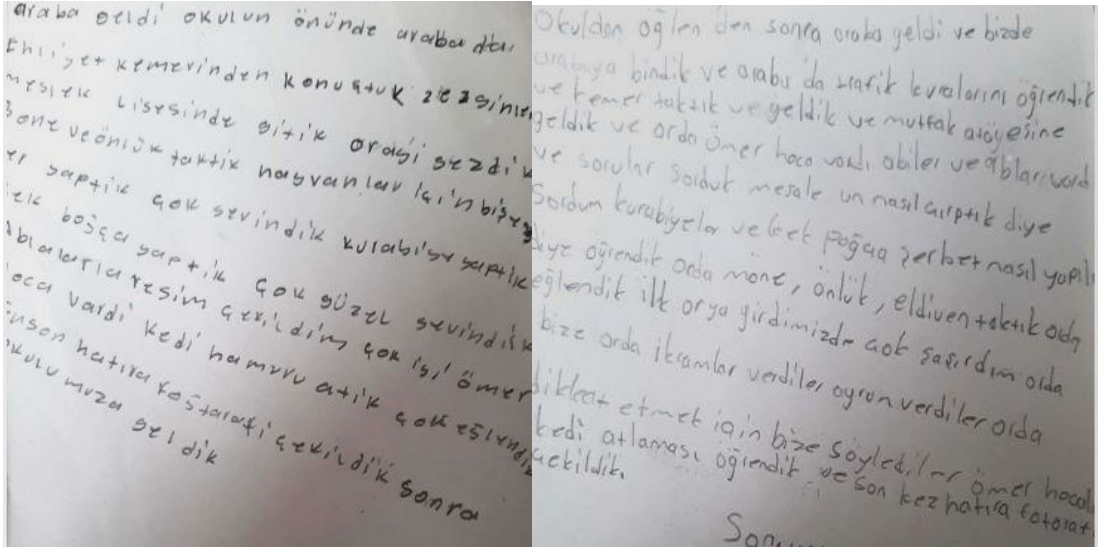
Etkinliğin sonuna doğru lise öğrencileri ile sohbetleri çok güzeldi. Okul hakkında, bu okula nasıl gelebilecekleri hakkında, bu okuldan sonra nerelerde çalışabilecekleri hakkında sorular sordular...

Dönmek için arabaya bindiğimizde tekrar ne zaman gelebileceklerini soruyorlardı...

Öğrenciler bu derse yönelik deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Okuldan servise bindik ve mutfak atölyesinde çok eğlendim mutfak atölyesinde ilk gittim ve ilk defa katama bone önlük taktım taha öğretmenime teşekkür ederim ben büyük yerleri hiç bilmiyordum ve his gitmemiştim. Mutfak atölyesinde çok mutlu olmuştum ve giderken çok heyecanlanmışım.

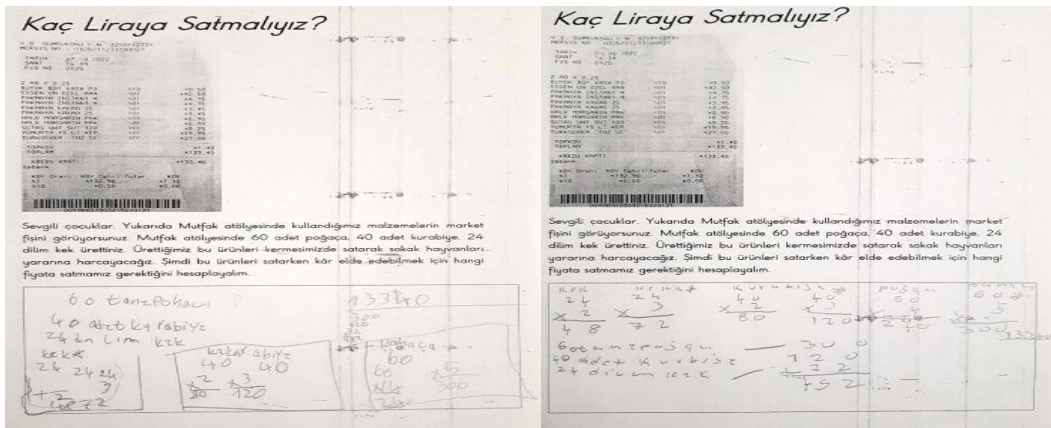
Bugün mutfak atölyesine gitti. Taha hocamız arabadan trafik kuralını anlattı ve gelirdikini oradan ablağını tanıştık ömre hocaya çok heyecan keş, kurabiye yaptık oradakini ablağı çok sevdim herkes birşey elinden tut bugün çok eğlenceliydim ablağı ve ömre hocaya hayırla fotoğraf çektirdik

Görsel 52. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Günlükler incelendiğinde okul dışı otantik öğrenme ortamının öğrencileri oldukça heyecanlandığı, atölyede işe uygun kıyafet giymenin ilgi çekici bulunduğu, uzman katılımcılarla sosyal temasın öğrencileri çok mutlu ettiği, ulaşım aracındaki emniyet kemeri konusundaki uygulamalı öğrenme faaliyetinin dikkatlerini çektiği görülmektedir.

5.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (08.04.2022) araştırmacı öğretmen ve öğrenciler kermes etkinliğini gerçekleştirmişlerdir. Kermesin gerçekleştirildiği gün sınıf bir araya geldiğinde araştırmacı öğretmen öğrencilerle ürünlerin fiyatını belirlemek üzere bir etkinlik gerçekleştirmiştir. Aşağıda bu etkinliğe dair çalışma kağıtlarından örnekler sunulmuştur:

Görsel 52. Öğrencilerle ürün fiyatlarını belirleme etkinliği

Öğrenciler ile araştırmacı fiyat belirleme etkinliğini tartışarak gerçekleştirmiştir. Aşağıda etkinlik sırasındaki konuşmaların video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar market alışverişimizin fişini görüyorsunuz. Alışveriş için ödediğimiz miktar yaklaşık 134 TL. Şimdi biz ürünlerimizi hayvanlar yararına satacağız. Yani temelde kâr amacımız yok ama. Ürünleri de harcadığımız paradan daha yüksek bir para elde edecek şekilde satmalıyız ki emeklerimiz de boşa gitmesin değil mi? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. (Hep beraber)

-Peki ürünlerimizi ne kadara satalım? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim 2 TL olsa olur mu? Hem herkes alır ucuz olursa. (Ali)

-Hesaplayın bakalım o zaman 2 TL'den satarsak ürünlerimizi ne kadar kazanacağız.

Araştırmacı öğretmen öğrencilerin ürünlerini 2 TL ve 3 TL fiyatla satılması durumunda ne kadar kazanç elde edeceklerini tek tek hesaplatmıştır. Bu etkinlik ile otantik öğrenmenin eylem planında işaret edilen matematik dersi kazanımlarını gerçekleştirmesinde işlevsel olduğu görülmüştür. Aynı zamanda fiyatların belirlenmesi etkinliği bir gerçek hayat problemi olarak etkinliğin otantikliğine işaret etmektedir.

Öğrencilerden Aslı etkinlikten bir gün önce ablası ile hazırladığı duyuru afişini sosyal ağ uygulaması ile araştırmacı öğretmene göndermiştir. Araştırmacı öğretmen kermes günü diğer öğrencilere hazırlanan afiş hakkındaki görüşlerini sormuştur. Diğer öğrenciler afişini beğendiklerini ifade etmişlerdir. Bunun üzerine araştırmacı öğretmen öğrencilerden afişleri sınıf ve koridorlara asmalarını istemiştir. Bazı öğrenciler afişleri koridorlara asarken bazıları da kermes alanını hazırlamışlardır.

Görsel 53. Öğrencilerin kermes hazırlıkları

Hazırlıklar tamamlandıktan sonra öğle arasına denk gelen zaman diliminde öğrenciler bir gün önce hazırladıkları kermeste okuldaki öğrencilere satmışlardır. Bu sırada öğrenciler kermesin neden yapıldığını soran öğretmen ve öğrencilere faaliyetlerinin amacını anlatma fırsatı bulmuşlardır.

Görsel 54. Öğrenciler kermeste satış yapıyor

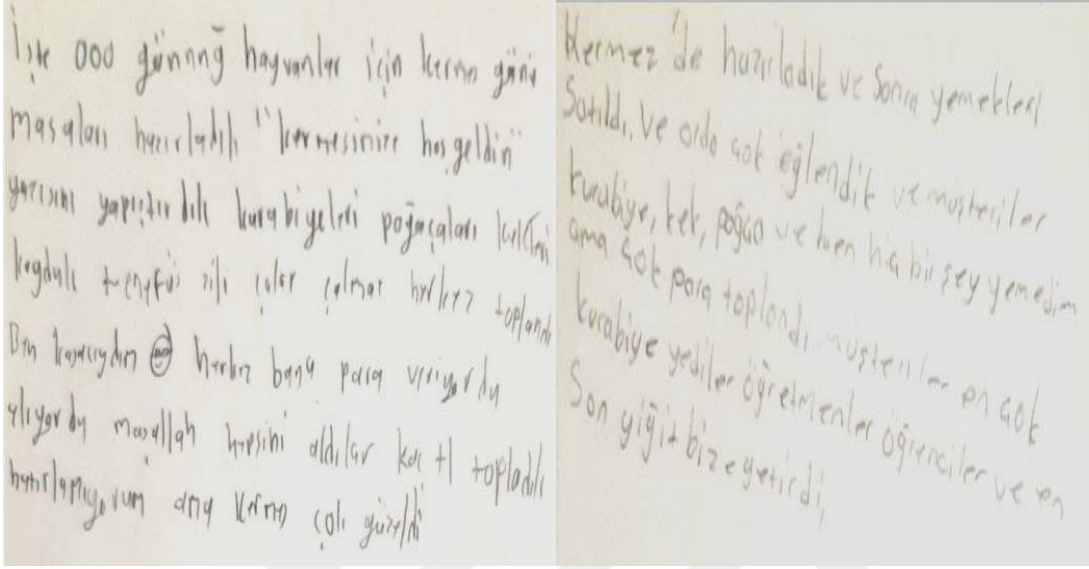
Öğrenciler yaklaşık bir saat sürdürdükleri satış sonrasında yaklaşık 400 TL kazanç elde etmişlerdir. Satış süreci öğrencilere hem iletişim becerilerini geliştirme fırsatı hem de matematiksel hesapları zihinden yapma ortamı sağlamıştır.

08.04.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklar yaptıkları yiyecekleri sattılar. M 'in ablasıyla beraber hazırladığı kermes afişini çocuklara gösterdim. Hepsi çok beğendi. Sınıf ve koridorlara asılması için çoğalttım. Hem asmalarını hem de soranlara neler yaptığımızı anlatmalarını istedim...

Satış sırasında koridor çok kalabalıktı. Çocuklar bir yandan yiyecekleri öğrencilere veriyor, bir yandan da para hesabı yapıyorlardı. Karışıklık olmaması için paraları bir kişinin tutmasını istedim. M. Paraları tutuyordu. Çocuklar hem alışveriş hem de tebrik etmek için gelen öğretmen arkadaşlara etkinliklerimizi anlattılar. Oldukça heyecanlılardı ve keyif aldıkları çok belli oluyordu. 400 TL' ye yakın para topladılar. Miktarı çok sevindiler. Para ile yapacaklarını kendi aralarında konuşurken çok heyecanlı görünüyorlardı...

Öğrenciler bu derse yönelik deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 55. Öğrenci günlüklerinden örnekler

4.2.5.1. Beşinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planının okul dışına yapılan meslek lisesi ziyareti daha önceden kurumlardan izin alınmasına rağmen araştırmacının öğretmeni olduğu okulun idaresinin olumsuz tutumu nedeniyle sorun yaşanmıştır. Araştırmacı öğretmenin öğrencilerin etkinlik yapılacak mutfak atölyesine gitmesi için anlaştığı belediyeye ait araç okul idaresinin müdahalesi ile iptal edilmiştir. Daha sonra idare ilçe milli eğitim müdürlüğü ile görüşerek etkinlik iznini durdurmuştur. Araştırmacı öğretmen bu sorunların çözümü için milli eğitim müdürlüğü ile tekrar görüşerek il milli eğitim müdürlüğünden alınan izinleri ve etkinliklerin içeriği hakkında bilgi vermiş ve etkinlik iznini güncellemiştir. Daha sonra araştırmacı başka bir yetkili taşıma firması ile anlaşarak taşıma sorununu çözmüştür.

4.2.6. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Pati İçin Kulübe” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Pati İçin Kulübe” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 18.04.2022 ve 22.04.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler market alışverişi, mutfak atölyesi çalışması, kermes yapma etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Pati İçin Kulübe” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 19

“Pati İçin Kulübe” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Girişimcilik, finansal okuryazarlık, iletişim, sosyal katılım				
Otantik Öğrenme Bileşeni	Otantik bağlam, otantik etkinlik, uzman performansı, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.				
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	<table><tr><td>Odak Kazanım</td><td>Sosyal Bilgiler: SB.5.5.5.İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.</td></tr><tr><td>Yan Kazanım</td><td>Türkçe: T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. Matematik: M.5.1.2.12. Dört işlem içeren problemleri çözer. M.5.2.5.1. Dikdörtgenler prizmasını tanıır ve temel elemanlarını belirler. M.5.2.5.2. Dikdörtgenler prizmasının yüzey açınımlarını çizer ve verilen farklı açınımların dikdörtgenler prizmasına ait olup olmadığına karar verir</td></tr></table>	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.5.5.İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.	Yan Kazanım	Türkçe: T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. Matematik: M.5.1.2.12. Dört işlem içeren problemleri çözer. M.5.2.5.1. Dikdörtgenler prizmasını tanıır ve temel elemanlarını belirler. M.5.2.5.2. Dikdörtgenler prizmasının yüzey açınımlarını çizer ve verilen farklı açınımların dikdörtgenler prizmasına ait olup olmadığına karar verir
Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.5.5.İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir. SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.				
Yan Kazanım	Türkçe: T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. Matematik: M.5.1.2.12. Dört işlem içeren problemleri çözer. M.5.2.5.1. Dikdörtgenler prizmasını tanıır ve temel elemanlarını belirler. M.5.2.5.2. Dikdörtgenler prizmasının yüzey açınımlarını çizer ve verilen farklı açınımların dikdörtgenler prizmasına ait olup olmadığına karar verir				
Tarih	18.04.2022-22.04.2022				
Materyaller	Etkinlik kağıtları, çeşitli marangozluk aletleri, boya, fırça.				
Etkinlikler	Etkinlik için gerekli malzemelerin belirlenerek öğretmen eşliğinde öğrenciler tarafından satın alınması, Köpek kulübesi yapma etkinliği.				
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	Okul idaresi ve ilçe milli eğitim amirleri ile tekrar görüşülerek öğretim süreci ve faaliyetler hakkında bilgilendirme yapılması.				

18.04.2022 tarihinde öğrencilerle bir araya gelindiğinde etkinliklerin 6. Haftasında planı hazırlanan etkinliklere ilişkin tablo araştırmacı öğretmen tarafından etkileşimli tahtaya yansıtılarak başlanmıştır. Öğrencilerle sıradaki etkinliğin okul bahçesinde yaşayan “Pati” ismi verilen köpek için kulübe yapma etkinliği olduğuna karar verilmiştir. Öncelikle

yapılacak kulübenin biçimi, malzemeleri ve nasıl yapılacağı üzerine konuşulmuştur.

Aşağıda bu derse dair video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar kermes ile kazandığımız para ile ne yapacağımıza karar verelim. Hayvanlar için yapacaklarımızı listelediğimiz tablomuzu sizin için tahtaya yansıttım. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim sırada kulübe var. (İbrahim)

-Öğretmenim kulübeyi hangi köpeğe yapacağız? Çok köpek var bahçede. (Aslı)

-Siz bilirsiniz çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim. Kahverengi köpeğe yapalım. Hani fotoğraf çekerken de yanımıza geldi. Akıllı köpek var ya. Sözümüzü de dinliyor. (Eda)

-Olur çocuklar. ‘‘Pati adı verdiğimiz’’ değil mi. Hani bize isteyince patisini uzatan. (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim ona yapalım. (Yağmur)

-Öğretmenim kedim var benim. Köyde de kediler var. Neden kedi için yapmıyoruz ona da yapsak olmaz mı? (İrem)

-Tabii bir tane de kedi için yapalım o zaman. (Araştırmacı öğretmen)

Giriş konuşmaları ile dersin otantik bağlamı sağlanmıştır. Araştırmacı bu noktada kulübe kulübenin biçimi ve gerekli malzemelerin belirlenmesi için tartışmayı genişletmiştir.

Aşağıda bu etkinliğin bu bölümüne ait video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar kulübelerimizin şeklini ve malzemelerini planlamalıyız. Bu şekilde hem ihtiyacımız olan aletleri belirlemiş oluruz hem alacağımız malzemelere karar veririz hem de bir uzmanın yardımına ihtiyacımız olup olmadığına karar veririz. Ben daha önce hiç kulübe yapmadım mesela. Siz yaptınız mı? Ya da yapan birini izleyen var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Görmedim öğretmenim. (Ahmet)

-Öğretmenim bizi mahalle de ... abi var. O eski eşyalarla yapmıştı kulübe gibi köpeği için. Ama bir malzeme kullanmadı köpeğin altına gireceği bir poşet gibiydi. Öyle alet falan da kullanmadı. (İbrahim)

-Tamam bir bakalım nasıl bir şey yapacağımıza o kısmı sonra konuşuruz. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim internetten baksak olur mu? (Ece)

-Tabii olur. Fikir alabiliriz. Hem bizden önce de benzer şeyler yapmış kişiler mutlaka vardır diye düşünüyorum. (Araştırmacı öğretmen)

Öğrenciler araştırmacı ile etkileşimli tahtadan kulübe yapımı üzerine araştırma yapmışlardır.

Öğrencilerden can dostları için kulübe

23.05.2019 19:04 | Son Güncelleme: 23.05.2019 19:04

MARMARİS'te, 52 ortaokul öğrencisi, doğadan topladığı atık malzemelerle yaptığı 30 kulübeyi ve harçlıklarıyla aldığı 30 kilo mamayı hayvan rehabilitasyon merkezine teslim etti.

Görsel 56. Derste incelenen internet haberleri içeriklerinden görseller

Araştırma sonucunda daha önce hayvanlar için benzer faaliyet yapan kişilere dair haberler bulunması öğrencileri hem heyecanlandırmış hem de kulübenin biçimi hakkında karar vermelerini sağlamıştır. Aşağıda bu etkinliğin bu bölümüne ait video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

- Öğretmenim bizim gibi başka okullarda da yapılmış kulübe. (Feyza)
- Evet çocuklar. Çok güzel işler yapmışlar. Biz de kendi mahallemizdeki dostlarımız için yapabiliriz. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim küçük evler gibi olan çok güzelmış. Biz de öyle yapalım. (İpek)
- Siz ne dersiniz çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)
- Evet öğretmenim. (Hep beraber)
- Peki hangi malzemeleri kullanmışlar? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim tahta lazım bize. (Ali)
- Öğretmenim boya da lazım. Renkli güzel olmuş. (Esra)
- Çocuklar tabii tahtaları önce uygun biçimde kesmeliyiz o da var? (Araştırmacı öğretmen)
- Testere de lazım öğretmenim. (İbrahim)

-Birleştirmek içinde çivi ya da vida lazım. Tabii matkap ve çekiç de lazım çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim üzerine naylon geçirmişler. Islanmasın diye. (Naz)

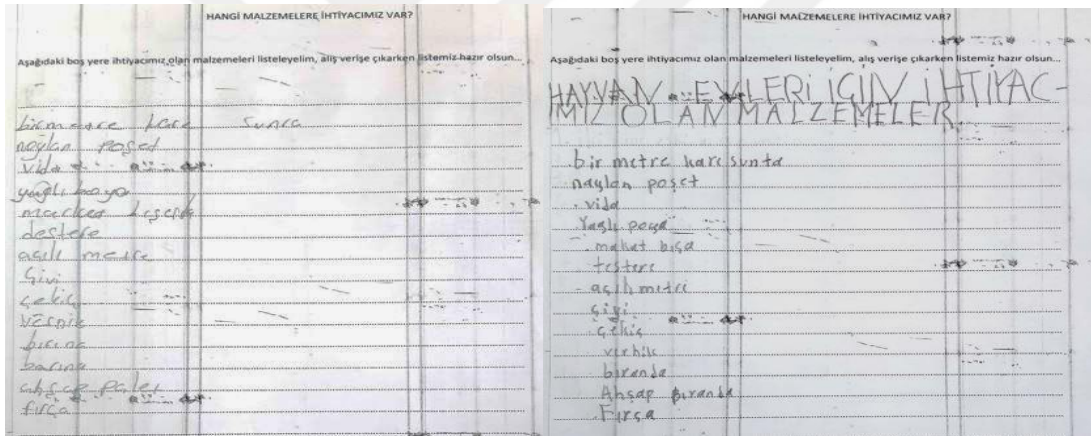
-Evet çocuklar ahşap malzemenin sudan korunması lazım. Şimdi alışveriş için bir liste yapalım mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim hepsi aklımızda gerek yok listeye? (Aslı)

-Çocuklar alışveriş öncesi liste yapmak bizi hem hazırlıklı kılar hem de gereksiz harcama yapmamızı engeller. Hem bizimki gibi alışverişlerde hem de market alışverişi ya da pazar alışverişi öncesi iste hazırlamak işimizi kolaylaştırır. Hatırlarsanız mutfak atölyesine gitmeden önce de mutfak şefimiz bize liste göndermişti. (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. Listedekileri almıştık biz de. (Ahmet)

Araştırmacı öğretmen bu noktada daha önceden hazırladığı etkinlik kağıtlarını öğrencilere dağıtarak öğrencilerden ihtiyaç olduğunu düşündükleri malzemeleri kendi aralarında tartışarak listelemelerini istemiştir.

Görsel 57. Öğrencilerin hazırladığı alışveriş listeleri

Alışveriş listeleri hazırlandıktan sonra uzman katılımının gerekip gerekmediği tartışılmıştır. Tartışma sonrasında uzman yardımı alma yönünde karar alınmıştır. Araştırmacı öğretmen bu noktada aynı okulda çalışan öğretmenlerden birisinin eşi olan Görsel Sanatlar öğretmeninden bahsederek kendisi ile irtibata geçebileceklerinden bahsetmiştir. Uzman katılımcı ile iletişime geçilerek ertesi gün yapılacak olan etkinliğe katılma sözü alınmıştır. Aşağıda bu etkinliğin bu bölümüne ait video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar sizce kulübelerin yapımı için bir ustaya ihtiyacımız var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim beraber yaparız bence. (Ali)

-Çocuklar ben bu konuda size yardımcı olamam. Çünkü hiç yapmadığım bir iş. Testere, çekiç ve matkap gibi doğru kullanılması önemli. Hem sizin güvenliğiniz için hem de daha güzel bir iş için bir uzmandan yardım alabiliriz. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim bizim mahallede bir... amca vardı. O da anlamıyormuş. Evin önünde elektrikli testere ile bir şey kesiyordu. Yanlışlıkla bacağına değmiş. Ambulans gelmişti. Dikmişler galiba öyle duydum. (İbrahim)

-Evet böyle kazalardan kaçınabilmemiz için bu aletleri işten anlayan bir usta ile yapsak iyi olur diyorum. Ne dersiniz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim kim gelecek? (Fatma)

-Çocuklar Kezban öğretmenizin eşi İlker öğretmen var. Görsel sanatlar öğretmeni. Hem bu işlerde oldukça fazla tecrübesi hem de aletleri var. Onunla konuşalım. Yarın bizi ziyaret etsin. Yapmak istediklerimizi anlatalım. Hem de malzeme listemizi de kontrol ettiririz. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim yarın mı gelecek? (İpek)

-Bir konuşayım. Müsaitse yarın gelmesini isterim. (Araştırmacı öğretmen)

19.04.2022 tarihinde öğrencilerle kulübelerin planlanması çalışması yapılmıştır. Öğrencilerin 5. sınıf Matematik dersi kazanımları içerisinde yer alan geometrik şekiller ve nesneler ile çizimler yapılması çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu noktada araştırmacı etkinlik kağıtları ve cetvel yardımı ile öğrencilere yardımcı olmuştur. Araştırmacı öğretmen bir önceki gün internette bulunan haberdeki fotoğraflar etkileşimli tahtaya yansıtılarak üzerinde konuşulmuştur. Aşağıda bu etkinliğin bu bölümüne ait video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar kulübemizin şekline dün karar vermiştik. Bu sene matematik dersinde işlediğiniz bir konu var: “Geometrik şekil ve nesneler”. Kulübemizde bu şekiller ve nesnelerden hangileri olacak. (Araştırmacı)

-Öğretmenim biz geçen hafta matematik dersinde yaptık onlar. Kare, üçgen falan onları anlattı matematik öğretmeni. (Aslı)

-Evet kulübemizde bunlardan hangileri var? Tahtadaki fotoğraflar üzerinden bakarak bulabiliriz. (Araştırmacı)

-Öğretmenim kenarları dikdörtgen olacak. (Elif)

-Dikdörtgenin özelliklerini kim hatırlıyor? (Araştırmacı)

-Öğretmenim kenarları eşitti. Sanki öyle demişti öğretmenimiz. Matematik defterine de yazmıştık. (Naz)

-Hangi kenarları çocuklar? Bütün kenarları mı? (Araştırmacı)

-O zaman kare olur öğretmenim. (Aslı)

-Evet o zaman kare olur. Dikdörtgenin birbirine bakan kenarları eşit olacak. Hadi şimdi cetvelle dikdörtgen çizin kağıtlarınıza. Ama kaç tane dikdörtgen lazım olacak? (Araştırmacı)

-Öğretmenim yan taraflarında iki tane var. (Eda)

-Evet ya kulübemizin çatısı? (Araştırmacı)

-Öğretmenim iki tanede orada var. (İrem)

-Bir de kulübenin altı var. Orası da dikdörtgen. (Zeynep)

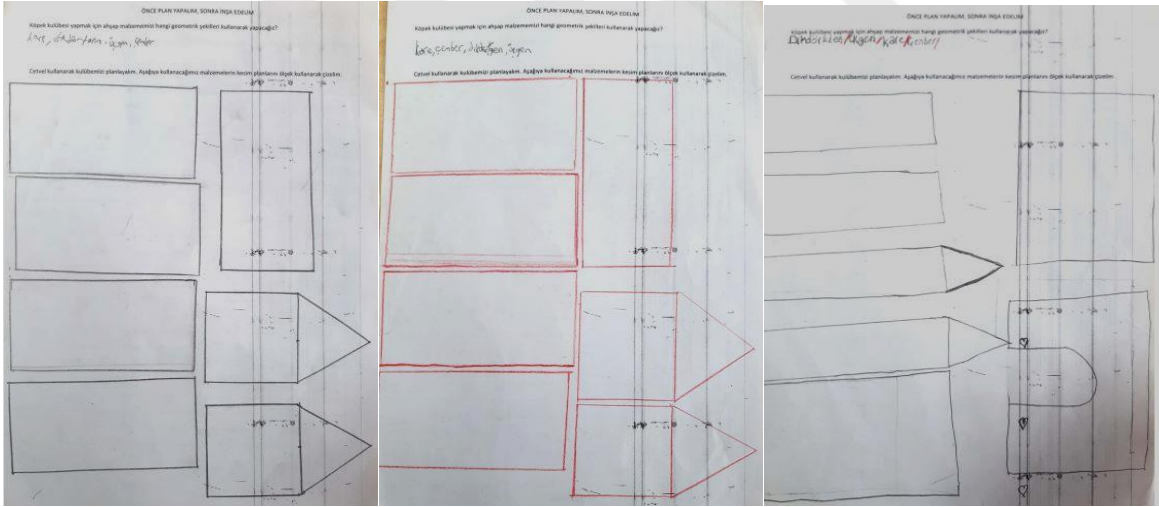
-Evet o zaman 5 tane dikdörtgen var. Kapısı ve arka tarafında hangi şekiller var? (Araştırmacı)

-Öğretmenim orada da kareler var bir de üçgenler kesilmiş gibi. (Aslı)

-Çocuklar bu geometrik şekillerin bir araya gelmesi ile geometrik cisimler oluşuyor. Bu cisimlere üç boyutlu cisimler diyoruz. Yani eni, boyu ve derinliği olan, elle tutulabilen cisimler. Yapacağımız kulübenin şekli dikdörtgen prizması şeklinde olacak. Çatı kısmı için de üçgen prizma diyebiliriz. (Araştırmacı)

-Öğretmenim geçen hafta biz derste işledik bunları. Defterlerimize yazdırdı öğretmenimiz. (Aslı)

-Çok güzel çocuklar bu hafta da siz cisimlerin gerçeklerini üreteceksiniz. O zaman şimdi etkinlik kağıtlarına bu saydığımız şekilleri cetvel yardımı ile çizin bakalım. (Araştırmacı)

Görsel 58. Öğrencilerin kulübe inşa faaliyeti öncesi plan çizimi etkinliği

Etkinliğin bu noktasında uzman katılımcı sınıfa gelerek öğrencilerle tanışmıştır. Öğrenciler uzman katılımcıya yapmak istedikleri kulübeyi anlatmış, malzeme listelerini göstererek fikirlerini almıştır. Aşağıda bu etkinliğin bu bölümüne ait video dökümünden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar kulübe etkinliğiniz çok güzel. Bende hayvanları çok severim. Şu anda da bir kedi besliyorum evimin garajında. Sizin de hayvanlar konusunda hassas olmanız ve bir şeyler yapmanız çok güzel. (Uzman katılımcı)

-Öğretmenim kedinizi getirir misiniz bize? (İrem)

-Bakalım çocuklar uygun ortam olursa getirebilirim. (Uzman katılımcı)

-Hocam çocuklar bir malzeme listesi yaptılar bakar mısınız? Eksiklerimiz var mı? (Araştırmacı)

- (Uzman listeyi inceler.) Çocuklar kulübenin malzemesi eğer ahşap olacaksa eski malzemelerden de yapabiliriz. Ben daha önce başka bir okulda öğrencilerimle eski okul sıralarından yapmıştık. Böylece hem listeye yazdığınız sunta için para harcamamış olursunuz, hem de eski bir malzemeyi değerlendirmiş olursunuz. (Araştırmacı)

-Öğretmenim var mı bizim okulda. (Elif)

-Evet çocuklar var. Ben daha önce okulun sığınağında görmüştüm bazı malzemeler. Okul idaresi ile görüşüp izin alırsak yarın bakarız. (Araştırmacı)

-O zaman sunta hariç diğer malzemeleri satın alabilirsiniz çocuklar. Kullanacağımız aletleri ben getiririm. (Uzman katılımcı)

-Yaşasın! Ne zaman yapacağız öğretmenim. (İbrahim)

-Çocuklar yarın malzeme almaya gidelim derslerden sonra. İlker hoca ile ben konuşurum. Uygun olduğu zamanda gelir. (Araştırmacı öğretmen)

21.04.2022 tarihinde derslerin bitiminde araştırmacı ve öğrenciler nalbur dükkanına alışverişe gitmişlerdir.

Görsel 59. Öğrenciler kulübe için hırdavatçıda malzeme alışverişinde

Alışveriş sırasında öğrenciler satıcılarla çeşitli diyaloglar yaşanmıştır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

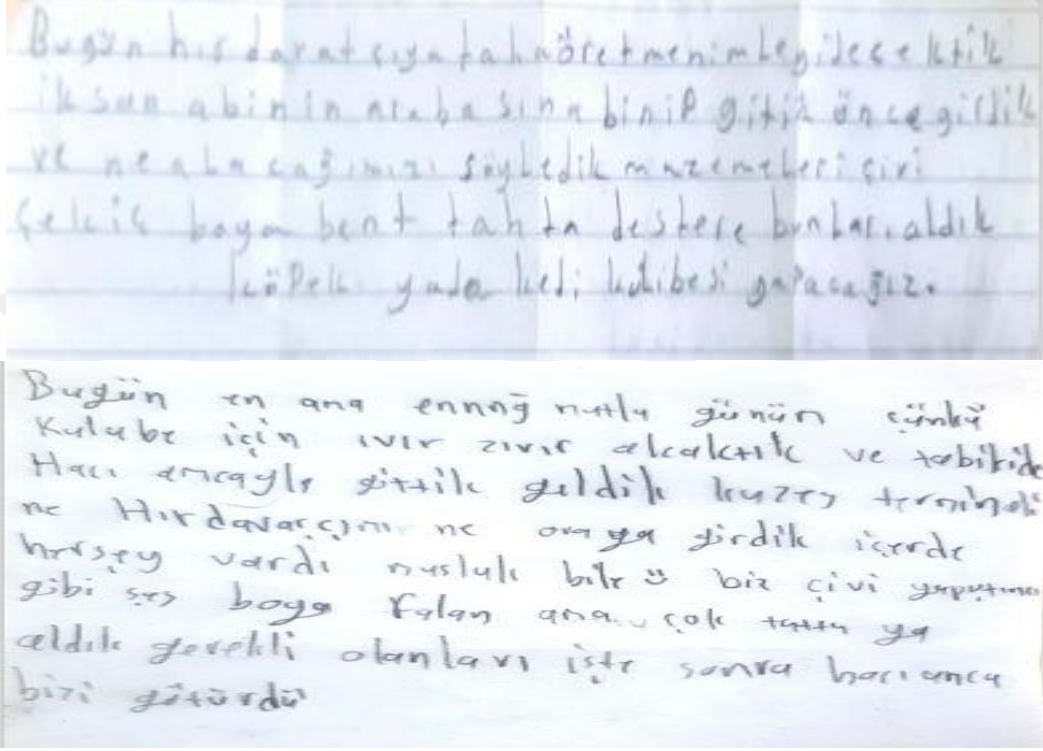
- Abi biz beyaz ve kırmızı boya istiyoruz. (Fatma)
- (2 farklı markaya ait boya kutularını tezgâha koyarak) tamam bunlar 45 TL, bunlar 60 TL. (Satıcı)
- Bunların ne farkı var? Biz kulübemizi boyayacağız. (Zeynep)
- Yani çok farkı var diyemem. Marka daha bilindik. Yani daha çok duyulmuş bir marka. Yoksa 45'lik olan da işinizi görür. (Satıcı)
- O zaman 45'lik olanı alalım biz. Paramızla yapmak istediğimiz şeyler var. Az harcayalım. (Aslı)
- Tamam bunu veriyorum, başka neler var listenizde? (Satıcı)

21.04.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla hırdavatçıya gittik. Dükkâna girdiğimizde etraftaki renklilik çok ilgilerini çekti. Her yer renk renk aletlerle doluydu. Hazırladıkları listede yer alan

malzemeleri aldılar. Rafların arasında dolaştılar, malzemelerin fiyatlarını tek tek sordular, fiyatlar arasında uygun olanı tercih ettiler. Malzemeleri arabaya taşıyıp okula döndük.

Öğrenciler bu etkinliğe dair deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 60. Öğrenci günlüklerinden örnekler

6.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (22.04.2022) uzman katılımcı ve öğrenciler kulübe yapma etkinliğini gerçekleştirmişlerdir. Etkinlikler için okula gelen uzman katılımcı ile okul yönetiminin onayıyla okulda kullanım dışı kalan sıraların tahtaları kullanılmıştır. Öğrenciler okulun sığınağına ilk defa girmişlerdir. Öğrencilerin sığınağın neden olduğu sorusu üzerine bir soru-cevap etkinliği anlık olarak gelişmiştir. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Öğretmenim depo dediniz ama burada sığınak yazıyor. (Ali)

-Evet çocuklar aslında burası sığınak. Sığınmaktan geliyor. Hayati durumlar için diyebiliriz. (Araştırmacı)

-Ne mesela öğretmenim? (İbrahim)

-Mesela eğer haberleri izliyorsanız birkaç ay önce bir savaş başladı. Rusya-Ukrayna arasında. Görmüşünüzdür belki insanlar yer altındaki yerlere, tren istasyonlarına sığındılar. Allah korusun, bizim ülkemizde bir savaşa girerse, sizlerin güvenliği ve saklanması için var burası. (Araştırmacı)

-Öğretmenim içeride ne var? (Ali)

-Hadi girip bakalım. (Araştırmacı)

Görsel 61. Öğrenciler sığınağın kulübe için eski sıraların tahtalarını seçerken

Öğrenciler sığınağın farklı kısımlarını araştırmacı öğretmen ile gezmişlerdir. Sığınağın lavabo bulunması, duş ve tuvaletlerin yer alması öğrencileri oldukça şaşırtmıştır. Araştırmacı öğretmen sığınağın uzun süreli olarak kalınması gerektirecek durumlar için bu donanımların gerekliliğini izah etmiş, sığınak tavanında yer alan havalandırma düzeneğini öğrencilere göstererek açıklamalarını sonlandırmıştır.

Uzman katılımcının gelmesiyle beraber kulübe yapım etkinliği başlamıştır. Öğrenciler önce uzmanın işi yapışını izlemiş ardından uzmanın desteği ve kontrolünde yapım faaliyetlerine katılmışlardır. Etkinlik sırasında öğrenciler uzmanın aletlerine yoğun ilgi göstermişler. Aletleri kullanmak için birbirleriyle yarışmışlardır. Etkinlik boyunca sıklıkla uzmana işler ve aletlerin kullanılışı hakkında sorular sormuşlardır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

- Öğretmenim bu aletin adı ne? (İbrahim)

-Çocuklar bu alet dekupaj testeresi. Düz tahta parçalarını ölçü ile hassas bir şekilde kesmek için kullanılır. Bu aleti ancak benimle kullanabilirsiniz. Dışarıda

bir yerde bu çeşit aletleri gördüğünüzde çok dikkatli olmalısınız. Bir yetişkin yoksa asla dokunmamalısınız. (Uzman katılımcı)

-Öğretmenim ne zaman keseceğiz? (Ali)

-Kesmeden önce tahtaların üzerine ölçülerimize göre işaretleme yapmalıyız çocuklar. Eğer planlı gitmezsek hem malzememizi hem de zamanımızı boşa harcamış oluruz. (Araştırmacı öğretmen)

-O zaman yapalım. (Ali)

Görsel 62. Öğrenciler uzmanla birebir çalışırken

Öğrenciler uzman katılımcıların üretim etkinlikleri yaklaşık 90 dakika boyunca devam etmiştir.

Görsel 63. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor

Otantik etkinlik sürecinin oluşturduğu katılımcılık öğrencilerin merak ettiklerini uzmana rahatça sordukları bir öğrenme ortamı oluşmasına yol açmıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim bu parçaları zaten vidalarla birleştiriyoruz. Neden aralarına yapıştırıcı sürüyoruz? (Aslı)

-Kızım sadece vidalarsak üzerine bir baskı olduğunda kolayca bağlantı yerlerinden ayrılabilir. Sürdüğümüz ağaç tutkalı kulübenin daha dayanıklı olmasını sağlayacak. (Uzman katılımcı)

Kulübenin yapılmasından sonra öğrenciler uzman katılımcı araştırmacının gözetiminde kulübeleri boyamışlardır.

Görsel 64. Öğrenciler kulübelerini boyuyor

Etkinliğin ardından hatıra çekilen hatıra fotoğrafından sonra uzman katılımcı okuldan ayrılmıştır.

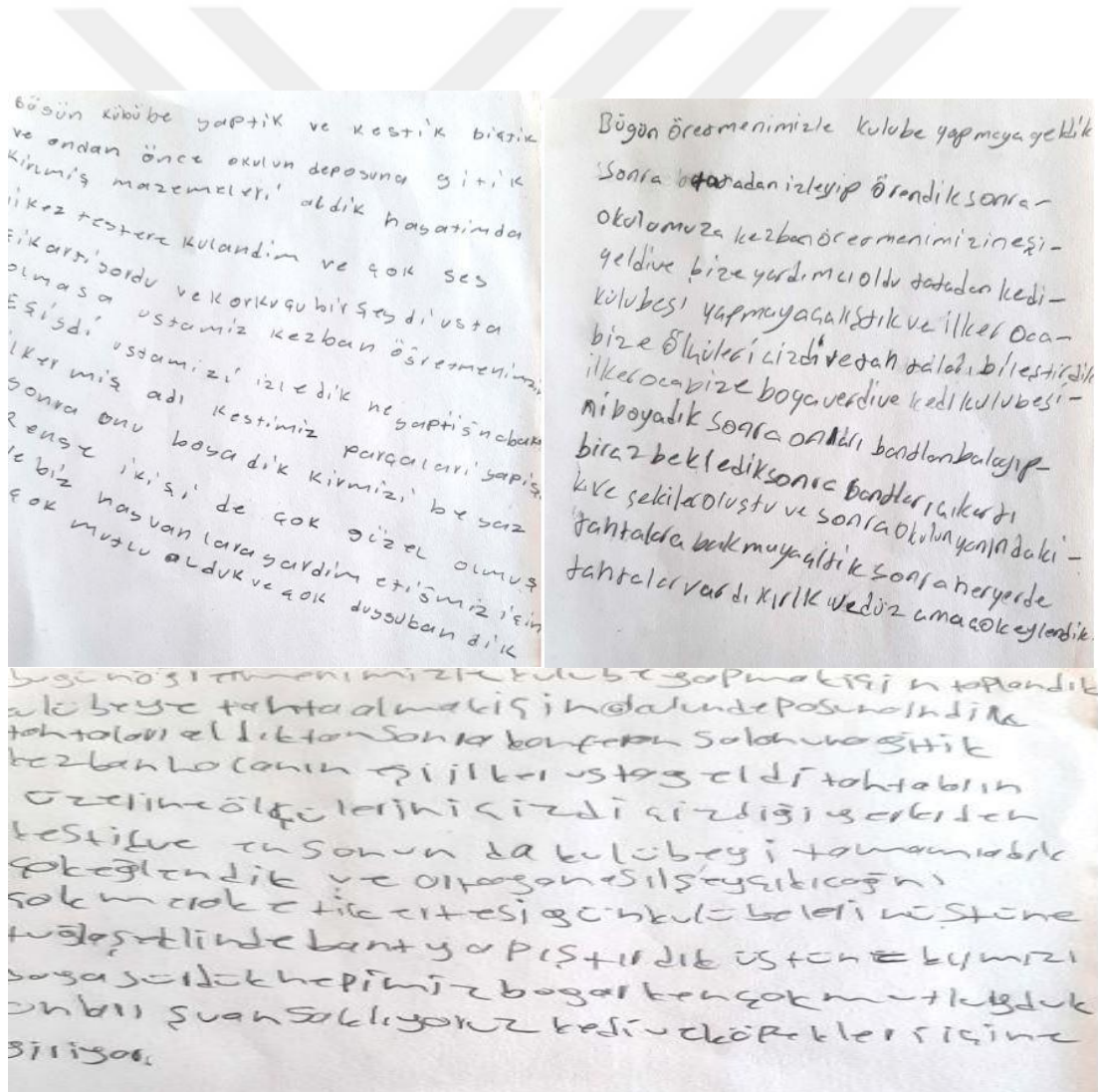

Görsel 65. Öğrenciler uzman katılımcı etkinlik sonrası ürünlerle

22.04.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla kulübemizi yaptık. Uzman katılımcımız yapımın tüm aşamalarına çocukların katılımını sağladı. Ölçütüler, kestiler, yapıştırdılar, vidaladılar, boyadılar. Öncelikle çok eğlendiler. Yapım boyunca hem aletler hem de işler hakkında uzmanımıza sorular sordular. Testere ile kesme ve matkap kullanma sırasında sıraya girdiler ve aletleri kullanma işi onları çok eğlendirdi. Uzmanımızla etkinlik sonrası sohbetimizde öğrencilerin bu kadar hevesli olmasının kendisini şaşırttığını söyledi. Öğrencilerle kulübemizi boyadıktan sonra kulübeyi bahçeye koyup köpeğimizle buluşturmaya karar verdik. Bir an önce köpeği kulübenin içinde görmek istiyorlar...

Öğrenciler günlüklerine bakıldığında; öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 66. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Günlükler incelendiğinde oluşan otantik öğrenme ortamının öğrencileri oldukça heyecanlandığı, uzman katılımcı ile sosyal temasın öğrencileri çok mutlu ettiği, öğrencilerin etkinliğin konusu olan kulübe yapım işini amaç olarak değil hayvanlara yardım için bir araç olduğunun farkında olduklarını göstermektedir.

4.2.6.1. Altıncı eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Pati İçin Kulübe” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanırken kulübe planlarının çizimi sırasında öğrencilerin matematik dersindeki yetersiz akademik bilgi düzeyi nedeniyle sorunlar yaşanmıştır. Bu etkinliğin yapılması için araştırmacı öğretmen öğrencilere sürekli yardım etmiştir ve bu durum zaman kaybına neden olmuştur. Bu sorunun çözülmesi adına matematik öğretmeninden destek istenmiş, bu hafta için matematik derslerinde geometrik şekiller konusu tekrar edilerek öğrenciler desteklenmiştir.

Kulübe yapım etkinliği sırasında ise iki kulübe yapılması nedeniyle öğrenciler sıra ile faaliyetlere katılmışlardır. O sırada sınıfta bulunan öğrencilerden faaliyetlere katılmayanların ilgisi azalmış ve bu durum zaman zaman dersin etkinliğin düzeninin bozulmasına yol açmıştır. Bu sorunun çözümü için araştırmacı faaliyete katılan öğrencileri sık sık değiştirerek kontrolü sağlamaya çalışmıştır.

4.2.7. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Jandarma Yanımızda” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Jandarma Yanımızda” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 25.04.2022 ve 29.04.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler jandarma HAYDİ birimi hakkında araştırma yapma ve soru cevap etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Jandarma Yanımızda” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 20

“Jandarma Yanımızda” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri Otantik Öğrenme Bileşeni	Gözlem, İletişim	
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.
	Yan Kazanım	Türkçe: T.5.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır. T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular.
Tarih Materyaller Etkinlikler İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	25.04.2022-29.04.2022	İnternet bağlantılı bilgisayar ya da Etkileşimli Tahta. Araştırma yapma, soru cevap etkinliği, gözlem.
		Branş öğretmenleri ile disiplinler arası etkinlikler için iş birliği yapılması

Etkinlikten önce araştırmacı öğretmen etkinliğe uzman katılımcı olarak dahil olan jandarma hayvan durum izleme birimi görevlisi ile etkinlik programı ile ilgili görüşmüş, etkinliğin 27.04.2022 günü yapılması kararlaştırılmıştır. Uzman katılımcı öğrenciler ile faaliyetleri hakkında bilgilendirme etkinliği yanında arama-kurtarma köpekleri ile gösteri de yapabileceklerini bildirmiş bu etkinlik ilave olarak uygulamaya eklenmiştir.

25.04.2022 tarihinde yapılan dersin girişinde araştırmacı şehir merkezinde gördüğü polis kuvvetlerine bağlı HAYDİ (Hayvan Durum İzleme) birimine ait araçtan bahsederek 7. Hafta etkinliklerinin otantik bağlamını oluşturmuştur. Aşağıda bu dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar dün okuldan sonra çarşıya gittim. Yolda giderken bir araç gördüm. Kamyonet tarzı bir araç. Üzerinde HAYDİ yazıyordu. Aranızda gören var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Görmedik. (Aslı)

-Hayır! (Hep beraber)

-Öğretmenim çizgi film olan mı? (Esra)

-Hayır çocuklar. Benziyor haklısınız ama araç bir polis aracıydı. Üzerinde “HAYDİ” nin ne olduğu da yazılıydı. Bir kısaltmaymış. Anlamı “Hayvan Durum İzleme Birimi” olarak aracın üzerinde yazıyordu. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim o zaman onlarda bizim gibi hayvanlar için mi çalışıyor? (Elif)

-Bugün bu konuyu inceleyelim istiyorum. Ne iş yaptıklarını araştıralım. Ben tabii önden biraz araştırma yaptım. HAYDİ çalışanları hem polis hem de jandarma içerisinde çalışan görevlilerden oluşuyormuş. Ben bir polis karakoluna giderek HAYDİ hakkında bilgi almak istedim. Hem de bizim okula davet etmeyi düşündüm. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim gerçekten mi? Polisler mi gelecek okula? (Fatma)

-Çocuklar görevli polisler HAYDİ biriminin jandarma olarak da çalıştığını ve bizim mahallemiz jandarma bölgesinde olduğu için onlarla görüşmem gerektiğini söyledi. Ben de onlardan telefon numaralarını aldım. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim bizim köyde jandarma hep var ki. (Ali)

-Evet öğretmenim kavga olunca geliyorlar. Bazen de ... (Bağımlılık yapan bir madde adı söylüyor) satanları yakalamaya geliyorlar. (Ahmet)

-Biliyorum çocuklar. Yıllardır bu mahalledeyim. Neredeyse her gün jandarma var bu mahalle de. Peki HAYDİ aracını gördünüz mü hiç mahallede? (Araştırmacı öğretmen)

-Görmedik öğretmenim. (Hep beraber)

-Tamam o zaman biraz inceleme yapalım. Hadi bakalım bilgisayarlar önünüzde. Araştırma başlasın sonra bulduklarınızı konuşalım. (Araştırmacı öğretmen)

Öğrenciler yaklaşık 20 dakika jandarma HAYDİ birimi hakkında araştırma yapmışlardır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin buldukları bazı kaynaklar sınıftaki etkileşimli tahtaya yansıtılarak tartışılmıştır.

Görsel 67. Derste incelenen internet haberinin içeriğinden bir görsel

Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait diyalogların bir kısmı sunulmuştur:

...

-Çocuklar jandarma HAYDİ birimi hakkındaki bulduğunuz video haberden neler öğrendiniz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim HAYDİ sokak hayvanlarını koruyormuş. Hayvanlara kötülük yapılırsa onları HAYDİ uygulaması ile çağırıyormuşuz. (İrem)

-Başka neler yapıyormuş çocuklar HAYDİ birimi? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim çevreyi kirletenlere de engel oluyormuş? (İpek)

-Başka çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ormana inşaat malzemesi dökenlere de ceza veriyormuş. (Eda)

-Ceza veriyor demeyelim de ceza kesiyor diyelim kızım. Başka? (Araştırmacı öğretmen)

-Hayvanlara araba çarparsa onlara yardım ediyormuş öğretmenim. (Feyza)

-Öğretmenim doğadaki hayvanları da koruyormuş. Kaçak avcılar da yakalıyormuş. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim bir de kaplumbağalar vardı. Siz bize daha önce göstermiştiniz. Değişik bir adı vardı onları da koruyor. (Ece)

-Caretta Caretta kaplumbağaları çocuklar. Yani tehlikede olan türde hayvanların korunması için de çalışıyorlar. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim helikopterle dağlara yem atıyorlar onu da gösterdi. (Ali)

-Evet çocuklar yabani hayvanları da unutmuyor HAYDİ çalışanları... (Araştırmacı öğretmen)

Araştırmada izlenen videoda hakkında bilgi verilen HAYDİ uygulamasını araştırmacı mobil telefonuna indirmiştir. Araştırmacı öğretmen ve öğrenciler beraber uygulamayı incelemişler, uygulama içerisinde HAYDİ biriminin ilgilendiği sorunlar hakkında konuşmuşlardır. Bir öğrenci ise araştırması sırasında Sakarya ilinde HAYDİ biriminin faaliyetleri hakkında bir haber bulduğunu belirtmiş ve haberi arkadaşlarına etkileşimli tahtada göstermiştir. Aşağıda bu dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

Görsel 68. Derste incelenen internet haberi içeriğinden bir görsel

...

-Bakın buradaki HAYDİ de köpeklere yemek dağıtıyormuş öğretmenim. Haberde buldum. (Aslı)

-Tamam. Ekranda arkadaşlarıyla paylaş bakalım haberi. (Araştırmacı)

(Öğrenci ekranda bulduğu haberi açar.)

-Aaa kışın gitmişler bakın her yer kar. (Esra)

-Evet tabii. Kışın yemek bulamıyor hayvanlar. (Feyza)

-Çocuklar jandarma HAYDİ çalışanları zorlu hava koşullarına rağmen hayvanlara yardımı bırakmıyorlar. Geldiklerinde bir teşekkür edersiniz artık onlara. (Araştırmacı)

-Ederiz öğretmenim tabii. (Naz)

...

25.04.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla HAYDİ hakkında araştırma yaptık. Mahallede genellikle asayiş olayları için sık sık jandarma personeli görüyorlar. Jandarmanın hayvanlarla alakalı faaliyet yaptığını öğrenmek onları şaşırttı. Genelde olumsuz deneyimler yaşamışlar maalesef güvenlik görevlileriyle. Bu etkinlikle belki jandarma ile daha olumlu bir temas kurmalarını umuyorum...

7.hafta etkinliklerinin ikinci gününde (26.04.2022) araştırmacı hem öğrencilerin jandarma personelleri ile ilgili deneyimlerini belirlemek hem de öğrencileri jandarma personelleri ile yüz yüze yapılacak etkinliklere hazırlamak amacıyla çalışma yaptırmıştır. Aşağıda etkinlikte kullanılan çalışma kağıtlarına öğrencilerin verdikleri cevaplardan örnekler sunulmuştur:

Etkinliğimiz öncesinde mahallemizde Jandarma personellerini çalışırken gördünüz mü? Hangi olaylar üzerinde çalışıyorlar? Gördüm ve hata bize geldi Anemim keline itti ve atıdı Dışe sildi ve burda kavsa Çikiriğe silişak hap kuruculu Hap satanlar hep silişor Okula gelip hep silişor Herşeye gelibor	Etkinliğimiz öncesinde mahallemizde Jandarma personellerini çalışırken gördünüz mü? Hangi olaylar üzerinde çalışıyorlar? Gördüm mad ve karga tartışma Okul sin geldi gördüm silahlaru lar onu kin geldiler kalıyaronia geldiler.
Etkinliğimiz öncesinde mahallemizde Jandarma personellerini çalışırken gördünüz mü? Hangi olaylar üzerinde çalışıyorlar? Bev gelipberi ayırlıyolar ve silah- ları atışlarında duyur duyur dusmaz. Kızılolar nıyaptın niye çitir silah ayıyolar ve kızılolar	

Görsel 69. Öğrencilerin jandarma personelleri ile yaşadıkları deneyimlerden örnekler

Öğrencilerin yanıtları incelendiğinde jandarma ile ilgili olumsuz deneyimlerinin olduğu görülmektedir. Otantik öğrenme sürecinin 7. Haftasında öğrencilerle bir araya gelen jandarma HAYDİ personeli ile temas etmenin bu algıyı olumlu yönde değiştirmede katkı sağladığı söylenebilir.

Daha önce bir jandarma personeli ile görüştünüz mü? daha önce görüşmedim fakat araştırmacı giderken kasımdan sadece zabitan görürüm	Daha önce bir jandarma personeli ile görüştünüz mü? Babam ve ben görüş tük bir kötü olayımız olmuştu o yüzden konuş tuk.	Daha önce bir jandarma personeli ile görüştünüz mü? hayır sadece gıda sıkıntı ilem yedim o anda sıkı bir kadın jandarma diye geldi kadını tutukladı o zaman hatırlıyorum
--	--	--

Görsel 70. Öğrencilerin jandarma ile iletişim durumuna dair örnek cevaplar

Öğrencilerin yanıtları incelendiğinde öğrencilerin bazılarının daha önce jandarma personeli ile görüşmediği, bazılarının görüştüğü ancak bu görüşmenin olumsuz bir nedenden dolayı olduğu görülmektedir. Bir öğrenci ise ilkokula giderken araştırmacının sınıfa davet ettiği kadın bir jandarma personeli ile olan iletişimini hatırlamıştır. Otantik öğrenme sürecinin 7. Haftasında yapılan etkinlikle çalışma grubundaki hemen hemen tüm öğrenciler jandarma personeli ile olumlu bir iletişim kurma fırsatı bulmuşlardır.

Büyüdüğünüzde jandarma personeli olmak ister misiniz? Neden? Hayır Büyüdümde jandarma olmak istemem çünkü orda hep savas bende olmak istemiyorum insanları tutuklamak istemem bu yüzden	Büyüdüğünüzde jandarma personeli olmak ister misiniz? Neden? Yok istemem çünkü ben daha büyük şeyler olmak istiyorum ben erzanee olmak istiyorum
Büyüdüğünüzde jandarma personeli olmak ister misiniz? Neden? istemem çünkü aklımda bğışmenlik almak ya da devlet almak istiyorum	Büyüdüğünüzde jandarma personeli olmak ister misiniz? Neden? istatim Devletini koruyup vatan dostlarımla Zenginlik kazanmak istiyorum

Görsel 71. Öğrencilerin gelecekte “jandarma” olma hakkındaki görüşlerinden örnekler

Öğrenci yanıtları incelendiğinde öğrencilerin biri hariç hepsi büyüdüklerinde jandarma personeli olma fikrine soğuk baktıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun sebebi öğrencilerin başka bir meslek sahibi olmak istemeleri ve jandarmaların çalışma alanlarına dair olumsuz fikre sahip olmaları ile açıklanabilir. Çalışmalar sırasında jandarma personeli ile kurulan yakın temas öğrencilerin sahip oldukları olumsuz deneyimlerden kaynaklanan algının değişimi için yeterli olmamıştır.

7.hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (27.04.2022) jandarma HAYDİ görevlileri okula gelmişlerdir. HAYDİ çalışanlarının okula gelişi sadece araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubunu değil okulun tüm öğrencilerinde heyecana neden olmuştur.

Okul bahçesinde uzman katılımcı olarak etkinliğe katılan jandarma personeli ve çalışma arkadaşlarını araştırma grubundaki öğrenciler karşılamışlardır. Jandarma personelinin öğrencilerle tek tek tanışmasından sonra öğrenciler hizmet aracının etrafına toplanmıştır. Uzman katılımcı öğrencilere kendini tanıtmış ve ardından hizmet aracında kullandıkları aletleri ve faaliyetlerini anlatmıştır.

Görsel 72. Uzman katılımcı öğrencilere aletlerini anlatırken

Otantik etkinlik sürecinin oluşturduğu ortam öğrencilerin jandarma personeline dair olumsuz deneyimlerini bir kenara bırakmalarını sağlamış, merak ettiklerini uzmana rahatça sordukları bir öğrenme ortamı oluşmasına yol açmıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

Görsel 73. Öğrenciler merak ettikleri konular hakkında sorular soruyor

-Komutanım bu uzun çubuğu nasıl kullanıyorsunuz? (Aslı)

-Çocuklar bazen tehlikeli köpekler için bizden yardım isteniyor. O hayvana çok yaklaşımadan sopanın ucundaki bu kısmı hayvanın boynuna geçiriyoruz. Diğer taraftan ipi çekince hayvanı güvenli bir mesafede tutarak kafesimize alıyoruz. (Uzman katılımcı)

-Peki boynuna gelen yer neden kırmızı? (İbrahim)

-Rengi değil ama o kısmın malzemesi önemli çocuklar. Hayvanı yakalarken amacımız ona zarar vermek değil. O yüzden o kısım kalın yumuşak bir maddeyle kaplanmış. Adı da kauçuk. Böylece hayvanın boynuna zarar vermemiş oluyoruz. (Uzman katılımcı)

-Peki korkmuyor musunuz? (Elif)

-Gerekli güvenlik önlemlerini almaya çalışıyoruz çocuklar. Doğru malzemelerle çalışırsanız korkmanıza gerek kalmaz. Tabii eğitim de aldık bu konuda? (Uzman Katılımcı)

-Ne eğitimi? Okula mı gittiniz HAYDİ olmak için? (Aslı)

-Okul değil de bir kurs diyebilirim. Hayvanların özellikleri, onlara nasıl yaklaşmamız gerektiği, hangi güvenlik önlemlerini alacağımız gibi bilgileri öğrendik. Bir de uygulamalar yaptık. Yani denemeler yaptık barınaklarda işi iyi bilen arkadaşlarımız bize gösterip yaptırdı. (Uzman katılımcı)

...

Yaklaşık 20 dakika boyunca süren soru-cevap etkinliğinden sonra jandarma personelleri yanlarında getirdikleri arama-kurtarma köpekleri ile okul bahçesinde bir gösteri yapmışlardır. Gösteri öncesinde köpeklerin eğitimi, kullanıldıkları durumlar hakkında tüm öğrencilere bilgi verilmiştir.

Görsel 74. Jandarma personeli tarafından arama-kurtarma köpekleri hakkında bilgi verilmesinin ardından köpekler öğrencilere gösteri yaptılar

Öğrenciler gösterinin bitiminde uzman katılımcılara meslekleri hakkında sorular sormuşlardır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Komutanım nasıl jandarma oldunuz? (İpek)

-Çocuklar liseyi bitirene kadar bende sivil okullarda okudum. Daha sonra Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi adlı bir üniversitenin astsubay eğitim merkezi adlı okulundan mezun olarak jandarma oldum. (Uzman Katılımcı)

-Öğretmenimiz de öğrenci o da üniversitede okuyor şimdi. Jandarma üniversitesi de mi varmış? (Yağmur)

...

-Biz de gidebilir miyiz o okula? (Aslı)

-Tabii neden olmasın. Yapılan giriş sınavlarında başarılı olursanız sizde jandarma olabilirsiniz. (Uzman katılımcı)

...

Uzman katılımcı olarak etkinliğe katılan bayan jandarma personeli özellikle kız öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Kız öğrenciler bayan jandarma personeline işi hakkında daha detaylı sorular sormuşlardır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Abla kadın asker olmak nasıl bir şey? (İrem)

-Kızlar ben işimi çok seviyorum. Bir kere üniforma giymek çok güzel. Sizin gibi kızların beni görüp, bu mesleğe ilgi duyduklarını görmek de çok güzel. Kadın asker olmak çok gurur verici bir şey. Ülkeme bir kadın jandarma olarak hizmet etmeyi çok seviyorum. İnşallah sizin aranızdan da jandarma olanlar çıkar. (Uzman katılımcı)

Görsel 75. Öğrenciler, uzman katılımcı ve HAYDİ personelleri ile bir aradalar.

27.04.2022 günü için araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün okulumuza HAYDİ biriminde görevli jandarma görevlileri geldi. Okula girişleri tam bir şenlik oldu. Tüm okul bahçeye döküldü. Yanlarında getirdikleri

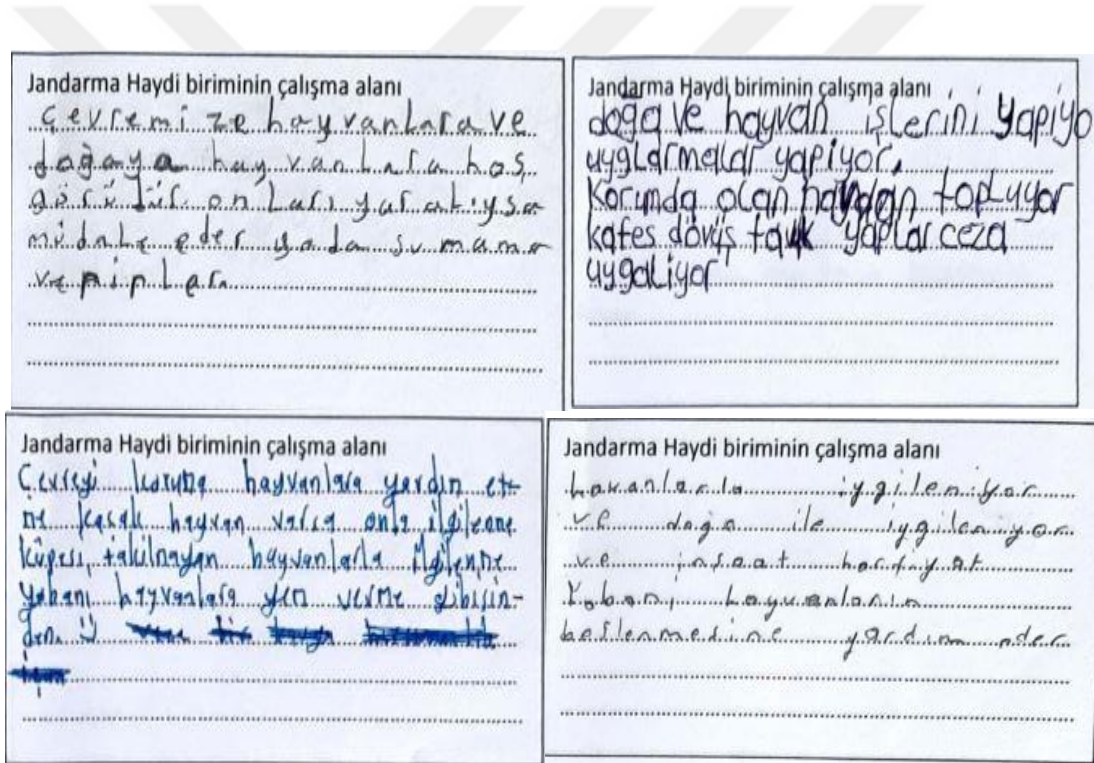
Öğrenciler bu derse yönelik deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

173

öğrencileri oldukça heyecanlandığı görülmektedir. Faaliyetler sırasında bayan jandarma personelinin uzman konumunda olması öğrencilerin kadınların meslek seçimine dair sahip oldukları önyargıların sorgulanmasına sebep olduğu görülmüştür. Aynı zamanda faaliyet sırasında öğrencilerden bazılarının uzman katılımcının tedavi edilmek üzere HAYDİ aracına alınan sokak hayvanlarının nereye götürüldüğünü sormaları ve aldıkları cevap bir sonraki otantik öğrenme sürecinin bağlamının oluşmasını sağlamıştır.

5.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (29.04.2022) araştırmacı hem öğrencilerin jandarma HAYDİ birimi ile yapılan etkinlik sonucunda deneyimlerini belirlemek hem de otantik değerlendirme yapmak amacıyla çalışma yaptırmıştır. Aşağıda etkinlikte kullanılan çalışma kağıtlarına öğrencilerin verdikleri cevaplardan örnekler sunulmuştur:

Görsel 77. Öğrencilere göre HAYDİ biriminin çalışma alanı

Öğrenci yanıtları incelendiğinde etkinlikler neticesinde öğrencilerin jandarma haydi biriminin faaliyetleri hakkında bilgiler edindiğini göstermektedir.

Öğrenci yanıtları incelendiğinde etkinlikler neticesinde öğrencilerin jandarma personelinin faaliyet alanı hakkında sahip oldukları bilgilerin çeşitlilik kazandığı görülmektedir.

4.2.7.1. Yedinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın beşinci haftasında, “Jandarma Yanımızda” otantik etkinliğinin eylem planı uygulanırken, öğrencilerin köydeki asayiş sorunlarından dolayı güvenlik personelleriyle ailelerinin yaşadıkları olumsuz durumlar nedeniyle, uzman katılımcılarla iletişime geçmekte çekingen davranmışlardır. Bu sorunun çözülmesi adına jandarma personeli ile etkinlik öncesi görüşülerek arama-kurtarma köpekleri ile bir gösteri yapılmasına dair planlama yapılmıştır.

Uzman katılımcılar hayvanların korunması adına yapılan faaliyetleri detaylı bir şekilde öğrencilere aktarmışlar ancak öğrencilerin iş güvenliği koşulları nedeniyle görevlileri uygulamalar sırasında izleme ve uygulamalara katılma imkânı olmamıştır. Bu sorunun çözümü için Jandarma HAYDİ biriminin faaliyetlerine dair videolar, internet sitesi haberleri ve fotoğraflar öğrencilerle birlikte sınıfta incelenmiştir.

4.2.8. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Hayvan Dostlarımıza gidiyoruz” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 02.05.2022 ve 06.05.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler; harita uygulamalarını kullanma, okul ve çevresinin 3 boyutlu haritasını hazırlama, hayvan barınağı ziyareti etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 21

“Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Dijital okuryazarlık, harita okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, gözlem, iletişim, sosyal katılım
Otantik Öğrenme Bileşeni	Uzman performansı, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Sosyal Bilgiler: Kazanım SB.5.3.1. Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar. Harita çizilirken belirli oranlarda küçültme yapıldığına değinilir. Ölçek türlerine ve hesaplamalarına girilmez. Fiziki haritada yer alan temel unsurlar ve bu unsurların anlamları üzerinde durulur SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir. SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar. Yönetim birimlerinde görev yapan birey ve kurulların görevlerini yerine getirirken çeşitli kararlar aldıkları ve bu bağlamda karar verme becerilerini kullandıkları belirtilir Yan Türkçe: Kazanım T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. T.5.4.10. Yazdıklarını paylaşır Görsel Sanatlar: G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır. G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır
Tarih	02.05.2022-06.05.2022
Materyaller	Kırtasiye malzemeleri, internet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta, gezi sonrası formlar.
Etkinlikler	Harita uygulamalarını kullanma, okul ve çevresinin 3 boyutlu haritasını hazırlama, hayvan barınağı ziyareti
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	Okul dışında yapılacak etkinlik için uzman katılımcı ile önceden görüşme yapılarak öğrenci katılımı konusu

04.05.2022 tarihinde yapılan hayvan barınağı etkinliğinden önce araştırmacı öğretmen okul idaresi ve Adapazarı belediyesi ile görüşmüş, etkinliğin 04.05.2022 günü yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılacak ziyaret için izin süreci ve ulaşım planlamaları araştırmacı tarafından yürütülmüştür.

Otantik öğrenme sürecinin 8. Hafta etkinliklerinin otantik bağlamı, bir önceki etkinlik sırasında öğrencilerin HAYDİ biriminde çalışan jandarma personeline sordukları soru ile oluşmuştur. Araştırmacı öğretmen, öğrencilere hayvan barınağına bir ziyaret yapabileceklerini söylemiştir. Öğrencilerin ziyaret hakkındaki soruları ile etkinlikler başlamıştır. Aşağıda bu derse dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar HAYDİ çalışanı olan jandarma görevlilerine hayvanları nereye götürdüklerini sormuştunuz değil mi? (Araştırmacı öğretmen)

- Evet öğretmenim barınağa götürüyorlarmış. (İbrahim)
- Öğretmenim barınakta hayvanlara ne oluyor? (Ali)
- Çocuklar açıkçası bende daha önce hiç gitmedim barınağa. Hep beraber gidelim mi? (Araştırmacı öğretmen)
- Evet öğretmenim ne zaman? Hemen gitsek olmaz mı? (İrem)
- Çocuklar son etkinliğimizden sonra sizin barınağı merak ettiğinizi görünce bir gezi için hem okul idaresine hem de Adapazarı belediyesi ile görüşüp ziyaret için gerekli izinleri aldım. Çarşamba günü gidiyoruz. (Esra)
- Yaşasın! (Hep beraber)
- Öğretmenim barınak nerede? Nasıl gideceğiz? (Feyza)
- ...

Bu noktada araştırmacı öğretmen sorularla öğrencileri konum bulma ve harita uygulamalarının kullanımı üzerine düşünmeleri için sorular sorarak dersi devam ettirmiştir. Aşağıda bu derse dair video dökümü sunulmuştur:

- Çocuklar ben çoğu zaman kullanıyorum. Eminim büyükleriniz de kullanıyor. Bilmediğimiz bir yere gitmek için telefonumuz ya da bilgisayarda kullandığımız bir uygulama vardı. Hatırlıyor musunuz? Ben de sizinle ilkokuldaki derslerimiz sırasında yeri geldikçe kullanıyordum. Neydi adı? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim tahtada bir dünya açıyordunuz. Ona fare ile yaklaşıyorduk. O mu? (Aslı)
- Evet o uygulama Google Earth uygulaması. O uygulama ile dünyada birçok yeri sanal olarak geziyorduk. Ancak telefonlarda da kullanılan bir harita uygulaması var. Onun adı da Google Map. (Araştırmacı öğretmen)
- Map ne demek öğretmenim? (Ece)
- İngilizce bir kelime. Türkçesi harita çocuklar. Şimdi akıllı tahtadan bu uygulama ile sorunuza cevap arayalım. Bakalım hayvan barınağına nasıl gideceğiz? (Araştırmacı öğretmen)

Bu noktada araştırmacı öğretmen etkileşimli tahtadan harita uygulamasını açarak okuldan hayvan barınağına giden yol tarifinin nasıl alındığını öğrencilere göstermiştir. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

- Öğretmenim burada toplu taşıma ile gidilmez diyor. (Fatma)
- Evet çocuklar. Toplu taşıma yani dolmuş, otobüs gibi araçlarla gidilebilecek bir yer değil. Bir servis ile gideceğiz biz de. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ilkokuldayken baktığımız Google Map, dünyalı uygulama da bu harita uygulaması da yabancı isimli. Bu haritaların Türkçesi yok mu? (Eda)
- Kızım harika bir soru bu. Bu uygulamalar zaten Türkçe olarak çalışıyor ama Türkiye'ye ait uygulamalar değil. Ben hiç bu konuda araştırma yapmadım. Benim kullandığım Türkiye'ye ait bir uygulama yok. Ama isterseniz şimdi bilgisayarlardan araştırın bakalım var mıymış böyle bir uygulama? (Araştırmacı öğretmen)

Bir öğrencinin sorusu öğrencileri farklı bir alanda araştırma yapmaya sevk etmiştir. Araştırmacı öğretmen bu noktada doğrudan cevap vermek yerine öğrencilerin araştırma yapması için zaman tanımıştır. Öğrenciler ve araştırmacı yaklaşık 20 dk. boyunca araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda öğrenciler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına ait “atlas.gov.tr” internet sayfasının Türkiye’nin geliştirdiği bir harita olduğunu bulmuşlardır. Öğrencilerle uygulama incelenmiş, yaygın olarak kullanılan yabancı kaynaklı harita uygulaması ile karşılaştırılmıştır. Aşağıda dersin bu bölümüne ait video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim bu bulduğumuz Atlas haritası daha net sanki öbüründen. (Aslı)

-Yani tam bilmiyorum. Çok da fark yok gibi ama asıl önemlisi bize ait olması. Bizim uydularımızla çekilen fotoğraflarla, bizim mühendislerimiz tarafından hazırlanması hazırlanmış olması bence. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim madem biz yapmışız o zaman bu haritayı kullansak ya. (İrem)

-Bence de. Bundan sonra ekrandan haritaya bakmamız gerektiğinde atlas.gov.tr adresini kullanalım. (Araştırmacı öğretmen)

Bu noktada araştırmacı öğretmen öğrencilerin etkileşimli tahtada yerli harita uygulaması üzerinde sırasıyla Türkiye, Sakarya, Adapazarı, mahallesi ve mahalle içinde okulu bulmalarını istemiştir. Hayvan barınağının yerinin de haritada bulunması çalışmasının ardından 1. gün etkinlikleri bitirilmiştir.

Görsel 80. Öğrenciler yerli konum bulma uygulaması üzerinde çalışıyorlar

Etkinlik sonrasında bir sonraki etkinliğin otantik bağlamını oluşturmak amacıyla yönlendirme yapmıştır. Araştırmacı öğretmen harita türlerinden bahis açarak daha önceki sınıflarda öğrencilerle dersler sırasında kullandığı kabartma haritaları öğrencilere hatırlatmıştır. Aşağıda bu derse dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar 2. sınıfta sınıfımızın duvarında bir harita vardı. Masanın üstüne koyup incelemiştik, hatırlıyor musunuz? (Araştırmacı)

- Öğretmenim dağlar sivriydi. Hepimiz tek tek dokunmuştuk. (İpek)

-Sakarya'ya da bakmıştık. Dümdüzdü. O mu öğretmenim? (Esra)

-Evet çocuklar. O haritaların adı kabartma harita. Ben çok seviyorum kabartma haritaları. İster misiniz beraber yarın biz de basitçe yapmayı deneyelim? (Araştırmacı)

-Öğretmenim yapalım, yapalım! (Eda)

- Çayyolu'nda olacak mı öğretmenim?

-Evet çocuklar bir mahallemizi ve etrafını atlas haritamıza bakarak yapmaya çalışalım. Sizden istediğim bazı malzemeler var. Evinizde bulabileceğiniz basit şeyler. Bende bazı malzemeler getireyim yarın yapalım (Araştırmacı)

02.05.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla harita uygulamaları üzerine çalıştık. Bir öğrencimin sorusu ile bende bilmediğim bir şeyi öğrenmiş oldum: "atlas.gov.tr." yerli harita uygulamamızı hep beraber inceledik. Hep kullandığımız ... uygulaması ile karşılaştırdık. Çocuklarla ülkemizi, ilimizi, ilçemizi, mahalleyi ve okulu haritadan bulma etkinliği yaptık...

8. hafta etkinliklerinin ikinci gününde (03.05.2022) araştırmacı ve öğrenciler bir önceki gün oluşturulan otantik bağlam çerçevesinde okuldan gezi yapılacak hayvan barınağını da içeren bir alan için kabartma harita yapma etkinliği için bir saatin üzerinde devam eden bir çalışma gerçekleştirmişlerdir.

Araştırmacı öğretmen ve öğrenciler önce karton kolilerden oluşturdukları bir yüzeye harita uygulamasından bakarak yolları ve haritadaki önemli noktaları işaretleyerek işe başlamışlardır. Yeşil bir keçe parçasının altını doldurarak mahallenin bulunduğu tepeyi kabartma haritaya yerleştirmişlerdir. Ardından haritada yer alan yollar öğrenciler tarafından boyanarak, Sakarya nehri ise mavi bir keçe parçası kesilip yapıştırılarak kabartma haritaya eklenmiştir. Öğrenciler son aşamada küçük karton parçalarından okullarını, hayvan barınağını, yol üstündeki camiyi, şehir stadını modelleyerek kabartma haritaya ekleyerek haritalarını bitirmişlerdir.

Görsel 81. Öğrenciler ve araştırmacı öğretmen birlikte kabartma haritalarını yapıyorlar

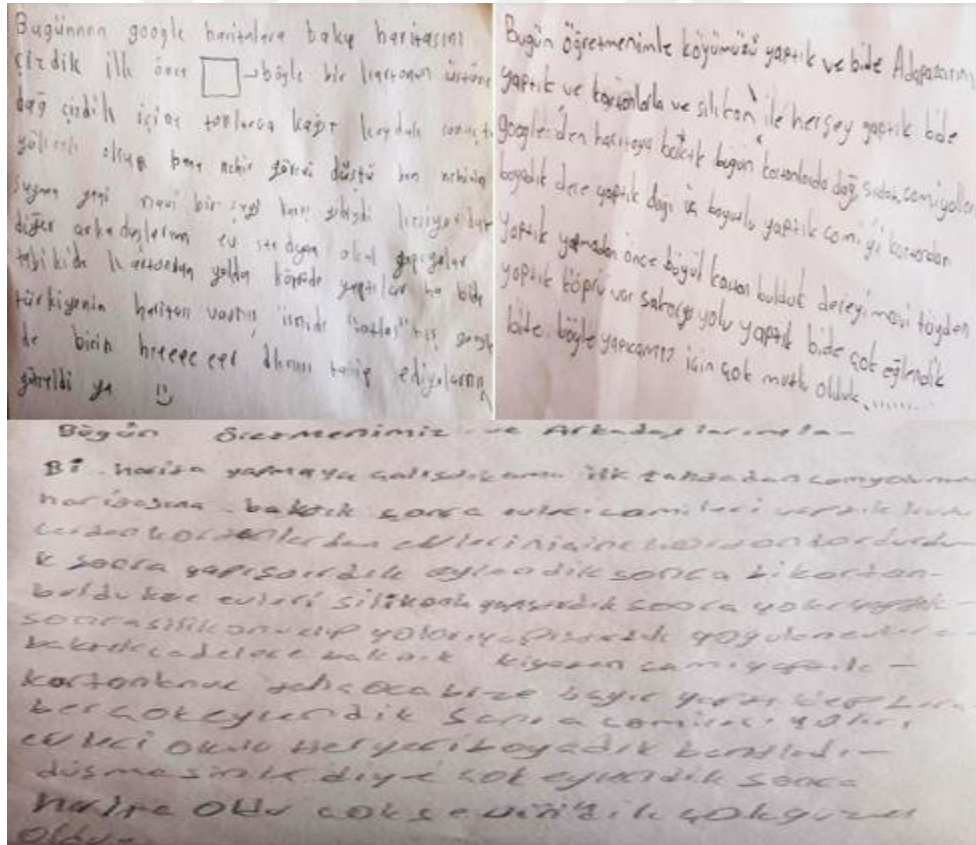
Kabartma harita yapma etkinliği sonrasında öğrenciler harita başına toplanarak haritadaki öğeleri tartışmaya başlamışlardır. Bu tartışma sırasında çeşitli yer şekilleri hakkında öğrenmeler yaşanmıştır. Aşağıda bu dersin bu kısmına dair video dökümü sunulmuştur:

- Bizim köy bayağı bir tepede öğretmenim. (Ahmet)
- Evet oğlum. Köyümüz Adapazarı ovasına bakıyor. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim ova ne demek? (Ece)
- Etrafı tepelerle, dağlarla çevrili olan çoğunlukla nehirlerin taşıdıkları alüvyon denen malzeme ile kaplı düzlüklerdir. (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim alüvyon ne demek? (Eda)
- Çocuklar bakın haritamızın önemli bir parçası ve şehrimize ismini veren bir nehir var burada. Neydi adı? (Araştırmacı öğretmen)
- Sakarya nehri öğretmenim. Biz maça gittiğimizde statta “Nehrin Çocukları” yazıyor öğretmenim. (Ali)
- Çok güzel bir tanım bence de. Evet Sakarya nehri Adapazarı ovasını yüz binlerce belki de milyonlarca yıl boyunca akışı ile taşıdığı kumlarla, başka malzemelerle doldurarak oluşturmuş. Nehrin uzun zamanda taşıyarak düzleştirdiği bu topraklara alüvyon deniyor çocuklar. (Araştırmacı öğretmen)

Görsel 82. Öğrenciler haritaları üzerinde tartışıyorlar

Etkinliklerin bitirilmesinin ardından ertesi gün yapılacak hayvan barınağı gezisi için sözleşilerek ders bitirilmiştir. Aşağıda öğrencilerin kabartma harita yapma etkinliğine dair günlüklerinden alıntılar sunulmuştur:

Görsel 83. Öğrenci günlüklerinden örnekler

8.hafta etkinliklerinin üçüncü gününde (04.05.2022) araştırmacı ve öğrenciler Adapazarı Belediyesi sahipsiz hayvanlar geçici bakımevine giderek hayvan barınağı gezisi etkinliğini gerçekleştirmişlerdir.

Yolculuk sırasında barınağa giden yol üzerinde bulunan çöpten elektrik üreten katı atık depolama tesisi öğrencilerin çok ilgisini çekmiştir. Öğrenciler araştırmacıya tesis hakkında sorular sorarak bilgi edinmeye çalışmışlardır. Aşağıda yolculuğun bu kısmında yaşanan konuşmaların video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim burası çok kötü kokuyor! (İrem)

-Evet çocuklar gerçekten öyle. (Araştırmacı öğretmen)

-Burası çöplük mü öğretmenim. (Eda)

-Çocuklar çöpler buraya getiriliyor evet ama burada çöplerden elektrik elde ediliyor. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim nasıl oluyor hiç çöpten elektrik olur mu? (Naz)

-Tabii olur kızım. Burada sadece Sakarya'nın değil etraftaki Kocaeli, Düzce, Bolu gibi şehirlerden de getirilen çöpler önce kâğıt, pet, plastik, alüminyum, naylon malzemeler olarak türlerine ayrıldıktan sonra kalan malzemelerden adına metan denilen bir çöp gazı elde ediliyor. Bu gaz yakılarak elektrik üretilmesi işlemi yapılıyor. (Araştırmacı öğretmen) ...

Hayvan barınağına yakınlaştıkça yol kenarındaki köpek sayısı oldukça fazlalaşmıştır. Barınağa oldukça yakın bir noktada onlarca hayvan kulübesi ve yüzlerce köpek arasından geçilerek barınağa ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Hayvan Barınağına varıldığında araştırmacı ve öğrenciler barınağın girişindeki idari kısımda karşılanmışlardır. Barınakta uzman katılımcı veteriner ve barınak çalışanları öğrencileri karşılamışlardır. Öğrenciler barınağı dolaşmaya başlamadan önce uzman katılımcı öğrencilere kendini tanıtmış ve ardından gezi süreci başlamıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Hoş geldiniz çocuklar. Ben bu barınağın veteriner hekimiyim. Sizi burada görmek çok güzel. Bana sormak istediğiniz şeyler olursa çekinmeden sorun. (Uzman katılımcı)

-Buraya gelirken çok köpek gördük. Biz orayı barınak sandık. Neden dışarı köpek dolu? (Feyza)

-Çocuklar burası hayvanların sürekli kaldığı bir yer değil. Biz burada hasta, yaralı hayvanlara, bakımsız kalmış yavrulara ve bir de saldırgan ve tehlikeli hayvanlara geçici bakım sağlıyoruz. (Uzman Katılımcı)

-Yani hep kalmıyorlar mı burada? (Ahmet)

-Hayır çocuklar biz burada gelen hayvan yaralı ise tedavisini başlatıyoruz. İyileştikten sonra kısırlaştırma dediğimiz bir işlem yapıyoruz. Bu işlemle yeniden

yavrusunun olmamasını sağlıyoruz. Daha sonra da hayvanları bulunduğu yerlere bırakıyoruz. (Uzman katılımcı)

-Peki dışarıdaki köpekler?

-Peki dışarıdaki köpekler? (Fatma)

-Onlar buranın yolunu öğrenmiş çocuklar. Buraya sürekli hayvanlar için yiyecek getirildiğinden barınak etrafında çoğaldılar zamanla. Daha sonra sizin gibi hayvan severler bu hayvanlar için oraya kulübler koydular. Bu şekilde orada hayvanlar çoğaldı. (Uzman katılımcı)

-Yani onlar iyileşince mi dışarı çıktılar. (Ece)

-Evet çocuklar... (Uzman katılımcı)

Öğrenciler daha sonra barınak içinde dolaşmışlar. Gezi süreci yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Gezi sırasında sık sık veteriner hekime sorular yöneltmişlerdir.

Görsel 84. Öğrenciler veterinerden barınağın kısımları hakkında bilgi alıyorlar

Otantik etkinlik sürecinin oluşturduğu katılımcılık öğrencilerin merak ettiklerini uzmana rahatça sordukları bir öğrenme ortamı oluşmasına yol açmıştır. Aşağıda bu bölüme dair video dökümü sunulmuştur:

-Karantina neden var? (Aslı)

-Tıpkı insanları etkileyen bulaşıcı hastalıklar gibi hayvanların arasında da hızla yayılan bulaşıcı hastalıklar var. Biz nasıl Corona virüs sürecinde hasta olduğumuzda evde kaldıysak buraya bir hayvan geldiğinde bir hafta boyunca tedavisini tek başına sürdürüyoruz. Böylece eğer hayvanda bulaşıcı bir hastalık varsa hastalığın barınaktaki diğer hayvanlara yayılmasını önlemiş oluyoruz. (Uzman katılımcı)

...

-Buradaki hayvanların yiyecekleri nereden geliyor? (Zeynep)

-Çocuklar bazı sivil toplum örgütleri mama ve yiyecek desteği sağlıyorlar. Çoğu zaman ise belediyemiz daha önceden anlaştığı, otel, lokanta, yemekhane gibi yerlerden artık yemekleri buraya getirerek yem ihtiyacımızı karşılıyorlar. (Uzman katılımcı)

...

Öğrenciler veteriner işi hakkında da sorular sorarak meslek hakkında bilgi almak istemişlerdir. Aşağıda bu bölüme konuşmadan bir kısım sunulmuştur:

Görsel 85. Öğrenciler veteriner işi hakkında sorular soruyorlar

-Abi siz nasıl veteriner oldunuz? (İbrahim)

-Çocuklar ben küçüklüğümden beri hayvanları çok severim. Lise öğrencisiyken veterinerlik okumaya karar verdim. Tabii çok çalışmanız lazım. Üniversitede bu bölümü kazanmak için sayısal bölümden sınava girdim ben. Daha siz orta okuldasınız biliyorum ama size tavsiyem matematik, fen bilgisi gibi derslerinize

hep çok çalışmanız. Bu derslerde başarılı olduktan sonra eğer isterseniz siz de veterinerlik bölümü kazanabilirsiniz. (Uzman katılımcı)

-Peki veteriner olmak güzel mi? (Elif)

-Evet. Ben çok seviyorum. Hayvanları çok sevmek şart tabii. Onara yardım etmek. Yaralı ya da hasta bir hayvanı iyileştirmek. Hayvanın size minnettarlığını belli etmesi çok güzel. (Uzman katılımcı)

...

Gezinin tamamlanmasıyla araştırmacı ve öğrenciler hatıra fotoğrafı çekilerek etkinlik bitirilmiş ve okula dönmüştür.

Görsel 86. Öğrenciler ve araştırmacı öğretmen hayvan barınağında

04.05.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

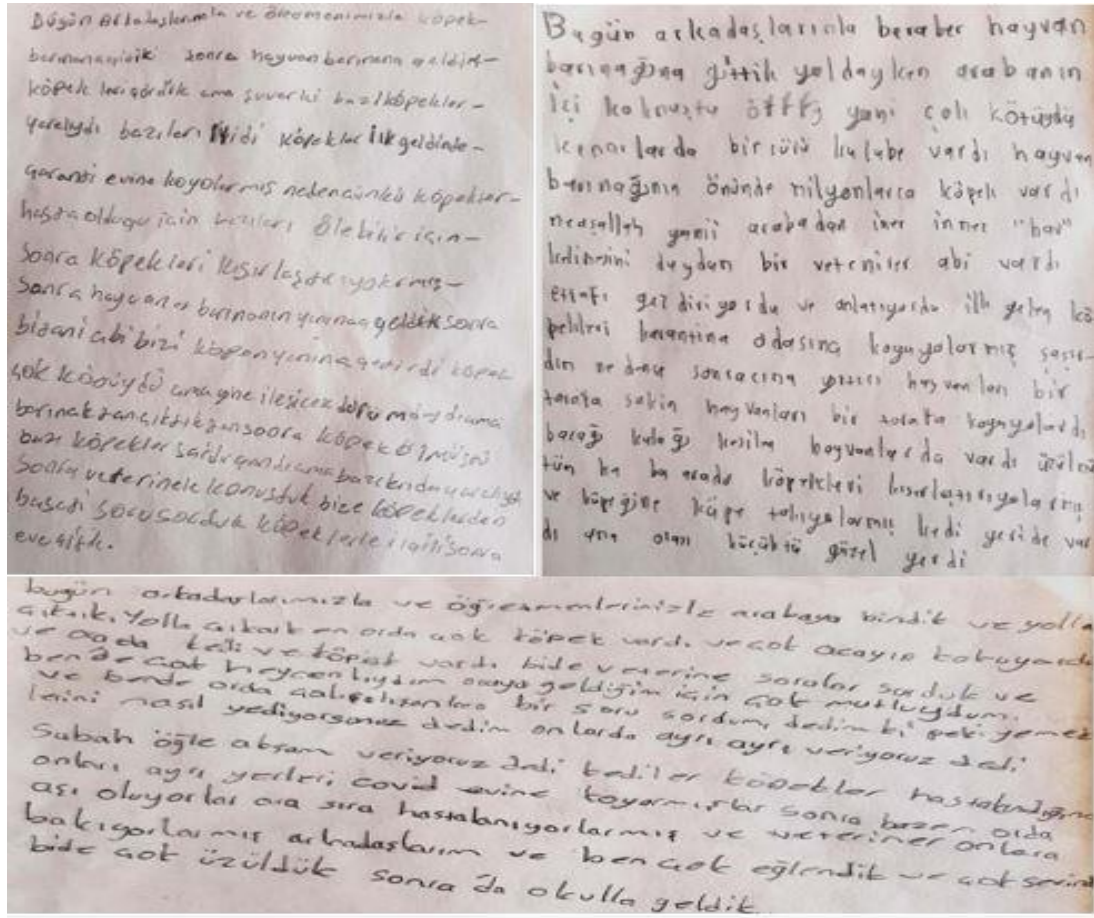
Bugün çocuklarla hayvan barınağına gittik. Barınağa yaklaşırken yol üzerinde bizim okulun bahçesinden gördükleri ama ne olduğunu bilmedikleri çöp tesisini gördüler. Merakla burada ne yapıldığını sordular. Tesiste çöpten elektrik üretildiğinden bahsettim çok şaşırdılar.

Çocuklar barınakta merakla dolaştılar. Etraflarında sürekli sokak hayvanları var ama hayvanları kafeslerin içinde görmek onları şaşırttı. Barınakta bakım süreçleri hakkında çalışanlara ve veterinerlere sorular sordular...

Barınakta hayvanların bakımı için yapılan bazı faaliyetlere öğrencilerimi katılmasını isterdim ancak güvenlik nedeniyle bunun mümkün olmadığını öğrendim...

Bir öğrencim kedi evinin olduğu yerde biraz ağladı. Ölen kedisi aklına gelmiş. Veterinere işi hakkında sorular sordu çocuklar. Nasıl veteriner olduğunu da sordular. Bazı çocuklar ise barınaktan hayvan sahiplenme hakkında sorular sordular. Dönüş yolunda bazı öğrencilerim ailelerini nasıl ikna edebileceklerini konuşuyorlardı.

Öğrenciler bu derse yönelik deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Günlüklerde öğrencilerin etkinliklerden hem öğrendiklerini hem de etkinlikleri sevdiklerini belirtmektedirler. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 87. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Günlükler incelendiğinde okul dışı otantik öğrenme ortamının öğrencileri oldukça heyecanlandığı, öğrencilerin uzman katılımcıya soru sorarak öğrendiği görülmektedir.

8.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (05.05.2022) araştırmacı öğretmen ve öğrenciler etkinlik değerlendirmesi yapmışlardır. Değerlendirme için öğrenciler araştırmacı

öğretmenin hazırladığı değerlendirme formlarındaki soruları cevaplamışlardır. Aşağıda bu çalışmalara ait öğrenci cevapları sunulmuştur:

Barınakta neler öğrendim?

Barınakta beni en çok şaşırtan...
İlk kez barınağa gelen köpeklerin 1 hafta karantinede olması.

Barınakta beni en çok şaşırtan...
Köpeklerin karantinede olması.
Hafızasında ilk defa B.ö.ö. B.ö.ö.
Görünümüne B.ö.ö. B.ö.ö. Şaşırttı.
Barınakta çok fazla köpek vardı.

Barınakta beni en çok şaşırtan...
Çok fazla köpek olması ve az kısılmaları.

Görsel 88. Öğrencileri barınakta şaşırtan durumlar

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin barınak ve etrafında çok fazla sayıda köpek bulunmasını dikkat çekici buldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca cevaplar gezinin öğrencilerin barınaklardaki karantina uygulamasını öğrenmelerini sağladığını göstermektedir.

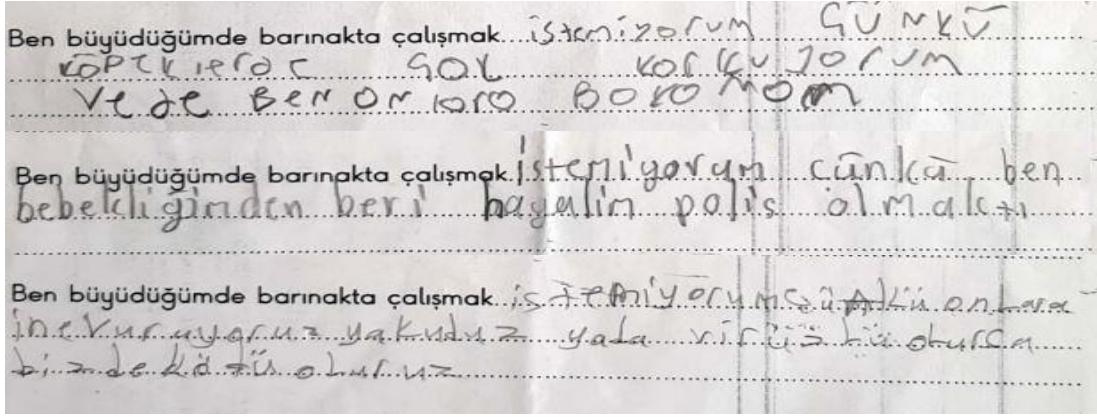
Barınakta yapılan işler
bence çok iyi bakıyorlar ama iyiyat çok
var.

Barınakta yapılan işler
bence zor çünkü milgamların köpekleri
bakmaları çok verimli amelîyet yapmaları
zor.

Barınakta yapılan işler
bence bence çok zordur çünkü hayvanların
m.ö. hayvanların tedavisi.

Görsel 89. Öğrencilerin barınak hakkındaki değerlendirmeleri

Cevaplar öğrencilerin barınakta yapılan işleri zorlayıcı olarak tanımladıklarını göstermektedir. Aynı zamanda cevaplar öğrencilerin barınakta yapılan iş ve işlemler hakkında bilgiler edindiğini göstermektedir.

Görsel 90. Öğrencilerin gelecekte barınakta çalışmaya dair görüşleri

Cevaplar öğrencilerin barınak gezisi sırasında etraftaki köpeklerin çokluğu ve hastalık korkusu gibi nedenlerle gelecekte barınakta çalışma fikrine olumsuz baktıklarını göstermektedir.

4.2.8.1. Sekizinci eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın uygulama sürecinin sekizinci haftasında “Hayvan dostlarımıza gidiyoruz” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanması sırasında; uzman katılımcılar hayvan barınağında yapılan faaliyetleri detaylı bir şekilde öğrencilerle paylaşmışlar, öğrencilerin işleyiş hakkındaki ve mesleki sorularını cevaplamışlardır. Ancak kurumun iş güvenliği koşulları nedeniyle öğrencilerin görevlileri uygulamalar sırasında izleme ve uygulamalara katılma imkânı olmamıştır. Bu sorunun çözümü için kurumun faaliyetlerine dair videolar, internet sitesi haberleri ve fotoğraflar öğrencilerle birlikte sınıfta incelenmiştir.

4.2.9. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Sosyalleşelim” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Sosyalleşelim” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 23.05.2022 ve 27.05.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler KVKK hakkında araştırma yapma, sosyal medya

paylaşımı yapma, etkinlik tanıtma broşürü hazırlama etkinlikleridir. Aşağıdaki Tablo 22’de “Sosyalleşelim” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 22

“Sosyalleşelim” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin	Araştırma, dijital okuryazarlık, iletişim, sosyal katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	
Vatandaşlık Becerileri	Otantik bağlam, otantik etkinlik, uzman performansı, çoklu bakış açısı ve roller, iş birliği, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek, otantik değerlendirme.	
Öğrenme Bileşeni	İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	
	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar. SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır. SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır. SB.5.4.2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular. Medya okuryazarlığı üzerinde durulur. SB.5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar. Mesafeli alışveriş, güvenli İnternet kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi konular ele alınır. SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.
	Yan Kazanım	Türkçe: T.5.1.12. Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır. T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular.
Tarih	23.05.2022-27.05.2022	
Materyaller	İnternet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta, kırtasiye malzemeleri.	
Etkinlikler	Araştırma yapma, sosyal medya paylaşımı yapma, etkinlik tanıtma broşürü hazırlama	
İyileştirme-geliştirme faaliyetleri	Öğrencilerin otantik öğrenme ortamlarındaki iş güvenliği şartları nedeniyle katılım sağlayamadığı durumlarda uygulama konuları hakkında medya içerikleri üzerinden bilgilendirme, tartışma faaliyetlerinin yürütülmesi.	

23.05.2022 tarihinde araştırmacı öğretmen sınıfa elinde etkinlikler boyunca yapılan çalışmaların, etkinliğe dair fotoğrafların ve günlüklerin yer aldığı bir dosya ile giriş yapmıştır. Katılımcı öğrenciler öğretmen masasının etrafına toplanarak dosyada ne olduğunu sormuşlardır. Araştırmacı öğretmen dosya içeriğini öğrencilerle paylaşmış ve yapılan faaliyetlere yönelik karşılıklı konuşmalar gerçekleşmiştir. Faaliyetlere dair

fotoğraflar üzerine konuşulurken öğrenciler sosyal medya hesaplarına sahip olduklarını ve etkinlik fotoğraflarını da paylaşmak istediklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine oluşan otantik bağlam üzerine araştırmacı sosyalleşelim etkinliğini başlatmıştır. Aşağıda bu dersin bu kısmına ait video dökümü sunulmuştur:

-Öğretmenim elinizde ne var? (Feyza)

-Çocuklar elimdeki dosya bu dönem sizinle yaptıklarımızı sakladığım dosya. (Araştırmacı öğretmen)

-Bizde bakabilir miyiz? (İpek)

-Tabii ki hadi karıştıralım dosyamızı. Bu dosya benim değil bizim aslında. (Araştırmacı öğretmen)

...

-Öğretmenim Suzan Hoca ile çektiğimiz fotoğraflar çok güzel çıkmış. (Esra)

-Bence Ömer Hoca ile mutfaktaki gün çok güzeldi. Poğaça için hamur yoğururken çekilen fotoğraf çok güzel. (Yağmur)

-Bende barınaktaki çektiklerimiz de çok güzel. Kedi evinin önündeki fotoğrafımız iyi olmuş. (Fatma)

...

-Öğretmenim bana bu fotoğrafları atar mısınız? (Aslı)

-Neden ne yapacaksın kızım? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim Instagram'ıma koyacağım. (Elif)

-Ben de istiyorum öğretmenim. (İpek)

-Senin nerede hesabın var bakalım? (Araştırmacı öğretmen)

-Benim Facebook hesabım var oraya koyarım. (Yağmur)

-Başka kimler sosyal medya kullanıyor? (Araştırmacı öğretmen) (Öğrencilerin neredeyse tamamı el kaldırır.)

-Hepinizin cep telefonu mu var çocuklar? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim benim var. (Ali)

-Öğretmenim ben ablamın telefonundan giriyorum. (Esra)

-Öğretmenim benim de tabletim var. (Aslı)

-Anlaşıldı çoğunuz sosyal medya kullanıyor. Bir bakalım sosyal medyada ne durumdasınız. (Araştırmacı öğretmen)

...

Araştırmacı öğretmen bu noktada öğrencilerin sosyal medya kullanım deneyimlerini ortaya çıkartabilmek için daha önceden hazırladığı etkinlik kağıtlarını kullanmıştır. Aşağıda etkinlikte kullanılan çalışma kağıtlarına öğrencilerin verdikleri cevaplardan örnekler sunulmuştur:

Sosyal medya deyince aklına ne geliyor? oyun eyleyce ve komik geliyor hiç sıkılmıyorum
Sosyal medya deyince aklına ne geliyor? Sosyaleşme ve iletişime geçme ve görüşme geliyor
Sosyal medya deyince aklına ne geliyor? mesajlaşma ve görüntülü konuşma geliyor

Görsel 91. Öğrencilerin sosyal medya tanımlarından örnekler

Öğrencilerin sosyal medya hakkında verdikleri cevaplar sosyal medyayı genel olarak mesajlaşmak ve görüntülü görüşmek üzere kullandıklarını göstermektedir. Aynı zamanda öğrenciler sosyal medyayı eğlenceli ve sıkılmadan zaman geçirdikleri bir ortam olarak tanımlamışlardır.

Sosyal medyada hangi uygulamaları kullanıyorsun? instagram ve tiktok ve disakoto
Sosyal medyada hangi uygulamaları kullanıyorsun? tiktok, youtube, giphy kulohi gelim
Sosyal medyada hangi uygulamaları kullanıyorsun? Tiktok, instagram, discord, whatsapp, twitter ve snapchat youtube gibi diğerleri

Görsel 92. Öğrencilerin sosyal medya uygulamaları tercihlerinden örnekler

Öğrenci cevapları incelendiğinde öğrencilerin birden çok sosyal medya uygulamasını kullandıkları görülmektedir.

Paylaşımında bulunuyor musun? Eğer bulunuyorsan içerikleri neler? evet fotoğ. verideo paylaş. yorum
Paylaşımında bulunuyor musun? Eğer bulunuyorsan içerikleri neler? video şarkı dans ediyorum Paylaşıyor.
Paylaşımında bulunuyor musun? Eğer bulunuyorsan içerikleri neler? yani ben geçen kedi videoları paylaşıyorum eğlenmek için ve geçen kedi videoları paylaşıyorum

Görsel 93. Öğrencilerin sosyal medyada paylaşım içeriklerinden örnekler

Öğrenci cevapları incelendiğinde öğrencilerin kendilerine ait fotoğrafları, kendi çektikleri videoları paylaştıkları hatta canlı yayın açtıklarına dair cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin sosyal medyanın tehlikelerine karşı bilinçlenmelerinin gerekliliğini göstermektedir.

Ailen paylaşımını görüyor mu? evet fotoğ. atıyorum görüyor hiç bir şey kayıyordu ailem. instagram & güvenli şifre istiyor çok güvenli istiyor
Ailen paylaşımını görüyor mu? evet ailem görüyor birşey söylemiyor.
Ailen paylaşımını görüyor mu? ailem fotoğ. atıyorum ailem görüyor ailem ailem fotoğ. atıyorum ailem görüyor ailem

Görsel 94. Öğrencilerin paylaşımlarını ailelerinin takip etme durumuna dair cevaplar

Öğrenci cevapları ailelerinin öğrencilerin paylaşımlarını gördüğünü ve müdahale etmediklerini göstermektedir. Bu durumda bu konuda bir öğrenme faaliyetinin hem öğrenciler hem de velileri için gerekliliğini göstermektedir.

Ailen paylaşımlar konusunda nelere dikkat etmeni istiyor? Bu konuda ailemle hiç konuşmedim
Ailen paylaşımlar konusunda nelere dikkat etmeni istiyor? Ailem hiç bir şey karışmıyor
Ailen paylaşımlar konusunda nelere dikkat etmeni istiyor? Ailem hiçbir karışmıyor ve daha fazla karışmıyorlar

Görsel 95. Öğrencilerin ailelerinin sosyal medya kullanımı hakkında rehberlik etme durumu

Öğrenci cevapları incelendiğinde ailelerin öğrencilerin sosyal medya kullanımı konusunda herhangi bir takip ve uyarıda bulunmadıklarını göstermektedir. Bu konudaki iletişimsizlik öğrencileri sosyal medya kullanımı sırasında tehlikelere açık hale getirmektedir.

23.05.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla sosyal medya üzerine konuştuk. Aslında etkinlikler boyunca yaptıklarımızı paylaşacağımız bir sosyal medya sayfası hazırlamak niyetimdi. Ama önce çocukların sosyal medya hakkındaki deneyimlerini öğrenerek işe başlayayım dedim. Çocukların kullandıkları bazı sosyal medya uygulamalarından birini ilk kez duydum! Bu duruma beni şaşırttı. Sosyal medya uygulamalarını kontrolsüzce kullandıklarını etkinlik kâğıdına verdikleri cevaplardan gördüm. Bu konu üzerine bilinçlendirme çalışmalarından sonra uygulama yapmak daha doğru olacak gibi...

Araştırmacı öğretmen 23.05.2022 tarihinde yapılan çalışmalardan yola çıkarak öğrencilerin kişisel verilerin güvenliği, sosyal medya uygulamaları kullanımı sırasında karşılaşılabilecek sorunlar ve örnek uygulamalar hakkında etkinlikler planlamıştır.

Bu çerçevede 24.05.2022 günü araştırmacı öğretmen, Adalet Bakanlığına bağlı bir kurum olan kişisel verileri koruma kuruluna ait internet sitesinde çocukların veri güvenliği hakkında bilinçlendirilmesi için hazırlanmış videolar ile bir etkinlik gerçekleştirmiştir. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

...

-Çocuklar dün size verdiğim etkinlik kağıtlarındaki cevaplarınızı okudum. Hepiniz sıkı birer sosyal medya kullanıcısınız. (Araştırmacı öğretmen)

-Tabii öğretmenim herkes kullanıyor. (Ali)

-Bu uygulamalar herkes tarafından kullanılıyor ve sizin de onları sevip kullanmak tabii ki hakkınız. Ancak sosyal medya ve internet ortamında neyi paylaşıp neyi paylaşmayacağımız konusu önemli. Kişisel verilerimiz bize özel bilgilerdir. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim kişisel veri ne demek? (Zeynep)

-Çocuklar kişisel veri bize ait olan, bizi biz yapan tüm bilgilerdir. Bu verilerden bazılarını doğuştan sahip oluruz. Bazılarını da günlük yaşantımızla ediniriz. (Yağmur)

-Öğretmenim ilk biz imza atmıştık dilekçe yazdığımızda. O zaman da böyle şeyler söylemişsiniz sanki. (İbrahim)

-Aferin oğlum. Hatırlaman çok güzel. Evet imza bize ait sonradan sahip olduğumuz bir kişisel veri. Bir de doğuştan sahip olduklarımız var. Hani siz ikinci sınıftayken ben bir ara sınıfa mürekkep getirmiştik de bir etkinlik yapmıştık hatırlayan var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Evet öğretmenim. Sırayla bir kâğıda elimizi boyayıp parmağımızı koymuştuk. (Ahmet)

-Çok güzel hatırladınız. İşte parmak izimiz doğuştan getirdiğimiz biz ait bir kişisel veridir mesela. Başka var mı? (Araştırmacı) (Öğrencilerden cevap gelmez.)

-Hadi çocuklar bir araştırın bakalım bizi biz yapan başka neler varmış? (Araştırmacı öğretmen)

...

Öğrenciler yaklaşık 10 dakika boyunca internetten konu hakkında araştırma yapmışlardır. Araştırmanın ardından konu tartışılmaya devam edilmiştir. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Çocuklar neler buldunuz bakalım? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim göz izi varmış bir de. O da herkesin farklıymış. (Fatma)

-Evet çocuklar retina izi de deniliyor. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim avuç içi izi varmış. Zaten ben daha önce görmüştüm. Annemle hastaneye gitmiştik. Orada annem bir makinaya elinin içini göstermişti. (Zeynep)

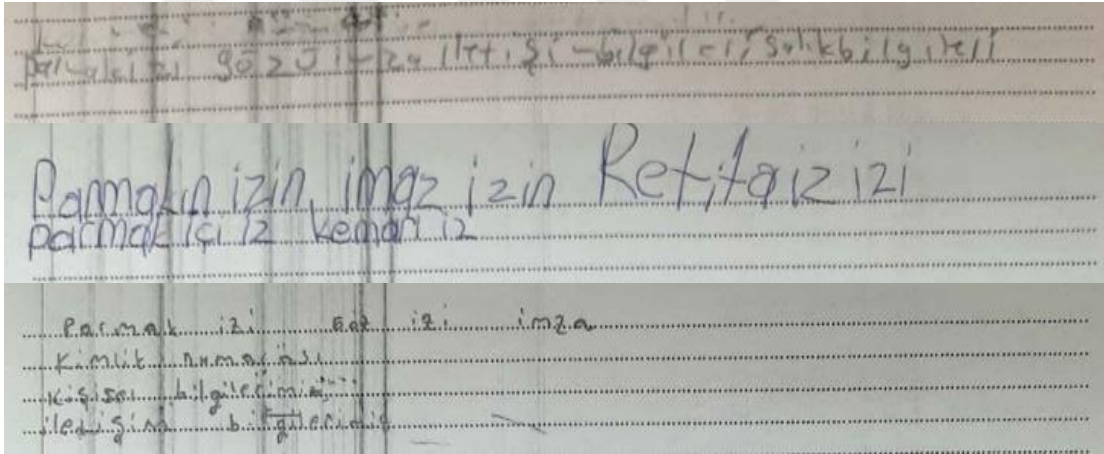
-Çok güzel doğuştan gelen kişisel bir veri daha buldunuz. Peki sonradan kazanılan hangi özellikler kişisel veriler bulabilen var mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim imza, telefon numaramız. (Aslı)

-Öğretmenim adresimiz de olabilir. (Elif)

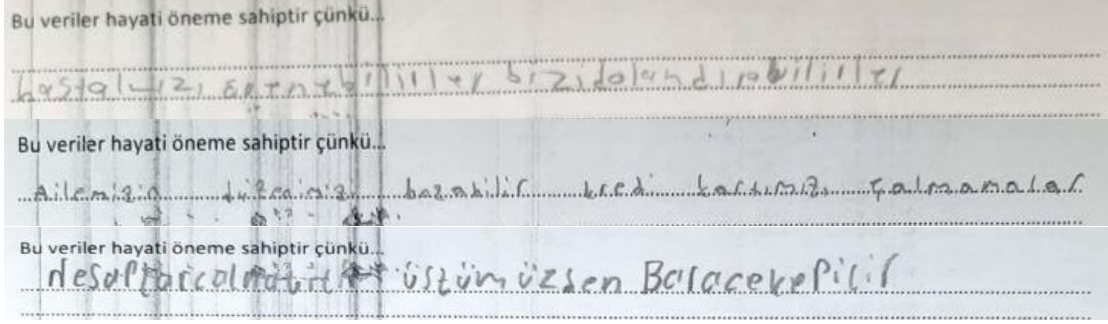
-Evet çocuklar bulduklarınız kişisel verilerimizden bazıları. Şimdi bu öğrendikleriniz hakkında bilmeniz gereken nokta şu: bu veriler size özeldir. İnternet ortamında ya da sosyal medyada bu bilgileri gerekmedikçe kimse ile paylaşmamalısınız. Çünkü bu veriler bizi biz yaparlar. Şimdi size bazı videolar izletmek istiyorum sonra haklarında biraz konuşalım... (Araştırmacı öğretmen)

Araştırmacı öğretmen ve öğrenciler dersin bu kısmında KVKK'ya ait internet sitesinde “Çocukların kişisel verilerinin korunması bakımından dikkat edilmesi gerekenler” başlıklı link içeriğinde bulunan dosya içeriklerini incelemişlerdir. Peşinden aynı internet sayfasında yer alan yayınlar sekmesinde yer alan videolardan bazıları izlenmiştir. Bu etkinliklerin bitiminin ardından araştırmacı etkinliklere dair değerlendirme kağıtlarını çocuklara vererek 2. gün etkinliklerini sonlandırmıştır. Aşağıda etkinlikte kullanılan değerlendirme kağıtlarına öğrencilerin verdikleri cevaplardan örnekler sunulmuştur:

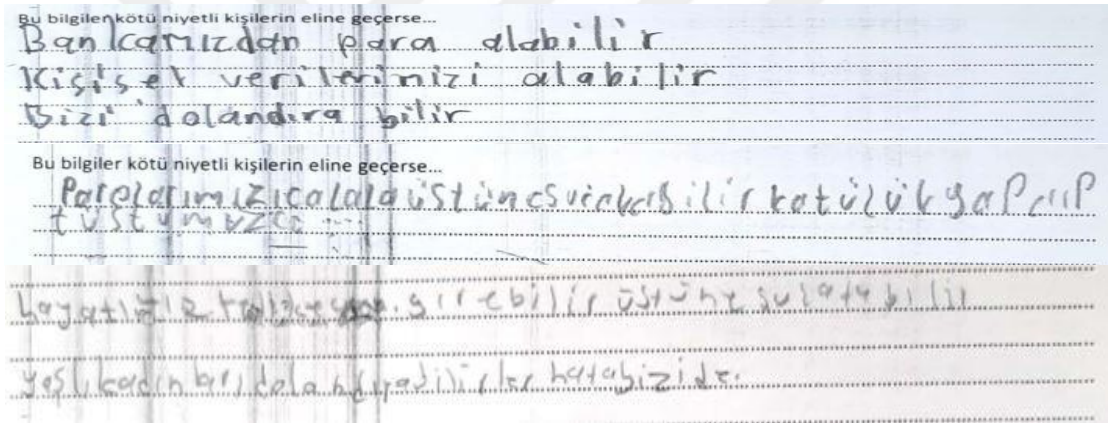
Görsel 96. Öğrencilere göre bizi biz yapan verilere dair cevaplarından örnekler

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin araştırma etkinliği sonrasında kişisel verilere dair örnekler sunabildiği görülmüştür.

Görsel 97. Öğrencilere göre kişisel verilerin önemli olma nedenine dair cevap örnekleri

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin kişisel verilerin güvenliği konusunu genel olarak maddi olarak zarara uğrayabilecekleri dolandırıcılık, hesap çalınması gibi olaylara indirgediği görülmektedir.

Görsel 98. Öğrencilerin, kişisel verilerimizin kötü niyetli kişilerin eline geçmesi durumunda yaşayabileceğimiz olumsuzluklara dair cevapları

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin kişisel veri güvenliği konusunda yaşanabilecek sıkıntıları genel olarak maddi kayıp ve suç isnadı gibi sonuçlara bağladığı görülmektedir.

24.05.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla KVKK konusunda çalıştık. Kişisel verilerimizin doğuştan ve sonradan edinilenleri üzerine bir süre araştırma ve tartışma yaptık. Peşinden KVKK konusunda resmi internet kurumunun sunum ve videolarını izleterek bu konudaki bilgilerini artırmaya çalıştım. Ancak değerlendirme etkinliği için verdiğim kağıtlar öğrencilerin bilgi güvenliği konusundaki yanlışları genel olarak soyulma, dolandırılma, banka bilgilerini çaldırma gibi sadece maddi sonuçlar

üzerinden anlamlandırdığını gördüm. Bu nedenle yarın yapacağımız etkinlikler için daha gerçek durumlar üzerinden örnekler vermem gerekiyor. Bu konuda daha önce izlediğim bazı sosyal deneylere dair videoları ayarın onlara izleteceğim. Belki daha somut değerlendirmeler yapabilirler bu şekilde.

“Sosyalleşelim” otantik öğrenme durumu haftasının 3. gününde (25.05.2022) araştırmacı sosyal medyada kişisel verilerin güvenliği konulu bazı haber ve sosyal deneylere dair çekilmiş videoları öğrencilerle beraber izleme ve tartışma etkinliği yapmıştır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

...

-Çocuklar sosyal medyada karşılaştığınız insanların gerçek olup olmadığını nereden bilebilirsiniz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim fotoğraflarına bakarız. (Ali)

-Yeterli olur mu sizce? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ben biliyorum. Fake (sahte) olabilir hesap. (Aslı)

-Evet şimdi sizinle bir sosyal deneyi izleyelim istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim o nedir? (İrem)

-Çocuklar belki benzer videolar izlemiştinizdir başka konular hakkında çekilen, insanların bazı durumlarda nasıl davrandığını gözlemlemek için hazırlanan videolar diyelim. Bakalım videomuza aralarda konuşacağız. (Araştırmacı öğretmen)

Sosyal Medyanın Çocuklar için Tehlikeleri (Sosyal bir Deney)

Görsel 99. Öğrencilerle izlenerek tartışılan sosyal medya videosu

...

-Çocuklar sizce bu kız çocuğu bu adamla buluşur mu ailesinden habersiz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim gitmez bence. (Fatma)

-Bence gidecek öğretmenim. (Ahmet)

-Öğretmenim o kişiyi küçük sanıyor gidebilir. (İpek)

...

-Çocuklar peki bu kız ailesi dışarı çıkınca evinin önüne gelen arabaya binmeyi kabul eder mi? (Araştırmacı öğretmen)

-Yok öğretmenim o kadar olmaz. (Zeynep)

-Ya kaçırırlarsa. Korkarım ben olsam. (Esra)

-Bakalım ne yapacak? (Araştırmacı öğretmen)

...

-Aaa bindi bak. (Eda)

-Kaçıracaklar onu şimdi. (Fatma)

...

-Çocuklar gördüğünüz gibi bazen insanlar ikna olabiliyor yanlış kişilerin mesajlarına. O yüzden bu benim başıma gelmez dememeli. Her zaman bazı sınırlar koymalıyız bu konuda kendimize. Sosyal medyada kötü niyetli insanlar var. Eğer sizin karşınıza da bu türden insanlar çıkarsa ne yapmalıyız? (Araştırmacı öğretmen)

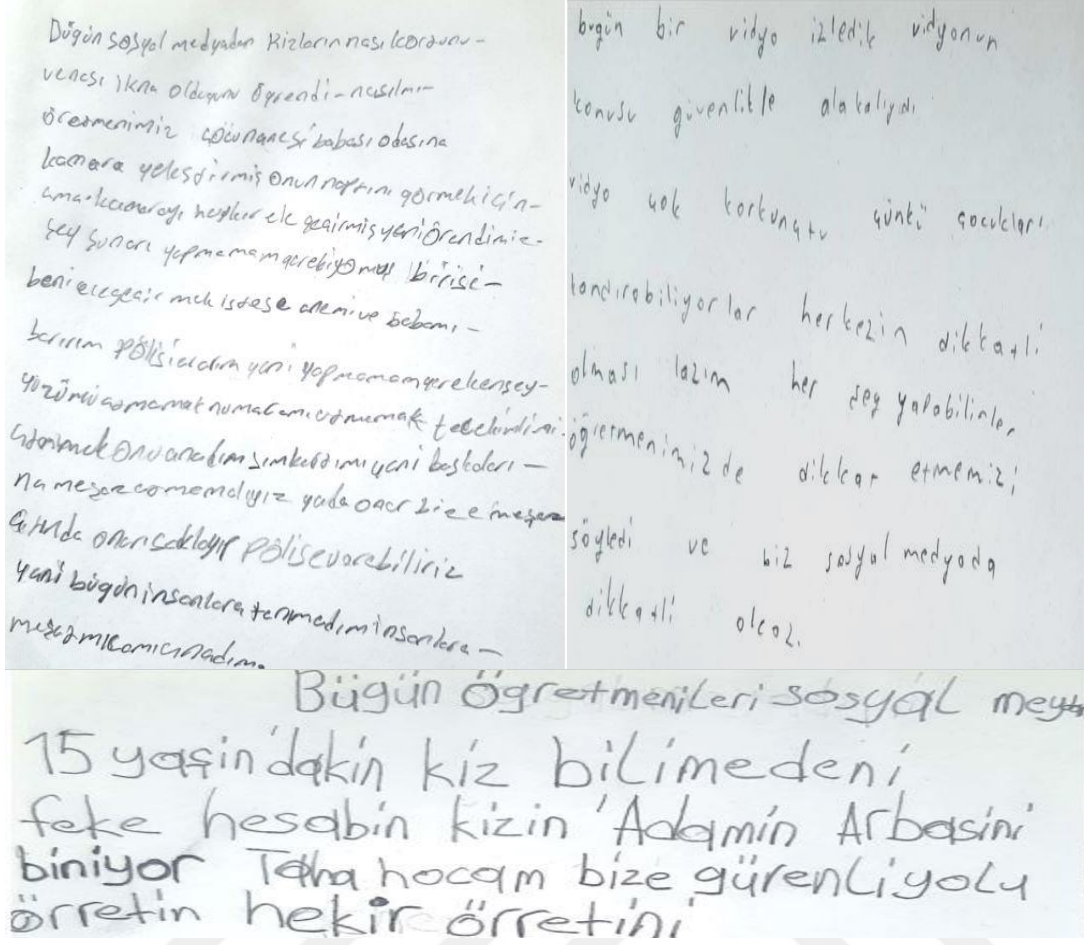
-Öğretmenim ben engellerim onu. (Aslı)

-Bu videoyu izleyip üzerine konuşunca öyle düşünüyoruz ama şu kısmı unutmayın. Bu insanlar sizi bir günde ikna etmiyor. Yavaş yavaş, sinsice yaklaşıp belli bir sürede ikna ediyorlar sizi. O yüzden mutlaka uyanık olmalısınız. Eğer sizi rahatsız eden ya da sizden kötü şeyler talep eden insanlar olursa bu durumu mutlaka aile büyüklerinize iletmelisiniz. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim ya kızarsa babam? (Feyza)

-Çocuklar anne babamız hiçbir zaman bizim kötülüğümüzü istemez. Asıl yabancı insanlardan çekinmeliyiz. (Araştırmacı öğretmen)

Öğrenciler bu etkinliğe dair deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 100. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Öğrenci günlükleri incelendiğinde video izleme ve tartışma etkinlikleri sonucunda öğrencilerin sosyal medya uygulamalarının kullanımı sırasında yaşanabilecek tehlikeler konusunda bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

24.05.2022 günü için araştırmacı öğretmenin günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

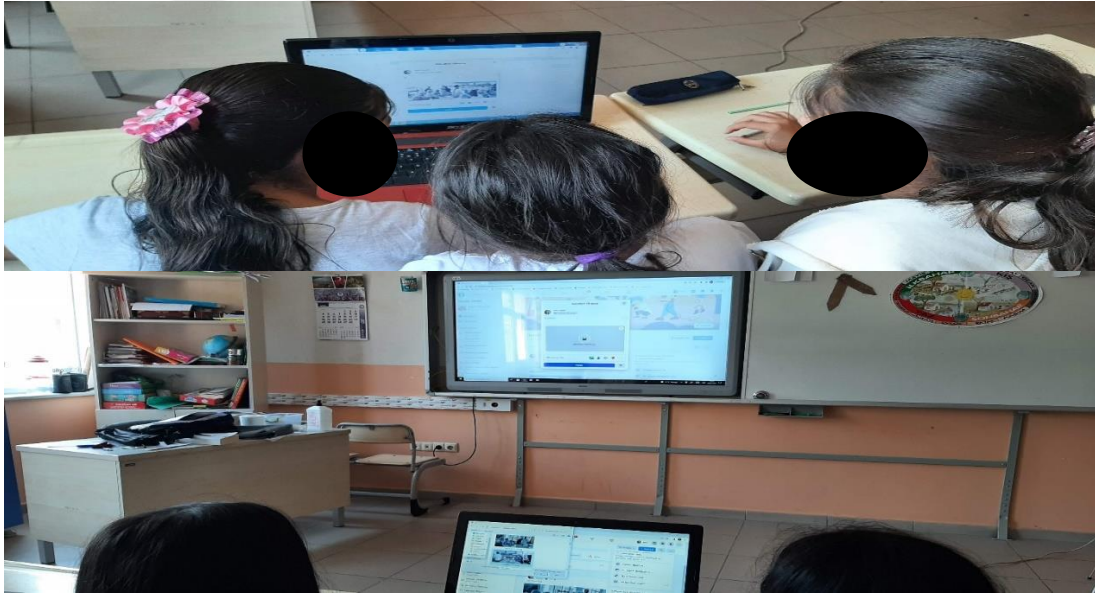
Bugün çocuklarla sosyal medyada karşılaşabilecekleri tehlikelere dair bir sosyal medya deneyinin videosunu izledik. Videoda deneye dahil olan kızların kötü niyetli kişiye inanacağını beklemiyorlardı. Video izlerken aralarda durdurup görüşlerini aldım. Video ilerledikçe küçük kız çocuklarının kötü niyetli kişiye güvenerek yaptıkları şeyleri görünce çok şaşırdılar. Kendilerinin bu çocuklar gibi yapmayacağını söylediler. Onlara insanları ikna etme sürecinin zaman aldığını, kötü niyetli insanların bir süre irtibatta kalarak güven sağladıktan sonra çocuklardan zarar verebilecek şeyler isteyebileceğini söyledim. Bu tip insanlara karşı dikkatli olmamız gerektiğini, kesin olarak paylaşmamamız gereken şeyler olduğunu, olumsuz bir durum yaşadığımızda ailemize mutlaka bilgi vermemi gerektiğini söyledim...

9.hafta etkinliklerinin dördüncü gününde (26.05.2022) araştırmacı ve öğrenciler bir sosyal medya uygulaması (Facebook) üzerinden etkinliklerin paylaşıldığı bir grup oluşturmuşlardır. Etkinlik öncesinde araştırmacı öğrenci velilerinden paylaşım için yazılı izin almıştır. Öğrenciler ile araştırmacı bu etkinlik için alınan izin konusunda sorgulayıcı bir diyalog yaşamışlardır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Öğretmenim daha önce biz eve izin kâğıdı götürmüştük. Bizimkilerin haberi var. Neden bir daha yazı gerekiyor? (Aslı)

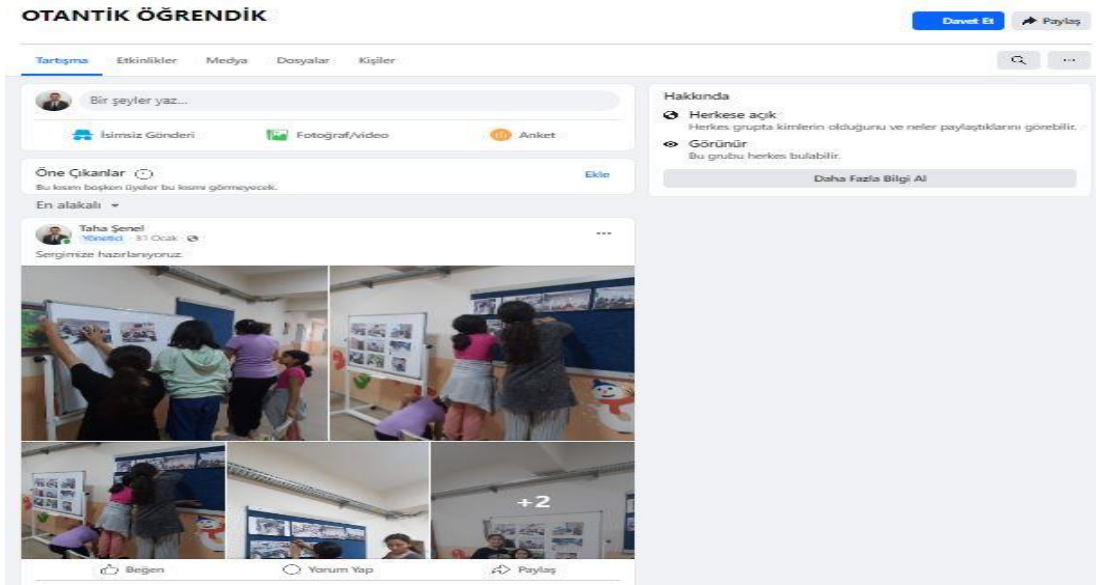
-Çocuklar yaklaşık 3 ay önce, etkinliklerimize başlamadan, anne babalarınızdan izin almıştım. Ancak sizinle bu sayfayı oluşturma etkinliğinden önce tekrar izin almak zorundayım. Çünkü bazı fotoğraflarda yüzünüz görünüyor. Yüzünüz daha önce hakkında konuştuğumuz kişisel bir veridir. Şu an siz reşit olmadığınız yani yasal olarak sorumlu olamayacağınız için ailenizden izin almalıyız. (Araştırmacı öğretmen)

Daha sonra etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğraflar incelenerek öğrenciler tarafından hangi fotoğrafların kullanılacağı kararlaştırılmıştır. Araştırmacı öğretmen öğrencilere istediklerinde açıklamalarda bulunarak yardımcı olmuştur.

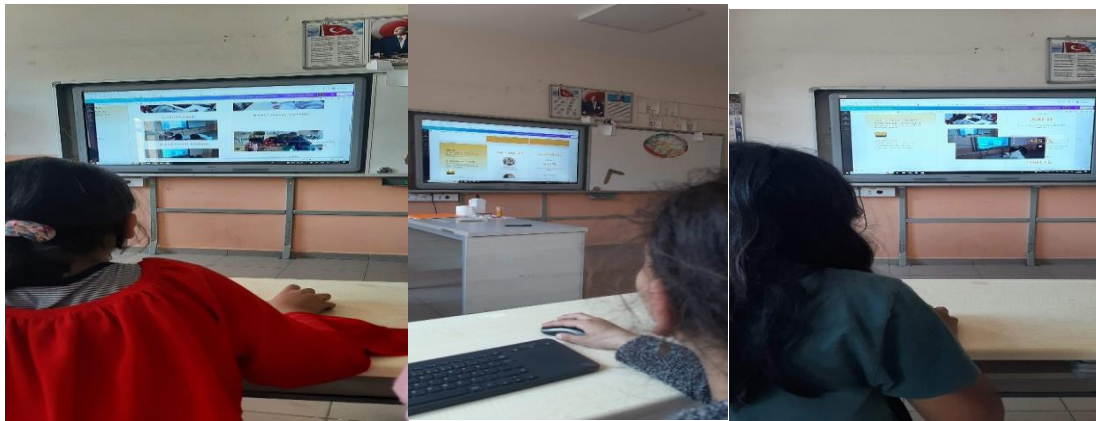
Görsel 101. Öğrenciler sosyal etkinliklere ait medya sayfasını oluşturuyorlar

Etkinliğin sonunda öğrenciler sosyal medya sayfasını tamamlayarak yayınlamışlardır.

Görsel 102. Öğrencilerle hazırlanan sosyal medya sayfası

Sosyal medya sayfasının hazırlanmasının ardından araştırmacı öğretmen ve öğrenciler birlikte dönem boyunca yaptıkları etkinlikleri anlatan bir broşür hazırlamışlardır. Broşür hazırlanabilmesi için araştırmacı öğretmen ve öğrenciler bir web 2.0 aracını kullanmışlardır. Web 2.0 aracının kullanımında öğrenciler başta zorlanmışlar ancak daha önce sosyal medya kullandıkları için uygulamayı destekle kullanmaya başlamışlardır.

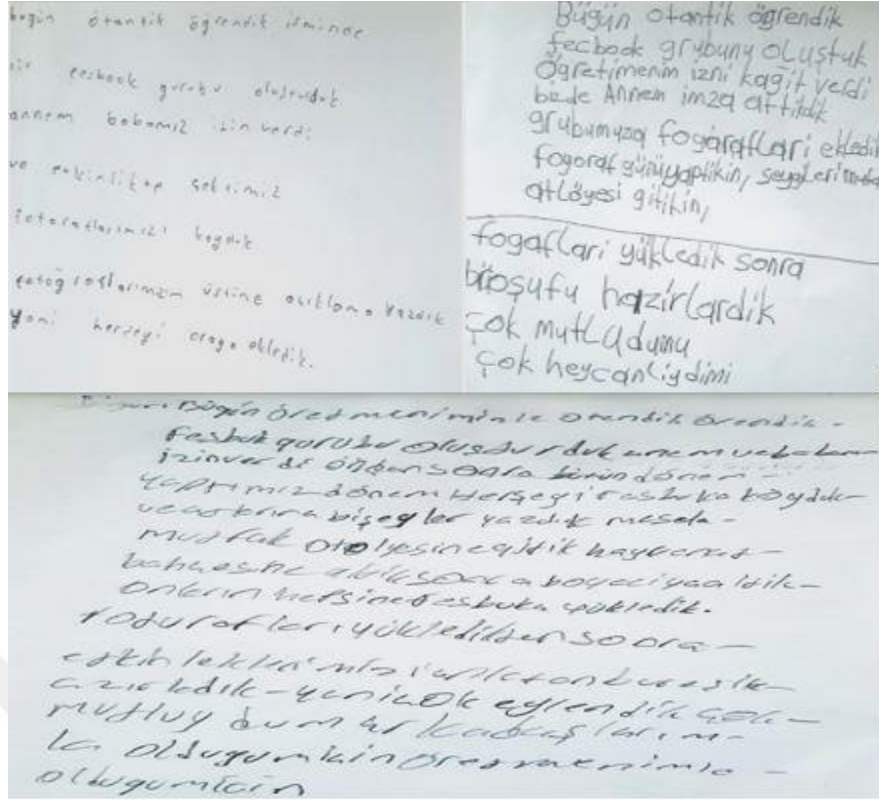
Görsel 103. Öğrenciler broşür hazırlama etkinliği sırasında Web 2.0 Aracını kullanıyorlar

Etkinlikler sonunda üretilen broşürün çıktıları araştırmacı tarafından alınarak sergi etkinliğinde kullanılmak amacıyla dosyalanmıştır.

Görsel 104. Öğrencilerin web 2.0 aracı ile hazırladıkları broşürün sayfaları

Öğrenciler bu etkinliğe dair deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 105. Öğrenci günlüklerinden örnekler

9. hafta etkinliklerinin son gününde (27.05.2022) araştırmacı öğretmen etkinliklerin değerlendirme çalışması yapılmıştır. Aşağıda çalışmada yer alan sorulara öğrencilerin verdikleri cevaplardan örnekler sunulmuştur:

 Her şeyi paylaşma!

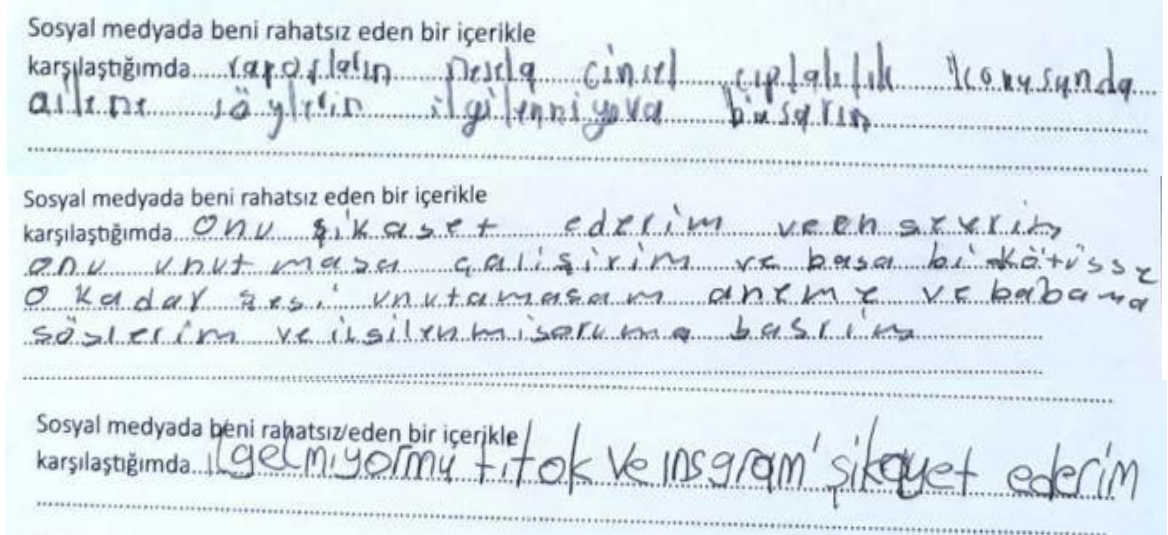
Sosyal medyada paylaşmamam gereken bana özel bilgiler,
kimlik, adres, e-posta, özel fotoğraflar, diğer

Sosyal medyada paylaşmamam gereken bana özel bilgiler,
telefon numaram, sesim, ismim, kimlik numaram, isminim

Sosyal medyada paylaşmamam gereken bana özel bilgiler,
sıfır ve 10 kimlik numarası, Telefon numarası, e-posta

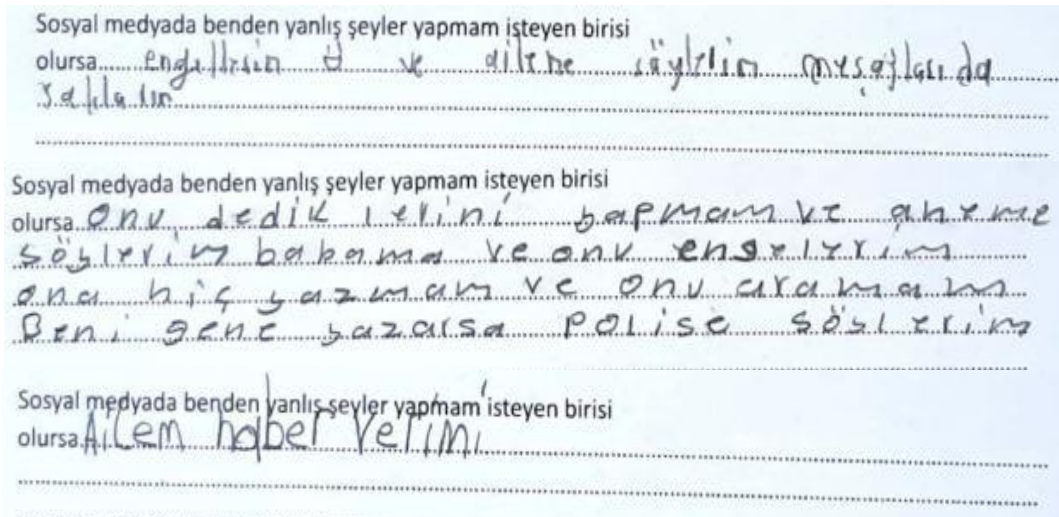
Görsel 106. Öğrencilere göre paylaşılmaması gereken özel bilgiler

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin etkinlik sonrasında sosyal medya ortamında paylaşılmaması gereken kişisel bilgilerin farkında oldukları görülmektedir.

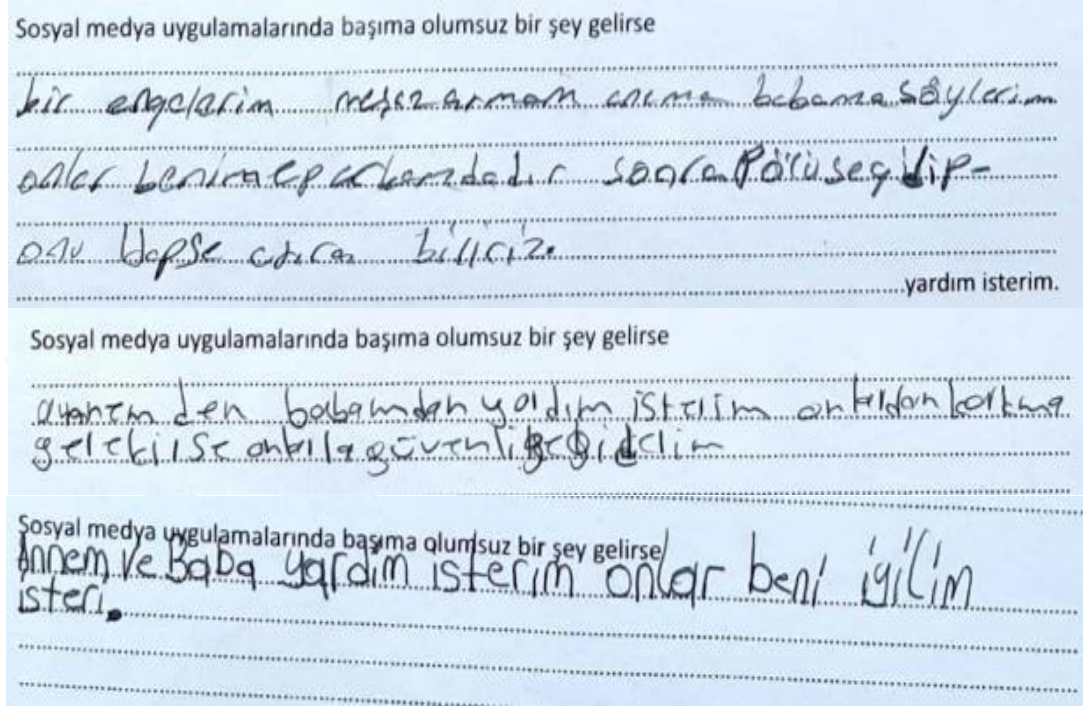
Görsel 107. Öğrencilere göre rahatsız edici bir içerikle karşılaştıklarında yapmaları gerekenler

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin rahatsız edici içerikleri örneklendirdiği, sosyal medya uygulamasına doğrudan şikâyetle bulunma ve ailelerine haber verme gibi doğru davranışların farkında oldukları görülmektedir.

Görsel 108. Öğrencilere göre sosyal medyada tehlikeli bir insanla karşılaştıklarında yapmaları gerekenler

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin sosyal medya ortamında yanlış taleplerde bulunan bir insanla karşılaştıklarında ailelerine haber vereceklerini, gerekirse kolluk kuvvetlerine başvurmak için içerikleri saklayacaklarını ifade etmektedirler.

Görsel 109. Öğrencilere göre internet ortamında başlarına olumsuz bir olay gelirse yapmaları gerekenler

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin aileleri ile iletişime geçmeleri gerektiğinin farkında oldukları, ailelerinin yanlarında olacağına güvendikleri görülmektedir.

4.2.9.1. Dokuzuncu eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Sosyalleşelim” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanması esnasında öğrencilerin sosyal medya ortamlarının kendilerine tehlike oluşturmayacağına dair kesin inançları oldukları görülmüştür. Bu sorunun çözümü adına ders içeriğine sosyal medya ortamlarında öğrencilerin

karşılaşılabileceği sorunlara işaret eden sosyal deneylere dair içerikler izlenerek üzerine tartışılması yöntemi ile çözüm aranmıştır.

Dokuzuncu eylem planının uygulanması esnasında otantik öğrenme çerçevesinde öğrencilerle kullanılan web 2.0 araçlarının kullanımı öğrencilerin çok fazla yardıma ihtiyaç duymaları nedeniyle zaman yönetiminde zorluk yaşanmıştır. Bu sorunun çözümü adına araştırmacı zaman konusunda esnek davranarak tek tek tüm öğrencileri uygulama faaliyetlerine dahil etme yolunu tercih etmiştir.

4.2.10. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair bulgular

“Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” adlı otantik öğrenme çalışmasının etkinlikleri 30.05.2022 ve 02.06.2022 tarihlerinde yapılmıştır. Bu etkinlikler; sergilenecek ürün ve etkinlik afişlerinin belirlenmesi, sergi duyurusunun yapılması, sergi alanının hazırlanması ve sergi etkinlikleridir. Aşağıdaki Tabloda “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” otantik etkinliklerine dair eylem planı sunulmuştur.

Tablo 23

“Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” Otantik Öğrenme Planı

Odaklanılacak Etkin Vatandaşlık Becerileri	Dijital okuryazarlık, karar verme, iletişim, iş birliği, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, sosyal katılım	
Otantik Öğrenme Bileşeni	İş birliği, yansıtma, açık bir şekilde dile getirme, otantik değerlendirme.	
İÖP İçinde Otantik Öğrenme ile desteklenecek kazanımlar	Odak Kazanım	Sosyal Bilgiler: SB.5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.
	Yan Kazanım	Türkçe: T.5.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. T.5.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. Görsel Sanatlar: G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir.
Tarih	30.05.2022-03.06.2022	
Materyaller	Şövale, sunum tabloları, internet bağlantılı bilgisayar ya da etkileşimli tahta.	
Etkinlikler	Sergilenecek ürün ve etkinlik afişlerinin belirlenmesi, sergi duyurusunun yapılması,	

İyileştirme- geliştirme faaliyetleri	sergi alanının hazırlanması ve serginin gerçekleştirilmesi.
	• Öğrencilerin sosyal medya ortamlarında karşılaşılabilecek tehlikeler konusunda gerçek hayattan örnekler ile bilgilendirilmesi • Web 2.0 araçlarının kullanımı konusunda ilave etkinlikler yapılması • Öğrenci velileri ile uygulamalar ve sergi etkinliği hakkında bilgilendirme amaçlı görüşmeler yapılması

30.05.2022 tarihinde araştırmacı sergilenecek ürün ve afişlerin belirlenmesi için bir araya gelmişlerdir. Araştırmacı öğretmen otantik öğrenme süreci boyunca çektiği fotoğrafları, öğrenci ürünlerini sınıfa getirmiştir. Öğrenciler hangi ürünlerin sergileneceği, hangi otantik öğrenme temalarının afiş olarak sunulacağı üzerine karar verilmiştir. Aşağıda bu dersin bu kısmına dair video dökümü sunulmuştur:

-Çocuklar sergi zamanımız geldi. Sizinle yaptıklarımızı hem okuldaki arkadaşlarınıza hem de ailelerinize sunalım istiyorum. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim çok heyecanlıyım. Ben bir kere AVM de görmüştüm. Böyle herkes yaklaşıp bakıyordu. Hatta satanlar bile vardı. (Aslı)

-Öğretmenim çocuklar resim yapmış, bende gördüm bir kere. O resimler vardı. Böyle pastel boya filan kullanmışlar. (Zeynep)

-Öğretmenim bende gördüm. Böyle tahtadan bir şey var. Havada duruyor resimler. (Ahmet)

-Şövale çocuklar o eşyanın adı. Resim fotoğraf gibi sergilenecek eserleri insanların göz hizasına koymak için kullanılıyor. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz de koyacak mıyız fotoğraflarımızı? (Eda)

-Evet çocuklar. Orhan öğretmeniniz ile konuşalım. O şu an halk eğitim merkezinde çalışıyor. O bize yardım edebilir. (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim AVM deki gibi sergi mi yapacağız? (Yağmur)

-Evet. (Araştırmacı öğretmen)

-Ya çok güzel, ne zaman? (Zeynep)

...

-Çocuklar sergide neler olmalı sizce? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim fotoğraf çektik ya Suzan Hoca ile onlar olsun. (Ali)

-Tamam seçelim fotoğrafların içinden. Çok fazla fotoğraf çeltik. 10 tane seçmeliyiz. (Araştırmacı öğretmen)

...

-Çocuklar fotoğrafları seçtik. Başka ne olsun? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim en başlarda şey vardı... Yüzler... (Feyza)

-Devletin yüzleri, pano yapmıştık onları da koyalım. (Naz)

-Öğretmenim kulübelerimiz de var. (İbrahim)

-Öğretmenim köyün haritasını da yaptık ya kabarık harita. (İpek)

-Kabartma harita oğlum. Evet onu da koyalım. Tabii başka yaptıklarımız da var. Mesela en son geçen hafta öğrendiğimiz KVKK hakkında bir pano da yapalım mı? (Araştırmacı öğretmen)

-Olur öğretmenim. (Hep beraber)

-Öğretmenim bir de internetten şey bulmuştuk ya Google haritanın Türkçesi... (Aslı)

-Atlas.gov.tr'yi diyorsun. Tamam bu iş sizin. Atlas ve KVKK'yı beraber yapalım... (Araştırmacı öğretmen)

Öğrenciler yaklaşık 40 dakika etkileşimli tahtadan ve bilgisayarlardan yerli harita ve KVKK konulu panolarını hazırlamışlardır. Araştırmacı öğretmen yardım istedikleri noktalarda öğrencilere yardımcı olmuştur.

01.06.2022 günü araştırmacı ve öğretmenler sunum tablolarına ve okul panolarına asacakları bilgilendirme metinlerini ve fotoğrafları hazırlamışlardır.

Görsel 110. Öğrenciler sergide sunacakları bilgi notlarını hazırlıyorlar

Bu ders içerisinde öğrencilere sergide sunulacak fotoğrafların altına çeken öğrencilerin isimlerinin yazılması, diğer çalışmalara ise çalışmayı anlatan kısa altyazıların eklenmesi için hazırlıklar yapılmıştır. Çalışma sırasında öğrenciler zaman zaman araştırmacıyla ve zaman zaman da kendi aralarında çeşitli diyaloglar yaşanmıştır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

-Öğretmenim biz şimdi sanatçı mı olduk? Fotoğrafın altına ismimizi yazıyoruz ya. (İrem)

-Tabii fotoğraf sanatını yapmak için bir başlangıç yaptınız bence. (Araştırmacı)

-Vay be... (Ali)

...

Öğretmenim sergide biz ne yapacağız? AVM'deki sergide çocuklar resimlerinin başında duruyordu. (Zeynep)

-Çocuklar sizde sergilediğimiz ürünlerin başında duracaksınız. Sergimizi gezenler soru sorarsa yaptıklarımızı anlatacaksınız. (Araştırmacı)

-Ooo ben hepsini anlatırım. Zaten biz yaptık ki biliyoruz her şeyi... (Zeynep)

03.06.2022 günü için planlanan sergi okul yönetiminin talebi ile okulun yıl sonu şenliklerinin yapılacağı 13.06.2022 tarihinde yapılmıştır. Sergi tarihinden 1 gün önce öğrenciler sınıfları dolaşarak sergilerinin duyurusunu yapmış, afişleri koridorlara asmışlardır.

Görsel 111. Öğrenciler sergi alanını hazırlıyorlar

13.06.2022 günü gerçekleştirilen sergi etkinliğine okulun öğrencileri ve okul idaresinin yanı sıra ilçe milli eğitim müdürlüğünden yetkililer de katılmıştır. Öğrenciler çalışmalarını yetkililere anlatmışlardır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

Görsel 112. Öğrenciler yetkililere çalışmalarını anlatıyorlar

- Çocuklar bu fotoğraf çok güzel çıkmış. Kim çekti bu fotoğrafı? (MEB yetkilisi)
- Ben çektim öğretmenim. Makro çekim yaptık. (Elif)
- Ooo sen tabirleri de öğrenmişsin ya. (MEB Yetkilisi)
- Evet. Bizim yanımıza ... Hoca geldi. Bir de öğrencileri. Onlarla çektik fotoğrafları. (Elif)

Görsel 113. Öğrenciler yetkililere çalışmalarını anlatıyorlar

...

- Peki bu fotoğraf kimin? (MEB Yetkilisi)
- Bu fotoğrafı ben çektim öğretmenim. (Naz)

-Çok beğendim. (MEB Yetkilisi)

-Fotoğrafları düşük ISO değeri ile çektim. (Naz)

-Ne demek düşük ISO? Ben bilmiyorum. (MEB Yetkilisi)

-Açık havada ışık çok iken kullanıyoruz. Hava karardıkça daha çok ISO lazım. (Naz)

-Harika şeyler öğrenmişsin ve yapmışsın. Tebrik ederim. (MEB Yetkilisi)

...

-Kulübeleriniz çok güzel olmuş çocuklar. (MEB Yetkilisi)

-Teşekkür ederiz. (İbrahim)

-Bu fikir kimden çıktı? (MEB Yetkilisi)

-Öğretmenimiz ile yaptık. Köyümüzdeki hayvanlar için bir şey yapmak istedik. (Aslı)

...

Sergi alanında öğrenci ürünlerinin yanı sıra dönem boyunca etkinlikler sırasında çekilmiş fotoğraflar da sergilenmiştir. Bu şekilde öğrenciler yaptıkları faaliyetleri yansıtmaya fırsatı bulmuşlardır. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

Görsel 114. Öğrenciler yetkililere yaptıkları etkinlikleri anlatıyor

-Çok fazla çalışmışsınız çocuklar öyle gözüküyor. Neler yaptınız anlatsanıza. (MEB Yetkilisi)

-Öğretmenim ooo çok şey yaptık. Hayvan barınağına gittik. (Zeynep)

-Mutfak atölyesine de gittik. Kendimiz kurabiye poğaçaya satıp sonra kermeste sattık. (Yağmur)

-Hayvanlar için kulübe yaptık. Malzeme almaya da biz gittik. (Ahmet)

-Markete de gittik. (Ali)

-HAYDİ de geldi okulumuza bakın burada fotoğrafımız. (Esra)

-HAYDİ ne çocuklar? (MEB Yetkilisi)

-Jandarmanın hayvanlara yardım eden askerleri öğretmenim. (Feyza)

-Bir de bu fotoğraf var. Bu kim? (MEB Yetkilisi)

-Suzan Hoca öğretmenim. O bize öğrencileriyle fotoğraf çekti. Çok güzeldi. Bütün köyü gezdik... (Aslı)

-Yaptıklarınızla gurur duymalısınız çocuklar. Tebrik ederim. (MEB Yetkilisi)

...

Öğrenciler aynı zamanda sergi alanını gezen diğer öğrencilerin sunum panoları hakkında sordukları sorulara da cevap vermişlerdir. Aşağıda etkinliğin bu bölümüne ait konuşmalardan bir kısmı sunulmuştur:

Görsel 115. Öğrencilerin hazırladığı atlas haritası ve KVKK konulu panolar

...

-KVKK ne? (Bir öğrenci)

-Bizim kişisel verilerimiz. Yani herkesin parmak izi gibi. Bir de göz izi gibi şeyler. T.C. kimlik no, telefon numarası gibi şeyler. Yani bir insanın kendisinin olan özel bilgiler. KVKK diye bir şey var bu bilgileri koruyorlar. (Ece)

-Nasıl koruyorlar? (Bir öğrenci)

-Yani kötü insanlardan. Onları saklıyorlar. Bir de sana sormadan başkasına vermiyorlar işte öyle. (Ece)

...

-Bu fotoğraflar ne? (Bir öğrenci)

-Hiç telefonda haritayı açtın mı? (Aslı)

-Var babamda bazen bakıyor bi yere giderken. (Bir öğrenci)

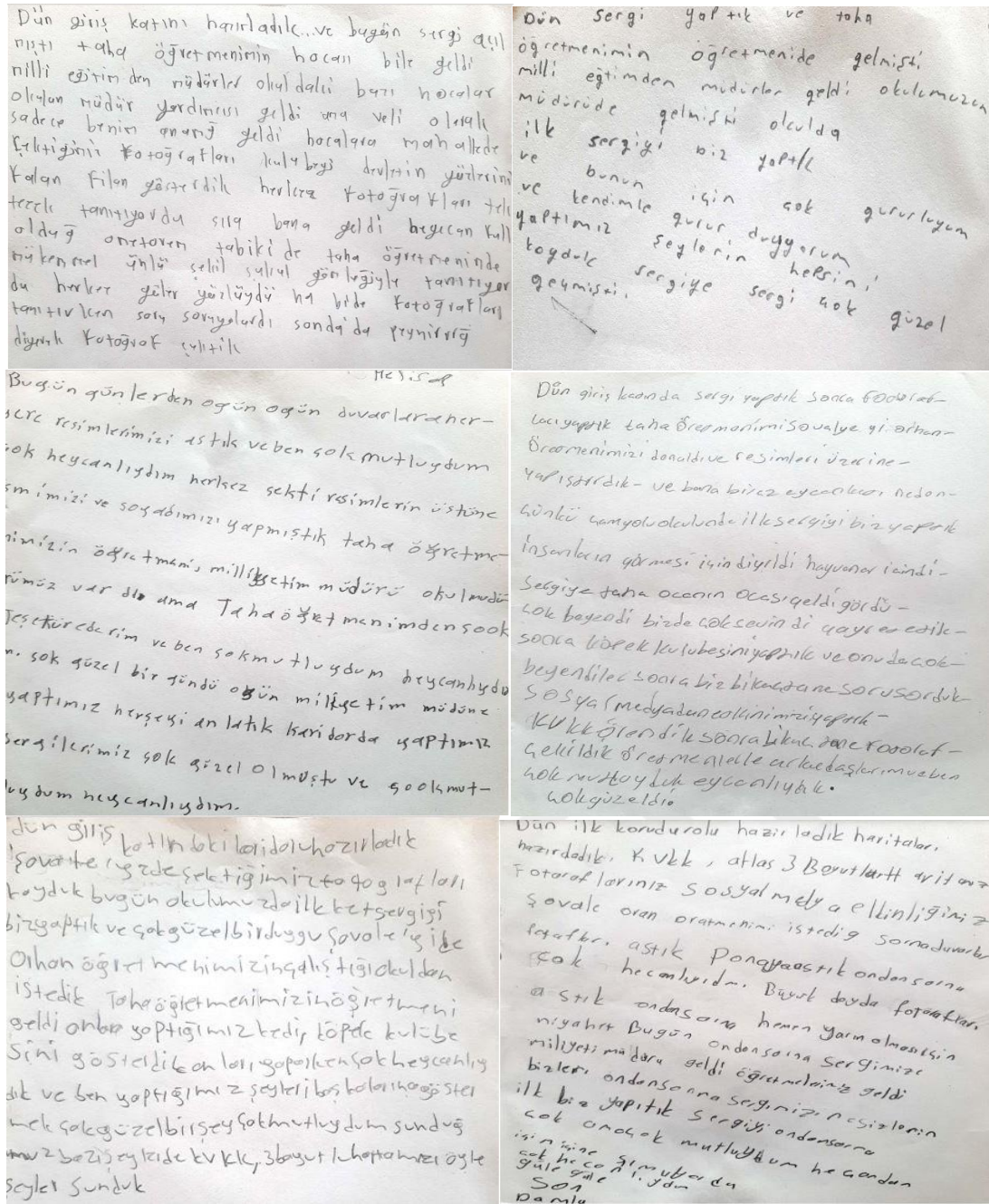
-Ha işte onun gibi ama Türkiye'nin bu. Bizim devletimiz yapmış. Gökyüzünden fotoğraf çekiyor. Bak bu da bizim okul. Atlas.gov.tr' den ulaşıyorsun. (Aslı)

Araştırmacının günlüğüne yazdığı düşüncelerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur:

Bugün çocuklarla sergimizi geçekleştirdik. Gerçekten çok heyecanlı ve mutlular. Serginin ziyaretçilerini beklerken oldukça sabırsızdılar. Okulun diğer öğrencilerine bir sanatçı edasıyla anlattılar yaptıklarını. Okulun şenliği için gelen milli eğitim yetkilileri de sergiyi gezdiler. Öğrencilerim fotoğraflarının başında durup gururla anlattılar fotoğraflarını. Hem yetkililer hem okulumuzun öğretmenleri öğrencilerimi tebrik ettiler. Yaptıkları ürünleri ve etkinlikleri gururla sergilediler. Sergimizin tek eksiği velilerin katılım sağlamaması oldu. Yalnızca bir velimin annesi geldi. Keşke daha çok veli katılımı sağlayabilseydik ama yine de çocukların mutluluk ve heyecanı görülmeye değerdi...

Öğrenciler bu etkinliğe dair deneyimlerini günlüklerine yazmışlardır. Aşağıda öğrenci günlüklerinden örnekler sunulmuştur:

Görsel 116. Öğrenci günlüklerinden örnekler

Günlükler incelendiğinde öğrencilerin sergi etkinliğini oldukça heyecan verici buldukları, ürünlerini ve çalışmalarını başarılı bir şekilde sunduklarını ve sergi sunumundan gurur duydukları görülmektedir.

4.2.10.1. Onuncu eylem planının uygulanması sırasında gözlemlenen sorunlar ve çözüm girişimleri

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Yaptıklarımızı Sergileyelim” otantik etkinliğine dair eylem planının uygulanması sırasında okulun son haftaları olması dolayısıyla öğrenci katılımında sorunlar yaşanmıştır. Bu sorunun çözümü adına araştırmacı öğrenci velileri ile görüşerek hem öğrencilerin katılımı için destek istemiş hem de yapılacak olan sergi etkinliği için velileri davet etmiştir. Ancak tüm girişimlere rağmen sergi etkinliğine yalnızca bir veli katılmıştır.

4.2.11. Otantik öğrenme ile kazanılan etkin vatandaşlık becerilerinin kalıcılığı üzerine: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası oluşan bağlam ve öğrencilerin yardım girişimleri

Etkinliklerin uygulanmasından yaklaşık yedi ay sonra 06.02.2023 tarihinde ülkemizde Kahramanmaraş merkezli depremler yaşanmıştır. Tüm Türkiye’de sömestr tatili sonrası örgün eğitimin başlangıcı ertelenmiş, okullar bir aylık aranın ardından, depremten etkilenen iller haricinde 20.02.2023 tarihinde başlamıştır. Araştırmacı bu ara sonrasında çalışma grubunda bulunan öğrencilerle okulda bir araya geldiğinde, öğrenciler deprem bölgesine yardım etmek amacıyla bir girişimde bulunmak istediklerini belirtmişlerdir. Aşağıda araştırmacı ile katılımcı öğrencilerin görüşmesinden bir kısım sunulmuştur:

-Çocuklar nasılsınız? (Araştırmacı)

-Öğretmenim biz iyiyiz ama moralimiz çok bozuk. (Naz)

-Evet öğretmenim. Hem depremden çok korktuk. Hem de oradaki insanların durumu çok kötü. (Aslı)

-Evet çocuklar gerçekten çok zor durumda o bölgedeki insanlarımız. Ama haberlerde görüyorsunuz, tüm ülke omuz omuza yardıma koştu, koşuyor. İnşallah ayağa kaldıracğız insanlarımızı zaman içinde. (Araştırmacı)

-Öğretmenim biz de bir şeyler yapmak istiyoruz. Arkadaşlarla konuştuk. Geçen sene yaptığımız gibi bir şeyler yapsak. Yani yiyecek olur yine. Okulda satsak, yardım etsek olmaz mı? (Aslı)

-Olur çocuklarım harika olur. Çok güzel düşünmüşsünüz. Peki neler yapacaksınız? (Araştırmacı)

-Öğretmenim bu sefer evlerde yapacağız bir şeyler. Bir liste yaptık, herkes annesi ile konuştu neler yapabileceğini yazdı. Onlarla kermes yapmak istiyoruz. (Zeynep)

-Tamam çocuklar. Ben de müdürümüz ile konuşurum. Ama bilgisayar ya da tableti olan birisi bu etkinliğimiz için afiş hazırlayabilir mi? Hani geçen sene de yapmıştık. Tüm okulun haberi olmalı, daha çok satış yapabilmemiz için. (Araştırmacı)

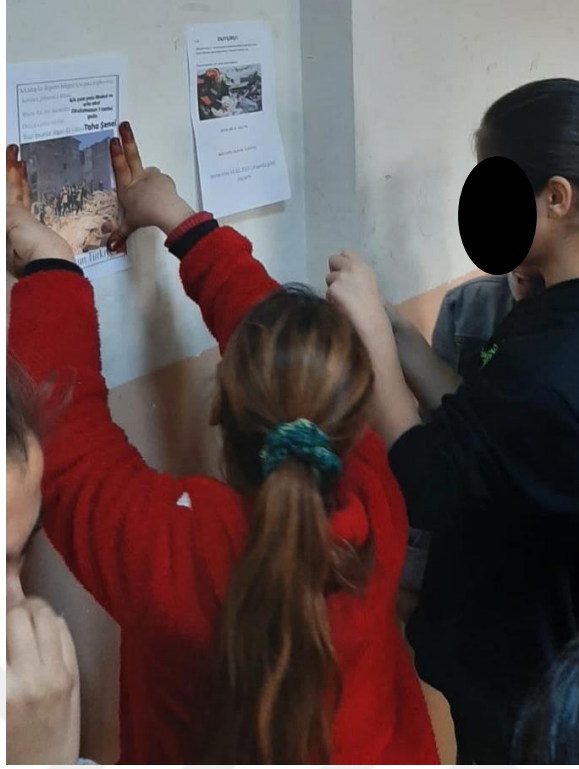
-Öğretmenim ben yaparım (Aslı)

-Tamam afiş işi sende. Aranızda bir grup kurun, afişleri okula asın, sınıflara duyuruda bulunma işini de aranızda paylaşın. Sonra da hemen bir gün belirleyip gerçekleştirelim etkinliğimizi... (Araştırmacı)

Öğrenciler bu görüşmeden sonra bir hafta içinde hazırlıklarını tamamlamıştır. Kermes için duyuru afişleri bir öğrenci tarafından hazırlanmış, öğrenciler sınıfları gezerek hem afişleri asmış hem de kermesin duyurusunu yapmışlardır.

Görsel 117. Çalışma grubundan bir öğrencinin hazırladığı kermes afişleri

Görsel 118. Öğrenciler depremzedelere yardım amaçlı yapacakları kermesin afişlerini asıyorlar

Görsel 119. Öğrenciler yardım kermesi için duyuru yapıyorlar

01.03.2023 günü gerçekleştirilen kermes etkinliğine okulun öğrencileri ve okul öğretmenleri yoğun şekilde katılım göstermişlerdir. Öğrenciler evlerinde anneleri ile çeşitli yiyecekler pişirerek okuldaki kermese getirmişlerdir. Öğrenciler tüm teneffüslerde ürünler bitene kadar satış yapmışlardır. Etkinliğin bitiminde toplanan 1500 TL tutarındaki gelir araştırmacı tarafından AFAD hesabına öğrenciler adına yatırılarak etkinlik tamamlanmıştır.

Görsel 120. Öğrenciler depremzedeler yararına kermes etkinliğini gerçekleştiriyor

e-Dekont	
BAĞIŞ/SERBEST ÖDEME DEKONTU	
MÜŞTERİ NO :	İŞLEM REF : 241665408307
VKN/TCRN/YKN : *****	SIRA NO/ID : - / 2416648602136
TRAN NO :	PERSONEL SİCİL : INT001
İŞLEM TARİHİ : 02.03.2023 13:56:59	BELGE NUMARASI : SYC0023016804622
VALÖR : 02/03/2023	ETTN : 09728969-6b81-4826-a71a-387053dc5a95
	
TAHSİLAT HESAP:	
DÖVİZ CİNSİ : TL	
İŞLEM TUTARI : -1.500,00	
KURUM/BAGIS AD:AFAD / Deprem Kampanyası	
İŞLEMINİZ AN İTİBARIYLA TAMAMLANMIŞTIR.	
YUKARIDAKİ TUTAR HESABINIZA BORG/ALACAK KAYDEDİLMİŞTİR.	
AÇIKLAMA:AFAD - Deprem Kampanyası / TAHA ŞENEL / Bu bağış Çamyolu Ortaokulu 6/A sınıfı öğrencileri tarafından düzenlenen kermes etkinliği ile toplanmıştır.	
TAHA ŞENEL	
e-Dekont işni kapsamında elektronik ortamda üretilmiştir.	
Ticari Ücretli Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Büyük Mükarrefatçı V.D. 9370020892 Mevcut Hesap Numarası: 9370020892 İşlem Numarası: 9370020892 Mersis No: 0937002089200741 SİGTE24	

Görsel 121. Öğrencilerin kermeste elde ettikleri geliri AFAD' a bağışladıklarına dair makbuz

4.3. Eylem sonrası sürece ilişkin bulgular

Bu kısımda eylem süreci tamamlandıktan sonra öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesi, öğrencilerle, öğrenci velileri ile ve uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.3.1. Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesine ilişkin bulgular ve yorum

Etkinliklerin tamamlanmasının ardından öğrencilerin vatandaşlık ve etkin vatandaşlık kavramlarına yönelik görüş ve düşüncelerinin belirlenerek süreç sonunda gelinen noktanın analizi için odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin başlangıç noktasını öğrencilerle etkinlik öncesinde vatandaşlığa dair algıları ve etkin vatandaşlığa dair deneyimlerinin sorulduğu sorular ile başlanmıştır. Görüşme sırasında öğrencilerin verdikleri cevaplar ile süreç devam ettirilmiştir.

Aşağıda odak grup görüşmesinin başlangıcında yapılan konuşmalardan doğrudan alıntılar ile öğrencilerin vatandaşlık kavramına dair etkinlikler sonrası değerlendirmeler yer almaktadır:

-Çocuklar sizinle yaklaşık üç ay süren otantik öğrenme sürecini yürüttük. Şimdi etkinliklerimizin sonunda, sürecin en başında size sorduğum soruları tekrar sormak istiyorum. Sizce vatandaş ne demektir? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim aynı ülkede yaşamak demektir. (Aslı)

-Sorumluluklarımızı bilmek demektir. (İrem)

-Başka bir ülkedeyken bile ülkemize katkıda bulunmak öğretmenim. Yani başka bir ülkede yaşasan bile nerelisin deyince “Türkiye” demek, sevmek burayı. (Elif)

-Haklarımızı bilmek, bir sıkıntımız olduğunda susmayacağız, hakkımızı savunacağız. (İrem)

-Peki nasıl savunacağız hakkımızı? (Araştırmacı öğretmen)

-Dilekçe yazarız. (Fatma)

-Dilekçe yazmak devletin bir kurumuna durumu haber vermek ve yardım istemek için bir yol. Peki dilekçe yazmadan önce ne yapabiliriz? Bir sorun olduğunda nasıl etkin vatandaş olarak davranırız? (Araştırmacı öğretmen)

-Biz gücümüzün yettiğini yaparız öğretmenim. Mesela yolda gördüğümüz bir çöpün üstünden atlamayız. Eğilip çöpe atarız. (Eda)

-İnsanları uyarabiliriz hem de... (İpek)

-Her tarafa yazılar asabiliriz temiz olsunlar diye. Uyarabiliriz... (Ece)

Odak grup görüşmesinin başlangıç kısmında öğrencilerin cevapları incelendiğinde öğrencilerin vatandaşlığı mekâna bağlılık olarak tanımladığını, aynı zamanda ülkeyi sevmek ve mekândan bağımsız şekilde kendisiyle özdeşleştirmek olarak tanımladıkları görülmüştür. Bu noktada vatandaşlığı haklarına sahip çıkmakla tanımlayan öğrenciler olmuştur.

Ancak bazı öğrencilerin hak koruma konusunda kişisel inisiyatif alma düşüncesinden önce dilekçe ile devlet kurumlarına başvurma düşüncesine sahip olması çözüm adresi olarak devletin konumunu bilme anlamıyla olumlu, aktif vatandaşlığını ikincil olarak akla gelmesi ile olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir. Öğrencilerin sürece işaret den sorulara verdikleri cevaplar, etkin bir vatandaş olarak inisiyatif almaları gerektiğinin farkında olduklarını göstermektedir. Cevaplar öğrencilerin hem aktif olarak çözümün parçası olunması gerektiğini hem de farkındalık adına çevrede yaşayan insanların dikkatlerinin çekilmesi gerektiğini bildiklerini göstermektedir.

Odak grup görüşmesinin devamında araştırmacı öğretmen etkin vatandaşlığa dair bilgi ve görüşleri konusunda daha fazla veri elde edebilmek amacıyla öğrencilere sorular yönelmiştir. Aşağıda görüşmenin bu kısmına dair doğrudan alıntılar sunulmuştur:

-Çocuklar hep beraber birçok araştırma yaptık, sunumlar hazırlayıp sundunuz, etkinlikler yaptık. Bu yaptıklarınızı da düşünerek cevaplamanızı istiyorum. Peki sizce başka neler bizi etkin vatandaş yapar? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim vergi vermek lazım. Vatandaş vergi ödemeli. Bu okul, hastaneler bizim için yapılan şeyler... Hizmetler gibi vergilerle ödeniyor. (Fatma)

-Öğretmenim kurallara uymalıyız. (İrem)

-Peki uymayan insanlar için ne yapabiliriz. Nasıl çözebiliriz? Size etkinlikler başlamadan önce sorduğumda bir çoğunuz cezalandırmadan bahsetmiştiniz. Şimdi ne düşünüyorsunuz? (Araştırmacı öğretmen)

-Öğretmenim biz bir şey yaparsak, mesela çöpü kaldırıp atarsak ya da hayvanlara iyi davranırsak başkaları da görür, öğrenir belki. (Naz)

-Çok güzel. Yani doğru davranışla örnek olmalıyız diyorsunuz. Peki başka neler bizi etkin vatandaş yapar? (Araştırmacı öğretmen)

-Çevreyi temiz tutarsak. (İbrahim)

-Oy kullanmalıyız. Yaşımız gelince yani... (Yağmur)

-Askere gitmek, erkekler için... (Ahmet)

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde etkinliklerin içerikleri çerçevesinde vatandaşlık sorumlulukları hakkında bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Etkinlikler içerisinde yer alan “Devletin yüzleri” otantik öğrenme girişimi içerisinde yaptıkları faaliyetlerin bu gelişime katkı sunduğu söylenebilir. Ancak öğrencilerin odak görüşmesinin ilk kısmında olduğu gibi ikinci kısmında da yalnızca çevre temizliği ve hayvanlara yardım üzerinden örnekler vermeleri öğrenme bağlamının dışına çıkamamaları dikkat çekicidir. Bu durum öğrencilerin ev ve okul ortamında etkinlikler dışında etkin vatandaşlık deneyimlerini çeşitlendirecek imkanlar bulamamaları ile açıklanabilir. Araştırmacı öğretmen bu noktada Türkiye’de yaklaşan seçimler nedeniyle gündemde olan seçim konusu üzerinden sorularla öğrencilerin etki vatandaşlık becerilerine dair çıkarımlarda bulunmak amaçlı sorularla görüşmeyi sürdürmüştür. Aşağıda görüşmenin bu kısmından bazı doğrudan alıntılar sunulmuştur:

-Çocuklar askere gitmek ve oy kullanmakta sizin dediğiniz gibi vatandaşlığın parçası. Şimdi oy kullanma üzerine konuşmak istiyorum. Önümüzdeki yıl ülkemizde seçimler olacak. Mutlaka anne-babalarınızdan parti ya da kişi isimleri duyuyorsunuz. Ben bunları sormuyorum. Bana parti ya da kişi isimleri söylemeyin. Sorum şu sizce parti ya da kişiye oy verirken etkin bir vatandaş nasıl karar vermelidir? (Araştırmacı öğretmen)

-Bizim için uygun olduğuna bakarız öğretmenim. (Naz)

-Ekonomi için öğretmenim. (Aslı)

-Demokrasi için öğretmenim. Yani bizim de söz hakkımız var. (İbrahim)

-Türkiye’nin iyiliği için öğretmenim. (Elif)

-Herkesin fikri farklı öğretmenim. Kim Türkiye için iyi olur diyorsak ona oy veririz. (Zeynep)

-Peki oy kullanmanın bir vatandaşlık görevi olduğunu anlamışsınız çocuklar. Çok güzel. Peki etkin bir vatandaş oyunu kullanırken nasıl sorumlu davranır? En doğru kararı nasıl vereceğiz? (Araştırmacı öğretmen)

-Haberleri izlemeliyiz öğretmenim. Ne yapacaklarını söylüyorlar ya. (Aslı)

-Türkiye için neler yapacağına bakmalıyız. (Elif)

-Çok güzel yani adayların sözlerini dinlemeliyiz. Peki adaylar mutlaka seçilmek isterler. Bizi etkilemek için birçok şey söyleyebilirler. Nasıl karar vereceğiz? (Araştırmacı öğretmen)

-Yani öğretmenim lazım şeyleri mi yapacakmış ona bakarım. Hastane lazımsa başka şey yapayım diyorsa olmaz o zaman. Ama lazım şeyleri yapacağım diyorsa olur. (Elif)

-Öğretmenim video izlemiştik ya. Hani adam küçük kızları kandırıyordu. Yani kandırılmamalıyız. Her söylenene inanmamalıyız. (İrem)

-Evet çocuklar. Biz buna eleştirel düşünme diyoruz. Etkin bir vatandaş eleştirel düşünür çocuklar... (Araştırmacı öğretmen)

Öğrencilerin görüşmenin bu bölümündeki cevapları incelendiğinde öğrencilerin oy kullanma ile ilgili ilk cevaplarının etkin vatandaşlık becerilerine dair içeriğinin bulunmadığı görülmektedir. Ancak araştırmacı öğretmenin görüşmenin devamındaki sorularına öğrencilerin verdiği cevaplar etkin vatandaşlığın öğelerinden birisi olan eleştirel düşünme becerisine işaret etmektedir. Bu noktada öğrencilerin cevaplarından hareketle “Sosyalleşelim” otantik öğrenme girişimi içerisindeki çeşitli etkinliklerin eleştirel düşünme becerisinin gelişimine katkısı olduğu söylenebilir. Araştırmacı öğretmen, öğrencilerin yapılan otantik öğrenme sürecinden etkin vatandaşlık hakkındaki çıkarımlarını daha belirginleştirmek için öğrenci deneyimlerini vurgulayan sorularla görüşmeyi devam ettirmiştir. Aşağıda görüşmenin bu kısmından doğrudan alıntılar sunulmuştur:

- Çocuklar hep beraber yürüttüğümüz otantik öğrenme sürecinden etkin vatandaşlıkla ilgili çok güzel şeyler öğrenmişsiniz. Peki yaptıklarımızı gözünüzün önüne getirmenizi istiyorum, bir daha düşünün bakalım bu süreçte başka neler yaptık iyi vatandaşlar olmak adına? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim kendimiz alışverişe çıktık. Sonra mutfak atölyesine gittik. Yaptık sonra da satıp para kazandık. (Aslı)
- Peki bu yaptıklarımız ne işe yaradı? (Araştırmacı öğretmen)
- Öğretmenim hayvanlar için kullandık. Kendimiz çabaladık. Beraber yaptık, herkes bir şeyler yaptı. Ortak yani. (Naz)
- O zaman iş birliği içinde çalıştınız diyebiliriz. Bu iş birliği bizi etkin bir vatandaş yapar mı? (Araştırmacı)
- Evet öğretmenim. Çok güzel anlaştık. Okulda ilanlar dağıttık. Kermes için etrafı hazırladık. Bir gün boyunca teneffüslerde satış yaptık. Çok çalıştık yani... (İrem)
- O zaman bir hedef belirlemiştiniz ve hep beraber çalışmışsınız. Bu bizim iş birliği içinde bir sorunu çözmek için yani hayvanlar için yapacağımız işler için para kazanma problemini çözdük. Burada okulu gezip derdinizi anlatıp arkadaşlarınıza anlattınız. Buna da iletişim diyoruz. Kermes sırasında herkes cıvılcıvılcı bir ortamda çalıştı. Buna da sosyalleşme diyoruz. Belki adlarından bahsetmediniz ama hepiniz bu becerileri gösterdiniz. Etkin vatandaşlar oldunuz. Sizinle gurur duyuyorum... (Araştırmacı)

Öğrencilerin görüşmenin son bölümündeki cevapları incelendiğinde otantik öğrenme sürecinde “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik girişimi sırasında problem çözme, iletişim ve sosyalleşme becerilerini geliştirme imkanları buldukları görülmektedir.

4.3.2. Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular ve yorum

Öğrencilere katılmaktan en keyif aldıkları otantik etkinlik sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 24’ de gösterilmiştir.

Tablo 24

Öğrencilere Göre En Keyif Aldıkları Otantik Etkinlik

Kod	Sıklık
Mutfak Atölyesi	7
Barınak Ziyareti	4
Sergi	2
Kulübe Yapma	1

Tablo 24’te göre öğrencilerin en keyif aldıkları otantik etkinlerin mutfak atölyesi (f=7), barınak ziyareti (f=4), sergi (f=2) ve kulübe yapma (f=1) olarak sıralandığı görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“En çok mutfak atölyesine gitmek çok güzeldi. Evde anneme de gösterdim. Onunla da yaptık biz evde.” (Ece, Mutfak atölyesi.)

“Hayvan barınağına gittik onu çok sevdim. Çünkü hayvanlar çok tatlıydı. Bir de yasaklanan köpekler var ya onları çok seviyorum. Orada gördüm onları. Orada yaptıklarını veteriner abiye sorduk. Bize yaptıklarını anlattı onu beğendim.” (Ahmet, Barınak gezisi)

“Hepsini çok sevdim. Ama en çok sergiyi sevdim öğretmenim. Çok gurur verici bana göre. Elimizin emeğiyle yaptığımız şeyleri beğendiler.” (Yağmur, Sergi)

“Köpek kulübesi etkinliği bir de hayvan barınağı etkinliği. Kulübe yapma etkinliğini çok sevdim. Eve gidince de bir hafta çalıştım bir tane de ben yaptım.” (İbrahim, Kulübe yapma.)

Öğrencilere etkinliklerin amacına ulaşip ulaşmadığı hakkındaki görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 25’ te gösterilmiştir.

Tablo 25

Öğrencilere Göre Etkinliklerin Hayvanlara Yardım Etme Amacına Ulaşma Durumu

Kod	Sıklık
Ulaştı	8
Kısmen Ulaştı	5
Ulaşmadı	1

Tablo 25’te göre öğrencilerin büyük çoğunluğu etkinliklerin hayvanlara yardım etme amacına ulaştığını (f=15) düşünmektedir. Ancak öğrencilerin bir kısmı (f=5) etkinlikler sonucunda yardım edilebilen hayvan sayısının azlığını göz önünde bulunarak etkinliklerin kısmen hayvanlara yardım etme amacına ulaştığı değerlendirmesinde bulunmuşlardır. Bir öğrenci ise yine aynı gerekçe ile etkinliklerin hayvanlara yardım etme amacına ulaşmadığını düşünmektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Olduk bence. Mesela mutfak atölyesinde yaptıklarımızı satıp malzeme aldık. Köpekler için kulübe yaptık. Yardım ettik bence.” (Naz, ulaştı)

“Hayvanlara yardımcı olduk ama bütün hayvanlara değil. Sonuçta çok köpek var biz bazılarına yardım edebildik. Ama belki bizi gören başka çocuklar ya da kişiler de yardım ederse o zaman iyi olur.” (İrem, kısmen ulaştı)

“Bence çok fazla yaramadı. Yardımcı olamadık gibi. Sadece bir tane köpeğe ve kediye yardım ediyoruz. Daha çok hayvan var.”

-Nasıl daha çok işe yarar şeyler yapmalıyız? (Araştırmacı öğretmen)

“Belediyeye gidip hayvanlar için daha çok yemek, daha çok kulübe için yardım istemeliyiz. Bir de hayvanlara çok kötü davranan insanlar var. Onlara ne yapsak olmuyor. Onlara da anlatmamız lazım.” (Feyza, ulaşmadı)

Öğrencilere en unutulmaz buldukları otantik etkinlik sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Öğrencilere Göre En Unutulmaz Otantik Etkinlik

Kod	Sıklık
Mutfak Atölyesi	8
Barınak Ziyareti	4
Kulübe yapma	2

Tablo 26’da öğrencilerin en unutulmaz buldukları otantik etkinlikleri; Mutfak atölyesi (f=8), barınak ziyareti (f=4) ve kulübe yapma (f=1) etkinlikleri olarak sıraladıkları

görülmektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“En çok mutfak atölyesi unutulmazdı. Yemek yaptık, kek poğaça kurabiye. Aşçı bir hoca vardı. Ablalar da vardı. Onların yanına gitmeyi o mutfağı çok sevdim. Bende oraya gitmek istiyorum artık.” (Yağmur, mutfak atölyesi)

“En çok hayvan barınağına gitmemizi sevdim. Orayı gördük. Orada çalışan abi veteriner abi işte. O bize anlattı. Sorular sorduk. Orayı sevdim. Kedilere güzel ev yapmışlar.” (Esra, barınak ziyareti)

“En çok kulübe yapmayı sevdim. Hocam çünkü usta bize gösterdikten sonra kendimiz kestik, yaptık, yapıştırdık, boyadık. Kendimizin yapması çok güzeldi.” (Elif, kulübe yapımı)

Öğrencilere otantik öğrenmenin tekrarına dair görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 27’ de gösterilmiştir.

Tablo 27

Öğrencilerin Otantik Öğrenmenin Tekrar Kullanımına Dair Görüşleri

	Odak	Neden	Sıklık
İsterim	Derse yönelik	Eğlenceli	10
		İşe yarar	2
		Zevkli	1
		Heyecanlı	1
		Okul dışı ortam	1
	Kişisel	Kendini Geliştirme	3
		Başarılı Hissetme	1

Tablo 27’ye göre öğrencilerin tekrarı olması halinde otantik öğrenmeye eğlenceli (f=10), işe yarar (f=2), zevkli (f=1), heyecan uyandırıcı (f=1) buldukları için katılmak istedikleri görülmektedir. Öğrenciler aynı zamanda otantik öğrenme sürecinin kendini geliştirme (f=3) ve başarılı hissettirmesi (f=1) nedenleri ile tekrar olmasını istemektedirler. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Eğlenceli ve eğlenerek öğreniyoruz. Okuldan gittiğimiz yerlerde bir şeyler yapmayı sevdim ben.” (Ali, eğlenceli)

“Evet isterim. Yine zamanımız boşuna gitmemiş olur.” (Aslı, eğlenme, işe yarar olma)

-Biraz açıklar mısın? Otantik öğrenme sürecimiz nasıl boşa geçmesini engelledi zamanının? (Araştırmacı öğretmen)

“Bizim 24 saatimiz evde ve okulda geçiyor. Bizim de eğlenmemiz lazım. Çok eğlendik bu işleri yaparken, önemli biri olduk sanki. Lazım şeyler yaptık. Mesela dilekçe yazmayı öğrendik. İşe yarar şeyler yaptık yani.” (Aslı, eğlenme, işe yarar olma)

“Evet isterim. ‘Çok zevkliydi çünkü. Sınıf olarak herkes çalıştı beraber eğlendik yaparken. Yine olsun isterim.” (Yağmur, zevkli)

“İsterim tabii. Başka yerlere de gitsek ne iyi olur. Dersleri hep dışarıda işleyelim. Hepsini otantik öğrenme olsa ne güzel olur.” (Feyza, okul dışı ortam)

“Evet katılmak isterdim. Bir kere evde ne yapacağız? Öyle yatacağız.”

Peki otantik öğrenme sürecimizle evde geçirdiğin boş zamanın yerine ne koymuş olduk? Ne işe yaradı? (Araştırmacı)

“Etkinlikler her şeyi başarabileceğimizi, pes etmemeyi. Mesela yanlış yapsak bile baştan değil, yarıda kaldığımız yerden başlamayı öğrendik. Düşsek bile kendi başımıza kalkmayı öğrendik.” (İrem, uyarma, kendini geliştirme)

“Evet çünkü insana başarı hissettiriyor hem de emek vermek güzel.” (Ahmet, başarılı hissetme)

Öğrencilere otantik öğrenmeyi nasıl tanımladıkları sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 28’ de gösterilmiştir.

Tablo 28

Öğrencilere Göre Otantik Öğrenmenin Tanımı

Kod	Sıklık
Uzmandan Öğrenme	10
Yaparak Öğrenme	7
İşe yarayan şeyler öğrenme	3
Kendi Kendine Öğrenme	2

Tablo 28’de öğrencilerin otantik öğrenme süreci deneyimlerinin ardından otantik öğrenmeyi uzmandan öğrenme (f=10), yaparak öğrenme (f=7); işe yarayan şeyler öğrenme (f=3) ve kendi kendine öğrenme (f=2) başlıkları altında tanımladıkları görülmüştür. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Ustalar geliyor işte. Bizde gittik bazen mutfağa, hayvan barınağına. Kendimiz onlarla yaptık. Herkes bir şeyler yaptı işte. Öyle anlatırım.” (Esra, uzmandan öğrenme)

“İşi Ustalarından öğrendik derim. Lazım olan şeyleri öğrendik derim. Hem ülkemize yararımız oldu. Hem de öğretmenlerimize okuldakilere bir de sergiye

gelenlere kendimizi gösterdik. Bir şeyler yapabileceğimizi yani.” (Aslı, uzmandan öğrenme, işe yarayan şeyler öğrenme)

“Hem öğrenme hem dilekçe yazma. Yani işe yarar şeyler işte. Derslerde anlatılıyor bizim uykumuz geliyor. Ama gerçeğini yapınca çok güzel oluyor. Oturduğun yerde durmuyorsun. Öğretmen bir iş veriyor. Hem o işi hissederek yapıyorsun. Hem de böyle yaparken öğrenmek gibi bir şey oluyor.” (İrem, işe yarayan şeyler öğrenme, yaparak öğrenme)

“Kendimiz yapmak derim. Öğretmenimizle bilgisayara baktık. Fotoğraf indirdik. Arkadaşlarımıza sunum yaptık. Bazı hocalar geldi. Suzan öğretmen gelmişti fotoğraf çektik. Ama sadece izlemedik yani biz de yaptık. Öyle anlatırım.” (Yağmur, kendi kendine öğrenme, uzmandan öğrenme, yaparak öğrenme)

Öğrencilere otantik öğrenmenin etkin vatandaşlığa nasıl katkı sağladığı hakkındaki görüşleri sorulmuş ve öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 29’ da gösterilmiştir.

Tablo 29

Öğrencilere Göre Otantik Öğrenmenin Etkin Vatandaşlığa Nasıl Katkı Sağladığı

	İlişkilendirilen Etkin Vatandaşlık Becerisi	Sıklık
Katkı sağlıyor	İş birliği	8
	Sosyal Katılım	8
	Girişimcilik	5
	Eleştirel Düşünme	3
	Araştırma	1

Tablo 29’da öğrenciler otantik öğrenme sürecinin etkin vatandaşlığa katkısını iş birliği (f=8), sosyal katılım (f=8); girişimcilik (f=3), eleştirel düşünme (f=3) ve araştırma becerileri başlıkları altında ilişkilendirdikleri görülmektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Evet öğretmenim. Etkin vatandaş olduk. Müdürler geldi, sizin öğretmeniniz de geldi. Okuldaki öğretmenlerimiz de sergiyi gördüler. Yani yapmışız da gelmişler. O zaman oluyorsun etkin vatandaş. Yapınca yani.” (Ahmet, iletişim, sosyal katılım)

“Evet öğretmenim. Şimdi biz dilekçe yazmayı öğrendik. Hakkımızı ararız yani. İnternette kızları kandıran adamı izledik. Herkese cevap yazmayacakmışız o var. Çalışıp para kazandık. Sonra parayı iyilik için harcadık. Bence etkin vatandaş olduk yani.” (İrem, iletişim, eleştirel düşünme, girişimcilik.)

“Yani oldu bence. Değişik kişilerle tanıştık. Suzan hoca geldi. Ablalarla fotoğraf çektik. Hiç yapmamıştık. Sergi bile yaptık. Yani jandarmalar da geldi. Hem de gösteri de oldu. İşlerini de anlattılar. Onları öğrendik tanıştık. Köyde kapalı kalmadık. Etkin vatandaş olduk yani o kişilerle.” (Ece, iletişim, sosyal katılım)

“Öğretmenim yani biz köyü gezdik sorunları yazdık işte. Sonra bir şeyler yaptık. Yani hep aynı şeyler oluyor, herkes görüyordu ama bir şey yapmıyordu. Biz yaptık işte. Öyle konuşmadık, yaptık.” (İpek, araştırma, girişimcilik)

“Evet öğretmenim. Yani herkes acıyor hayvanlara. Yani acımayan kötülerde var tabii. Ama hani acıyanlarda hiç yardım etmiyordu. Biz yardım ettik. Bir şey yaptık işte kulübe falan mama aldık. O zaman etkin vatandaş olduk işte.” (Esra, eleştirel düşünme, iş birliği girişimcilik)

4.3.3.Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular

Velilere otantik etkinliklerin eve yansımaları hakkındaki görüşleri sorulmuş ve velilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 30’ da gösterilmiştir.

Tablo 30

Velilere Göre Eve yansıması olan Otantik Etkinlikler

Kod	Sıklık
Mutfak Atölyesi	10
Barınak Ziyareti	8
Bilgisayar Kullanma	4
Kulübe yapma	2
Kermes	2
Fotoğraf çekme	1

Tablo 30’a göre veliler öğrencilerin evde anne-babalarına en çok bahsettikleri otantik etkinlerin mutfak atölyesi (f=10), barınak ziyareti (f=8), bilgisayar kullanma (f=2), kulübe yapma (f=2), kermes (f=2) ve fotoğraf çekme (f=1) olarak sıralandığı görülmüştür. Soruya ilişkin bazı veli cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“...Dilekçe yazmışsınız. Fotoğraf çekmişler galiba. Onu uzun anlattı. Bir hoca varmış bir de öğrencileri gelmiş onlarla köyde fotoğraf çekmişler. Kahvenin oraya da gitmişler. Köyde gezmişler. Bir de meslek lisesine gitmişler. Onu anlattı. Kek poğaça yaptık dedi. Mutfak çok büyüktü. Hamuru biz açtık tatlı yaptık falan dedi. Satacağız dedi...” (Aslı baba, bilgisayar kullanma, fotoğraf çekme, mutfak atölyesi.)

“Hayvanat bahçesine gitti dedi. Gezdik anne dedi. Hayvanları gördük dedi. Eğlendik anne dedi. Kedileri anlattı. Büyük bir kedi evi vardı dedi. Köpekler varmış. Bir de orada çalışan birisinden bahsetti. Kedilerin köpeklerin doktoruymuş. Veteriner mi dedi öyle. Çok mutlu olmuşlar. Bende sevindim.” (Esra baba, barınak ziyareti)

“En son hani o kulübe yaptık dedi. Kediden bahsetti. Barınağa gittik dedi. Hatta ölen kedimize benziyor onu alalım falan dedi. Kek poğaça falan bir şeyler yaptık dedi. Onlardan bahsetti.” (İrem anne, kulübe yapma, barınak ziyareti, mutfak atölyesi)

“Hayvan barınağına gittiğini, bir de hayvanları ziyarete gitmişler. Burada pasta bir şeyler yapmışlar. Okula götüreceğiz dedi. Kermesimiz olacak dedi. Hayvanlar için kullanacağız dedi.” (Feyza baba, barınak ziyareti, mutfak atölyesi, kermes.)

Velilere otantik öğrenmenin etkin vatandaşlığa katkı sağlayıp sağlamadığı, sağlıyorsa katkısının ne olduğuna dair görüşleri sorulmuş ve velilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 31’ de gösterilmiştir.

Tablo 31

Velilere Göre Otantik Öğrenmenin Etkin Vatandaşlığa Nasıl Katkı Sağladığı

	İlişkilendirilen Etkin Vatandaşlık Becerisi	Sıklık
Katkı sağlıyor	İletişim	6
	Sosyal Katılım	5
	Kişisel Gelişime Katkı	
	Farklı Bakış Açısı Kazanma	1
	Ufuk Açıcı Olma	1
	Kişisel Bağımsızlık	1
	Okula Katkı	
	Okula İlginin Artması	1

Tablo 31’de velilerin otantik öğrenme sürecinin etkin vatandaşlığa katkısını iletişim (f=6) ve sosyal katılım (f=8) becerileri başlıkları altında ilişkilendirdikleri görülmektedir. Görüş bildiren velilerden bazıları ise etkinliklerin öğrencilere ve okula yönelik katkılarını ön plana alarak soruyu yanıtlamışlardır. Soruya ilişkin bazı veli cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Sosyalleşmesi iyi tabii. Aynı yerde durmak başka bir de dışarıda tabii daha değişik insanlarla oturup muhabbet edip sohbet edip oynamak gezmek tabii iyidir hocam.” (Zeynep baba, iletişim, sosyal katılım)

“En azından bilgisi olur insanlar hakkında. Karşısındakini ölçer, biçer. Nasıl yapıyor, nasıl ediyor. Bende yapabilir miyim? Yani cesaret olur ona.” (Aslı anne, iletişim, sosyal Katılım.)

“Çocukların içindeki tek yönlü bakış açısı değil de çok yönlü bakış açısı doğacağı için hayata olumlu olur tabii.” (İrem Baba, iletişim, farklı bakış açısı kazanma)

“Ufku açılıyor, ufku genişliyor. Öğreniyor. Öğrenme şeyi genişliyor yani. Farklı farklı şeylerle bilgisi genişliyor.” (Esra baba, ufuk açıcı olma)

“Hayatı anlaması lazım. Ben her zaman söylerim. Ayaklarının üzerinde durması lazım. Yani şimdi üniversiteden hoca geldi dedin. Bu hocayı nerede göreceksin burada. Gelmiş tanışmış çocuklarla. Çocuk onu görmüş. Belki iyi olacak. Heves edecek yani. Meslek okuluna götürmüşsün. Gitmiş orayı görmüş. Akşamına bize anlattı. Heves etmiş beğenmiş. Aha iki üç sene sonra belki oraya gider. Aklında kalır. İyi olur yani.” (Feyza baba, iletişim, sosyal katılım, kendi ayaklarının üzerinde durma)

“Zaten yarın hangi gün diye soruyordu bana. Çalışacağınız günü bekliyordunuz. Orası çok güzeldi anne, burası çok güzel anne. Bende öğreneceğim yapacağım anne. İşte hayvan barınağından bir tane köpek alacağım anne. Yani çocuk ilgileniyor, eğlenmiş.” (Ece anne, okula ilginin artması)

Velilere otantik öğrenmenin tekrar kullanımına dair görüşleri sorulmuş ve velilerin verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 32’ de gösterilmiştir.

Tablo 32

Velilerin Otantik Öğrenmenin Tekrar Kullanımına Dair Görüşleri

	Odak	Neden	Sıklık
İsterim	Derse yönelik	Okula yönelik olumlu tutum	5
		Yaparak öğrenme	3
		Sosyalleşme	2
	Kişisel	Mutlu hissettirme	2
		Kendini Geliştirme	1

Tablo 32’ye göre velilerin tekrarı olması halinde öğrencilerinin otantik öğrenmeye okula yönelik olumlu tutum oluşturmaları (f=5), yaparak öğrenme imkânı sağlaması (f=3), sosyalleşme fırsatı yaratması (f=2) beklentileri ile katılmalarını onayladıkları görülmektedir. Veliler aynı zamanda otantik öğrenme sürecinin öğrencileri, mutlu etmesi (f=2) ve öğrencilere kendilerini geliştirme imkânı sağlaması (f=1) nedenleri ile tekrarını onaylamaktadırlar. Soruya ilişkin bazı veli cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Yani devam etsin. Çocuklar çok mutlu oldular. Bugün şuraya gideceğiz. Bugün buraya gideceğiz. Yani böyle istekle gittiler. Yoksa bazen kalk diyorum kalkmıyor. Gitmeyeceğim diyor. Okula bağlandı yani.” (İrem anne, okula yönelik olumlu tutum)

“Yani devam etsin isterim hocam. Benim büyük oğlan okula devam etmedi. Ne yaptık ettik olmadı. Ama bu kız iyi. Okulu seviyor. Sizi anlatıyor. Bugün şuraya buraya gideceğiz. Bilgisayarda çalışıyoruz diyor. Yani istekli işte.” (Esra Anne, okula yönelik olumlu tutum)

“Bunları çok olumlu buluyoruz öğretmenim. Bir şeyi izlemekle kendisi yapması arasında dağlar kadar fark var. Gerçek hayatta da böyle değil mi her şey? Yani işte mutfağa gitmeden markete götürmüşsünüz çocukları. Bunları aşılamaı çok faydalı buluyorum. Yani işte kendi ayakları üzerinde... Doğruyu yanlış bilmelerini sağlar diye düşünüyoruz yani.” (İrem Baba, yaparak öğrenme, kendini geliştirme)

“Tabii ki isterim. Yani çocuklar görsün. Gezsin. Herkesle kaynaşsın iyi olur. Büyüyünce de lazım şeyler öğreniyor böyle. Bak şurada markete gitmişler. Nasıl alır verir, para hesabı işte iyi bunlar. Gitsin öğretmeniyle görgü olsun.” (Aslı Baba, sosyalleşme, okula yönelik olumlu tutum)

“İsterim tabii. Gezsin görsün. Öğrensın. Hem arkadaşlarıyla dolaşıyor geziyor. Mutlu oluyor. Okula da hevesli gidiyor.” (Feyza Baba, sosyalleşme, mutlu hissetme, okula yönelik olumlu tutum)

4.3.4. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin bulgular

Uzman katılımcılara etkinliklerden önce Roman öğrenciler hakkındaki görüşleri sorulmuş ve uzman katılımcıların verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 33’ de gösterilmiştir.

Tablo 33

Uzmanların Etkinliklerden Önce Roman Öğrenciler Hakkındaki Görüşleri

	Kod	Sıklık
Olumlu	Öğrenmeye istekli	1
	Olumlu kişisel özellikler	2
Olumsuz	Mekân kaynaklı önyargı	1
	Duyum kaynaklı önyargı	1
Görüşüm yok		2

Tablo 33’e göre otantik öğrenme etkinliklerinde yer alan uzmanlardan bazıları (f=3) etkinlikler öncesinde Roman öğrenciler hakkında öğrenmeye istekli olmaları (f=1) ve olumlu kişisel özelliklere sahip oldukları için olumlu görüş bildirmişlerdir. Daha önceden okulun olduğu bölgede çalışan iş arkadaşlarından duyduğu olumsuz duyumlar nedeniyle (f=1) ve eşinin deneyimleri (f=1) nedeniyle önyargı kaynaklı olumsuz görüşlere sahip olduğunu belirten (f=2) uzman katılımcılar da bulunmaktadır. Bazı uzman katılımcılar ise Roman öğrenciler hakkında bir fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Olanaksızlıklara rağmen yeni şeyler öğrenmeye meraklı olduklarını düşünüyordum, doğru çıktı. Olumsuz bir görüşüm yoktu.” (Fotoğraf uzmanı, öğrenmeye istekli olma.)

“...Kültürel olarak sıcakkanlı yapıda olduklarından verecekleri cevaplardan ve katılımlarından düşüncelerini daha iyi anlayacağımı düşündüm.” (Fotoğraf uzmanı2, olumlu kişisel özellikler.)

“Tabii bazı duyularım vardı. Önyargı da diyebilirim. Bu bölgede çalışan arkadaşlardan duyduğumuz bazı olumsuz olaylar oluşturdu sanırım ön yargımı. Ama çocuklar hakkında değil. Çocuk her yerde çocuktur...” (Jandarma, mekân kaynaklı ön yargı)

“Benim eşim bu okulda öğretmen. O yüzden hem mahalle hem de çocuklar hakkında zaten bilgim vardı. Çocukların sorunlu bir mahallede olduğunu biliyorum. Ailelerinin problemliliğini biliyordum. Ders başarıları da yüksek değil.” (Resim öğretmeni, deneyim kaynaklı önyargı.)

Uzman katılımcılara etkinlikler sırasında öğrencilere ve etkinliğe dair gözlem ve değerlendirmeleri sorulmuş ve uzman katılımcıların verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 34’ de gösterilmiştir.

Tablo 34

Etkinlikler Sırasında Uzman Katılımcıların Öğrencilere ve Etkinliğe Dair Gözlem ve Değerlendirmeleri

Kod	İlişkilendirilen Etkin Vatandaşlık Becerisi	Sıklık
Olumlu sosyal davranış	İletişim/Sosyal katılım	9
İstekli olma		7
Etkili Gözlem		5
Öğrendiklerini uygulama		3
Ufuk açıcı olma		5
İlgi kaybı		3

Tablo 34’e göre uzmanlara göre öğrencilerin otantik öğrenme etkinlikleri sırasında olumlu sosyal davranışlar sergiledikleri (f=9), etkinliklere katılmak konusunda istekli oldukları (f=7), etkinlikler sırasında etkili gözlem yaptıkları (f=5), öğrendiklerini hemen uygulama fırsatı buldukları görülmektedir. Ayrıca uzmanları etkinliklerin öğrenciler için yeni deneyimler ile ufuk açıcı nitelikte olduğunu (f=5) düşünmektedirler. Uzmanlar etkinliklerin teorik sunum kısmında öğrencilerin sıkılarak ilgilerini kaybettiklerini (f=3) belirtmişlerdir. Uzmanların otantik etkinlikler sırasında öğrencilere ve etkinliklere yönelik

gözlem ve değerlendirmeleri, otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden iletişim ve sosyal katılım becerilerinin öğrencilere kazandırılması ile ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“Fotoğrafını çektikleri insanlardan izin almayı, çekim sonrası teşekkür etmeyi öğrendiler. Sosyalleşme ve saygılı iletişim kurma anlamında da olumlu sonuçları oldu.” (Fotoğraf uzmanı, olumlu sosyal davranış).

“Bir de benim bayan olmam belki özellikle kızların çok ilgisini çekti. Nasıl jandarma olduğumu sordular. Konuştuk onlarla.” (Jandarma, İletişim)

“Etkinliğin hem okul hem de mahalle de gerçekleşmesi iyi yanlarından biri oldu. Çocukların çektiği fotoğrafların sergilenecek olması etkinliğin sadece öğrenme ve üretme ile sınırlı kalmadığını, üretilen işlerin izleyici yorumlarıyla da anlamlandırılması önemli.” (Fotoğraf uzmanı., sosyal katılım)

“Çocukların çok ilgili olması. Belki de okul hakkında ya da mahalle hakkında genelde hep olumsuz şeyler duyduğum için çocukların öğrenmek istemeyen, disiplin sorunları olan öğrenciler olduğunu düşünüyordum. Ama çok ilgililerdi.” (Resim öğretmeni, istekli olma)

“Bir de ürünler yapılırken sordukları sorular güzeldi. ‘Hamura koyduğunuz su neden ılık?’, ‘Fırın neden önceden ısıtılıyor?’ gibi.” (Mutfak şefi, etkili gözlem)

“Kulübe yaparken, aletlerin isimlerini, nasıl kullanıldıklarını gösterirken onlara çok dikkatle dinlediler. Kulübe yaparken, aletlerin isimlerini, nasıl kullanıldıklarını gösterirken onlara çok dikkatle dinlediler. Kullanmak için ise nerdeyse yarıştılar.” (Resim öğretmeni, öğrendiklerini uygulama)

“Bir bakmışsınız içlerinden biri bu etkinlik sayesinde fotoğrafçı olacak ve bunu meslek olarak devam ettirecek. Ancak bu etkinlik olmasaydı kamerayı öğrenmeyi, tutma ve çekme hissini yaşayabilecekleri bir an olmayabilirdi. Bu ve buna benzer etkinlikler çocukların yeteneklerini keşfedebilmeleri için çok önemli.” (Fotoğraf uzmanı,2, ufuk açıcı olma)

“Yani okullara farklı işler yapan kişilerin gelmesi, özellikle bu çocuklar gibi hem maddi hem de ailevi sıkıntılar yaşayan çocukların, fırsatları az olan çocukların ufuklarının açılmasını sağlar bence.” (Resim öğretmeni, ufuk açıcı olma)

“Fotoğraf ile ilgili sunum sırasında biraz sıkılanlar ve ilgisi dağılanlar oldu...” (Fotoğraf uzmanı., İlgi kaybı)

“Teorik kısımda odakları biraz dağılsa da teknik kısma geçtiklerinde heyecanlı ve ilgiliydiler.” (Fotoğraf uzmanı 2, ilgi kaybı)

Uzman katılımcılara etkinliklerin tekrarı olması durumunda katılmaya ilişkin görüşleri sorulmuş ve uzman katılımcıların verdikleri cevaplara ilişkin bulgular Tablo 35’ de gösterilmiştir.

Tablo 35

Uzmanların Etkinliklerin Tekrarına Katılma Üzerine Görüşleri

	Kod	Sıklık
Katılım	Sosyal Sorumluluk	4
	Kişisel Gelişim	2
	Ufuk Açıcı Olma	2

Tablo 35, uzman katılımcıların etkinliğin tekrarına katılabileceklerini çünkü etkinliklere katılmanın bir sosyal sorumluluk (f=4) olduğunu, kişisel gelişimlerine katkı sağlayacağını (f=2) ve etkinliklerin Roman öğrenciler için ufuk açıcı olduğunu (f=1) düşündüklerini göstermektedir. Soruya ilişkin bazı öğrenci cevapları doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmiştir:

“İmkanları kısıtlı çocuklara ulaşmak ve onlara bir katkıda bulunmak çok kıymetli.” (Fotoğraf uzmanı, Sosyal Sorumluluk)

“Öncelikle öğrencilerin bunu deneyimleyebilmelerini ve onlara belki de bir yol gösterebilmeyi çok seviyorum. Onların heyecanlı ve ilgili oldukları kadar bende onlara bir şeyler katabilmek konusunda heyecanlı ve ilgili oluyorum. Öncelikle onları sonra da ben kendimi geliştirebilmeyi istiyorum.” (Fotoğraf uzmanı 2, sosyal sorumluluk, kişisel gelişim.)

“Bizim için de değişiklik oldu yaş grubu açısından. Öğrencilere katkısı olduğunu düşünüyorum. Sizden öğrendiğim kadarıyla çocuklar zor şartlar altındalarmış. Böyle bir ortama gelmek onlar için güzel oldu. Öğrencilerimle yani lise öğrencileriyle okul hakkında konuşurken de gördüm onları. Belki aralarından bazıları öğrencimiz olur daha sonra.” (Mutfak şefi, kişisel gelişim, sosyal sorumluluk, ufuk açıcı olma)

“Zor bir yerde yaşıyor bu çocuklar. Onların da hoşuna gidiyor bence. Kızlar içinde iyi oldu diye düşünüyorum. Kadın jandarma görmek... Bende küçükken özellikle üniformalardan hoşlanırdım. Belki aralarından jandarma olmak isteyen olabilir.” (Jandarma, sosyal sorumluluk, ufuk açıcı olma)

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar, bu sonuçların mevcut alanyazın ile tartışılması ve araştırmacı tarafından getirilen öneriler yer almaktadır.

5.1. Eylem öncesi sürece ilişkin sonuç ve tartışma

Bu bölümde uygulama süreci öncesi öğrencilerle yapılan görüşmelere ait bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin tartışma kısmına yer verilmiştir.

5.1.1. Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar

Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda öğrencilerin vatandaşlık kavramını aynı ülkede yaşamak, olumlu davranışlar göstermek ve çeşitli meslekler ile tanımladığı görülmüştür. Öğrenciler etkin vatandaşlığı olumlu kişilik özelliklerine sahip olmak, sorumlu davranışlar göstermek, yardımsever ve vatanseverlik olarak tanımlamaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları ortamın sorunlarının farkında oldukları ancak sorunların çözümüne dair öğrencilerin ve ailelerinin çözüme katkı sunmak yerine yardım bekler konumunda bulundukları belirlenmiştir. Öğrenciler bir çocuk olarak sorunların çözümüne katkı sunabileceklerine inanmamaktadır. Öğrencilerin bir sorunun iş birliğiyle çözümü için çalışma deneyimleri sınırlıdır. Son olarak öğrencilerin, bir sorunun çözümüne katkı sunmaları durumunda kendilerinde olumlu duygular uyandıracığını düşündükleri belirlenmiştir.

5.1.2. Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma

Etkinlikler öncesinde öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda öğrencilerin vatandaşlık kavramını aynı ülkede yaşamak, olumlu davranışlar göstermek ve çeşitli meslekler ile tanımlamışlardır. Benzer sonuçların kaydedildiği çalışmada Şener (2019), 6. sınıf öğrencilerinin vatandaşlık kavramını vatan, birlik, görev ve sorumluluk kavramlarıyla ilişkilendirdiğini bulmuştur. Öğrenciler etkin vatandaşlığı olumlu kişilik özelliklerine sahip olmak, sorumlu davranışlar göstermek, yardımsever ve vatanseverlik olarak tanımlamışlardır. Naci (2020)'nin yaptığı çalışmada bu çalışma ile örtüşür sonuçlar ortaya çıkmış, 5. Sınıf öğrencilerinin etkin vatandaşlığı, olumlu davranışlar sergileme, vatandaşlık beceri ve değerlerine sahip olma, ülkeye ve devlete karşı görev ve sorumluluklarının bilincine sahip olma ve çevre ve doğa ile ilgili görev ve sorumluluk bilincine sahip olma şeklinde tanımladıkları bulunmuştur. Görüşmeler sonucunda öğrencilerin yaşadıkları ortamın sorunlarının farkında oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin cevapları öğrencilerin ve ailelerinin sorunların çözümüne katkı sunmak yerine yardım bekler konumunda bulunduklarını göstermektedir. Öğrencilerin bir çocuk olarak sorunların çözümüne katkı sunabileceklerini düşünmedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin bir sorunun iş birliğiyle çözümü için çalışma deneyimlerinin sınırlı olduğu görülmüştür. Van de Wetering (2023), bu çalışmanın odağında bulunan Roman toplumuna benzer koşullarda yaşayan dezavantajlı grupların aktif vatandaşlık uygulamalarına katılımı konusunda yaptığı çalışmada yetkili kişi ve kurumların bu durumdaki vatandaşları sürekli desteğe ve müdahale edilerek yönlendirilmeye ihtiyaç duyar gruplar olarak tanımladığını bulmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak sorunların farkında olsalar dahi, geleneksel olarak çözüm sürecinde karar mekanizmalarının dışında tutulan Romanların aktif vatandaşlık özellikleri göstermek yerine yardım bekler konumda kalmayı tercih ettikleri görülmüştür.

5.2. Eylem sürecine ilişkin sonuç ve tartışma

Bu bölümde uygulama süreci boyunca toplanan bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin tartışma kısmına yer verilmiştir.

5.2.1. Eylem sürecine ilişkin sonuçlar

Bu bölümde eylem sürecinde öğrencilerle yapılan etkinliklere ilişkin video kayıtları, öğrenci ürünleri, araştırmacı ve öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgulardan elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

5.2.1.1. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Araştırıyoruz, İstiyoruz, Sunuyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin birinci haftasında “Araştırıyoruz, istiyoruz, sunuyoruz” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler yakın çevrelerinde ve Türkiye’deki sokak hayvanları hakkında araştırma yapmışlardır. Öğrenciler hayvan haklarının güncel ve geçmişteki durumu hakkında araştırma yapmış ve konu hakkında sunum hazırlayarak sınıfla paylaşmışlardır. Süreç içinde otantik bağlam çerçevesinde öğrenciler dilekçe yazmayı öğrenmişlerdir. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Araştırıyoruz, Sunuyoruz, İstiyoruz” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler boyunca internet ortamında araştırma yapma fırsatı bulmuştur. Bu durum etkinliklerin öğrencilere hem araştırma hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme imkânı sağladığı ortaya çıkmıştır.
- Araştırma grubunun sosyoekonomik özellikleri öğrencilerin etkinliklere evde hazırlık yapmalarına imkân vermemektedir. Bu durumda etkinlikler sırasında zaman yönetiminin sağlanabilmesi için bu koşullarda olan öğrencilerin bilgisayar

kullanımında pratiklik kazanması amacıyla bilgisayar ile daha fazla çalışma imkânı tanınması gereklidir.

- Etkinlikler yürütülürken konu ile ilgili internet haberlerinin tartışılması ve ulaşılan bilgilerle hazırlanan sunuların paylaşımının, öğrencilerin iletişim becerisiyle beraber Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerinin de güçlendirilmesine katkı sağladığı görülmüştür.
- Sunumlar hazırlanırken internet ortamından bulunan bilgi ve fotoğrafların kullanımı öğrencilerin kanıt kullanma becerilerini geliştirme imkânı sağlamaktadır.
- Etkinlikler süresince konu özelinde internet haberleri üzerine yürütülen tartışmalar öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesine yardımcı olmuştur.
- Öğrencilerin okul idaresinden talep edecekleri isteklerini belirlemeleri karar verme becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Dilekçe yazımı ve sunum hazırlanması sürecinde araştırmacının bilgisayar kullanımı için öğrencilere yardımcı olması otantik öğrenmenin yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrendiklerini fark etmişler ve otantik öğrenmeyi eğlenceli bulmuşlardır. Uygulama süresince otantik öğrenmenin, otantik etkinlik bileşeni gerçekleşmiştir.
- Gruplar halinde çalışma ve sunumlar hazırlanırken ortak karar alma süreçleri ile otantik öğrenmenin çoklu bakış açısı ve roller bileşeni ile iş birliği bileşenlerinin gerçekleştiği söylenebilir. Aynı zamanda sunumların gerçekleştirilmesi, otantik öğrenmenin açık bir şekilde dile getirme bileşeninin gerçekleştiğini işaret etmektedir.
- Okul idaresi ile yaşanan bir problem esnasında öğrencilerin anlamadıkları bir metne imza atmamaları yaşanan gerçek bir durum karşısında karar verme becerilerini kullandıklarını, etkinlik kazanımlarının gerçek hayatta kullanılmaya başladığını göstermiştir. Bu durum otantik öğrenmenin yansıtma bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.

Aynı zamanda bir internet haberinin tartışılması sırasında SBDÖP’ de yer alan “Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.” kazanımı ve dersin kaynak gösterme konusundaki içeriği ile “Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.” kazanımlarının gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.2. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Devletin Yüzleri” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin ikinci haftasında “Devletin Yüzleri” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin devletin farklı hizmet alanlarını hakkında araştırma yapmışlardır. Öğrenciler araştırma sonucu ulaştıkları bilgi ve fotoğrafları kullanarak sunum panoları hazırlamışlardır. Etkinliğin son aşamasında öğrenciler hazırladıkları panoları sınıf arkadaşlarına sunarak öğrendiklerini paylaşmışlardır. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Devletin Yüzleri” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler boyunca internet ortamında araştırma yapmaya devam etmişlerdir. Bu durumun etkinliklerin öğrencilere hem araştırma hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme imkânı sağladığı görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin araştırmacıdan yani uzman desteğinden bağımsız çalışmak istemeleri bu konuda gelişme kaydettiklerini göstermektedir.
- Etkinlikler yürütülürken konu ile ilgili internet haberlerinin tartışılması ve daha sonra hazırlanan sunumların paylaşılması öğrencilere iletişim becerisiyle beraber Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini güçlendirmelerine fırsat yarattığı ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda sunumlar otantik öğrenmenin açık bir şekilde dile getirme bileşeninin gerçekleştiğini işaret etmektedir.
- Etkinliklerin devletin ekonomi alanındaki işlevleri üzerine olan bölümünde üzerinde durulan “vergi” konusu üzerine yapılan çalışmanın öğrencilerin finansal okuryazarlık becerisinin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

- Sunumlar hazırlanırken internet ortamından bulunan bilgi ve fotoğrafların kullanımı öğrencilerin kanıt kullanma becerilerini geliştirme imkânı sağladığı belirlenmiştir.
- Dilekçe yazımı ve sunum hazırlanması sürecinde araştırmacının bilgisayar kullanımı için öğrencilere yardımcı olması otantik öğrenmenin yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- Dilekçe yazımı ve sunum hazırlanması sürecinde araştırmacının istendiğinde bilgisayar kullanımı için öğrencilere yardımcı olması otantik öğrenmenin yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- Etkinlikler süresince öğrencilerin kendi yaşadıkları yerde devletin faaliyetleri hakkında değerlendirmelerde bulunmaları öğrencilerin öğrenme deneyimlerini kişiselleştirebildikleri göstermektedir. Bu durum otantik öğrenmenin yansıma bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrendiklerini fark etmişler ve otantik öğrenmeyi eğlenceli bulmuşlardır. Uygulama süresince otantik öğrenmenin otantik etkinlik bileşeni gerçekleşmiştir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.” Kazanımı ve “Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.” kazanımlarının gerçekleşmesine katkı sağlamıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.3. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin üçüncü haftasında “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler, mahallelerinde yaşayan hayvanların durumunu gözlemlemişlerdir. Gözlemler sonucunda sokak hayvanları hakkında yapılabilecek etkinliklere karar vermişler ve etkinlikler için ihtiyaç listeleri hazırlayarak maddi kaynakları oluşturmak için proje tasarlamışlardır. Aşağıda etkin

vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımız Nasıllar?” Başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler dahilinde mahallelerindeki sokak hayvanlarının durumunu araştırırken gözlem yapmışlardır. Bu durum sonucunda etkinlikler ile öğrencilerin gözlem ve çevre okuryazarlığı becerilerini geliştirmelerine imkân sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda otantik öğrenme sürecinde öğrenciler araştırma becerilerini geliştirme fırsatını bulmuşlardır.
- Öğrenciler uzman katılımcıya ulaşmak için internet ortamından araştırma yapmışlardır. Bu etkinliğin öğrencilerin araştırma ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme olanağı sağladığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- E-posta gönderme etkinliği ile öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme imkânı buldukları görülmüştür.
- Etkinlikler yürütülürken öğrencilerin hazırladıkları gözlem notlarının tartışılması ve daha sonra hazırlanan proje ihtiyaç çizelgesi iletişim becerisiyle beraber Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini güçlendirmelerine fırsat tanımıştır.
- Gözlem notları tartışılırken öğrencilerin çektikleri fotoğrafların kullanımı öğrencilerin kanıt kullanma becerilerini geliştirme imkânı tanımıştır.
- Öğrencilerin hayvan kulübesi inşa etme, hayvanlara mama alma gibi faaliyetleri planlama etkinlikleri, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır.
- Tespit edilen sorun ve bu sorunun çözüm yöntemlerinin planlanarak yürütülmesi öğrencilerin sosyal katılım becerilerini sergilemelerine destek olmuştur.
- Sunumlar otantik öğrenmenin açık bir şekilde dile getirme bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- E-posta gönderilmesi etkinliğinde araştırmacının istendiğinde öğrencilere yardımcı olması otantik öğrenmenin yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.
- Etkinlik sırasında öğrencilerin yerli malı haftası etkinliğinden kermes yaparak gelir elde etme fikirlerini sunması, otantik etkinliklerin öğrencilerin önceki öğrenmelerini işe koşmalarını sağladığı öğrenmelerini kişiselleştirebilmelerine fırsat sağladığı görülmektedir.

- Öğrenciler, yaparak yaşayarak öğrendiklerini fark etmişler ve otantik öğrenmeyi eğlenceli bulmuşlardır. Uygulama süresince otantik öğrenmenin otantik etkinlik bileşeni gerçekleşmiştir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.” Kazanımı ve “Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.” Kazanımlarının gerçekleşmesine katkı sağlamıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.4. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin dördüncü haftasında “Fotoğraf Çekiyoruz” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin etkin bir dinleyici olarak uzman katılımcının sunumunu dinlemişlerdir. Öğrenciler uzmanların yapılandırılmış desteği ile fotoğraf çekme etkinliğine katılmışlardır. Son olarak öğrenciler, etkinlik sırasında çekilen fotoğrafları değerlendirilerek sergi için fotoğraf seçimi yapmışlardır. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Fotoğraf Çekiyoruz” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler sırasında uzman katılımcının sunumunu dinlemişler, uzman katılımcının sunum sırasında yaptığı soru-cevap etkinliğine katılmışlardır. Bu durum etkinliklerin öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmelerine imkân sağladığına işaret etmektedir.
- Aynı şekilde, etkinlikler sırasında öğrencilerin uzman katılımcılar ile güçlü bir iletişim kurarak öğrenme sürecini yaşamaları, öğrencilere iletişim becerisiyle beraber Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini güçlendirme olanağı bulmuşlardır.
- Öğrenciler uygulamaya başlamadan önce uzman katılımcılar, öğrencilere açıklamalar yaparak fotoğraflar çekmiş, öğrenciler uzman katılımcıları etkin

gözlem ile takip etmişlerdir. Otantik etkinliklerin bu yönüyle öğrencilerin gözlem becerilerine katkı sağlamıştır.

- Fotoğraf çekme etkinliği sırasında öğrenciler mahallelerindeki yapıları, insanları ve insanların hayatına dair bazı durumları uzman katılımcılar ile paylaşmışlardır. Bu durum otantik öğrenme sürecinin öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamıştır.
- Fotoğraf çekme etkinliği sırasında etkinliğe mahalle sakinleri de katılmışlardır. Öğrencilerin etkinlik hakkında mahalle sakinleri ile konuşmaları ve etkinliği anlatmaları otantik öğrenme sürecinin öğrencilerin hem iletişim hem de sosyal katılım becerilerini kazanılmalarına yardımcı olmuştur.
- Etkinlikler sırasında, öğrencilerin daha iyi fotoğraflar çekmek istemesi ile başlaması otantik bağlam bileşeninin, fotoğraf çekme çalışması otantik etkinlik bileşeninin, öğrencilerin sunum ve gözlemden sonra uygulama yapması ile çoklu bakış açısı ve roller bileşeninin, öğrencilerin öğrendiklerini uygulaması ve sergi için fotoğraflarını hazırlaması ile yansıtma bileşeninin, uzman katılımcıların öğrencilerle birebir uygulamalar yapmaları ile birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiği görülmüştür.
- Öğrenciler otantik öğrenme ile yaparak yaşayarak öğrendiklerini fark etmişler ve otantik öğrenmeyi eğlenceli bulmuşlardır.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.” Kazanımının gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.5. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Yapıyoruz, Satıyoruz” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler mutfak atölyesi çalışması için alışverişe çıkmışlardır. Öğrenciler uzmanlar tarafından yapılandırılmış destek ile kermeste satacakları yiyecekleri yapmışlardır. Son olarak öğrenciler bir kermes organize etmiş ve

atölyede yaptıkları yiyecekleri satmışlardır. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Yapıyoruz, Satıyoruz” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Kazanç elde etmek amacıyla kermes fikrinin ortaya çıkması, planlanması ve gerçekleşmesinin öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Market alışverişi ve kermes etkinlikleri ile öğrencilerin finansal okuryazarlık ve karar verme becerilerini geliştirme imkânı bulmuşlardır.
- Mutfak atölyesi etkinliği boyunca öğrenciler hem çalışılan iş ortamını hem de iş yerinde çalışan profesyonelleri izlemiştir. Bu durumun öğrencilerin gözlem becerilerine katkı sağlamıştır.
- Mutfak atölyesi etkinliği sırasında uzman katılımcı ve öğrenciler arasında yaşanan etkileşim öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Öğrencilerin hayvanlar yararına gelir elde edilmesi amacıyla yapılan faaliyetlere etkin olarak katılması, sosyal katılım becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır.
- Mutfak atölyesinde ve kermes faaliyeti sırasında birlikte çalışma deneyimi öğrencilerin iş birliği becerilerin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Uzman katılımcıların etkinlik öncesi öğrenciler ile iletişime girmesi öğrencilerin etkinliklere karşı motivasyonunu olumlu etkilemiştir.
- Otantik öğrenme çerçevesinde okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan etkinliklerin sosyal bilgiler dersi programında yer alan kazanımların gerçek hayat içerisinde kazandırılmasına imkân vermiştir.
- Otantik öğrenme sürecinin okul dışı öğrenme ortamlarına ulaşım dahil her anı ders kazanımlarının gerçekleşmesi için fırsatlar yaratmaktadır.
- Otantik öğrenme çerçevesinde okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan etkinliklerin öğrenciler için dersi eğlenceli hale getirerek derse karşı tutuma olumlu etki göstermiştir.
- Otantik öğrenme ortamı öğrencilere mesleki ortamlar hakkında doğrudan deneyimler yaşama fırsatı bularak ve örgün öğretimde kendilerinden daha ileri seviyedeki öğrencilerle iletişime girerek gelecek kariyerleri hakkında düşünmeye sevk etmektedir.

- Otantik öğrenme etkinlikleri etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasının yanında diğer derslerin kazanımlarının da gerçek hayat ortamlarında sağlanmasına hizmet etmektedir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.”, “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.”, “Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.” kazanımları gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe, Matematik ve Trafik Güvenliği derslerinin kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.6. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Pati için Kulübe” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin altıncı haftasında “Pati için kulübe” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler kulübe yapımı için ihtiyaç listesi oluşturmuşlardır. Hazırlanan listedeki ihtiyaçlar öğrenciler tarafından nalburdan satın alınmıştır. Son olarak öğrenciler sokak hayvanları için uzman katılımcı rehberliğinde hayvan kulübeleri inşa etmişlerdir. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Pati İçin Kulübe” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, alışveriş öncesinde ihtiyaç listesi hazırlamışlardır. Listenin hazırlanması sırasında internet ortamından benzer çalışmalar üzerine araştırmalar yaparak kendileri için en uygun olan projeye karar vermişlerdir. Bu faaliyetler öğrencilerin araştırma, dijital okur yazarlık, karar verme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda etkinlikler öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine imkân sağlamıştır.
- Etkinlikler sırasında öğrencilerin uzman katılımcıyla güçlü bir iletişim kurarak öğrenme sürecinde bulunmaları öğrencilerin iletişim becerilerini güçlendirmelerine fırsat tanımıştır.

- Öğrenciler uzman katılımcı ile çalıştıktan sonra ikinci bir kulübeyi araştırmacı öğretmenin gözetiminde hep beraber tamamlamışlardır. Bu süreç öğrencilerin iş birliği becerilerinin gelişmesine yardımcı olmuştur.
- Kulübe malzemeleri için okulun sığınağına yapılan ziyaret öğrencilerin yeni öğrenmeler için sorgulamalar yapmalarına fırsat tanımıştır.
- Öğrenciler kulübe yapım sürecine dahil olmadan önce uzman katılımcı öğrencilere açıklamalar yaparak uygulamalar yapmış, öğrenciler uzman katılımcıyı etkin bir gözlem ile takip etmişlerdir. Etkinliklerin bu yönüyle öğrencilerin gözlem becerilerine katkı sağladığı değerlendirilmektedir.
- Kulübe yapma etkinliği öncesinde uzman katılımcının yönlendirmesi ile etkinlikte eski malzemelerin kullanılması öğrencilerin çevre okuryazarlığı ve finansal okuryazarlık becerilerinin gelişmesine imkân tanımıştır.
- Alışveriş etkinliği sırasında öğrencilerin satın alma tercihlerinde bulunmaları finansal okuryazarlık becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı değerlendirilmektedir.
- Pati için kulübe otantik öğrenme etkinliğinde üretilen hayvan kulübesinin malzemeleri öğrencilerin bir önceki etkinlik haftasında kazandıkları para ile ödenmiştir. Öğrenciler bu sürecin parçası olarak bir sorunun çözümü adına beraber çalışmışlar, böylece etkinlik ile sosyal katılım becerisi sergileme imkânı bulmuşlardır.
- Etkinliklerin öğrencilerin isim verdikleri bir hayvana kulübe yapmak istemeleri ile başlaması otantik bağlam bileşenini, alışveriş ve kulübe yapma çalışması otantik etkinlik bileşenini, öğrencilerin plan çizme ve alışveriş yapma ve uygulama yapması ile çoklu bakış açısı ve roller bileşenini, öğrencilerin birlikte çalışarak ürünü ortaya çıkarması yansıtma iş birliği bileşenini, uzman katılımcıların öğrencilerle birebir uygulamalar yapmaları ile birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiği görülmüştür.
- Öğrenciler öğrenme yaparak öğrendiklerini fark etmişler ve otantik öğrenmeyi eğlenceli bulmuşlardır.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.”, “Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.” kazanımları gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe ve Matematik

dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.7. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Jandarma Yanımda” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Jandarma Yanımda” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin internet ortamında hayvanlar için çalışan kurumlar hakkında araştırma yapmışlardır. Daha sonra okula gelen uzman katılımcılar ile soru cevap etkinliğine katılmış ve uzman katılımcıların çalışmaları hakkında bilgi almışlardır. Aşağıda Etkin vatandaşlık becerilerinin “Jandarma Yanımda” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler sırasında uzman katılımcının çalışma aletleri hakkındaki açıklamalarını dinlemişler, uzman katılımcı ile soru-cevap etkinliğine katılmışlardır. Bu durum etkinliklerin ile öğrencilerin iletişim ve Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerilerini geliştirmelerine imkân sağladığını göstermektedir.
- Öğrenciler jandarma HAYDİ biriminin ülke genelinde ve Sakarya ilindeki faaliyetleri hakkında internet ortamında araştırma yapmışlardır. Bu faaliyet, öğrencilerin dijital okuryazarlık ve araştırma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır.
- Uzman katılımcılar öğrencilere açıklamalar yaptıktan sonra arama kurtarma köpekleri ile gösterilerini sergilemişlerdir. Öğrenciler uzman katılımcıları etkin bir gözlem ile takip etmişlerdir. Etkinliklerin bu yönüyle öğrencilerin gözlem becerilerine katkı sağladığı değerlendirilmektedir.
- Öğrenciler kadın uzman katılımcının güvenlik personeli olarak çalıştığını görmeleri öğrencilerin kadınların meslek seçimine dair sahip oldukları bazı önyargıları sorgulamalarına neden olmuştur.
- Jandarma personeli ile yapılan etkinlik sırasında öğrenciler ile uzman katılımcı jandarma personeli arasındaki yakın temas sağlanmıştır. Bu durumun, öğrencilerin jandarma personelleri hakkında sahip olduğu olumsuz deneyimlerin değişimine

katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir. Ancak yapılan değerlendirme etkinlikleri otantik etkinliklerin öğrencilerin yaşadıkları olumsuz deneyimlerin sebep olduğu algıların değişmesi için yeterli olmadığını göstermektedir.

- Uzman katılımcı ile soru cevap etkinliği sırasında etkinliği sorulan bazı sorular Bir sonraki otantik öğrenme çalışmasının bağlamını oluşturmuştur. Bu durum otantik öğrenmenin yeni otantik öğrenme bağlamlarının oluşmasına fırsat sağladığını göstermektedir.
- Öğrencilerin okul dışından gelen uzman katılımcılarla yakın temasının yanında etkinliklere hayvanlarında katılmasını heyecan verici buldukları görülmüştür. Bu durumun otantik öğrenmenin öğrencilerin derse karşı tutumuna olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.” Kazanımının gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.8. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Hayvan Dostlarımıza Gidiyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Hayvan dostlarımıza gidiyoruz” adlı otantik öğrenme etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler harita uygulanmışlardır. Öğrenciler araştırma sürecinde yerli bir harita uygulaması olduğunu keşfetmişlerdir. Uygulamalardan yola çıkılarak okul ve çevresinin kabartma haritasını hazırlanmıştır. Son olarak öğrenciler hayvan barınağını ziyaret etmişlerdir. Aşağıda Etkin vatandaşlık becerilerin “Hayvan dostlarımıza gidiyoruz” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler sırasında etkileşimli tahtada çalışmışlar ve harita uygulamalarını kullanmışlardır. Bu durumda etkinliklerin öğrencilerin dijital okuryazarlık ve harita okuryazarlığı becerilerini geliştirme imkânı sağladığı görülmüştür.

- Otantik etkinliklerden biri olarak uygulanan harita uygulamalarının kullanımı etkinlikleri sırasında öğrencilerin Türkiye tarafından yapılmış harita uygulaması olup olmadığını sorgulamalarına ortam sağlaması ile öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini kullanma ve geliştirmelerine katkı sağlamıştır.
- Yerli bir dijital harita uygulaması olup olmadığı hakkında araştırma yapılması ve haritanın etkileşimli tahtada kullanımı etkinliklerinin öğrencilerin araştırma ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine imkân sağlamıştır.
- Kabartma harita yapım otantik etkinliği sırasında öğrenciler birlikte çalışmışlardır. Bu durumun öğrencilerin iletişim ve iş birliği becerilerini geliştirdiği şeklinde değerlendirilmiştir. Aynı zamanda bu etkinlik sırasında Sosyal Bilgiler dersinin coğrafya alanındaki kazanımlarının da öğrenilmesi için fırsatlar oluşmuştur.
- Öğrenciler hayvan barınağı gezisine giderken güzergâh üzerinde bulunan katı atık depolama ve çöpten elektrik üretim tesisi hakkındaki sorular sormuşlardır. Bu durumda okul dışı öğrenme ortamlarına yapılan ulaşım sırasında dahi yeni öğrenmeler için fırsatlar oluşabildiği görülmüştür. Aynı zamanda bu durum etkinliklerin öğrencilerin gözlem ve çevre okuryazarlığı becerilerini geliştirme imkânı sağladığını göstermektedir.
- Öğrenciler hayvan barınağı gezisi süresince uzman katılımcı olan veterinere barınağın işleyişi hakkında sorular sormuşlardır. Bu durum etkinliğin öğrencilerin iletişim, gözlem ve sosyal katılım becerilerine katkı sağladığını göstermektedir.
- Etkinliklerin öğrencilerin “Jandarma Yanımda” etkinliği sırasında sordukları bir soru ile başlaması otantik bağlam bileşenini, kabartma harita yapımı ve hayvan barınağı gezisi otantik etkinlik bileşenini, öğrencilerin birlikte çalışarak kabartma harita ürününü yapması iş birliği bileşenini, uzman katılımcıların öğrencilerle birebir görüşerek bilgilendirme sağlamaları ile birebir yetiştirme ve yapılandırılmış destek bileşeninin gerçekleştiği görülmüştür.
- Öğrenciler okul dışı öğrenme ortamında yapılan otantik öğrenme faaliyetini heyecan verici bulmuşlardır. Bu durumda etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını olumlu etkileyeceği şeklinde değerlendirilebilir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan “Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.” kazanımı gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe ve Görsel Sanatlar dersleri

kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.9. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Sosyalleşelim” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin beşinci haftasında “Sosyalleşelim” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin Kişisel Verileri Koruma Kanunu hakkında araştırma yapmışlardır. Etkinlikler hakkında sosyal medya sayfası hazırlanmıştır. Son olarak süreç boyunca yapılan tüm etkinlikler hakkında tanıtım broşürü hazırlanmıştır. Aşağıda etkin vatandaşlık becerilerinin “Sosyalleşelim” başlıklı otantik etkinliklerle kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, etkinlikler sırasında sosyal medya kullanımı hakkında görüşlerini anlatmışlar, uzman katılımcının yaptığı soru-cevap etkinliğine katılmışlardır. Bu durum etkinliklerin öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmelerine imkân sağladığını göstermektedir.
- Aynı şekilde, etkinlikler sırasında kişisel veriler hakkında araştırma yapmışlardır. Araştırma sonuçları üzerinden sınıfta gerçekleşen tartışmaya katılmışlardır. Bu durumda etkinliklerin kullanımıyla öğrencilerin araştırma ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine imkân sağlanmıştır.
- Sosyal medya üzerine yapılan sosyal deney çalışması hakkında yapılan tartışmalar sırasında öğrenciler videoda yer alan kız çocuklarının davranışları üzerine değerlendirmede bulunmuştur. Durumu kendi deneyimleri ile karşılaştırarak tartışmaya katılmışlardır. Sosyal deneyin sonuçları üzerine hem sınıfta yapılan tartışmalar hem de öğrenci günlüklerinde yer alan ifadeler etkinliklerin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine katkı sağlamıştır.
- Sosyal medya sayfası hazırlanmadan önce öğrencilerin ailelerinden tekrar izin alınmasının sorgulanması öğrencilerin eleştirel düşündüklerini göstermektedir.
- Otantik öğrenme çerçevesinde sosyal medya sayfası hazırlanırken yapılan fotoğraf seçimi uygulamaları öğrencilerin iletişim ve sosyal katılım becerilerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

- Sosyal medya sayfasının hazırlanması etkinliğinin öğrencilerin iş birliği becerisinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Öğrenci günlüklerindeki değerlendirmeler öğrencilerin etkinlikleri eğlenceli bulduğunu, ders ve araştırmacı öğretmen hakkında olumlu görüşler ifade ettiklerini göstermektedir. Bu durum otantik etkinliklerin öğrencilerin derse karşı olumlu bir tutum takınmasına neden olduğu şeklinde değerlendirilebilir.
- Etkinliklerin öğrencilerin çalışmalarını sosyal medyada paylaşma isteği ile başlaması otantik bağlam, sosyal medya sayfası oluşturma ve etkinliklere dair broşür hazırlanması ile otantik etkinlik, araştırmacının web 2.0 aracının kullanımı sırasında rehberlik yapması ile uzman performansı yanında birebir destek yapılandırılmış destek, öğrencilerin sosyal medya sayfasının hazırlanması ve broşür hazırlanması sırasında beraber çalışmaları ile işbirliği, etkinliklerin değerlendirme çalışması ile bitirilmesi ile otantik değerlendirme bileşenlerinin gerçekleştiğini göstermektedir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan; “‘Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.’”, “‘Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.’”, “‘Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.’”, “‘Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.’”, “‘Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.’” ve “‘Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.’” Kazanımlarının gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.10. Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yaptıklarımızı Sergiliyoruz” otantik öğrenme etkinliğinde kazandırılması sürecine dair sonuçlar

Araştırmanın uygulama sürecinin onuncu haftasında “Yaptıklarımızı sergiliyoruz” otantik etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrenciler, sergilenecek ürün ve etkinlik afişlerine karar vermişlerdir. Öğrenciler okulda sergi için duyuru yapmış, sergi alanı

hazırlamış ve sergiyi gerçekleştirmişlerdir. Aşağıda Etkin vatandaşlık becerilerinin “Yaptıklarımızı sergiliyoruz” başlıklı otantik etkinliklerde kazandırılması sürecine dair sonuçlar sunulmuştur.

- Öğrenciler, sergi etkinliği öncesi sergi afişinin hazırlanması ve sunum notlarının hazırlanması etkinliklerini gerçekleştirmişlerdir. Bu etkinlikler öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine imkân sağlamıştır.
- Öğrenciler sergi için ürünlerin ve fotoğrafların seçimi sürecinde tartışarak birlikte karar almışlardır. Bu etkinlik ile öğrencilerin karar verme ve iletişim becerilerine katkı sağlanmıştır.
- Sergi alanının hazırlanması sırasında öğrenciler birlikte çalışmışlardır. Bu faaliyet öğrencilerin iş birliği becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Sergi alanının düzenlenmesi ve sergi için ihtiyaç duyulan malzemelerin temini konusunda yapılan tartışma ile öğrencilerin problem çözme becerilerinin gelişimine katkı sağlanmıştır.
- Öğrenciler sergi etkinliği sırasında diğer öğrencilere, öğretmenlere ve Milli Eğitim yetkililerine çalışmalarını anlatma fırsatı bulmuşlardır. Yetkililere öğrendiklerini sunma imkânı yaratması ile etkinlikler, sosyal katılım, iletişim ve Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.
- Sergi etkinliğine velilerin yeterli katılımı sağlamaması bu etkinliğin en önemli eksikliği olarak göze çarpmaktadır.
- Sergi etkinliğinin öğrencileri heyecanlandığı, öğrencilerin ürün ve çalışmaları ile gurur duydukları belirlenmiştir. Bu durumun etkinliklerin öğrencilerin derse, öğretmene ve okula karşı tutumlarını olumlu etkilediği görülmüştür.
- Etkinliklerin öğrencilerin otantik öğrenme süreci boyunca yaptıkları faaliyet ve ürünleri sergilemek istemesi ile başlaması otantik bağlam bileşenini, sergi etkinliği ile otantik etkinlik bileşenini, öğrencilerin uygulamalara katılımcı olarak dahil olduktan sonra sergi ile faaliyetlerini aktaran konumuna geçmesi ile çoklu bakış açısı ve roller bileşenini, öğrencilerin etkinlikler ile ilgili açıklama yapması ve soruları yanıtlaması ile yansıtma bileşenini, serginin öğrenciler tarafından başarı ile hazırlanması ve sunulması ile öğrenenlerin aktarımının yapılması ile otantik değerlendirme bileşeninin gerçekleştiğini göstermektedir.

Etkinliklerle SBDÖP’ de yer alan ‘‘5.1.3. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiğı görev ve sorumluluklara uygun davranır.’’ Kazanımının gerçekleşmesine katkı sağlanmıştır. Dersin planında işaret edilen Türkçe dersi kazanımlarının gerçekleşmesine de uygulamalar sırasında yapılan etkinliklerle katkı sağlanmıştır.

5.2.1.11. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrası oluşan bağlam ve öğrencilerin yardım etkinliğinin sonuçları

Bu etkinlik etkin vatandaşlık becerileri odağında yorumlandığında öğrencilerin depremzedeler yararına bir girişimde bulunmak için bir araya gelmeleri, karar verme ve girişimcilik becerilerini gösterdiklerine işaret etmektedir. Öğrencilerin ürünleri yapmak için aralarında iş bölümü yapmaları problem çözme ve iş birliği becerilerini sergilediklerini göstermektedir. Öğrencilerin kermes için sınıfları dolaşarak katılımın artması için duyuruda bulunmaları iletişim ve sosyal katılım becerilerini sergileyebildiklerini göstermektedir. Kermes etkinliğini başarıyla gerçekleştirmeleri finansal okuryazarlık becerilerini işe koştuklarını göstermektedir.

Öğrencilerin depremzedeler yararına organize ettiği kermes etkinliği; otantik öğrenme sürecinde kazandırılması hedeflenen birçok etkin vatandaşlık becerisinin kazanıldığına işaret etmektedir. Bu açıdan bakıldığında otantik öğrenme ile kazandırılan etkin vatandaşlık becerilerinin kalıcılığı olduğu sonucuna varılmıştır.

Aynı zamanda bu faaliyet ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerini de gerçek hayata taşıdıkları değerlendirilmektedir.

5.3. Eylem sürecinin genel sonuçları ve tartışma

Bu bölümde eylem süreci boyunca elde edilen sonuçlar özetlenerek sunulmuş ve bu sonuçlara dair tartışmaya yer verilmiştir.

5.3.1. Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında otantik öğrenme sürecinin işleyişine ilişkin sonuçlar ve tartışma

Dezavantajlı grupta yer alan Roman öğrencilerin etkinlikler için gerekli araştırma çalışmalarını evde ya da diğer okul dışı ortamlarda sürdüremediği görülmüştür. Bu duruma ilave olarak, velilerin çeşitli nedenlerle otantik etkinlikler sırasında öğrencileri destekleyememesi öğrencilerin bazılarının etkinliklerin bir kısmında pasif katılımcı olmalarına yol açmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar içinde bulundukları düşük ekonomik standartlar nedeniyle Romanların dijital imkanlara ulaşım açısından toplumun genelinden ayrıştığını göstermektedir. Avrupa genelinde Roman çocuklar ve gençler teknolojik ekipmanlara (örneğin bilgisayarlar) ve internete erişimde zorluklar yaşamakta, hatta hiç erişememektedirler (European Union Agency for Fundamental Rights, 2020). Türkiye’de de yapılmış birçok çalışmada da Roman öğrencilere dair benzer bulgulara ulaşılmış, genel olarak eğitim için gereken imkanlara ulaşamadıkları (Öke ve Kurt Topuz, 2010) görülmüştür. Kimi zaman eğitim için gerekli ön koşullara (üniforma, kırtasiye malzemeleri, yemek vs.) sahip olmamanın Roman öğrencilerin okulu bırakmalarına neden olabildiği belirtilmiştir (Başak vd., 2017).

Okul yönetiminin bazı otantik etkinlikler sırasında takındığı engelleyici tavır otantik öğrenme faaliyetlerinin yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Otantik öğrenme sürecini yönetirken benzer durumlar yaşayan araştırmacılar olmuş, Baştürk (2019), velilerin şikâyeti üzerine okul müdürü tarafından etkinliklerin süresinin azaltılması için uyarılmış, Önger (2019) ise okul dışı öğrenme ortamlarında ders işlenmesi konusunda sıkıntılar yaşamıştır. Otantik öğrenmenin doğası gerek sınıf içinde gerekse okul dışında alışılmamış girişimleri içerdiğinden okul yönetimlerinin bu konuda detaylıca bilgilendirilerek desteklerinin sağlanması sürecin sağlıklı yürütülmesi açısından önemli görünmektedir.

Bazı durumlarda öğrenciler etkinlikler ile etkinliklerin temel amacı olan “etkin vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesi” arasında ilişki kuramamaktadırlar. Bu durum öğrencilerin alışık olmadığı, otantik öğrenmenin yoğun ve farklı kaynaklar ile ilerleyen öğrenme sürecinin bir sonucu olabilir. Nicaise vd. (2000), çalışmalarında otantik öğrenme sürecine

uyum sağlamakta zorlanan öğrencilerin etkinlikler ile gerçek hayat ilişkisini kurmakta zorlanabildiğini göstermiştir.

Öğrencilerde etkinlikler için uzman katılımcıların okula gelerek kendilerine destek sağlamayacağına dair önyargı vardır. Kisfalusi (2023) Roman öğrencilerin kendileri hakkında aynı kademedeki diğer öğrencilere kıyasla daha düşük özyeterlilik algısına sahip olduklarını bulmuş ve bu durumu Romanların içinde bulundukları düşük sosyo-ekonomik düzey ile açıklamıştır.

Uzman katılımcıların çalışma grubunda yer alan öğrencilerin algı ve bilgi seviyesi ile ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir. Aksi durumda öğrenciler konudan uzaklaşarak etkinlikten sıkılmaktadırlar. Aynı zamanda uzman katılımcıların etkinlik öncesi öğrencilerle iletişimi otantik öğrenmeye yönelik motivasyon sağlamaktadır. Bazı otantik etkinlikler sırasında ise öğrenme ortamında yalnızca bir uzmanın katılımı yetersiz olmuş, uzman ile çalışmayan öğrenciler o an için dikkatlerini kaybetmişlerdir. Etkinliklere birden çok uzmanın katılımı daha verimli öğrenme ortamlarına yardımcı olacaktır.

Otantik öğrenme çerçevesinde okul dışı ortamlara yapılan ziyaretler için yapılan yolculuklar dahi yeni öğrenmeler için öğrencilerde merak uyandırmaktadır. Bu açıdan otantik öğrenmenin; okul dışı ortamlarda oluşabilecek yeni bağlamlar ile çeşitli becerilerin gelişimi ile yeni öğrenmeler için önemli fırsatlar yaratabileceği görülmüştür. OECD (2011)'e göre öğrenenlerin ihtiyaçlarına göre şekillendiğinde okul dışı öğrenme, sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı öğrenciler, örgün öğretimi uzaktan tamamlayanlar, kırsalda yeterli eğitim olanaklarına erişemeyenler, örgün eğitimde başarıyı yakalamaya çalışanlar, farklı alanlara ilgi duyanlar ancak erişimi kısıtlı olanlar ve buna benzer durumda olan insanlar için önemli bir bilgi kaynağıdır.

Okul dışı öğrenme ortamlarında öğrenci güvenliğinin sağlanabilmesi için öğrenci katılımının sağlanamadığı durumlarda dijital ortamların kullanımı ile otantik öğrenmenin desteklenmesi gerekmektedir. Zira öğrencilerin gerçek hayat problemlerinin çözümü sırasında gözlemlediği uzman katılımcıların mesleklerinin tehlike içeren kısımlarına dahil olması mümkün değildir. Ancak günümüzde dijital ortamlar birçok deneyimin gerçekçi bir şekilde öğrencilere yaşatılmasına imkân tanımaktadır. (Çelik ve Tepe, 2022)

Otantik öğrenme sürecinde Roman öğrenciler hem meslekler hakkında bilgi edinmiş hem de bu meslekleri icra eden kişilerle deneyimler yaşamışlardır. Roman öğrencilerin aşına

olmadıkları mesleki çalışma ortamlarını deneyimlemesi çok kıymetlidir. Çünkü eğitim seviyesinin düşük olması, etrafta iyi bir eğitim sonucunda daha iyi imkanlara sahip olmuş bir rol modelin bulunmaması, eğitilmiş olmanın sosyal hayatta neden olabileceği imkanların farkında olunmaması, Roman çocukların eğitim hayatlarına akranlarına kıyasla geriden başlamasına neden olmaktadır (Aşkın, 2021).

Etkinlikler sırasında dikkat çeken durumlardan biri, otantik öğrenme etkinliklerinden birine uzman katılımcı olarak bulunan kadın jandarma personeline özellikle kız çocukları tarafından yoğun ilgi gösterilmesidir. Çingene/Roman toplumundaki geleneksel cinsiyet rolleri ve kültürel beklentiler (Covert, 2015, s. 11), kız çocuklarının eğitim eksikliğinde önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan farklı iş alanlarında başarılı bir şekilde yer alan kadınlar ile yaşayan deneyimlerin Roman kız öğrenciler açısından ufuk açıcı olacağı düşünülmektedir.

Otantik öğrenme süreci öğrenciler tarafından eğlenceli bulunmuştur. Aynı zamanda öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenebildiklerinin farkındalardır. Bu durum özellikle Roman öğrencilerin okul ile ilişkisi açısından çok kritik bir sonuçtur. Roman toplumunda sosyalleşmenin en önemli öğelerinden canlı bir mahalle hayatının varlığı ve okul yaşamının mahalleye kıyasla durağan ve sıkıcılığı, devamsızlık ve akademik başarısızlık sonuçlarını doğurmaktadır (Aşkın, 2017, s. 225). Otantik öğrenmenin etkin kullanımı ile Roman öğrencilerin okula devamına ve akademik başarı sağlamalarına olumlu katkı sağlanabileceği düşünülebilir. Bu çalışmanın sonuçları ile örtüşür biçimde, otantik öğrenmenin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının öğrencilerin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği (Baştürk, 2019), öğrencilerin konuları daha somut, anlamlı, eğlenceli (Önger, 2019), ilgi çekici ve öğretici (Bolat, 2023) buldukları belirlenmiştir.

Etkinlikler tamamlandıktan yaklaşık yedi ay sonra yaşanan Kahramanmaraş depremleri (06.02.2023) üzerine öğrenciler deprem bölgesindeki vatandaşlarımıza nasıl yardım edebileceklerine dair gerçek hayat problemini çözmek için otantik öğrenme sürecinde geliştirdikleri çeşitli becerileri kullanmışlardır. Bu durum otantik öğrenme ile gerçekleşen öğrenmelerin kalıcılığına işaret etmektedir. İneç (2017) çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmış, otantik öğrenmenin öğrencilerin akademik başarısı ve öğrenmelerinin kalıcılığını artırdığını tespit etmiştir.

Tüm bilgilendirme çalışmalarına rağmen sürecin sonunda öğrencilerin düzenlediği sergiye veli katılımı sağlanamamıştır. Öğrencilerin başarı duygusunu hissetmelerine neden olacak sergi etkinlikleri gibi etkinliklerin veli katılımı ile gerçekleşmesi için velilerin katılımını artıracak çeşitli çözüm yolları denenmelidir. Ekonomik açıdan zorluk içinde olan velilerin çocukların okuldaki faaliyetlerine katılmak yerine çalışmak zorunda olmaları bu durumun nedeni olabilmektedir (Konaklı ve Göktürk, 2018). Velilerin katılım sağlayamaması Roman öğrencilerin uzun vadede başarısızlığına neden olan unsurlardan birisidir. Çünkü veliler okul etkinliklerine katılım sağladığında, okul faaliyetleriyle ilgili becerilerini geliştirir, bu da çocuklarına daha iyi yardımcı olmalarını sağlar; ayrıca aile ve okul arasındaki diyalog ve iletişimin artması hem davranışsal hem de akademik sorunların çözülmesine yardımcı olur (Hill ve Taylor, 2004; Sheldon ve Epstein, 2005).

5.3.2. Otantik öğrenme ile Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılması durumuna ilişkin sonuçlar

Aşağıda sunulan Tablo 36'ya göre otantik öğrenme sürecinin bütününe bakıldığında araştırmanın yürütüldüğü Roman öğrenci grubu özelinde olmak üzere; otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden sırasıyla iletişim becerisi, dijital okuryazarlık becerisi, sosyal katılım becerisi, araştırma becerisi, iş birliği becerisi, gözlem becerisi, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi, karar verme becerisi, kanıt kullanma becerisi, eleştirel düşünme, finansal okur yazarlık, problem çözme becerisi ve girişimcilik becerilerinin kazandırılmasında kullanılabileceğini göstermektedir.

Tablo 36

Otantik Öğrenme Sürecinin Roman Öğrencilere Etkin Vatandaşlık Becerilerinin Kazandırılmasına Katkısı

Otantik Öğrenme Etkinliği	Etkin Vatandaşlık Becerileri												
	İletişim	Sosyal Katılım	Dijital Okur Yazarlık	Gözlem	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	Araştırma	Eleştirel Düşünme	Finansal Okur Yazarlık	Kanıt Kullanma	İş Birliği	Girişimcilik	Problem Çözme	Karar Verme
1. Etkinlik	*	*	*		*	*	*		*	*			*
2. Etkinlik	*	*	*		*	*		*	*	*			
3. Etkinlik	*	*	*	*	*	*			*			*	
4. Etkinlik	*	*	*	*	*								
5. Etkinlik	*	*	*	*				*		*	*		*
6. Etkinlik	*		*	*		*		*		*			*
7. Etkinlik	*		*	*	*	*							
8. Etkinlik	*	*	*	*		*	*			*			
9. Etkinlik	*	*	*			*	*			*			
10. Etkinlik	*	*	*		*	*	*			*		*	*

Alanyazında otantik öğrenmenin kullanımı üzerine yapılan çalışmalarda otantik öğrenmenin etkilerine dair bulgular incelenmiş, sonuçların bazı vatandaşlık becerileri için bu çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmüştür. Otantik öğrenme uygulanması sonucunda öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştiği (Gürdoğan ve Aslan 2016; Gürdoğan, 2017; Aynas, 2018; Coşkun, 2020 ; Yıldırım, 2020; Bolat, 2023; Kurtuluş, 2023), sosyal katılım gösterdikleri (Bruffy, 2012; Yıldırım, 2020; Coşkun, 2020 ; Rowland, 2020; Bolat, 2023; Laden, 2023), araştırma yaptıkları (Yalvaç Hastürk, 2013; Aynas, 2018; Yıldırım, 2020), iş birliği içinde çalıştıkları (Gürdoğan ve Aslan, 2016; Gürdoğan, 2017; Aynas, 2018; Ballard, 2019; Yıldırım, 2020; Bolat, 2023; Laden, 2023; Kurtuluş, 2023), karar verme becerilerinin geliştiği (Yıldırım, 2020), eleştirel düşündükleri (Doğan Dolapçioğlu, 2015; Chillis, 2015; Baştürk, 2019; Kurtuluş, 2023), problem çözme becerilerinin geliştiği

(Hamurcu, 2016; Beach (2017), Aynas, 2018; Nas, 2020; Yıldırım, 2020, Rowland, 2020) bulgularına ulaşılmıştır.

Doğrudan otantik öğrenme kapsamında yürütülmemelerine rağmen gerçek hayat problemlerinin çözümünü içermesi ve öğrenci aktifliğinin ön planda tutulması ile otantik öğrenme ile örtüşen yöntemler kullanılarak yürütülen çalışmalar incelenerek bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Karaduman ve Öztürk (2014), Sosyal Bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı yürütülen etkinliklerin öğrencilerin dijital ortamlarda olumlu vatandaşlık tutumları geliştirmelerine yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Gleason ve Von Gillern (2018) ise dijital medya uygulamalarının ortaokul ve lise sınıflarında vatandaşlık eğitiminin etkililiğine katkısı olduğunu bulmuşlardır. Tapingkae vd. (2020), dijital oyun tabanlı bir öğrenme ortamının öğrencilerin dijital vatandaşlık davranışlarını geliştirmekle beraber olumlu dijital vatandaşlık davranışlarına yönelik motivasyonlarını ve algılarını da desteklediğini belirtmektedir. Choi ve Cristol (2020) ise dijital vatandaşlık eğitimi güçlendirmek için internetin/sosyal medyanın kullanılmasının dezavantajlı konumda bulunan vatandaşlar için demokratik katılımı sağlayacak bir fırsat olabileceğini savunmuşlardır.

Temel ve Çelik (2022), çocuk oyunlarının Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan becerilerin kazandırılmasındaki etkinliğinin araştırıldıkları çalışmalarında; oyunların, Türkçeyi doğru, güzel ve etkin kullanma becerisinin gelişimine etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Ay ve Güllü (2020) ise milli bayram törenlerinde aktif bir şekilde rol almanın öğrencilerin Türkçeyi doğru, güzel ve etkin kullanma becerilerini geliştireceğini belirtmişlerdir.

Park ve Logsdon (2015), öğrencilerin kendi başlarına üç boyutlu bir nesne inşa etmek üzere çalıştıktan sonra, öğrencinin nesnenin nasıl inşa edileceğine dair bir dizi yönerge yazması ve diğer bir öğrencinin bu yönergeleri takip ederek aynı nesneyi inşa etmesi fikri üzerine bina edilen çalışmada; öğrencilerin tekrarlı uygulamalar sonucunda zaman içinde betimleyici yazma becerilerinde ve gözlem becerilerinde önemli bir gelişme kaydettiklerini bulmuşlardır.

Aytekin vd. (2022) Sosyal Bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme yöntemiyle öğrencilerin tarihsel kanıt kullanma becerilerinin gelişiminin değerlendirildiği çalışmalarında, bu

çalışmaya benzer bir uygulama yürütmüşler, çalışmanın sonuçları bu uygulama ile öğrencilerin kanıt kullanma becerilerinin geliştirdiğini göstermiştir.

Şenel vd. (2021), tarafından öğrencilere tutumluluk değerlerinin kazandırılması amacıyla tasarlanarak yürütülen eylem araştırması sonucunda, öğrenciler bir amaç için tasarruf ederek para biriktirmiş ve bu süreçte tasarruf etmeyi öğrenirken finansal okuryazarlık becerilerini de geliştirmişlerdir. Ünlüer' de (2021) finansal okuryazarlık becerisinin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan etkinlikler ile beş haftalık bir eylem araştırması süreci yürütmüş, öğrencilerin otantik öğrenme uygulamasına benzer bir şekilde okul içinde ve dışında aktif olarak çeşitli sorunlar üzerinde çalıştığı etkinlikler neticesinde bu çalışmanın öğrencilerin finansal okuryazarlık becerilerinin gelişimine katkı sağladığı sonucuna varmıştır.

Gönülcü (2019) Sosyal Bilgiler dersinde girişimcilik becerisinin geliştirilmesi için öğrencilerin kendi mini şirketlerini kurup ve işlettiği bir eylem araştırması süreci yürütmüştür. Çalışma neticesinde öğrencilerin girişimcilik becerileri sergilediği, problem çözme ve kendi yeteneklerinin farkında olma konusunda gelişim kaydettiğini ortaya çıkmıştır. Bayram (2021) ise probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin girişimcilik düzeyine etkisini araştırmış, çalışma çerçevesinde otantik öğrenmede olduğu gibi bir problemin çözümü üzerine inşa edilen öğrenme süreci sonunda öğrencilerin, probleme dayalı öğrenme ile girişimcilik becerilerini geliştirebilecekleri sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde; otantik öğrenmenin Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında kullanılabilecek işlevsel bir öğrenme yaklaşımı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Alanyazında Roman öğrencilerin etkin vatandaşlık eğitimi üzerinde duran az sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmaların içeriğine bakıldığında tamamının bu çalışma ile benzer şekilde; güçlü bir şekilde öğrenci katılımı içerdiği, okul içi, okul dışı ve dijital ortamlarda yürütüldüğü ve genel olarak hedeflerinin Roman öğrencilerin içinde bulundukları topluma güçlü bir şekilde uyumunun sağlanması olduğu görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında tüm bu çalışmaların doğrudan veya dolaylı olarak vatandaşlık eğitimine katkı sağlama amacı taşıdığı düşünülebilir. Aşağıda bu çalışmalardan bazıları sunulmuş ve bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırılarak incelenmiştir.

Messing (2008), Macaristan'da Roman çocukların topluma entegrasyonuna yönelik yaratıcı “Learnery” projesinin bulguları üzerine incelemelerde bulunmuştur. Proje pedagojik yöntemler, öğrenme sorunları olan çocuklara farklılaştırılmış kişisel uygulamalar, çok kültürlü bir müfredat, öğretmen eğitimi, müfredat dışı etkinlikler, topluluk oluşturma ve aile katılımı gibi temel unsurlarını içermektedir. Proje, devlet okulunun profesyonel desteği ile Roman toplumu için gerçekleştirilmiştir. Proje ile okul performansında artış, okulu bırakma oranlarında önemli düşüş, toplumla ilişkilerde iyileşme ve okul içinde etnik gruplar arası çatışmalarda azalma gibi olumlu sonuçlar elde edilmiştir

Cristina Iguacel ve Buendía Eisman (2010), Roman öğrencilerin kültürel farklılıklarını tanımalarını, akranlarıyla iş birliği yapmalarını, öğrenme stratejilerini geliştirmelerini, özgüvenlerini artırmalarını ve okul ortamına uyum sağlamalarını sağlayan çeşitli etkinlikler içeren ve Roman öğrencilerin eğitim kalitesini artırmak için bir program tasarlayıp uygulamışlardır. Çalışmalarının sonuçları bu programın kullanımıyla Roman öğrencilerin; akademik başarıları, sosyal becerileri, tutumları ve değerleri açısından olumlu yönde değişim sağlandığını göstermiştir.

Frangoulidou (2013), Roman öğrencilere yönelik bir medya materyalinin ek bir öğretim aracı olarak kullanılmasını konu alan bir araştırma yapmış, çalışmanın sonuçları Medya materyalinin kullanımının Roman öğrencilerin derslere ilgi duymalarını, özgüvenlerini artırmalarını ve akranlarıyla daha iyi iletişim kurmalarını sağladığını göstermektedir. Roman öğrenciler bu materyalin kullanımıyla kendi kültürlerini ve kimliklerini ifade etme, diğer kültürlerle karşılaştırma imkânı bulmuşlar ve farklılıklara saygı duyma tutumu göstermişlerdir. Medya materyalinin kullanımı Roman öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcılık, iş birliği ve problem çözme gibi becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmuştur. Son olarak medya materyalinin kullanımının Roman öğrencilerin eğitim sürecine daha fazla dahil olmalarını ve okul başarılarını artırmalarını teşvik ettiği belirlenmiştir.

Kárpáti vd. (2014) ise Roman öğrencilerin kültürel kimliklerini, dil becerilerini, bilişsel gelişimlerini, sosyal becerilerini, özgüvenlerini ve motivasyonlarını desteklemeyi amaçlayan bir öğrenme modeli tasarlayarak uygulamışlardır. Çalışma çerçevesinde öğrenciler kendi kültürlerine ve yaşamlarına ilişkin bilgileri, resimleri, videoları, müzikleri, oyunları, hikayeleri, şiirleri vb. araştırmış, üretmiş, paylaşmış ve değerlendirmişlerdir.

Öğrenciler bu model ile öğrendikleri bilgileri gerçek hayat problemlerine uygulamış, çözümler üretmiş, projeler hazırlamış ve sunmuşlardır. Öğrenciler bu süreçte öğretmenleri, akranları, aileleri ve toplum üyeleriyle iletişim kurmuş, fikir alışverişinde bulunmuş, geribildirim almış ve vermişlerdir. Çalışmanın sonuçları bu modelin uygulanmasının Roman öğrencilerin eğitim durumunu ve okul deneyimlerini iyileştirdiğini göstermektedir.

Rosário vd. (2016) ise Roman çocukların okula bağlılığını artırmak için Roman çocukların öğrenme sürecine uygun, ilgi çekici, anlamlı ve uygulanabilir bilgiler sunan bir hikâye aracı tasarlayıp ve uyguladıkları bir proje çalışması yürütmüşlerdir. Çalışmada Roman çocukların kendi kültürlerini, dilini, değerlerini, inançlarını, geleneklerini, sanatlarını, müziklerini, oyunlarını, hikayelerini, şiirlerini vb. araştırmalarını, üretmelerini, paylaşmalarını ve değerlendirmelerini sağlamak hedeflenmiştir. Aynı zamanda bu proje ile Roman çocukların öğrenme stratejilerini, öz-yeterliklerini, motivasyonlarını, hedeflerini, planlarını, izleme ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olunması amaçlanmıştır. Çalışmanın sonuçları; bu hikâye aracının uygulanmasının Roman çocukların öz düzenlemeli öğrenme becerilerini, akademik başarılarını ve okula bağlılıklarını artırdığını göstermektedir.

Bu çalışmanın sonuçları alanyazındaki diğer çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde, Roman öğrenciler için yapılan alternatif öğrenme etkinliklerinin, öğrencilerin okula bağlılığını artırdığını, akademik ve sosyal gelişimlerini sağladığı, toplumla etkileşime girerek dışlanmalarını sağlayan önyargıların ortadan kalkması için fırsatlar oluşturduğu, topluma uyum sağlamalarına yardımcı olduğu ve etkin vatandaşlar olarak topluma katılım sağlamalarına katkı sağlayabileceği görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında vatandaşlık eğitiminde dezavantajlı gruplara (düşük sosyo-ekonomik statüye sahip gruplar, Romanlar, göçmenler, kızlar vb.) yönelik özel programların geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır (Van Deth, 2013). Hem Türkiye’de hem de tüm dünyada sürekli üzerinde durulan Romanların topluma eşit bir statüde dahil olması hedefinin; istihdam, sosyal haklar ve her vatandaş için somut ve eşit sosyal haklar sağlayan etkili eğitim olmaksızın Romanlara özgü politikalar veya stratejiler içi boş kalmaya mahkumdur. (Rövid, 2012).

5.4. Eylem süreci sonrasında ilişkin sonuçlar

Bu bölümde uygulama süreci sonrasında öğrencilerle, öğrenci velileriyle ve uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ait bulgulardan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin tartışma kısmına yer verilmiştir.

5.4.1.Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar

Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin özellikle okul dışı öğrenme ortamlarında yapılan etkinlikleri keyifli ve unutulmaz buldukları görülmüştür. Öğrenciler etkinliklerin hayvanlara yardım etme amacına ulaştığını düşünmektedirler. Öğrenciler otantik öğrenmenin tekrarına olumlu bakmaktadır. Öğrenciler otantik öğrenmeyi uzman yardımıyla ve işe yarar öğrenme olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin, otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden iş birliği, sosyal katılım, girişimcilik, eleştirel düşünme ve araştırma becerilerinin gelişimine katkısı olduğunu düşündükleri görülmüştür.

5.4.1.2.Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma

Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan odak grup görüşmesinin sonuçları öğrencilerin vatandaşlığı mekâna bağlılık, ülkeyi sevmek, mekândan bağımsız şekilde kendisiyle özdeşleştirmek ve haklarına sahip çıkmak olarak tanımladıklarını göstermektedir. Öğrenciler etkin bir vatandaşın inisiyatif alması gerektiğinin farkındadırlar. Öğrenciler etkin bir vatandaşın hem aktif olarak çözümün parçası olması, hem de farkındalık adına çevrede yaşayan insanların dikkatlerini çekmesi gerektiğini düşünmektedirler. Bu sonuçlar etkinlikler öncesinde yapılan öğrenci görüşmelerinin sonuçlarıyla karşılaştırıldığında öğrencilerin etkin vatandaşlık kavramı hakkında değerlendirmelerinin farklılaştığı ve daha katılımcı bir vatandaşlık anlayışı ile etkin vatandaşlığı tanımlamaya başladıklarını göstermektedir. Öğrenciler vatandaşlığın getirdiği sorumluluklar hakkında bilgiye

sahiplerdir. Keogh vd. (2023) otantik ve yerel temelli projeler aracılığıyla aktif vatandaşlık ve eleştirel bilincin gelişimini inceledikleri çalışmalarında benzer bulgular kaydedilmiş, otantik ve yerel temelli proje çalışmalarına katılmanın öğrencilerin eleştirel bilincinde daha derin bir anlayışa neden olduğu, toplumsal meselelerin öneminin farkına varmalarını sağladığı, bir gruba yönelik ayrıcalığın kabul edilmemesi ve projenin konusuyla ilgili olarak yerel ve küresel meseleler arasındaki bağlantının farkına varabilmelerini sağladığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Akın vd. (2017) öğrencilerin demokratik yaşama aktif olarak katılmaları için bilgi, beceri, tutum ve değerler geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlayan bir Avrupa Birliği projesinin sonuçlarını değerlendirdikleri çalışmalarının sonuçları bu çalışmanın sonuçları ile örtüşür şekilde, proje faaliyetlerinin öğrencilerde bilgi, beceri, tutum ve değerler açısından aktif vatandaşlık özelliklerini geliştirmeye yardımcı olduğunu ortaya koymuştur. Ancak öğrenciler etkin vatandaşlık konusunda etkinliklerin bağlamları ile sınırlı örneklendirme yapabilmektedirler. Bu sonuçların yanında odak grup görüşmelerinin verileri öğrencilerin otantik etkinlikler ile kazandırılması hedeflenen eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve sosyal katılım becerilerini geliştirme imkanları buldukları görülmektedir.

Etkinlikler sonrasında öğrencilerle yapılan birebir görüşmeler sonucunda ise öğrencilerin özellikle okul dışında yapılan etkinlikleri keyifli buldukları, etkinliklerin hayvanlara yardım etme amacına ulaştığını düşündükleri belirlenmiştir. Öğrenciler okul dışında yapılan otantik etkinlikleri unutulmaz bulmuş ve otantik öğrenmenin uygulamalarına tekrar katılmak istemektedirler. Öğrencilerin otantik öğrenmeyi uzman yardımıyla ve işe yarar öğrenme olarak tanımladıkları görülmüştür. Öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar, otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden iş birliği, sosyal katılım, girişimcilik, eleştirel düşünme ve araştırma becerilerinin gelişimine katkısı olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Alanyazında odak grup görüşmesi ve etkinlikler sonrası öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonuçlarıyla örtüşür sonuçlanan bazı çalışmalarda otantik öğrenme ile öğrencilerin üst düzey düşünebildikleri, iş birliği içerisinde çalışabildikleri, gerektiğinde uzmanların görüşlerinden faydalanabildikleri (Şekerci, 2021; Gündoğan, 2017), farklı bakış açıları geliştirebildikleri (İneç, 2017), ders konusu ile hayatları arasında ilişki kurabildikleri, sosyal katılım ve iletişim becerilerinin geliştiği (Bolat, 2023) ve otantik öğrenme çalışmalarının tekrarını talep ettikleri (Önger, 2019) tespit edilmiştir.

5.4.2. Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar

Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda öğrencilerin özellikle okul dışında yapılan ve uzman katılımı olan etkinlikleri yoğun bir şekilde eve yansıttıkları sonucuna ulaşılmıştır. Veliler otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden iletişim ve sosyal katılım becerilerinin kazandırılmasına katkısı olduğunu düşünmektedirler. Velilerin otantik öğrenmenin tekrarı durumunda öğrencilerinin katılımına olumlu yaklaştıkları görülmüştür.

5.4.2.1. Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin tartışma

Etkinlikler sonrasında velilerle yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda; öğrencilerin özellikle okul dışında yapılan ve uzman katılımı olan etkinlikleri yoğun bir şekilde eve yansıttıklarını ve otantik öğrenmenin tekrarı durumunda öğrencilerinin katılımına olumlu yaklaştıkları görülmüştür. Veliler otantik öğrenmenin etkin vatandaşlık becerilerinden iletişim ve sosyal katılım becerilerinin kazandırılmasına katkısı olduğunu düşünmektedir. Ballard (2019) otantik öğrenmenin uygulandığı bir sınıfta eğitim gören öğrencilerin velileri ile görüşmüş, velilerin otantik öğrenme ile çocuklarının uygulamalı öğrenme fırsatı bulma ve gerçek hayata dair uygulamaları içermesi ile otantik öğrenmeyi çocukları için faydalı bulduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Estes (2016), ortaokul düzeyinde otantik öğrenmenin kullanıldığı bazı okullarda yaptığı çalışmada, otantik öğrenmenin kullanıldığı sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin çocuklarının eve okul deneyimlerini yansıttıklarını, otantik öğrenme ile öğrencilerin okulu ve dersi keyifli bulmaya başladıklarını ifade etmiştir. Gündoğan (2017), otantik görev temelli ortamlarda öğrenim gören öğrencilerin velilerine göre otantik öğrenmenin öğrencilerin; daha olumlu davranışlar göstermelerine, arkadaşlık ilişkilerini güçlendirdiğine, öğretmenlerine karşı tutum ve düşüncelerinin olumlu yönde gelişimine sebep olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

5.4.3. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin sonuçlar

Etkinlikler sonunda uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda; uzman katılımcıların Roman toplumu ile yaşantı deneyimlerine göre öğrenciler hakkında olumlu ya da olumsuz değerlendirmelerde bulundukları görülmüştür. Fotoğrafçılık etkinliğine katılan uzman katılımcı daha önce mesleki faaliyetleri sırasında Roman bireylerin kendisi ile sıcak ilişki kurmasından bahsederek yaşadığı olumlu deneyimleri görüşmelerde belirtirken, kulübe yapım etkinliğine katılan uzman katılımcı eşinin Roman öğrencilerle yaşadığı olumsuz deneyimlerden yola çıkarak bu öğrencilerle yapılacak faaliyetlerin başarısız olacağına dair ön yargılı değerlendirmelerde bulunmuştur. Uzman katılımcılar otantik etkinliklerin öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinden iletişim ve sosyal katılım becerilerini kazanmalarına katkısı olduğunu değerlendirmişlerdir. Uzman katılımcıların otantik öğrenme sürecine çağrılmaları durumunda tekrar uzman olarak katılmaya açık oldukları görülmüştür.

5.4.3.1. Etkinlikler sonrasında uzman katılımcılarla yapılan görüşmelere ilişkin tartışma

Etkinlikler sonunda uzman katılımcılar ile yapılan görüşmelere ilişkin bulgular sonucunda; uzman katılımcıların Roman toplumu ile yaşantı deneyimlerine göre öğrenciler hakkında olumlu ya da olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür. Yavuzak Taban (2010), Roman öğrencilerle çalışan öğretmenlerin bu öğrencileri belirgin bir şekilde diğer öğrencilerden farklı algıladığını, eğitim başarısı konusunda gerekli olduklarını düşündükleri düzenlilik ve istikrarlı ders katılımı konusunda zayıf olduklarını düşündüklerini belirlemiştir. Gürhan vd. (2022)'nin yaptıkları çalışmada Roman öğrencilerle çalışma deneyimleri olan öğretmenlerin akademik olarak başarısız, okula uyum konusunda yetersiz ve kurlsız davranışlar gösterdiğini düşündükleri öğrencilere karşı olumsuz tutum içinde olduğu ortaya çıkmıştır. Uzman görüşleri, otantik etkinliklerin öğrencilerin etkin vatandaşlık becerilerinden iletişim ve sosyal katılım becerilerini kazanmalarına katkısı olduğunu düşünmektedirler. Yıldırım ve Şenel (2023), Sosyal Bilgiler dersinde otantik öğrenmeyi

kullanan öğretmenlerin deneyimleri üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin otantik öğrenme ile kendilerini daha iyi ifade ederek iletişim ve etkinlikler sırasında sosyalleşme imkanları bularak sosyal katılım becerilerinin olumlu etkilendiğini belirlemişlerdir.

5.5. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda araştırmacılara, öğretmenlere ve eğitim yöneticilerine öneriler sunulmuştur.

- Çalışmanın sonuçları otantik öğrenmenin Roman öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında işlevsel bir yöntem olduğunu göstermektedir. Otantik öğrenme yaklaşımına özellikle Roman öğrenciler ve benzeri dezavantajlara sahip öğrenciler ile yapılan Sosyal Bilgiler derslerinde sıklıkla yer verilmelidir. Dezavantajlı konumda yer alan bu öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde otantik öğrenme kapsamında gerçek hayat problemlerinin çözümleri ile uğraşmaları, öğrencilerin sürekli ihtiyaç duyacakları gerçek hayat bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarına yardımcı olacaktır.
- Bu çalışmanın sonuçları öğrencilerin okulda ya da okul dışı ortamlarda uzman katılımcılar ile bir araya geldikleri öğrenme ortamlarında yüksek öğrenme motivasyonuna sahip olduklarını göstermiştir. Öğrenciler otantik öğrenme sayesinde daha önce hiç karşılaşmadıkları uzmanlarla tanışma fırsatı bulmuşlar, uzmanları işlerini yaparken gözlemleme ve çalışmalarına katılma imkânı yakalamışlardır. Bu sonuçların yaygınlaştırılabilmesi için otantik öğrenme faaliyetlerinin planlama aşamasından sonlandırılmasına kadar olan süreçte okul yönetimleri, öğretmenler, veliler ve çeşitli alanlarda çalışan resmi ve özel kurumların uyum içinde çalışmasını sağlayacak organizasyonlar kurulmalıdır.
- Çalışmanın sonuçları Roman öğrencilerin otantik öğrenme etkinliklerini eğlenceli bulduklarını ve bu durumun öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ve okula karşı tutumlarını olumlu etkilediğini göstermektedir. Roman öğrenciler ve benzeri dezavantaja sahip öğrencilerin akademik ve sosyal alanda görünürlüğü oldukça düşüktür. Otantik öğrenmenin Roman öğrenciler üzerindeki bu etkisini pekiştirmek amacıyla otantik öğrenme sürecinde bu öğrencilerin ortaya koyduğu ürün ve

etkinliklerin bu çalışmada olduğu gibi öğrencilerin eğitim gördüğü okullarda sergilenmesi ile yetinilmemeli, devlet ve özel kurumların desteği ile alışveriş merkezleri, kent meydanları, kongre ve sergi salonları gibi mekanlarda gösterimler yapılmalıdır. Sergi ve sunum gibi etkinliklere katılmanın bu grupta yer alan öğrencilerin hem özgüvenini artıracak hem de okula ve topluma uyum sağlamalarında olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir.

- Vatandaşlık eğitimi konusu özellikle risk grubunda yer alan Roman öğrenciler ve benzeri dezavantajlara sahip öğrenciler için çok önemlidir. Bu öğrencilere etkin vatandaşlık becerilerini ve vatandaşlık bilgi ve değerlerini kazandırmak için otantik öğrenme gibi gerçek hayat problemleri üzerine çalışan aktif öğrenme odaklı yöntemlerin öğretim programlarında detaylıca anlatılarak kullanımının teşvik edilmesi bir gerektir.
- Otantik öğrenme etkinliklerinin yaygınlaştırılması için Roman öğrencilerin ve benzeri dezavantajlı koşullarda yaşayan öğrencilerin öğrenim gördüğü okullara bu tip faaliyetler için bütçeler sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acun, İ., Demir, M. ve Göz, N. L. (2010). Öğretmen adaylarının vatandaşlık yeterlilikleri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 107-123. Erişim adresi: <http://www.jsser.org:80/index.php/JSSER/article/viewFile/16/pdf>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2016). Roman vatandaşlara yönelik strateji belgesi, 2016-2021. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160430-11-1.pdf>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2022). Roman vatandaşlara yönelik strateji belgesi, 2023-2030. I. Aşama Eylem Planı. Erişim adresi: https://www.aile.gov.tr/media/127013/yeni-roman-strateji-belgesi-_20221222_v19.pdf
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023). Aile ve sosyal hizmetler bakanlığı aile ve toplum hizmetleri genel müdürlüğü teşkilat ve görevlerine ilişkin yönerge. Erişim adresi: <https://www.aile.gov.tr/media/115822/athgm-yonerge-01-09-2022.pdf>
- Ak, Y. (2019). *Çoklu Bir Dezavantajlılık Olarak Engelli Yoksulluğu: Türkiye Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 565826).
- Akin, S., Calik, B. ve Engin-Demir, C. (2017). Students as change agents in the community: Developing active citizenship at schools. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17, 809–834. doi:10.12738/estp.2017.3.0176
- Akkan, B., Karatay, A., Erel, B. ve Gümüş, G. (2007). *Romanlar ve Sosyal Politika*. İstanbul: SKYGD Yayını
- Akkan, B.E., Deniz, M. B. ve Ertan M. (2011). *Sosyal Dışlamanın Roman Halleri*, 1.baskı, İstanbul: Anadolu Kültür Yayınevi.
- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36, 474-489. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108417>

- Alexiadou, N. (2019). Framing education policies and transitions of Roma students in Europe. *Comparative Education*, 55(3), 422-442. doi.org/10.1080/03050068.2019.1619334.
- Altıntaş, I. N. ve Karaaslan, H. (2019). Study on Effective Citizenship and Its Dimensions. *Universal Journal of Educational Research*, 7(7), 1567-1579. doi: 10.13189/ujer.2019.070711
- Aral, N., ve Kadan, G. (2020). Academic Studies in Educational Sciences-II. Zahal, O. (Ed.), *Inclusive Education and Application of Inclusive Education Today.*, (ss. 83-102). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Arthur, J., Davies, I., ve Hahn, C. (2008). The SAGE handbook of education for citizenship and democracy J. Arthur, I. Davies, ve C. Hahn (Eds.), *Introduction.*, (ss. 1–10). SAGE.
- Aşkın, U. (2011). *Küreselleşme sürecinde Türkiye'de yaşayan romanların sosyo-ekonomik durumları ve beklentileri: İzmir ili örneğinde bir alan araştırması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 274169).
- Aşkın, U. (2017). Çingene/Roman toplumunun sosyo-ekonomik durum ve beklentileri: İzmir ilinde bir araştırma. *Kesit Akademi Dergisi* (10), 208-245. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kesitakademi/issue/59836/864588>
- Aşkın, U. (2021). Sosyal İçerme ve Dezavantajlı Gruplar Çingene. Yüksel Oktay, E. ve Çölgeçen, Y. (Ed.), *Roman Toplumu ve Sosyal İçer (il)me* (ss.135-169). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ata, B. (2009). The Turkish prospective history teachers' understanding of analogy in history education. *International Journal of Historical Learning Teaching and Research*, 8(1), 6-18. Erişim adresi: <https://www.history.org.uk/publications/categories/304/resource/2033/the-international-journal-volume-8-number-1>
- Ay, T. S. ve Güllü, S. (2020). Sosyal bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze milli bayram törenleri: Etnografik bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 145-168. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1174800>

- Aybay, R. (2008). *Vatandaşlık hukuku*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Aynas, N. (2018). *Fen bilimleri dersinde otantik öğrenme uygulamalarının etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 524532).
- Aytekin, E., Sağlam Tekir, H. ve Aktın, K. (2022). Title of the paper Students' skills to use historical evidence with an evidence-based learning approach, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 1051-1079. doi: 10.17679/inuefd.1031214
- Balkan, N. (2020). Yoksulluğun Kadın Hali: Kırklareli Romanları Üzerine Bir Araştırma, *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(1), 23-39. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1179659>
- Banha, F. ve Flores, A. J. G. (2021). In Teaching and learning practices that promote sustainable development and active citizenship. Rodrigues A. I. ve diğerleri (Ed.), *Entrepreneurship education: A dimension of citizenship education*. (ss. 107-132). IGI Global.
- Barr, R., James, L. B. ve Shermis, S.S. (2013). *Sosyal Bilgilerin Doğası* (Çev. Dönmez, C.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balbağ, N. L. ve Gürdoğan Bayır, Ö. (2016). Eğitim Bilimlerinde Yenilik ve Nitelik Arayışı. *Etkili Vatandaşlık ve Çatışma Çözme Becerisi* (ss.915-934). Ankara: Pegem Akademi.
- Ballard, A. (2019). *Authentic Learning in a Middle School Classroom: A Case Study*. (Master's Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 27791387)
- Başak, A., Deniz, M. B. ve Ertan, M. (2017). The Romanization of poverty: Spatial stigmatization of Roma neighborhoods in Turkey. *Romani Studies*, 27(1), 73-93. doi:10.3828/rs.2017.4
- Baştürk, G. (2019). *Otantik öğrenme uygulamalarının öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 584431).

- Baydoğan, H. (2012). *Dezavantajlı gruplara yönelik aktif istihdam politikalarının etkinliği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 323494).
- Bayram, H. (2021). *6. sınıf sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin girişimcilik düzeyine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 705133).
- Beach, K. (2017). *Facilitation of Authentic Teaching and Learning in a Problem-Based Learning (PBL) Environment* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 10635677)
- Behizadeh, N. (2014). Enacting problem-posing education through project-based learning. *English Journal*, 2, 99–104. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/24484422>
- Bektaş Öztaşkın, Ö. (2016). Sosyal Bilgilerin Temelleri. Turan, R. ve Yıldırım, T. (Ed.), *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler*. Anı Yayıncılık: Ankara, 2016.
- Bektaş M. ve Horzum, M. B. (2014). *Otantik öğrenme*. Pegem Akademi: Ankara.
- Bengiç Çolak, G. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde hizmet ederek öğrenme yaklaşımının vatandaşlık eğitimindeki rolü* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 414440).
- Berson, I. R. ve Berson, M. J. (2003). Digital literacy for effective citizenship. (Advancing Technology). *Social Education*, 67(3), 164-168. Erişim adresi: <https://link.gale.com/apps/doc/A100735002/AONE?u=anon~17df2bde&sid=google Scholar&xid=3576f075>
- Besand, A (2020) The crisis as an opportunity to learn. Or: “Collateral Civic Education” in the context of the COVID-19 pandemic: An essay in times of crises. *Journal of Education & Social Sciences*, 19, 8-14. doi: 10.4119/jsse-3488
- Berg, B. L. (2009). *Qualitative research methods for the social sciences*. Boston: Allyn ve Bacon
- Berger, B. (2009). Political theory, political science, and the end of civic engagement. *Perspectives on Politics*, 7(2), 335–350. doi:10.1017/S153759270909080X

- Berinsky, A.J. ve Lenz, G.S. 2011. Education and political participation: Exploring the causal link. *Political Behavior* 33, 357–73. doi:10.1007/s11109-010-9134-9
- Bhopal, K. ve Myers, M. (2009). Gypsy, Roma and Traveller pupils in schools in the UK: Inclusion and ‘good practice’. *International Journal of Inclusive Education*, 13(3), 299-314. doi: 10.1080/13603110701748403
- Binbir, Ü. ve Arastaman, G. (2021). Eğitim hakkı: Bir sistematik derleme çalışması. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 5067-5098. doi: 10.26466/opus.898503
- Bolat, H. (2023). *İlkokul dördüncü sınıfta otantik öğrenme yaklaşımı ile sosyal bilgiler öğretimi: Bir eylem araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 801462).
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (2007). *Research for education: An introduction to theories and methods*. New York: Pearson Prentice Hall.
- Branson, M. S. (1998). *The role of civic education*. Washington DC: Center for Civic Education.
- Broom, C. (2015). Empowering students: Pedagogy which benefits educators and learners. *Citizenship, Social & Economics Education*, 14(2), 79–86. doi:10.1177/2047173415597142
- Bruffy, W. R. (2012). *Authentic tasks: A participatory action research study on a teaching method for the inclusive classroom*. (Doctoral dissertation). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3508183)
- Burchardt, T., Obolenskaya, P., Vizard, P. ve Battaglini, M. (2018). Experience of multiple disadvantage among Roma, Gypsy and Traveller children in England and Wales. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/330779259_Experience_of_multiple_disadvantage_among_Roma_Gypsy_and_Traveller_children_in_England_and_Wales
- Büken, R. ve Katılmış, A. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre okuryazarlığı becerisine ilişkin görüşleri. *International Journal of Geography and Geography Education*, 47, 115-134. doi: 10.32003/igge.1123657a

- Burke K., (2009), *How to assess authentic learning*, Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Bülbül, Y. ve Yılmaz, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre, çevre eğitim ve çevresel vatandaşlık kavramlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 5(2), 165-183. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/868832>
- Büyükdüvenci, S. (1987). Pragmatizm ve eğitim. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 20(1), 323-339. doi: 10.1501/Egifak_0000001074
- Cerit, Ç. ve Porsuk, A. Ö. (2020). Roman çocukları ve okula devamsızlıkları: Kırklareli’de bir okul örneği. *Humanistic Perspective*, 2(3), 283-295. doi: 10.47793/hp.778134
- Chanchumni, R. ve Mangkhang, C. (2021). Creative Learning Design in Social Studies to Promote Productive Citizenship of Secondary School Students. *Higher Education Studies*, 11(4), 84-90. doi: 10.5539/hes.v11n4p84
- Chillis, E. C. (2015). *Enhancing critical thinking skills in alternative teacher certification programs through authentic learning experiences* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3732523)
- Choi, M. ve Cristol, D. (2021). Digital citizenship with intersectionality lens: Towards participatory democracy driven digital citizenship education. *Theory into practice*, 60(4), 361-370. doi:10.1080/00405841.2021.1987094
- Christou, T. M. (2014). Taking action in teacher education: Social studies as a means of cultivating engaged citizenship. *LEARNing Landscapes*, 8(1), 71-85. doi: 10.36510/learnland.v8i1.675
- Chronic Poverty Research Centre. (2004). *The chronic poverty report 2004–05*. CPRC.
- Cicek-Okay, S. (2023). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırmalar ve Eylem Araştırmaları: Yaklaşımlar, Yeni Arayışlar ve Uygulamalar. Toraman Türk S. (Ed.) *Nitel Araştırma Yöntemlerinde Hassas Popülasyonlar ile Çalışma*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Cohen, A., Vigoda, E. ve Samorly, A. (2001). Analysis of the mediating effect of personal–psychological variables on the relationship between socioeconomic status

and political participation: A structural equations framework. *Political Psychology* 22, 727–57. doi: 10.1111/0162-895X.00260

Collins J, Hess ME ve Lowery CL (2019) Democratic spaces: How teachers establish and sustain democracy and education in their classrooms. *Democracy and Education* 27(1), 1-12. Erişim adresi: <https://democracyeducationjournal.org/home/vol27/iss1/3>

Commission of the European Communities. (2009). Turkey 2009 Progress Report. Accompanying the Communications from the Commission to the European Parliament and the Council. Enlargement Strategy and Main Challenges. Erişim adresi: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/46ecf347-e649-425d-b9e5-6982e3ab845f/language-en>

Commissioner for Human Rights (2017), Fighting school segregation in Europe through inclusive education, position paper, Strasbourg, Council of Europe. Erişim adresi: <https://rm.coe.int/fighting-school-segregationin-europe-throughinclusive-education-a-posi/168073fb65>

Coşkun, D. (2020). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değ erlendirilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 636624).

Covert, M. (2015). *The Role of Education in the Assimilation of Romani Women in the United States. Thesis, Georgia State University.* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 29071211)

Coşkun, D., Kodal, T. ve Ersoy, A. (2022). Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersinde ve Okul Uygulamalarında Sosyal Katılım Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinin Değ erlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55, 129-154. doi: 10.9779/pauefd.953313

Crespo, I., Pallí, C. ve Lalueza, J. (2002). Moving communities: a process of negotiation with a gypsy minority for empowerment. *Community, Work and Family*, 5(1), 49-66. doi: 1080/13668800220173

Crick, B. (2007). Citizenship: the political and the democratic. *British Journal of Educational Studies*, 55, (3), 235-253. doi: 10.1111/j.1467-8527.2007.00377.x

- Cristina Iguacel, S. ve Buendía Eisman, L. (2010). Evaluación de un programa para la mejora de un aula de educación compensatoria desde un enfoque inclusivo. *Bordón: revista de pedagogía*, 62 (2), 127-135. Erişim adresi: <https://redined.educacion.gob.es/xmlui/handle/11162/37231>
- Csikósne Maczó, E. ve Rajcsányi-Molnár, M. (2020). The Situation and Chances of Roma students in Secondary and Tertiary Education. *Central European Journal of Educational Research*, 2(1), 26-35. doi: 10.37441/CEJER/2020/2/1/5756
- Çalışıcı, M., Yüksel, D. ve Yağır, E. (2023). Dezavantajlı Bölgedeki Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Mevcut Problemlere Yönelik Görüşleri. *International Journal Of Social Humanities Sciences Research*, 10(92), 486-499. doi: 10.26450/jshsr.3490
- Çayır, K. (2022). Etik Sorumluluk, İnsan Hakları ve Kültürel-Ahlaki Gerekçeler Geriliminde Türkiye’de Kapsayıcı Eğitim. *Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 75–90. doi:10.47613/reflektif.2022.56
- ÇSGB. (2017-2023). Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: <https://www.cs.gb.gov.tr/cgm/cimup/>
- Çelik, H. (2009). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatandaşlık Eğitiminin Bugünkü Durumu ve Geleceğine İlişkin Görüşleri*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 250924).
- Çelik, H., Şenel, T. (2022). Tarihî Süreçte Sosyal Bilgiler: Amerika Birleşik Devletleri Örneği. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7 (Özel Sayı: Dr. Mahmut Kırkpınar’a Armağan), 1384-1414. doi: 10.24186/vakanuvis.1208271
- Çelik, T., ve Tepe, T. (2022). Sanal Öğrenme Ortamlarında Sosyal Bilgilerde Dijital Uygulamalar ile Bıçimsel Değerlendirme Tasarımları. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 22-43. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1940304>
- Çiftçi, B. (2019). *Terzibayırı’ndaki Roman öğrencilerin Türk eğitim sisteminde yaşadığı sosyoekonomik zorluklara ilişkin öğretmen öğrenci ve veli görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 587490).

- Çil, M. (2021). *Ortaokula giden roman çocukların beslenme durumları ve beslenme bilgi düzeylerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 673503).
- Dahlstedt M. ve Fejes A. (2019) Shaping entrepreneurial citizens: a genealogy of entrepreneurship education in Sweden, *Critical Studies in Education*, 60 (4), 462-476. doi: 10.1080/17508487.2017.1303525
- DeMarrais, K. (2004). Foundations for research. K. deMarrais ve S.D. Lapan (Ed.), *Qualitative interview studies: Learning through experiences*. Mahwah, NJ: Erlbaum. Erişim adresi: https://www.google.com.tr/books/edition/_/SbCPAgAAQBAJ?hl=tr&gbpv=1
- Demir, Ö. ve Acar, M. (1997). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Ankara: Vadi Yayınları
- Demir, S. B. (2016). Vatandaşlık bilgisi. S. B. Demir (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi ve vatandaşlık bilgisi*. (ss. 2-13). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, F. (2019). John Dewey ve İsmail Hakkı Tonguç'un düşüncelerine göre insan doğasının eğitimle ilişkilendirilmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 52(3), 967-987. doi: 10.30964/auebfd.538572
- Demirezen, S. ve Kaya, E. (2023). Disadvantaged groups in social studies curriculum and social studies textbooks, *E-International Journal of Educational Research*, 14(3), 68-91. doi: 10.19160/e-ijer.1255795
- Dere, İ. ve Akdeniz, Ş. N. (2021). Topluma hizmet eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve gönüllülük algıları. *Başkent University Journal of Education*, 8(2), 352-367. Erişim adresi: <https://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/378/216>
- Doğanay, A. (2005). Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, 5. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dolapçıoğlu S. (2015). *Matematik dersinde otantik öğrenme yoluyla eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi: Bir eylem araştırması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 417576).
- Domina, T., Penner, A. ve Penner, E. (2017). Categorical in equality: Schools assorting

machines. *Annual Review of Sociology*, 43, 311–330. lreviews.org. doi:10.1146/annurev-soc-060116-053354

Dudu, S. (2023). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırmalar ve Eylem Araştırmaları: Yaklaşımlar, Yeni Arayışlar ve Uygulamalar. Toraman Türk S. (Ed.) *Uygulayıcı Eylem Araştırması*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Durgun, Ş. (2010). Cumhuriyetçi ve liberal anlayış çerçevesinde Türkiye’de vatandaşlık sorunsalı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 65-92. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/25901/273017>

Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık

Elmas, A. (2018). 1923-2016 Yılları arası hükümet programlarında dezavantajlı gruplar. *Social Sciences Studies Journal*. 4(15), 945-953. doi:10.26449/sssj.467

Erden, M. (2000). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara, Alkım Yayınları.

Ersoy, F. A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık deneyimleri: Sivil toplum kuruluşları örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(2), 65-88. Erişim adresi: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/handle/11421/15330>

Ersoy, A. F. (2007). *Sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin etkili vatandaşlık eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 205766).

Ekşi, H. ve Sevim E. (2021). *Nitel Desenler: Eylem Araştırması*. İstanbul: Edam Yayıncılık.

European Roma Rights Centre (ERRC), (2004). Stigmata: Segregated Schooling of Roma in Central and Eastern Europe. Erişim Adresi: <https://www.errc.org/reports-and-submissions/stigmata-segregated-schooling-of-roma-in-central-and-eastern-europe>

European Roma Rights Centre (ERRC), (2010). Türkiye’de Romanların Durumu Türkiye’de Çalışma ve İnsana Yakışır İş Koşulları Sorunları. Sözleşme Referans No. VC/2009/0365 Erişim adresi: http://www.errc.org/uploads/upload_en/file/turkey-understanding-employment-and-decent-work-challenges-in-turkey-december-2010-turkish.pdf

- European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). 2020. Coronavirus Pandemic in the EU—Impact on Roma and Travellers. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Erişim adresi: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-coronavirus-pandemic-eu-bulletin-roma_en.pdf
- European Union Agency for Fundamental Rights, (2023). Roma In 10 European Countries Main Results, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Erişim adresi: [fra-2022-roma-survey-2021-main-results2_en.pdf](https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results2_en.pdf) (europa.eu)
- Es, M., ve Menteşe, B. (2018). Yerel Yönetimlerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(19), 525-551. doi: 10.31199/hakisderg.403146
- Estes, T. S. (2016). *From the use of performance tasks to the user of performance tasks: Authentic learning and assessment experiences in middle schools* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 10131732)
- Faiz, M. ve Avcı, E. K. (2018). 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları “etkin vatandaşlık” öğrenme alanında yer alan becerilerin ve değerlerin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 1-21. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbyy/issue/38224/428604>
- Ferrance, E. (2000). *Action research: themes in education*. USA: Northeast and Islands Regional Educational Laboratory at Brown University.
- Fındıklı, S. ve Saygın, E. P., (2023). Nitel araştırmalarda araştırmacının rolü ve araştırmacı günlükleri, *TUJOM*, 8(2), 64-74. doi:10.30685/tujom.v8i2.184
- Finley, A. (2011). Civic learning and democratic engagements: a review of the literature on civic engagement in post-secondary education. Erişim adresi: <http://www.politicipublice.ro/uploads/LiteratureReview.pdf>
- Frangoulidou, F. (2013). Using new media in teaching Greek Roma students. *Comparative Literature and Culture*, 15(3), 1-9. doi: 10.7771/1481-4374.2246

- Fry, S. W. ve O'Brien, J. (2017). Social justice through citizenship education: a collective responsibility. *Social Studies Research and Practice*, 12(1), 70-83. doi: 10.1108/SSRP-03-2017-0007
- Garner, B.K. (2008). When students seem stalled: The missing link for too many kids who don't "get it?" cognitive structures. *Educational Leadership* 65(6), 32-38. Erişim adresi: <https://www.ascd.org/el/articles/when-students-seem-stalled>
- Garza, E. L. (2006). *Learning for real life: A case study of authentic engagement* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3243976)
- Gedik, M. S. (2023). *Ters yüz sınıf modelinin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi etkin vatandaşlık öğrenme alanında öğrencilerin akademik başarısına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 799973).
- Giroux, H. (2010). Rethinking education as the practice of freedom: Paulo Freire and the promise of critical pedagogy. *Policy Futures in Education*, 8(6), 715-721. doi:10.2304/pfie.2010.8.6.715
- Gleason, B. ve Von Gillern, S. (2018). Digital citizenship with social media: Participatory practices of teaching and learning in secondary education. *Journal of Educational Technology and Society*, 21(1), 200-212. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/26273880>
- Gönülcü, K. (2019). *Sosyal bilgiler dersinde öğrencilere mini şirketler kurmaları yoluyla girişimcilik becerisinin kazandırılması: Bir eylem araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 588171).
- Gulikers, J. T. M., Bastiaens, Th. J. ve Martens, R. (2005). The surplus value of an authentic environment. *Computers in Human Behavior*, 21, 509-521. doi: 10.1016/j.chb.2004.10.028
- Gündoğan, A. (2017) *Hayat bilgisi dersinde otantik görev temelli öğrenme ortamlarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına ve öğrenme süreçlerine yansıması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 458657).

- Gündoğan, A. ve Gültekin, M. (2017). Hayat bilgisi dersinde otantik görev temelli öğrenme ortamlarının oluşturulmasına yönelik örnek uygulamalar. *Pegem Atıf İndeksi*. doi: 10.14527/9786053188407.55
- Gürdoğan, M. ve Aslan, A. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının otantik öğrenme yaklaşımı hakkındaki görüşleri. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 4(2), 114-140. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/fbod/issue/71980/1157956>
- Gürel, D., ve Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 6(2), 22-40. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/612496>
- Gürgil, F. (2018). The Effect of Authentic Learning Approach in Social Studies Teaching on the Academic Success. *Universal Journal of Educational Research*, 6(10), 2061-2068. doi:10.13189/ujer.2018.061002
- Gürhan, E., Çiftçi, S. ve Sarı, B. (2022). Roman İlkokul Öğrencilerinin Okul Devamsızlığı ve Okul Terki Nedenlerinin İncelenmesi. *Diyalektolog*, 31, 21-40. doi: 10.29228/diyalektolog.66979
- Hablemitoğlu, Ş. ve Özmete, E. (2012). Etkili vatandaşlık eğitimi için bir öneri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 39-54. doi: 10.1501/Asbd_00000000028
- Hamurcu, G. C. (2016). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe dersinde otantik öğrenmenin öğrencilerin problem çözme ve okuduğunu anlama becerileri ile derse ilişkin tutumlarına etkisi* (Doktora Tezi) YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 426417).
- Haryanti Y. D., Sapriya, Permana J. ve Syaodih E.W. (2023). Strengthening Elementary Teacher of Social Studies Learning through Authentic Assessment: A Literature Review. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 13 (4), 140-148. doi: 10.47750/pegegog.13.04.17
- Heater, D., (1999). *What is Citizenship?* Oxford: Polity Press.
- Heater, D. (2007). *Yurttaşlığın kısa tarihi*. (Çev. M. Delikara Üst) Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Heckman, J. J. (2006). Skill formation and the economics of investing in disadvantaged

- children. *Science*, 312, 1900–1902. doi: 10.1126/science.1128898
- Herrington, J., Oliver, R., ve Reeves, T. (2003). Patterns of engagement in authentic online learning environments. *Australasian Journal of Educational Technology*, 19(1), 279-286. doi: 10.14742/ajet.1701
- Herrington, J., Reeves, T. C., Oliver, R., ve Woo, Y. (2004). Designing authentic activities in web-based courses. *Journal of Computing in Higher Education*, 16(1), 3-29. doi: 10.1007/BF02960280
- Herrington, J. (2006). Proceedings of E-Learn 2006--World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education. T. Reeves ve S. Yamashita (Ed.), *Authentic E-Learning in Higher Education: Design Principles for Authentic Learning Environments and Tasks*. (ss. 3164-3173). Honolulu, Hawaii, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Erişim adresi: <https://www.learntechlib.org/primary/p/24193/>.
- Herrington, J. ve Kervin, L. (2007). Authentic learning supported by technology: 10 suggestions and cases of integration in classrooms. *Educational Media International*, 44(3), 219-236. doi: 10.1080/09523980701491666
- Hill, N. E. ve Taylor, L. C. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement: Pragmatics and issues. *Current Directions in Psychological Science*, 13, 161–164. doi: 10.1111/j.0963-7214.2004.0029
- Hindess, B. (2004). Citizenship for all. *Citizenship studies*, 8(3), doi: 10.1080/1362102042000257023
- Horzum, M. B., Bektaş, M., Can, A. A., Üngören, Y. ve Sellüm, F. S. (2019). Öğretmenler için Otantik Öğrenme Hazırbulunuşluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Field Education*, 5(2), 94-106. doi: 10.32570/ijofe.645859
- Hoskins, B. L., ve Mascherini, M. (2009). Measuring active citizenship through the development of a composite indicator. *Social indicators research*, 90(3), 459-488. Erişim adresi: <http://www.jstor.org/stable/27734804>

- Howell, C. ve Long, G. (1998). *Authentic learning and teaching in the infant day care classroom*. MSERA Conference in New Orleans. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED426817>
- İllich, İ. (2014). *Okulsuz Toplum*. İstanbul: Şule Yayınları.
- İneç, Z. F. (2017). *Sosyal bilgiler dersinde geo-medya destekli otantik öğrenme ortamının öğrenmeye etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 458531).
- Johansson, H. ve Höjer, I. (2012). Education for disadvantaged groups-structural and individual challenges. *Children and Youth Services Review*, 34, 1135–1142. doi: 10.1016/j.childyouth.2012.01.042
- Johnson, A. P. (2019). *Eylem Araştırması El Kitabı*. (Çev. Y. Uzuner ve M. Özten Anay) Ankara: Anı yayıncılık.
- Kabakçı Karadeniz, H. (2017). Yoksulluğun Nedenleri. Özdemir, Ç ve İslamoğlu, E. (Ed.), *Gelir Dağılımı ve Yoksulluk*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kansu, Ç. C. (2015). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinde etkin vatandaşlık eğitiminin etkililiğı* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 396930).
- Kafadar, T. (2019). Kuramsal Temeller ve Güncel Tartışmalar Işığında: 21. Yüzyılda Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi. Öztürk C., İbrahimoğlu, Z., Yıldırım, G. (Ed.), *Vatandaşlık eğitiminde beceriler*. Ankara: Pegem Akademi
- Kara, İ. (2022). *Fransa'daki ortaokullarda vatandaşlık eğitiminin incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 737041).
- Kara, C., Topkaya, Y. ve Şimşek, U. (2012). The place of active citizenship education in the social studies curriculum. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal of World of Turks*, 4(3), 147-159. Erişim adresi: <https://www.dieweltdertuerken.org/makale-detay/aktif-vatandaslik-egitiminin-sosyal-bilgiler-programindaki-yeri-201>
- Karaduman, H. ve Öztürk, C. (2014). The effects of activities for digital citizenship on students' attitudes toward digital citizenship and their reflections on students' understanding about digital citizenship. *Journal of Social Studies Education*

Research, 5(1), 38-78. Erişim adresi:
<https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/156/151>

Karasu Avcı, E. ve Faiz, M. (2018). 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları “etkin vatandaşlık” öğrenme alanında yer alan becerilerin ve değerlerin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 1-21. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbyy/issue/38224/428604>

Kárpáti, A., Molnár, É. D. ve Munkácsy, K. (2014). Pedagogising Knowledge in Multigrade Roma Schools: potentials and tensions of innovation. *European Educational Research Journal*, 13(3), 325-337. doi: 10.2304/eeerj.2014.13.3.3

Kazu, İ.Y. (2019). Sosyo-Ekonomik açıdan dezavantajlı kişilerin eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunlar. *Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 249-273. doi:10.14582/DUZGEF.1912

Kaymakcı, S. ve Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Dergisi*, 3(1), 35-64. Erişim adresi: <https://jsser.org/index.php/jsser/issue/view/3/showToc>

Keogh C. ve Corrales K. A. (2023) Using reflection to demonstrate development of active citizenship and critical consciousness through authentic and locally based projects, *Reflective Practice*, 24(5), 591-603, doi: 10.1080/14623943.2023.2211534

Keser, F., Akar, H. ve Yildirim, A. (2011). The role of extracurricular activities in active citizenship education. *Journal of curriculum studies*, 43(6), 809-837. doi:10.1080/00220272.2011.591433

Kılcan, B. Seyhan, O. (2019). Sosyal bilgilerde beceri eğitimi. Aksoy, B., Akbaba, B., ve Kılcan, B. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karar Verme Becerileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Kıncal, R., Kartal, O. (2015). Teorik olarak yapılandırılmış sosyal ve bireysel katılım faktörlerinin ampirik olarak sınanması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 231-265. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/6772/91212>

Kızılay, N. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmenim: Bana Göre İyi Vatandaş. *Electronic TurkishStudies*, 10(11), 987-1006. doi:10.7827/TurkishStudies.8468

- Kisfalusi, D. (2023). Roma students' academic self-assessment and educational aspirations in Hungarian primary schools. *British Journal of Sociology of Education*, 44(5), 879-895. doi:10.1080/01425692.2023.2206003
- Knobloch, N. A. (2003). Is experiential learning authentic? *Journal of Agricultural Education*, 44(4), 22-34. doi:10.5032/jae.2003.04022
- Koç, İ., Çağatay, P., Saraç, M., Abbasoğlu Özgören, A., ve Döne, K., (2023). *Roman Çocukların Zorlu Yolları: Okul Terkinden Güvencesiz İşçiliğe*. X. Ulusal Sosyoloji Kongresi, İstanbul, Türkiye. Erişim adresi: https://www.sosyolojikongresi.org/s/2498/i/X._Tam_Bildiri_Kitabi.pdf
- Koç, Ö. E. ve Coşkun, S. (2019). *Türkiye’de Dezavantajlı Gruplara Yönelik Sosyal Harcamaların Değerlendirilmesi*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kongresi, Antalya.
- Koçak-Macun, B., ve Macun, B. (2018). Dezavantajlı gruplar ile ilgili farkındalık oluşturmada değerler eğitimi. III. Uluslararası Değerler Eğitimi Kongresi, Zonguldak, Türkiye.
- Koh, K. (2017). Authentic Assessment. Oxford Research Encyclopedia of Education. Erişim adresi: <https://oxfordre.com/education/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-22>.
- Kolukırık, S. (2006). Sosyal Perspektiften Türk(iye) Çingeneleri: İzmir Çingeneleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(1), 12-23. Erişim adresi: <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/13>
- Kolukırık, S. (2007). *Yeryüzünün Yabancıları Çingeneler*. İstanbul: Simurg Yayınevi.
- Kolukırık, S. ve Toktaş, Ş. (2007) Turkey's Roma: Political participation and organization, *Middle Eastern Studies*, 43 (5), 761-777. doi: <https://doi.org/10.1080/00263200701422675>
- Kolukırık, S. (2009). *Dünden Bugüne Çingeneler*. İstanbul: Ozan Yayıncılık.

- Konaklı, T. ve Göktürk, Ş. (2018). Aile Katılımında Alternatif Arayışları: İzmit Roman Aileleri Örneği 1. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 605-630. doi: 10.23863/kalem.2019.115
- Koptekin, D. (2013). *Roman çocukların kendi kimliklerini tanımlama biçimleri: İzmir Tepecik örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 257515).
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması – öğretmen araştırması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 34(1-2), 35-43. doi:10.1501/Egifak_0000000040
- Kumcağız, H., Özcan, Ö. ve Şahin, C. (2018). Roman Çocukların Okul Devamsızlığına İlişkin Öğrenci, Öğretmen, Veli Görüşleri ve Çözüm Önerileri. *Okul Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 54-85. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/opdd/issue/41973/505568>
- Kurt Topuz, S. (2010). *Yurttaşlık Kavramı ve Türkiye’de Yurttaşlık: Edirne Çingenelerinin/Romanlarının Yurttaşlık Algısı Üzerine Bir Araştırma* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 257515).
- Kurtuluş, M. A. (2023). *Argümantasyon ve otantik öğrenme tabanlı STEM uygulamalarının 21. yüzyıl becerilerine ve akademik başarıya etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 792630).
- Laden, J. D. (2023). *Developing Global Citizens: A Case Study on the Influence of Authentic Learning on Global Competence* (Doctoral dissertation). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 30316083).
- Liebich, A. (2007). Roma nation? Competing narratives of nationhood. *Nationalism and Ethnic Politics*, 13(4), 539-554. doi:10.1080/13537110701678270
- Lock, J. ve Duggleby, S. (2017). Authentic learning in the social studies classroom: Connecting globally. *One World in Dialogue*, 4(1), 20-27. Erişim adresi: https://ssc.teachers.ab.ca/SiteCollectionDocuments/OneWorldInDialogue/OneWorldinDialogue_2016Vol4No1/Lock%20and%20Duggleby.pdf
- Lombardi, M. (2007). Authentic learning for the 21st century: An overview. Educause Learning Initiative, ELI Paper 1/2007. Erişim adresi: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI3009.pdf>

- Luciak, M. ve Liegl, B. (2009). Fostering Roma students' educational inclusion: a missing part in teacher education. *Intercultural education*, 20(6), 497-509. doi:10.1080/14675980903448544
- Marsh, A. ve Danka, A. (2008). Biz buradayız: Türkiye'de Romanlar, ayrımcı uygulamalar ve hak mücadelesi. E. Uzpeder, S. Danova/Roussinova, S. Özçelik ve S. Gökçen (Ed.), *Eşitsiz vatandaşlık: Türkiye Çingenelerinin karşılaştığı hak ihlalleri*. İstanbul: Mart Matbaacılık
- Magano, O. ve Mendes, M. M. (2021). Structural racism and racialization of Roma/Ciganos in Portugal: The case of secondary school students during the Covid-19 pandemic. *Social Sciences*, 10(6), 1-14. doi:10.3390/socsci10060203
- Malkoç, S., ve Bahri, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatandaşlık tiplerinin belirlenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(2), 459-496. doi: 10.30964/auebfd.897458
- Mayer, S. E. (2003). What is a "Disadvantaged Group?". Effective Communities Project.
- Mayring, P. (2000). *Nitel sosyal araştırmaya giriş* (Çev. A. Gümüş ve MS Durgun). Adana: Baki Kitabevi.
- McNiff, J. ve Whitehead, J. (2006). *All you need to know about action research*. London: Sage
- Messing, V. (2008). Good practices addressing school integration of Roma/Gypsy children in Hungary. *Intercultural Education*, 19(5), 461-473. doi: 10.1080/14675980802531721
- Mikander, P. ve Satokangas, H. (2023). From influencing school food to handling hate speech: Methods, areas, and limitations of active citizenship in Finnish social studies textbooks. *Education, Citizenship and Social Justice*. doi:10.1177/174619792311974
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973). T.C. Resmî Gazete, 14574, 24 Haziran 1973 Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. Erişim adresi: <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>

- Mims, C. (2003). Authentic learning: A practical introduction & guide for implementation. *Meridian: A Middle School Computer Technologies Journal*, 6(1), 1-3. Erişim adresi: <https://digitalcommons.memphis.edu/facpubs/10516>
- Mills, G. (2003). *Action research: A guide for the teacher researcher*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Mirazchiyski, P., Sandreli, J. H., Javornik, ř., Kreci, V., Rosser-Limişana, A. ve Trunk, A. N. (2022). Roma students and their inclusion in schools. *International Journal of Innovation and Learning*, 32(1), 70-78. doi:10.1504/IJIL.2022.123810
- Morgado, B., Cortés-Vega, M. D., López-Gavira, R., Álvarez, E., ve Moriřa, A. (2016). Inclusive education in higher education? *Journal of Research in Special Educational Needs*, 16, 639-642. doi:10.1111/1471-3802.12323
- Naci, S. (2020). *Uluslararası Bakalorya programına göre yapılandırılmış sosyal bilgiler dersinin etkin vatandaşlık becerisi ve değerlerinin gelişimine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 644501).
- Nalbant, F. (2014). *Türkiye’de vatandaşlık anlayışının gelişimi*. III. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Nas, C. (2020). *Otantik öğrenme yaklaşımına dayalı araştırma ve sorgulama temelli etkinliklerin 5. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına ve yaratıcı problem çözme özelliklerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 631936).
- National Council of Social Studies. (2001). *Creating effective citizens*. Erişim adresi: <http://www.socialstudies.org/positions/effectivecitizens/>
- National Council of Social Studies. (2005). *Curriculum Standards for Social Studies: I. Introduction*. Washington DC: NCSS.
- National Council of Social Studies. (2010). *National curriculum standards for Social Studies: A framework for teaching, learning, and assessment*. Washington, D.C.: NCSS Press.

- National Council of Social Studies. (2012). Creating effective citizens: National council for the social studies. Erişim adresi: <http://www.socialstudies.org/sites/default/files/publications/se/6505/650511.html>
- National Council of Social Studies. (2015). *National curriculum standards for social studies: Introduction*. Erişim adresi: <https://www.socialstudies.org/standards/introduction>
- Nicaise, M., Gibney, T. ve Crane, M. (2000). Toward an understanding of authentic learning: Student perceptions of an authentic classroom. *Journal of Science Education and Technology*, 9(1), 79-94. Erişim adresi: <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1009477008671>
- NTV, (2011). 61 yıllık yasadın 'Çingene' ifadesi çıkarıldı. Erişim adresi: <https://www.ntv.com.tr/turkiye/61-yillik-yasadan-cingeneifadesicikarildi,Sv2iB8cvF0mOPJJP8zmaGA>
- OECD. (2011). *Quality time for students: Learning in and out of school*. OECD. doi:10.1787/9789264087057-en
- Öğülmüş, S. (2011). Sosyal yardım algısı ve yoksulluk kültürü. *Aile ve Toplum*, 7(26), 83-96. doi:10.21560/spcd.29661
- Öke, M. K. ve Topuz, S. (2010). *Eşit Yurttaşlık Hakları Bağlamında Çingene Yurttaşların Sosyal ve Ekonomik Haklara Erişimi: Edirne Örneği*. II. Sosyal Haklar Sempozyumu. İstanbul: Petrol-İş.
- Olçay, T. (2019). *Avrupa birliği eğitim politikalarında dezavantajlı gruplar* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 628981).
- Önen, S. (2013) Citizenship Rights of Gypsies in Turkey: Roma and Dom Communities, *Middle Eastern Studies*, 49(4), 608-622. doi:10.1080/00263206.2013.798310
- Öner, Ü. ve Kınacı, M. K. (2021). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kanıt Kullanma Becerisine İlişkin Görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 20(78), 1155-1174. doi:10.17755/esosder.778828
- Önger, S. (2019), Sosyal bilgilerde beceri eğitimi. Aksoy, B., Akbaba ve Kılcan, B. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde İletişim Becerileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

- Önger, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretiminde otantik öğrenme yaklaşımı: Bir eylem araştırması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 538495).
- Özdemir, A. (2017). Roman Mahallelerinde Kentsel Dönüşümün Çalışma İlişkileri Üzerine Etkileri: Sakarya Gazipaşa Mahallesi Araştırması. *Route Educational and Social Science Journal*, 20, 150-169. Erişim adresi: <https://www.ressjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=869&Detay=Ozet>
- Öztürk, C. (2012). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C., Coşkun Keskin, S., ve Otluoğlu, R. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Öztürk, Ç. Ç. (2013). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 333564).
- Palaz, T. (2019). Sosyal bilgilerde beceri eğitimi. Aksoy, B., Akbaba ve Kılcan, B. (Ed.), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kanıt Kullanma Becerileri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Papachristou, M. (2023). The School Dropout Of Roma Students: A Research Effort On The Causes Of The Phenomenon. *European Journal of Education Studies*, 10(10), 281-291. doi: 10.46827/ejes.v10i10.5022
- Park, D. Y. ve Logsdon, C. (2015). Effects of modeling instruction on descriptive writing and observational skills in middle school. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 13, 71-94. doi:10.1007/s10763-013-9456-2
- Pearce, S. (2016). *Authentic learning: What, why and how? e-Teaching Management Strategies for the Classroom*. Erişim adresi: https://f.hubspotusercontent40.net/hubfs/5726799/LearnLife_August2021/Pdf/e-Teaching_2016_10-1.pdf
- Peucker, M., Roose, J. M., ve Akbarzadeh, S. (2014). Muslim active citizenship in Australia: Socioeconomic challenges and the emergence of a Muslim

elite. *Australian Journal of Political Science*, 49(2), 282-299.
doi:10.1080/10361146.2014.899967

- Pfeifer, G. R. (2002). *The influence of authentic assessment tasks and authentic instruction on Lutheran elementary school fifth- and sixth-grade students' attitudes toward social studies and authentic projects* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3056348)
- Pierson, C. (2014). *Modern devlet*. (Çev. N. Kutluğ ve B. Erdoğan). İstanbul: Çiviyazıları Yayınevi.
- Prieler, T. ve Payne, M. (2015). *Supporting the educational development of Slovak Roma pupils in Sheffield: The Roma Language and Education Tool (RoLET)*. (Tilburg Papers in Culture Studies; No. 151). Erişim adresi: <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/supporting-the-educational-development-of-slovak-roma-pupils-in-s>
- Renzulli, J., Gentry, M. ve Reis, S. (2004). A time and place for authentic learning. *Association for Supervision and Curriculum Development*. 62(1), 73-77. Erişim adresi: <https://www.ascd.org/el/articles/a-time-and-a-place-for-authentic-learning>
- Ringold, D., Orenstein, M. A. ve Wilkens, E. (2005). *Roma in an Expanding Europe – Breaking the Poverty Cycle*. World Bank. ISBN 0-8213-5457-4.
- Robinson, K., ve Harris, A. L. (2014). *The broken compass parental involvement with children's education*. Cambridge: Harvard University. ISBN 9780674725102.
- RomNet, (2023). Az Iskolai Szegregáció Felszámolására Szólítja Fel A Tagállamokat Az Európai Parlament. Erişim adresi: <https://www.romnet.hu/hirek/2023/10/05/az-iskolai-szegregacio-felszamolasara-szolitja-fel-a-tagallamokat-az-europai-parlament>
- Rosário, P., Núñez, J.C., Vallejo, G., Cunha, J., Azevedo, R., Pereira, R., Nunes, A., Fuentes, S. ve Moreira, T. (2016). Promoting Gypsy children school engagement: A story-tool project to enhance self-regulated learning. *Contemporary Educational Psychology*, 47, 84-94. doi.org/10.1016/j.cedpsych.2015.11.005
- Rowland, R. M. (2022). *A Problem-Based Learning Approach to Civics Education: Exploring Citizenship through Authentic Scenarios in a Middle School Civics*

Classroom (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 28969499)

Rövid, M. (2012). Options of roma political participation and representation. *Roma Rights*, European Roma Rights Centre, Budapest. Erişim adresi: https://www.academia.edu/4348248/Options_of_Roma_Political_Participation_and_Representation

Rule, A. C. (2006). The components of authentic learning. *Journal of Authentic Learning*, 3(1), 1-10. Erişim adresi: https://dspace.sunyconnect.suny.edu/bitstream/handle/1951/35263/editorial_rule.pdf;sequence=1

Safran, M. (2008). Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi. (Tay, B. ve Öcal, A. (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimine bakış*. Ankara: Pegem Akademi.

Sarıtaş, S. ve Çoban, U. (2022). Roman Çocuklarının Eğitimlerinin Sürdürülebilirliği Üzerine: Balıkesir İli Örneği. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 6(2), 128-142. doi: 10.55109/tushad.1188517

Scheerens, J. (2011). Indicators on informal learning for active citizenship at school. *Educational assessment, evaluation and accountability*, 23, 201-222. doi:10.1007/s11092-011-9120-8

Saunders, Robert A. (2011). *Etnopolitics in Cyberspace- The Internet, Minority Nationalism and the Web of Identity*, New York: Lexington Books.

Seals, K. J. (2021). *The Effects of Authentic Experiential Learning and Student-Teacher Relationships on Situational Career Interest of Rural Youth: A Mixed Methods Intervention Approach* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 29241888)

Seefeldt, C., Castle, S., ve Falconer, R.C. (2015). *Okul öncesi/ilkokul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi*, (Çev. S. Coşkun Keskin,). Ankara: Nobel akademik Yayıncılık.

Sever, R. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimi. R. Sever (Ed). *Sosyal Bilgiler Öğretimine Giriş*, (ss. 6). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

- Seyhan, O. (2014). Sosyal katılım kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metafor durumları. *Researcher Social Science Studies*, 2(2), 34-43. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/researcher/issue/66619/1042361>
- Sheldon, S. B. ve Epstein, J. L. (2005). Involvement counts: Family and community partnerships and mathematics achievement. *Journal of Educational Research*, 98 (4), 196-207. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/27548080>
- Sol, S. (2010). Edirne’de Kakava Şenlikleri, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 60-73. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/trakyasobed/issue/30225/326338>
- Söğüt, M. (2019). *Sosyal Bilgiler 5.sınıf etkin vatandaşlık öğrenme alanının ters-yüz sınıf modeline göre işlenmesinin öğrencilerin akademik başarıya etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 609291).
- Sözer, M. A. ve Sel, B. (2015). John Dewey’in görüşlerinin ontolojik ve epistemolojik temelde irdelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 313-327. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59449/854091>
- Stamps, L. (2004). The power of authentic learning. *Classroom Leadership*. 8(2), 1-16. Erişim adresi: <http://www.ascd.org/publications/classroom-leadership/oct2004/The-Power-of-Authentic-Learning.aspx>
- Stern, B. S. (2002). *Social Studies: Standards, Meaning, and Understanding*. New York: Taylor and Francis.
- Stringer, E. (2008). *Action research in education*. New Jersey: Pearson Education.
- Sun Chi, B. (2002) *Teaching the “heart and soul” of citizenship: Service -learning as citizenship education* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3082140)
- Şahyar Akdemir, D. (2010). *Ayrımcılıkla mücadele: Çingenelere yönelik ayrımcılık kapsamında pozitif ayrımcılık uygulamalarına eleştirel bir yaklaşım* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 399608).

- Şekerci, H. (2021). İlkokul sosyal bilgiler dersinde otantik öğrenme yaklaşımı kapsamında kanıt temelli etkinliklerin kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 46, (207), 85-125. doi:10.15390/EB.2021.9726
- Şenel, T., Çalışkan, H., ve Yıldırım, Y. (2021). Tutumluluk değerinin kazandırılması bağlamında yapılan uygulamaya ilişkin veli ve öğrenci görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (232), 199-223. doi:10.37669/milliegitim.743160
- Şener, P. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin etkin vatandaşlık öğrenme alanındaki kavramlara yönelik bilişsel yapılarının ve kavram algılarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 590140).
- Şimşek, A. ve Kaymakçı, S. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi. A. Şimşek ve S. Kaymakçı (Ed.), *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı ve Kapsamı*. (ss. 1-13). Ankara: Pegem Akademi
- Tapingkae, P., Panjaburee, P., Hwang, G. ve Srisawasdi, N. (2020). Effects of a formative assessmentbased contextual gaming approach on students' digital citizenship behaviours, learning motivations, and perceptions. *Computers & Education*, 159, 103998. doi: 10.1016/j.compedu.2020.103998.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (07.12.2023). <https://sozluk.gov.tr/>
- Temel, N. ve Çelik, Y (2022). Çocuk oyunlarının Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı'ndaki becerilerin kazanılmasına katkısı yönünden incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(35), 792-820. doi:10.35675/befdergi.791016
- Temur, S. (2023). *Etkin vatandaşlık konularının aktarımında eğitici çizgi romanların akademik başarıya olan etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 806819).
- Ten Berge, H., Ramaekers, S. ve Pilot, A. (2004). The design of authentic tasks that promote higher-order learning. In *EARLI/SIG Higher Education Conference*. Erişim adresi: <https://vdocuments.mx/the-design-of-authentic-tasks-that-promote-higher-order-the-design-of-authentic.html?page=1>
- Timmer, A. D. (2009). *Integration through education: NGO action to redress Roma/Gypsy exclusion from the Hungarian education system* (Doctoral Theses). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No. 3407047)

- Tomanbay, İ. (2007). *Sosyal olmak. Sosyal Hizmetler Araştırma, Belgeleme*, Ankara: Eğitim Vakfı (SABEV) Yayınları
- Turan, S. ve Avcı, E. K. (2018). 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın Dijital Vatandaşlık Bağlamında İncelenmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1). 28-38. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/jena/issue/42984/519671>
- Ugur-Rizzi, C. (2023). Citizen-Centered Public Policy Making in Turkey. Göçoğlu V., Karkin N. (Ed.) *Active Citizenship and Disadvantaged Groups: The Roma in Turkey*. (ss. 149-162). Cham: Springer International Publishing.
- Ultanir, E. (2012). An epistemological glance at the constructivist approach: Constructivist learning in Dewey, Piaget, and Montessori. *International Journal of Instruction*, 5(2), 195-212. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/59746>
- UNESCO (1998), *Education Strategies for Disadvantaged Groups, UNESCO Working Documents in the Series IIEP Contributions*. Erişim adresi: <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001142/114204E.pdf>
- UNICEF. (2015). *For every child, a fair chance: the promise of equity*. UNICEF. Erişim adresi: https://www.unicef.org/publications/files/For_every_child_a_fair_chance.pdf
- UNICEF (2021). *Türkiye-UNICEF Ülke Programı 2021-2025*. Erişim adresi: <https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF-Turkey%20Country%20Programme%202021-2025-TR.pdf>
- UNICEF (2022). *Roma children*. Erişim adresi: <https://www.unicef.org/eca/what-we-do/ending-child-poverty/roma-children>
- Uzuner, Y. (2005). Baş makale: Özel eğitimden örneklerle eylem araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6 (2) 1-12. doi: 10.1501/Ozlegt_00000000092
- Ülker, V., Yildiz, Y., ve Barzani, T.F. (2021). The Implementation of the Authentic Assessment in EFL Classes in Erbil. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 8(2), 206-221. doi: 10.23918/ijsses.v8i2p206

- Ünlüer, G. (2021). Sosyal bilgiler dersinde finansal okuryazarlık becerisinin etkinlikler yoluyla kazandırılmasına ilişkin eylem araştırması. *Uluslararası Beşerî Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(15), 277-303. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhe/issue/62183/843712>
- Üstel, F. (2019). *"Makbul Vatandaş" in peşinde II. Meşrutiyet'ten bugüne vatandaşlık eğitimi* (8. baskı). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Van de Wetering, S. (2023). Facilitating citizen participation in marginalised neighbourhoods: selective empowerment in between vulnerability and active citizenship, *Local Government Studies*, 1-19. doi: 10.1080/03003930.2023.2218801
- Van Deth, J. W. (2013). In Civic education and competences for engaging citizens in democracies. Print M., Lange D. (Ed.), *Citizenship and the civic realities of everyday life*. (ss. 9-21). Brill.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher mental process*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wing Ng, S. (2009). Transformation of students into active and participatory citizens: an exploratory study in Hong Kong. *Educational Research for Policy and Practice*, 8, 181- 196. doi: 10.1007/s10671-009-9072-7
- Yalçın, A., ve Akhan, N. E. (2019). Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 12(3), 842-873. doi:10.30831/akukeg.414578
- Yalçınkaya, E. ve Turan, E. R. (2019). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Finansal Okuryazarlık. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 1-24. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/nevsosbilen/issue/46568/400387>
- Yalvaç-Hastürk, G. (2013). *Öğretmen adaylarının bazı çevre konularına ilişkin zihinsel yapılarındaki değişimlerin otantik öğrenme ortamlarında incelenmesi ve değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 336109).

- Yavuzak Taban, E. (2010). *Roman öğrencilerin eğitime erişimleri (Fatih İlçesi Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 303882).
- Yeler, M. ve Ocak, G. (2021). 5. sınıf sosyal bilgiler etkin vatandaşlık öğrenme alanı kazanımlarına ilişkin eğitim durumlarının incelenmesi: durum çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (39), 175-222. doi:10.26466/opus.834524
- Yeşiltaş, E. (2006). *Sosyal bilgiler fiziki coğrafya konuları öğretiminde araç-gereç kullanımının öğrencilerin başarı düzeylerine etkisi. (Kars ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 190921).
- Yours, J. (2005). *Çingeneler*. (Çev. H. Alpman). İstanbul: Çivi Yazıları Yayınevi
- Yıldırım, R. (2020). *Otantik öğrenme yaklaşımının sosyal bilgiler dersinde uygulanması: Bir karma yöntem araştırması* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 635678).
- Yıldırım, Y. (2019). *Okul dışı etkinlik temelli değerler eğitimi programının öğrencilerin etkin vatandaşlık değerlerine etkisi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (Tez No: 609945).
- Yıldırım, G. ve Öztürk, C. (2021). Ekonomi Okuryazarı Vatandaşlık Yeterliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Delphi Çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 704-731. Doi:10.17240/aibuefd.2021.21.62826-835557
- Yıldırım, Y. ve Şenel, T. (2023). Opinions of Social Studies Teachers on Authentic Learning and Authentic Learning Practices. *Journal of Family Counseling and Education*, 8(2), 50-72. doi:10.32568/jfce.1348000
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D. G., Şahin, S. ve Şahin, M. (2021). Öğretmen Adayları Perspektifinden Yaşam Boyu Öğrenme, Dünya Vatandaşlığı ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 707-723. doi:10.53444/deubefd.1000646

- Yılmaz, A. T. (2016). *Türkiye İş Kurumu Tarafından Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Mesleki Eğitim Kurslarının Etkilerinin İncelenmesi ve Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesine Yönelik Öneriler*.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü. Ankara.
Erişim adresi: <https://media.iskur.gov.tr/15664/abdullah-tamer-yilmaz.pdf>
- Yiğit, Ö. (2019). Vatandaşlık: 21.Yüzyılda Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi. C. Öztürk ve diğerleri (Ed.), *Felsefi, İdeolojik ve Tarihsel Temelleri*. (ss. 11-31). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi
- Zarrillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi ilkeler ve uygulamalar* (Çev. B. Tay ve S. B. Demir) Ankara: Anı yayıncılık.
- Zeng, W., Huang, F., ... Yu, L. (2018). Towards a learning-oriented assessment to improve students' learning—a critical review of literature. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 30, 211-250. doi:10.1007/s11092-018-9281-9
- Zuber-Skerritt, O. (2001). Effective change management through action research and action learning: Concepts, perspectives, processes and applications. S.Sankara ve diğerleri (Ed.), *Action learning and action research: paradigm, praxis and programs.*, 1(20), (ss. 1-27). Southern Cross University Press, Lismore.

EKLER

Ek 1. Etik Kurulu Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.03.2022-115412

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-115412
Konu : 05/54 Taha ŞENEL

14.03.2022

Sayın Taha ŞENEL,

İlgi : Taha ŞENEL 02.03.2022 tarihli ve 0 sayılı yazı

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 09.03.2022 tarihli ve 05 sayılı toplantısında alınan "54" nolu karar ile Taha ŞENEL'in başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Murat İSKENDER
Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik
Kurulu Başkanı

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Dijitalizasyon Kodu: BSMHIZAY58 Pta Kodu: 18182

Belge Tutarı Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/58> - 57C18aD-BSMHIZAY58a5-115412

Adres: Esentepe Kampüsü 34187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi:
sakaryaniversonline@b011.kep.tr
Telefon No: 0264 295 50 00 Faks No: 0264 295 50 31
e-Posta: oncelik@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ: www.sakarya.edu.tr

Bilgi için: Harufi Bahadır
Uzman: Bütün Evrak Sorumlusu

KARAR

54. Taha ŞENEL'in " Etkin Vatandaşlık İçin Otantik Öğrenmenin Kullanılması: Roman Öğrencilerle Bir Eylem Araştırması " başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Taha ŞENEL'in " Etkin Vatandaşlık İçin Otantik Öğrenmenin Kullanılması: Roman Öğrencilerle Bir Eylem Araştırması " başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Ek 2. İl Milli Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama Araçları Kullanım İzni

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-29065503-604.02-47315659
Konu : Anket Uygulama İzin Talebi
(Taha ŞENEL)

06/04/2022

VALİLİK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi EABD Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Taha ŞENEL'in doktora tezi araştırması kapsamında "*Etkin Vatandaşlık İçin Oritanik Öğrenmenin Kullanılması: Roman Öğrencilerle Bir Eylem Araştırması*" konulu çalışma yapma talebi Sakarya Üniversitesi Rektörlüğünün 17/03/2022 tarihli ve 117263 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu çalışmanın Adapazarı Çamyolu Ortaokulu 5-A sınıfı öğrencilerine eğitim öğretimin akşamına mahal vermeden gönüllülük esasına dayalı olarak, okul yönetiminin belirleyeceği zaman ve şartlarda 2021-2022 eğitim öğretim yılında uygulanması, çalışmada sadece ekteki mühürlü anket sorularının kullanılması ve yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüğünce yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ebubekir Sıddık SAVAŞCI
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Murat KARASU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Kocaeli Dairesi Kapsamındaki B Blok Adapazarı/SAKARYA Belge Doğrulama Adresi: <https://www.mek.gov.tr/meh-sbyx>
Telefon No : 0 (264) 251 36 14 Bilgi için: Canan TURAN Dahili 1228
E-Posta: kamazan@44@mek.gov.tr Uzman : Veri Hazırlama ve Kontrol İşlemcisi
Kop Adresi : meh@b01.bop.tr İnternet Adresi: <http://sakarya.mek.gov.tr> Faks: 2642515611
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.mek.gov.tr> adresinde: **b9f2-6726-35a2-8aa6-d8cf** kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3. Veli İzin Belgesi

BİLGİLENDİRİLMİŞ GONULLU ONAM FORMU

Sizi Taha ŞENEL tarafından yürütülen “*Etkin Vatandaşlık İçin Otantik Öğrenme: Roman Öğrencilerle Bir Eylem Araştırması*” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. ‘Bu araştırmanın amacı, Araştırmada sizden tahminen ... dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen ... kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamamız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izminize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya ...@... e-posta adresi ve ... numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerine düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşagıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

*Katılımcının:

Adı-Soyadı: _____

İmzası: _____

İletişim Bilgileri: e-posta: _____

Telefon: _____

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını;

☐ kabul ediyorum

☐ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Araştırmacının:

Adı-Soyadı: Taha ŞENEL

İmzası: _____

*Sahidin:

Adı-Soyadı: _____

İmzası: _____

Ek 4. Uygulama öncesi öğrenci Görüşme soruları

Değerli Öğrencimiz,

Bu görüşme sizlerle beraber yapacağımız Etkin Vatandaşlık için otantik öğrenme çalışmamız öncesinde etkin vatandaşlık hakkında görüşlerinizi tespit etmek amacıyla planlanmıştır. Görüşmemizin tahminen 15 dakika sürmesi planlanmaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar bireysel olarak kesinlikle üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak olup bilimsel bilgi toplama süreçlerine uygun olarak doktora tez çalışmasında kullanılacaktır.

Samimi katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Taha ŞENEL

Öğretmeniniz/ Doktora Öğrencisi

Görüşme Soruları:

- 1- Vatandaşlık ne demektir? Açıklar mısınız?
- 2- Etkin vatandaş ne demektir? Açıklar mısınız?
- 3- Çevrenizde (Mahallenizde) yaşadığınız sorunlar nelerdir?
- 4- Bu sorunların çözümü için neler yapılabilir?
- 5- Anneniz ya da babanız çevrelerindeki sorunların çözümü için neler yapıyor?
- 6- Bu sorunların çözümü için bir çocuk olarak siz neler yapabilirsiniz?
- 7- Daha önce tek başınıza ya da arkadaşlarınızla beraber bir sorunun çözümü için çalıştınız mı? Eğer arkadaşınızla birlikte çalıştıysanız nasıl iş bölümü yaptınız?
- 8- Günlük hayatta karşılaştığınız bir sorunun çözümünde çaresiz kaldığınızı hissettiğinizde neler yaparsınız?
- 9- Bir sorunun çözümü için o alanda uzman birinden destek ister misiniz?
- 10- Bir sorunun çözümüne katkı sağlamak size neler hissettirir?

Ek 5. Uygulama sonrası öğrenci Görüşme soruları

Değerli Öğrencimiz,

Bu görüşme sizlerle beraber yaptığımız Etkin Vatandaşlık için otantik öğrenme çalışmamız sonrasında deneyimlerinizi tespit etmek ve görüşlerinizi almak amacıyla planlanmıştır. Görüşmemizin tahminen 15 dakika sürmesi planlanmaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar bireysel olarak kesinlikle üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak olup bilimsel bilgi toplama süreçlerine uygun olarak doktora tez çalışmasında kullanılacaktır.

Samimi katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Taha ŞENEL

Öğretmeniniz/ Doktora Öğrencisi

- 1- Katılmaktan en keyif aldığımız etkinlik neydi? Neden?
- 2- Hayvanlar için yaptığımız faaliyetlerle sizce onlara nasıl yardımcı olduk? Açıklar mısınız?
- 3- Etkinlikler sonunda yaptığımız sergi sırasında neler hissettiniz? Açıklar mısınız?
- 4- Etkinlikler başlamadan önce yaptığımız görüşmede mahallenizde yaşadığınızı belirttiğiniz sorunlardan hatırlayınız. Bu sorunların çözümü için yaptığımız faaliyetler sizce etkili oldu mu?
- 5- Sorunların çözümü adına yaptığımız etkinlikler size neler hissettirdi?
- 6- Etkinliklerimiz arasından “Yıllar geçse de unutmam” diyeceğiniz bir etkinlik var mıydı?
- 7- Bir daha otantik öğrenme çalışmasına katılmak ister misiniz? Neden?
- 8- Çalışmalarımızda “Hayvan dostlarımız” konusuna odaklanmıştık. Etrafımızda yaşadığımız başka hangi sorun için otantik etkinlik düzenlemek isterdiniz? Bu etkinliklerde belirlediğiniz sorun için hangi çözüm önerilerini getirirsiniz?
- 9- Tecrübelerinize dayanarak otantik öğrenmeyi tanımlar mısınız?

Ek 6. Uygulama sonrası Veli Görüşme Soruları

Değerli velimiz;

Bu görüşme velisi olduğunuz öğrencilerimle sizin izninizle yaptığımız Etkin Vatandaşlık için otantik öğrenme çalışmamız sonrasında etkinliklerimiz hakkındaki görüşlerinizi tespit etmek ve çocuklarınızın yaptığımız etkinlikler hakkında sizinle olan konuşma-görüş alışverişlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Görüşmemizin tahminen 30 dakika sürmesi planlanmaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar bireysel olarak kesinlikle üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak olup bilimsel bilgi toplama süreçlerine uygun olarak doktora tez çalışmasında kullanılacaktır.

Samimi katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Taha ŞENEL

Öğretmeniniz/Doktora Öğrencisi

- 1- Etkinliklerimiz süresince çocuğunuz evde nelerden bahsettiler?
- 2- Yaptığımız etkinliklerin çocuğunuzun etkin bir vatandaş olmasına katkı sağlayıp sağlamadığı hakkındaki görüşünüz nelerdir?
- 3- Çocuğunuzla yaptığımız etkinliklerin devamı konusunda ne düşünürsünüz?
- 4- Çocuğunuzun da katkısı olan etkinlik sonu sergisini gezdiğinizde neler hissettiniz?
- 5- Sizin okul hayatınızda unutamadığımız bir etkinlik ya da olay nedir? Bu etkinlik ya da olay size neler hissettiriyor?

Ek 7. Etkinliklere uzman katılımı sağlayan kişilerle görüşme soruları

Değerli katılımcımız;

Bu görüşme sizin uzman olarak katıldığınız Etkin Vatandaşlık için otantik öğrenme çalışmamız sonrasında etkinliklerimiz hakkındaki görüşlerinizi tespit etmek amacıyla planlanmıştır. Görüşmemizin tahminen 30 dakika sürmesi planlanmaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar bireysel olarak kesinlikle üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak olup bilimsel bilgi toplama süreçlerine uygun olarak doktora tez çalışmasında kullanılacaktır.

Samimi katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Taha ŞENEL

Öğretmeniniz/Doktora Öğrencisi

Görüşme Soruları:

1. Etkinlikler öncesinde etkinliğin yapılacağı öğrenci grubu (Roman öğrenciler) hakkında görüşleriniz nasıldı?
2. Etkinlikler yapılırken dikkatinizi çeken ne gibi durumlar oldu?
3. Etkinliklerin iyi bulduğunuz yanları neler? Etkinliklerin zayıf yanları neler? Etkinlikler sizce nasıl geliştirilebilir?
4. Etkinlikler için tekrar uzmanlığınıza başvurulsa katılır mısınız? Neden?
5. Etkinlikler sonrasında etkinlik yaptığınız öğrenci grubuna ait görüşlerinizde bir değişiklik oldu mu?

Ek 7. Etkinlikler sırasında kullanılan otantik değerlendirme formları

[illegible][illegible]

Bence sosyal medya...

Sosyal medya deyince aklına ne geliyor?.....

.....

.....

.....

.....

Sosyal medyada hangi uygulamaları kullanıyorsun?.....

.....

.....

.....

.....

Paylaşımını bulamıyor musun? Eğer bulamıyorsan içerikleri neler?.....

.....

.....

.....

.....

Ailen paylaşımlarını görüyor mu?.....

.....

.....

.....

.....

Ailen paylaşımlar konusunda ne ile dikkat etmeni istiyor?.....

.....

.....

.....

.....

Bence sosyal medya...

Her şeyi paylaşma!

Sosyal medyada paylaşmamam gereken bana özel bilgiler;

Sosyal medyada benden yanlış şeyler yapmamı isteyen birisi olursa;

Sosyal medyada beni rahatsız eden bir içerikle karşılaşmışsam;

Sosyal medya uygulamalarında başıma olumsuz bir şey gelirse

İmza İstemim.

Hayvan Dostlarımız Nasıllar?

Hayvan dostlarımız nerelerde yaşıyorlar?

.....

.....

.....

.....

.....

İnsanlar sokak hayvanlarına nasıl davranıyorlar?

.....

.....

.....

.....

.....

Sence sokak hayvanlarının hayatlarını daha iyi hale getirmek için neler yapabiliriz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Küçümüzdeki Sokak hayvanları için ne yapalım?

.....

.....

.....

.....

.....

Bu iyi yapmak için
neler yapabiliriz?

.....

.....

.....

.....

.....

İnsanlar
onları sevmek
istiyorlar için
neler yapabiliriz?

.....

.....

.....

.....

.....

Sonuçta ne
başarmış
kaybımız?

.....

.....

.....

.....

.....